શૈખુલ ઈસ્લામ હઝરત મુફતી મુહમ્મદ તકી સાહબ ઉસ્માની (દા.બ.)
ઔર શૈખુલ મશાઈખ હઝરત મુફતી અહમદ સાહબ ખાનપૂરી (દા.બ.)
ઔર દીગર ઉલમાએ કિરામકે સાથ હૂયે એક સફરકી કારગુઝારી

દેખી હૂઈ દુનિયા

જિલ્દ : ૪

મેકડોનિયા	અલબાનિયા	મોન્ટિનીગ્રો	બોસ્નિયા

ઔર
તાઈફકા સફરનામા

મુરત્તિબ

મુફતી મહમૂદ બિન મવલાના સુલેમાન હાફિઝજી
બારડોલી (દા.બ.)

જામિઅહ ઈસ્લામિય્યહ તા'લીમુદ્દીન ડાભેલ, સિમલક,ગુજરાત, ઈન્ડિયા

લિપ્યંતર

અહમદહુસૈન ઉમર ગાઝી

પ્રકાશક

મુસ્લિમ વેલફેર ઈન્સ્ટીટયૂટ બ્લેકબર્ન

WWW.mwinstitute.co.uk

તફસીલાત

✳ નામે કિતાબ : દેખી હૂઈ દુનિયાઃ જિલ્દઃ ૪

✳ મુરત્તિબઃ હઝરત મુફતી મહમૂદ સાહબ બારડોલી દા.બ.

✳ મુરત્તિબઃ સફરકા પ્રોગ્રામ મવલાના હનીફ દૂધવાલા સાહબ

✳ લિપ્યંતર : અહમદહુસેન ઉમર ગાઝી

✳ પ્રકાશક : મુસ્લિમ વેલફેર ઈન્સ્ટીટયૂટ બ્લેકબર્ન

✳ સફહાત : ૨૪૦

✳ ઈશાઅત : મે / ૨૦૧૯

મિલનેકા પતા

મૌલાના યુસુફ સાહબ ભાના, મહમૂદ નગર, ડાભેલઃ ૯૫૫૮૧૭૪૭૭૨

Email id: yusuf_bhana@hotmail.com

ઈદારએ સિદ્દીક, ડાભેલ , ગુજરાત ☞

મો.નં ૯૯૦૪૮૮૬૧૮૮/ ૯૯૧૩૩૧૯૧૯૦

જામિઆ દારૂલ એહસાન, બારડોલી, સુરત, ગુજરાત

જામિઆ દારૂલ એહસાન, નવાપુર, નંદુબાર, મહારાષ્ટ્ર.

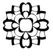
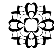
હઝરત મવલાના હનીફ સા. દૂધવાલા બ્લેકબર્ન (યુ.કે)

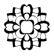
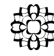
૦૦૪૪૭૭૧૩૦૦૭૭૪૬

મુસ્લિમ વેલ્ફેર ઈસ્ટીટયૂટ બ્લકેબર્નઃ☞

૦૧૨૫૬૯૪૦૧૫– ૦૦૭૭૧૩૦૦૭૭૪૬

ફેહરિસ્તે મઝામીન

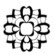
 કારગુઝારીકા દૂસરા હિસ્સા

 બલકાન રિયાસતોંકા સફર

અઝઃ શૈખુલ ઈસ્લામ હઝરત મવલાના મુફ્તી મુહમ્મદ તકી ઉસ્માની સાહબ (દા.બ.)

પાંચ દિન બોસ્નિયામેં શૈખુલ ઈસ્લામ હઝરત મુફ્તી મુહમ્મદ તકી ઉસ્માની (દા.બ.)કે સાથ

અઝઃ મવલાના મુહમ્મદ ઈબ્ને શેખ આદમ

આપ (સલ.)કા તાઈફકા સફર ઔર તાઈફકી કારગુઝારી

પેશે ખિદમત

હસ્બે આદત અપની ઈસ કારગુઝારીવાલી કિતાબકી ચોથી જિલ્દકા મુકમ્મલ ષવાબ નીચે દર્જ કિયે ગયે હઝરાતકી ખિદમતમેં પેશ કરનેકી સઆદત હાસિલ કરતા હૂં :

શૈખુલ ઈસ્લામ હઝરત મવલાના મુફતી મુહમ્મદ તકી ઉસ્માની સાહબ (દા.બ.)

શૈખુલ હદીષ હઝરત અકદસ મુફતી અહમદ ખાનપુરી સા.દા.બ.

હઝરત મવલાના ઈબ્રાહીમ સાહબ પાંડોર સા. (દા.બ.)

હઝરત મવલાના મુફતી અબ્દુલ હમીદ સાહબ ઔર હઝરત મવલાના મુફતી યુસૂફ ઈબ્ને શૈખ શબ્બીર સાહબ.

હઝરત મવલાના હનીફ સાહબ દૂધવાલા ઔર ઉનકી તન્ઝીમકે તમામ રુફકા ઔર મુઆવિનીન, ખાસકર કે હમારે ઈસ સફરકે લિયે જિન હઝરાતકા માલી તઆવુન રહા.

અલ્લાહ તઆલાકે ફઝલસે ઈન હઝરાતકી દુઆઓં, તવજ્જુહાત ઔર ફિકરોંસે ઈસ દીની વ દઅવતી સફરકી હમેં સઆદત હાસિલ હૂઈ ઔર કારગુઝારી શાઈઅ કરનેકા મૌકા હાસિલ કર રહા હૂં.

કલિમાતે બાબરકત

અઝ મેરે ઉસ્તાઝ, મેરે મુશફિક વ મુર્શિદઃ

હઝરત અકદસ મુફતી અહમદ સાહબ ખાનપૂરી દા.બ.

(શૈખુલ હદીષ વ સરપરસ્ત દારૂલ ઈફતાઃ જામિઅહ ઈસ્લામિય્યહ તા'લીમુદ્દીન ડાભેલ–સિમલક)

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام على سيد الانبياء والمرسلين

وعلى اله وأصحابه اجمعين، أما بعد !

પિછલે ચંદ સાલોંસે રમઝાનુલ મુબારકકે બાદ હમારા બરતાનિયાકા સફર હોતા હે, હઝરત મવલાના મુફતી અબ્દુલ હમીદ સાહબ ઔર ઉનકે રૂફકા (સાથીયોં)કી તરફસે દા'વત રહતી હે ઔર ચંદ રોઝ કિયામમેં મુખ્તલિફ જગ્હોં પર હાઝરી દેકર લોગોંસે મુલાકાત, ઈફાદા ઔર ઈસ્તિફાદા (ફાયદા ઉઠાને)કી સૂરત પયદા હોતી હે.

ઈસ સાલ શવ્વાલ ૧૪૩૯ હિજરીમેં પેહલેસે તય શુદા પ્રોગ્રામકે મુતાબિક જબ હમ વહાં ગયે તો અપને ઉસી સફરમેં માલૂમ હુવા કે હઝરત મવલાના મુહમ્મદ હનીફ સાહબ દૂધવાલા જો હઝરત મવલાના કારી ઈસ્માઈલ સાહબ સમની (રહ.)કે દામાદ હોતે હૈં. ઉનકી તન્ઝીમ, મુસ્લિમ વેલફેર ઈન્સ્ટીટયૂટ, બ્લેકબર્ન કી તરફસે બલકાનકી રિયાસતોંઃ અલબાનિયા,મેકડોનિયા, મોન્ટીનેગ્રો ઔર બોસ્નીયા વગૈરાકા ભી હમારા સફર હે, લિહાઝા યુ.કે. જાનેકે બાદ દો તીન દિનકે બાદ હી હમેં વહાંકે લિયે રવાના હોના હે.

ચુનાન્ચે ઉસી પ્રોગ્રામકે મુતાબિક હમ વહાંસે નિકલે ઔર

મવલાના હનીફ સાહબ ઔર ઉનકે બહૂત સારે રૂફકાએ કાર જો ઉનકી તન્ઝીમમેં ઉનકે મુઆવિન ઔર કામમેં શરીક ભી હૈં. ઉનકા ભી એક બળા કાફલા થા, પેહલેસે શૈખુલ ઈસ્લામ હઝરત મવલાના મુફતી મુહમ્મદ તકી સાહબ ઉસ્માની (દા.બ.)કો ભી દઅવત દેકર ઈસ સફરમેં તશરીફ આવરીકે લિયે ઉન્હોંને રાઝી કર લિયા થા કે વો બરાહે રાસ્ત મેકડોનિયા પહૂંચ જાએંગે.

બહરહાલ ! હમારા યે કાફલા વહાંસે રવાના હુવા ઔર હમ મેકડોનિયા પહૂંચે, ફિર વહાંસે હમારા સફર બાકી મુલ્કોંકે અંદર હુવા.

મૈં તો સફરનામેં લિખનેસે કાસિર હૂં. મગર હમારે રફીકે સફર, અઝીઝે ગિરામી મવલાના મુફતી મહમૂદ સાહબ બારડોલી (ઝી.મ.) ઉસમેં મુસ્તઈદ હૈં વો સફરસે વાપસીકે બાદ અપને બયાનાત ઔર મજાલિસમેં ભી સફરકે હાલાતકો બયાન કરતે રહતે હૈં, ઓર ઉસકો તહરીરી જામા પેહનાકર દાઈમી શકલ ભી અતા કર દેતે હૈં, ઈસસે પેહલે બુખારા, સમરકંદ, સ્પેન, તુર્કી, ફલસ્તીન, મિસ્ર વગૈરહ કી કારગુઝારી તીન જિલ્દોંમેં ઉર્દૂ ઔર ગુજરાતી ઝુબાનમેં શાઈઅ હો ચુકી હે.

ઈસસે પેહલે ભી મુફતી સાહબ મૌસૂફ મુખ્તલિફ અસ્ફારમેં હમારે રફીકે સફર રહે હૈં. ઈસ સફરમેં ભી થે ઔર ઉન્હોંને અગલે અસ્ફારકી તરહ ઈસ સફરકી ભી કારગુઝારી અપને અંદાઝસે તૈયાર કી હે, જિસકો મવલાના મુહમ્મદ હનીફ સાહબ અપને ઈદારે "મુસ્લિમ વેલફેર ઈન્સ્ટીટયૂટ, બ્લેકબર્ન" કી તરફસે શાઈઅ કરને જા રહે હૈં. ઈસ તરહ મુખ્તલિફ અસ્ફારકી કારગુઝારીયોંકી યે ચોથી જિલ્દ હે.

યે દિલચસ્પ કારગુઝારી આપ પળહયે ! ઈન્શાઅલ્લાહ! આપકો ઈસસે બહૂત સારી માલૂમાત હાસિલ હોગી ઔર બલકાન રિયાસતોંમેં

ઈસ વકત કયા સુરતે હાલ હે, વહાંકે બાશિન્દે ઔર મુસલમાન કિન હાલાતસે ગુઝર રહે હૈં ઉસકા ભી ઈસ સફરનામેસે આપકો અંદાઝા હોગા.

ઈસ મૌકે પર મેં દોનોં હઝરાતકી ખિદમતમેં મુબારકબાદ પેશ કરતા હૂં ઔર અલ્લાહ તઆલાસે ઉમ્મીદ રખતા હૂં કે ઈસ સફરનામેંસે પઢ્હનેવાલોંકો ઈન્શાઅલ્લાહ! ઈસ મૌઝૂઅસે મુતઅલ્લિક મુફીદ ઔર કારઆમદ માલૂમાત હાસિલ હોંગી, અલ્લાહ તઆલા ઉસકો ખૈર ઔર ભલાઈકા ઝરીઅહ બનાએ.

વ આખિરૂ દઅવાના અનિલ્ હમ્દુલિલ્લાહી રબ્બિલ આલમીન

(મુફતી) અહમદ ખાનપુરી (સાહબ)
મુઅર્રખાઃ ૨૫/ રજબ ૧૪૪૦

સફર ઔર સફરનામેકા પસમંઝર

અઝઃફઝીલતુશ્શૈખ હઝરત મવલાના મુફ્તી યુસૂફ ઈબ્ને શૈખ શબ્બીર સાહબ

(ઉસ્તાઝે હદીસઃ જામિઅતુલ ઈલ્મ વલ્ હુદા–બ્લેકબર્ન)

બિસ્મિલ્લાહિર્રહમાનિર્રહીમ

નહ્મદુહૂ વ નુસલ્લી અલા રસૂલિહિલ્ કરીમ, અમ્મા બાદ!

ગુઝિશ્તા સાલ માહે શવ્વાલમેં હક તઆલા શાનહૂને અકાબિર ઉલમાકી એક જમાઅતકી રફાકત (સાથ)મેં બલકાનકે ચાર મુલ્કોંકી ઝિયારતકી તૌફીક અતા ફરમાઈ, જિનમેં શૈખુલ ઈસ્લામ હઝરત મવલાના મુફતી મુહમ્મદ તકી ઉસ્માની સાહબ, હઝરત મુફતી અહમદ ખાનપૂરી સાહબ, વાલિદે મોહતરમ હઝરત મુફતી શબ્બીર અહમદ સાહબ,હઝરત મવલાના ઈબ્રાહીમ પાંડોર સાહબ, મુફતી મહમૂદ બારડોલી સાહબ, મુફતી અબ્દુસ્સમદ સાહબ મનૂબરી સરે ફેહરિસ્ત હૈં.

બંદેકી એક મુદતસે તમન્ના થી કે ઈન મુલ્કોંકા સફર કિયા જાયે તાકે વહાંકે લોગોંકે અહવાલ માલૂમ હો સકે, યે મમાલિક એક ઝમાનેમેં સલતનતે ઉસ્માનિયાકે ઝૈરે રિયાસત થે, ફિર કમ્યુનિઝમકા એક ઐસા ઝાલિમાના વ તારીક દૌર આયા કે એક લંબી મુદત તક દીને ઈસ્લામ પર સખ્ત પાબંદી લગા દી ગઈ ઔર ઈસ્લામકો મિટાનેકી હર મુમ્કિન કોશિશ કી ગઈ, ફિર ઉસકે બાદ અલ્હમ્દુલિલ્લાહ! ઈન રિયાસતોંકો આઝાદી મિલી. જિસકી વજહસે દીની તન્ઝીમોંકે લિયે કામ કરના નિસ્બતન આસાન હો ગયા.

ઈન અહવાલકે પેશે નઝર બલકેબર્નકે કુછ અહલે ઈલ્મ અહબાબ (ઉલમા): મવલાના યુસૂફ હજાત, મવલાના હનીફ દૂધવાલા

સા., મવલાના રફીક સુફી ઔર ઉનકે સાથીયોંને મિલકર એક તન્ઝીમ (કમિટી) "મુસ્લિમ વેલફેર ઈન્સ્ટીટયૂટ" તશ્કીલ દેકર અલબાનિયામેં કામ શુરૂ કિયા, યે કામ ૧૯૯૩ ઈસ્વીમેં અલ્લાહ તઆલાકે ફઝલો કરમસે શુરૂ હુવા ઔર પીછલે પચ્ચીસ સાલસે યે તન્ઝીમ મુખ્તલિફ તાલીમી, રિફાહી ખિદમાત અંજામ દે રહી હે. ઈન અહબાબકા ભી એક અરસેસે ઈસ્રાર થા કે અલબાનિયાકા સફર કિયા જાયે.

બહરહાલ ! શવ્વાલ ૧૪૩૯ હિજરીમેં તન્ઝીમને એક સફરકા પ્રોગ્રામ તય કિયા જિસમેં ઉલમાએ કિરામ ઔર કુછ તાજિર હઝરાતને મેકડોનિયા, અલબાનિયા, મોન્ટીનીગ્રો ઔર બોસ્નિયાકા દોરા કિયા. અલબાનિયા ઔર મેકડોનિયામેં તન્ઝીમકી ખિદમાતકો દેખનેકા મૌકા મિલા. બળા રૂહાની વ ઈલ્મી સફર રહા, રાકિમુસ્સુતૂરકો શૈખુલ ઈસ્લામ હઝરત મવલાના મુફતી મુહમ્મદ તકી ઉસ્માની (દા.બ.)કી રફાકત ઔર ઉનકે સાથ ગાળીમેં સફરકી સઆદત હાસિલ હૂઈ, આપકી તવાઝૂઅ વ ઈન્કિસારી, ફિરાસત વ બસીરત ઔર સાથ હી સાથ આપકી ખૂશમિઝાજી ઔર લિલ્લાહીયતકા ઝાતી તજરુબા હુવા. આપકે ઈલ્મી દરિયાસે ફાયદા ઉઠાનેકા મૌકા ભી મિલા, ઉન મમાલિકમેં ઈસ્લામી તન્ઝીમોં ઔર મકામી ઉલમાએ કિરામસે મિલનેકી સઆદત ભી હાસિલ હૂઈ, ઈસ પૂરે સફરકી તફસીલ બંદેને અપને અંગ્રેઝી સફરનામેમેં લિખ દી હે જો ઈસ વેબસાઈટ (WWW.islamic portal.co.uk) પર મૌજૂદ હે ઔર તન્ઝીમકી જાનિબસે કિતાબી શકલમેં ઝેરે તબઅ (છપનેકા કામ ચાલુ) હે.

અબ હમારે મોહતરમ વ મુકર્રમ મુફતી મહમૂદ બારડોલી સાહબને ઈસ સફરકી મુફસ્સલ રૂદાદ ઉર્દૂ, ગુજરાતીમેં જમા કી હે હક તઆલા શાનહૂ ઈસ કિતાબકો શર્ફે કુબૂલિયત અતા ફરમાએ, રૂશ્દો હિદાયતકા ઝરીયા બનાયે, ઉમ્મતે મુસ્લિમાકો બલકાનકે મુસલમાનોંકી

તરફ તવજ્જુહ દેનેકા ઝરીઆ બનાએ, મુઅલ્લિફકો દારૈનમેં બેહતરીન બદલા અતા ફરમાએ.

ઈસ સફરકે તકરીબન દો મહીને બાદ બંદેને બોસ્નિયાકા એક મુસ્તકિલ સફર "ઉમ્મહ વેલફેર ટ્રસ્ટ" કે ઝિમ્મેદાર મવલાના મુહમ્મદ સીદાત સાહબ (બોલ્ટન, યુ.કે.)કે સાથ કિયા જો પિછલે સફરમેં સિર્ફ અલબાનિયા ઔર મેકડોનિયા તશરીફ લાયે થે.

ઉમ્મહ વેલફેર ટ્રસ્ટ બરતાનિયામેં એક બહુત બળા રિફાહી ઈદારા હે જો દુન્યાકે પચ્ચીસ મમાલિકમેં મુખ્તલિફ રિફાહી (સાર્વજનિક), તાલીમી, તિબ્બી, ઈકતિસાદી વ દીની ખિદમાત અંજામ દે રહા હે, ઉનકા સાલાના ખર્ચ તકરીબન તીસ મિલિયન પાઉન્ડ હે.

ઈસ સફરમેં બોસ્નિયા કે મુસલમાનોંકે અહવાલ મઝીદ માલૂમ હૂયે ઔર કુછ મઝીદ શહરોંકો દેખનેકા મૌકા ભી મિલા, માઝી કરીબમેં જિન હાલાતસે હમારે બોસ્નવી મુસ્લિમ ભાઈકા ગુઝર હુવા હે ઉન્હેં બોસ્નિયા દેખે બગૈર સમઝા નહીં જા સકતા. ઈસ સફરકી રૂદાદ ભી ઑનલાઈન મૌજૂદ હે ઔર "મુસ્લિમ વેલફેર ઈન્સ્ટીટયૂટ"કી તરફસે કિતાબી શકલમેં ઝેરે તબઅ હે, અલ્હમ્દુલિલ્લાહ! ઉમ્મહ વેલફેર ટ્રસ્ટને ઉસકે બાદ કુછ તા'લીમી, રિફાહી કામ શુરૂ કિયે હુયે હૈ. જબકે મુસ્લિમ વેલફેર ઈન્સ્ટીટયૂટકે પ્રોગ્રામ અલબાનિયા ઔર મેકડોનિયામેં જારી હે, યહી ઉસ પૂરે ઈલાકેકી સબસે અહમ ઝરૂરત હે કે મુસલમાનોંકે ઈમાનકી હિફાઝત કી જાયે ઔર દીની ઉલૂમકી નશ્રો ઈશાઅત કી જાયે.

અલ્લાહ તઆલા શાનહૂ ઉમ્મતે મુસ્લિમાકી હિફાઝત ફરમાએ, બલકાનકે મુસલમાનોંકો હર ખૈરો બરકતસે માલામાલ ફરમાએ, ઉનકી ઔર ઉનકી નસલોંકે ઈમાનકી હિફાઝત ફરમાએ. આમીન

બંદાઃ **યુસૂફ શબ્બીર અહમદ** અફલ્લાહૂ અન્હૂ

૧૭ / શાબાન ૧૪૪૦ હિજરી

દેખી હૂઈ દુનિયાકી તીસરી જિલ્દકે મુતઅલ્લિક તઅષ્ષુરાત

અઝ:હઝરત મવલાના ખાલિદ સૈફુલ્લાહ સાહબ રહમાની દા.બ.

(બાની વ નાઝિમ: અલ મઅહદુલ આલી અલ ઈસ્લામી. હૈદરાબાદ)
સેક્રેટરી: ઑલ ઈન્ડિયા મુસ્લિમ પર્સનલ લૉ બોર્ડ)

યૂં તો ઈન્સાન પૈદાઈશસે મૌત તક સફરમેં હે ઔર કબ્રસે ગુઝરતે હૂયે આખિરતકી મંઝિલકી તરફ રવાં દવાં હે, લેકીન ઈસ દુનિયાએ બેષુબાતમેં ભી અપની અપની હેષીયત ઔર ઝરૂરતકે મુતાબિક વો ઢેરસારે સફર કરતા હે, એક શહરસે દૂસરે શહર ઔર એક મુલ્કસે દૂસરે મુલ્ક, યે સફર કભી તલબે મઆશકે લિયે હોતા હે, કુર્આનને ભી ઈસ નોઈય્યત (કિસમ)કે સફરકા ઝિક્ર ફરમાયા હે. (સુરએ કુરૈશ:૨)

કભી સીરત વ સિયાહતકે મકસદસે હોતા હે, ચુનાન્ચે કુર્આનને નિગાહે ઈબ્રત ખોલ કર સેરો સિયાહતકી તલકીન કી હે.

(સૂરએ અન્આમ:૧૧) قل سیرو فی الارض

સફર દીનો ઈમાનકી હિફાઝતકે લિયે ભી હોતા હે જિસકો ઈસ્તિલાહમેં "હિજરત" કેહતે હેં, કુર્આને મજીદમેં જિન અંબિયા (અલૈ.)કા ઝિક્ર આયા, કરીબ કરીબ ઉન સબકો હિજરતકે મરહલેસે ગુઝરના પળા, ઔર ખૂદ રસૂલુલ્લાહ (સલ.)ને અપને સહાબા (રદિ.)કે સાથ હિજરત ફરમાઈ.

સફર અલ્લાહ તઆલાકી ઈબાદત ઔર તકર્રુબકે લિયે ભી હોતા હે, મક્કા મુકર્રમા ઔર મદીના મુનવ્વરાકા સફર તો ઉસકા જલી (સ્પષ્ટ) ઉન્વાન હે હી, લેકીન તીસરી જગહ જિસકે લિયે આપ (સલ.)ને શદ્દે રિહાલ (મુસાફરી)કી તરગીબ દી હે વો બયતુલ મુકદ્દસ હે. (બુખારી: હદીષ નંબર:૧૧૩૨)

ઐસે હી અજરો ષવાબકે બાઈષ અસફારમેં અંબિયાએ કિરામ (અલૈ.), સહાબએ કિરામ (રદિ.) ઔર સલફે સાલિહીનકી કબ્રોંકી ઝિયારત ભી હે, શર્ત યે હે કે બિદઅત ઔર શરીઅતકે ખિલાફ બાતોંસે બચતે હુયે હો.

સફરકે હાલાતકો અગર તહરીરમેં લિયા જાયે તો ઉસમેં ઈબ્રત ઔર મવઈઝતકે બહુતસે નિકાત જમા હો જાતે હેં, ઈસી લિયે કુર્આનને હઝરત

મૂસા (અલૈ.) ઔર હઝરત ખિઝર (અલૈ.)કે સફરકી દિલચસ્પ તફસીલાત ઝિક્ર કી હૈં, હદીષમેં ખૂદ આપ (સલ.)કી ઝુબાને મુબારકસે મેઅરાજકે સફરકા પુરા વાકિઅહ નકલ હુવા હે.

રસૂલે અકરમ (સલ.)કે હિજરતકે સફરકો સીરત નિગારોંને ખાસકર ઈબ્ને હિશામને બળે મુઅષ્પિર અંદાઝમેં બયાન કિયા હે, ઔર બાદકે અદવાર (ઝમાને) મેં તો સફરનામે લિખનેકા આમ રિવાજ હો ગયા, ઈબ્ને બતૂતા ઔર ઈબ્ને શહરયાર વગૈરહકો અપને સફરનામોં હી સે શોહરત હાસિલ હૂઈ.

ઉર્દૂ ઝુબાનમેં ભી બહુતસે ખૂબસૂરત ઔર માલૂમાતસે ભરપુર સફરનામે શાઈઅ હુયે હૈં, યહાં તકકે ઉર્દૂ અદબમેં ઉસકો એક મુસ્તકિલ સિન્ફ (પ્રકાર)માના ગયા હે, અગર સફરનામે લિખનેવાલોંકી ફેહરિસ્ત બનાઈ જાયે તો એક મુસ્તકિલ રિસાલા તૈયાર હો જાએગા.

સફરનામે લિખનેકી રિવાયત અદબી હલ્કોંમેં ભી રહી હે ઔર દીની હલ્કોંમેં ભી, ચુનાન્ચે બર્રે સગીરકે બળે ઉલમાઃ અલ્લામા શિબ્લી નોમાની (રહ.), અલ્લામા સય્યિદ સુલૈમાન નદવી (રહ.), મવલાના અબ્દુલ માજિદ દરયાબાદી (રહ.), મવલાના અબૂલ હસન અલી નદવી (રહ.) ઔર મૌજૂદા દૌરકે અહલે ઈલ્મમેં મવલાના મુહમ્મદ તકી ઉસ્માની કે સફરનામે ખાસે મકબૂલ હૈં ઔર યે સિર્ફ મુસાફિરકી સરગુઝશ્ત નહીં હે, બલકે તારીખી ઔર ઈસ્લાહી પેહલૂસે ભી ઢેર સારી માલૂમાતકા ખઝાના હૈં.

સફરનામે આમતૌર પર બહૂત દિલચસ્પીસે પળ્હે જાતે હૈં કયૂંકે લિખનેવાલેકી જગ બીતી નહીં હોતી, આપબીતી હોતી હે ઔર જબ ઈન્સાન અપની સરગુઝશ્ત લિખતા હે તો ઉસકે અલ્ફાઝમેં ઉસકે જઝબાત ઔર એહસાસાતકી ખૂશ્બૂ ભી રચીબસી હોતી હે, ઔર વો કારી (પઢનેવાલે)કો અસર કરતી હે.

અલ્હમ્દુલિલ્લાહ! ઐસે હી સફરનામોંમેં એક મુહબ્બી ફી લ્લાહ મવલાના મહમૂદ બારડોલી, ઉસ્તાદે હદીષઃ જામિઅહ ઈસ્લામિય્યહ

તા'લીમુદ્દીન ડાભેલકા સફરનામા ભી હે જો "દેખી હૂઈ દુન્યા" કે નામસે તબઅ હુવા હે, યે ઉર્દૂન, ફલસ્તીન ઔર મિસ્રકે સફરકી રૂદાદ હે. જિસમેં અહલે ઈલ્મ ઔર અહલે દીનકા એક પૂરા કાફલા મુસન્નિફકે હમરિકાબ થા.

મુસન્નિફે ગિરામીને જિસ વકત યે કિતાબ મુઝે દી ઉસ વકત તો મેં જહાં તહાં ઉચટતી હૂઈ નઝર ડાલી ઔર ફુરસત ન હોનેકી વજહસે દોચાર સફહાત ભી નહીં પળ્હ પાયા લેકીન હુસ્ને ઈત્તિફાક કે ગુઝશ્તા દિનોં ખૂદ મુઝે ઈસી તરહ એક કાફલેકે સાથ કરીબ કરીબ ઉનહી મકામાતકે સફરકા મૌકા મિલા તો મેંને ઈસ પૂરી કિતાબકો પળ્હ ડાલા, ઔર મુઝસે તો શાયદ બા'ઝ હિસ્સે છુટ ભી ગયે હોં, લેકીન મેરી અહલિયા જો ઈસ કાફલેમેં શામિલ થીં ઉન્હોંને તો એક એક હર્ફ કરકે પૂરી કિતાબ પળ્હી ઔર ઉસસે બળી રહનૂમાઈ મિલી, અગરચે હર જગા ગાઈડ મૌજૂદ થા, લેકીન મેંને ઈસી કિતાબકો અપને લિયે ગાઈડ બનાયા.

ઉસમેં તારીખી માલૂમાત ભી હૈં, મંઝરકશી ભી હે, ઈબ્રત વ મવઈઝતકે ફૂલ ભી હૈં, તજરુબાતકા ઝખીરા ભી હે, જિસસે એક મુસાફિરકો મદદ મિલતી હે ઔર હર જગા કુર્આન વ હદીષકા ઈત્ર કશીદ કરનેકી ભરપૂર ઔર કામ્યાબ કોશિશ કી ગઈ હે.

માશાઅલ્લાહ! મુઅલ્લિફ મુવફ્ફક આદમી હૈં, ઉનકી મુતઅદદ કિતાબેં તબઅ હોકર કબૂલીયતે ખાસો આમસે સરફરાઝ હૂઈ હૈં, દુઆ હે કે અલ્લાહ તઆલા ઉન્હેં બેહતરીન અજર અતા ફરમાએ, ઈસ કિતાબકો ઉમ્મતકે લિયે ફાયદેમંદ બનાએ ઔર ખૂદ ઉનકે લિયે ઝખીરએ આખિરત કરે. રબ્બના તકબ્બલ મિન્ના ઈન્નક અન્તસ્સમીઉલ અલીમ.

(હઝરત મવલાના) ખાલિદ સૈફુલ્લાહ રહમાની (દા.બ.)
(નાઝિમ:અલ્ મઅ્હદુલ આલી અલ્ ઈસ્લામી હૈદરાબાદ)
૭ / રજબુલ મુરજ્જબ ૧૪૪૦ હિજરી
મુતાબિક: ૧૫ / માર્ચ / ૨૦૧૯ ઈસ્વી

પેશ લફ્ઝ

કિતાબ પળ્હનેસે પેહલે

الحمد لله و كفى و سلام على عباده الذين اصطفى ، امابعد!

અલ્લાહ તઆલાકે ફઝલો કરમસે ૨૦૦૦ ઈસ્વીકે બિલકુલ શુરૂઅમેં ઈંગ્લેન્ડકા સબસે પેહલા સફર હુવા, ફિર ઉસકે બાદ તો ઈંગ્લેન્ડ મુસ્તકિલ સફરગાહ ભી હુવા ઔર ગુઝરગાહ ભી હો ગયા, બર્રે આ'ઝમ અમરીકા ઔર જઝાઈરે વેસ્ટઈન્ડીઝકે મુખ્તલિફ અસ્ફારકે મૌકે પર જાતે યા આતે હૂયે કભી એક દિન, દો દિન યા આધે દિનકે લિયે ઠહરનેકા ઈત્તિફાક હોતા રેહતા હે.

પેહલે હમારે જામિઅહ ડાભેલકે ફાઝિલઃ હઝરત મવલાના ઉસ્માન આદમ સાહબ જબ મસ્જિદે કુવ્વતુલ ઈસ્લામ (અપટનલેન) સે મુતઅલ્લિક થે તો ઉનકી દા'વત પર મેરે મુશ્ફિક ઔર મુહસિન શૈખુલ હદીષ હઝરત અકદસ મુફતી અહમદ સાહબ ખાનપુરી સા. (દા.બ.)કે ઈશારે પર રમઝાનમેં એક એક અશરેકે લિયે લંડન જાના હોતા, સાથમેં દૂસરે મકામાતકો ભી શામિલ કર લિયા જાતા, ફિર હઝરત (દા.બ.)કે સાથ રમઝાનકે અલાવહ શાબાન, શવ્વાલ મુખ્તલિફ મવાકેઅ પર દીની, ઈસ્લાહી, દઅવતી અસ્ફારકા સિલસિલા શુરૂ હુવા.

બાદમેં રફીકે દર્સ કારી ઝાકિર સાહબ આલીપૂરી (ઉસ્તાઝે તજવીદો કિરાઅત દારૂલ ઉલૂમ બરી)કી વસાતતસે(દ્વારા) હઝરત મુફતી અબ્દુલ હમીદ સાહબકી દાવત પર બરતાનિયાકે અસ્ફારકા સિલસિલા શુરૂ હુવા, અલ્લાહ તઆલાકે ફઝલો કરમસે મુફતી અબ્દુલ હમીદ સાહબને પૂરે બરતાનિયામેં સ્કૂલકે કિયામ ઔર ચલાનેકા એક

અનોખા કારનામા અંજામ દિયા હે, તૌહીદુલ ઈસ્લામ ઔર ઈસ તરહ કે નામસે બરતાનિયહમેં પચ્ચીસ (૨૫) સ્કૂલેં આપકી ઝેરે તવજ્જુહ હૈં.

૨૦૧૦ ઈસ્વીમેં મસ્જિદે તૌહીદુલ ઈસ્લામ બ્લેકબર્નકે ઈફતિતાહકે મૌકે પર હઝરત (દા.બ.) ઔર બંદા મહમૂદકો ઉનકી દઅવત પર પેહલી મરતબા હાઝરીકી સઆદત હાસિલ હૂઈ, હઝરત (દા.બ.) કે પુરમગ્ઝ મવાઈઝ હૂયે ઔર મસ્જિદકે ઈમામ શૈખ સુહેલ સાહબકે હુકમ પર નઈ મસ્જિદમેં ખુત્બએ જુમ્આ ઔર પેહલી નમાઝ પળ્હાનેકી બંદેકો સઆદત હાસિલ હૂઈ.

ફિર ૨૦૧૨ ઈસ્વીસે હર સાલ રમઝાનકે બાદ શુરૂ શવ્વાલમેં મુફતી અબ્દુલ હમીદકી દઅવત પર હઝરત અકદસ મુફતી અહમદ સા. ખાનપુરી (દા.બ.) ઔર હઝરત મૌલાના ઈબ્રાહીમ પાંડોર સા. (દા.બ.)કે સાથ બરતાનિયાકે સફરકી સઆદત હાસિલ હોતી હે. ૨૦૧૬ ઈસ્વીસે હઝરત કારી અબ્દુલ હન્નાન સાહબકી મુસાહબતને સફરકો પુરલુત્ફ ઔર પુરરાહત બના દિયા.

ઈસ પૂરે પ્રોગ્રામકે નઝમમેં હઝરત મુફતી યુસૂફ ઈબ્ને શૈખ શબ્બીર ભી બરાબર શામિલ હોતે હૈં ઔર ઉનકી હર તરહકી રહનૂમાઈ ઔર કયાદતમેં સફરમેં ચાર ચાંદ લગ જાતે હૈં.

ગુઝિશ્તા સાલ શવ્વાલ ૨૦૧૯ ઈસ્વીમેં બરતાનિયાકે સાથ બલકાનકે મુલ્કોંકી ભી દીની વ દઅવતી સફરકી સઆદત હાસિલ હૂઈ. હઝરત મવલાના હનીફ સાહબ દૂધવાલા ઔર ઉન્કી તન્ઝીમવાલોંકી ચાહત ઔર ઉનકી દઅવત પર મેકડોનિયા, અલ્બાનિયા, મોન્ટેનીગ્રો ઔર બોસ્નિયા ચાર મુલ્કોંકા દીની સફર હુવા, ઈસ સફરકી એક અજીબ ખૂબી યે થી કે શૈખુલ ઈસ્લામ હઝરત મવલાના મુફતી મુહમ્મદ તકી ઉસ્માની સાહબ (દા.બ.) ભી સફરમેં તશરીફ લાયે ઔર હઝરત મુફતી

મુહમ્મદ તકી સાહબ ઔર હઝરત મુફતી અહમદ સાહબકી બરકતસે એક બહૂત બળા કાફલા તૈયાર હો ગયા ઔર બરતાનિયાસે ઉન મુલ્કોંકી હાઝરી હૂઈ ઔર વહાંસે ભારત વાપસી હૂઈ.

હસ્બે મામૂલ સફરસે વાપસી પર સાથીયોંને કારગુઝારીકે બયાનકે સિલસિલેમેં ઈસ્રાર કિયા ઔર સૂરતકી ચૂડગર મસ્જિદ ઔર દૂસરે મકામાત પર કારગુઝારી કી મજલિસ હૂઈ, ઈસ બયાનકો લિખા ગયા ઔર ઉસમેં બહૂત સારે ઈઝાફોંકે સાથ ઉસકો કિતાબી શકલમેં શાઈઅ કિયા જા રહા હે.

તકરીબન ૨૦૦૫ ઈસ્વીમેં સફરે હજકે સાથ તાઈફકા ભી સફર હુવા થા, ઉસકી ભી કારગુઝારી ઈસ ચોથી જિલ્દમેં શામિલ કર લી ગઈ હે.

ઈસ ચોથી જિલ્દકી તબાઅતકે તમામ ઈખ્રાજાત હઝરત મવલાના હનીફ સાહબ દૂધવાલાકી તન્ઝીમકી તરફસે અદા કિયે જા રહે હૈં, ફજઝાહુમુલ્લાહુ ખયૂરન અહ્સનલ્ જઝા.

ચૂંકે અલબાનિયાકે સફરકે તકરીબન દસ માહ ગુઝરનેકે બાદ ઉસ કારગુઝારીકો તબાઅતકે લિયે ભેજા જા રહા હે ઈસ લિયે બહૂત હદ તક યે એહતિમાલ હે કે કોઈ અહમ વાકિઆ યા કિસીકા તઝકિરા છૂટ ગયા હો, લિહાઝા ઈસ સિલસિલેમેં મઅઝિરત ચાહતા હૂં. અગરચે સફરકે દૌરાન તમામ સાથીયોંસે દરખ્વાસ્ત કી ગઈ થી કે અપના તઆરૂફ લિખ કર ઈનાયત ફરમા દેં તો ઉસકો શામિલ કર લિયા જાયે. લેકીન ઈસ દરખ્વાસ્ત પર કમા હક્કહૂ તવજ્જુહ નહીં કી ગઈ ઈસ લિયે યે કામ ન હો સકા.

ઈસ સફરમેં ચૂંકે શૈખુલ ઈસ્લામ હઝરત મવલાના મુફતી મુહમ્મદ તકી સાહબ ઉસ્માની (દા.બ.)કી મઈય્યત ઔર સોહબતકી

સઆદત હાસિલ રહી ઔર હઝરત મુફતી સાહબ સફરનામા લિખનેમેં ઈસ દૌરકે ઈમામુલ ફન હે, હઝરત મુફતી સાહબને સફરકી કારગુઝારી જો "અલ બલાગ" રિસાલેમેં શાઈઅ કી થી ઉસકો ભી હમ ઈસ કિતાબમેં શામિલ કરનેકી સઆદત હાસિલ કર રહે હૈં તાકે હઝરતવાલાકી ઈ તહરીરકી બરકતસે હમારી તહરીર ભી અલ્લાહકી બારગાહમેં મકબૂલ હો જાએ, તન્ઝીમકે ઝિમ્મેદાર ઔર હમારે સફરકે નાઝિમ ઔર રૂહે રવાં હઝરત મવલાના હનીફ સાહબ દૂધવાલા (મ.ઝી.) કા ભી મશ્વરા થા ઔર હમારી ભી દિલી ચાહત થી, લિહાઝા હમ અપની સઆદત સમઝતે હૂયે હઝરત મુફતી સાહબકી કારગુઝારીકો ઉનકી ઈજાઝતકે સાથ બિઐનિહી શામિલ કર રહે હૈં, અલ્લાહ તઆલા સિહતો આફીયતકે સાથ હઝરત મુફતી સાહબકે સાયએ આતિફતકો હમ પર તાદેર કાઈમ ફરમાએ. (આમીન)

ઈસી તરહ હઝરત મવલાના મુહમ્મદ ઈબ્ને શૈખ આદમને ભી અંગ્રેઝીમેં સફરનામા તૈયાર કિયા થા ઉસકા ખુલાસા ભી ઈસમેં શામિલ કિયા ગયા હે.

અલ્લાહ તઆલા ઈન અસ્ફાર ઔર કારગુઝારીયોંકો અપની રઝાકા ઝરીઅહ બનાયે ઔર ઈસ કારે ખૈરમેં જિસને ભી જિસ લાઈનસે હિસ્સા લિયા અલ્લાહ તઆલા ઉન સબકો અપને ફઝલો કરમસે બેહતરીન બદલા અતા ફરમાએ. આમીન

બંદાઃ મહમૂદ બારડોલી (ઉફિય અન્હૂ)
જામિઅહ ઈસ્લામિય્યહ તા'લીમુદીન ડાભેલ
મુઅર્રખાઃ ૨૭ / શાબાન ૧૪૪૦ હિજરી
મુતાબિકઃ ૨ / મે ૨૦૧૯ ઈસ્વી

બલકાન રિયાસતોંકે
સફરકી કારગુઝારી

બલકાનકે રુફકાએ સફર

(૧) હઝરત અકદસ મુફતી અહમદ સાહબ ખાનપુરી (દા.બ.)
(શૈખુલ હદીષઃ જામિઅહ ઈસ્લામિય્યહ તા'લીમુદ્દીન ડાભેલ)

(૨) હઝરત મવલાના મુફતી મુહમ્મદ તકી સાહબ ઉસ્માની (દા.બ.)
(શૈખુલ હદીષઃ દારૂલ ઉલૂમ કરાંચી) અહલિયા મુહતરમાકે સાથ

(૩) હઝર અકદસ મૌલાના ઈબ્રાહીમ સાહબ પાંડોર (દા.બ.)
(ખલીફા હઝરત શૈખ ઝકરિય્યા (રહ.))

(૪) બંદાઃ મહમૂદ બારડોલી
(ઉસ્તાદે તફસીર વ હદીષઃ જામિઅહ ઈસ્લામિય્યહ ડાભેલ)

(૫) કારી અબ્દુલ હન્નાન સાહબ સુરતી
(મસાહિબે ખાસઃ હઝરત અકદસ મુફતી અહમદ સા. ખાનપૂરી દા.બ.)

(૬) હઝરત શૈખ મુફતી શબ્બીર સા.
(ઉસ્તાદે હદીસઃજામિઅતુલ ઈલ્મ વલ્હુદા(બ્લેકબર્ન, બરતાનિયા)

(૭) મુફતી અબ્દુસ્સમદ સાહબ મનૂબરી
(મોહતમિમઃ જામિઅતુલ ઈલ્મ વલ્ હુદા,બ્લેકબર્ન, બરતાનિયા)

(૮) મુફતી મુહમ્મદ અલી ફલાહી સાહબ
(ઉસ્તાદે હદીષઃજામિઅતુલ ઈલ્મ વલ્ હુદા,બ્લેકબર્ન, બરતાનિયા)

(૯) મવલાના ડૉકટર મહમૂદ ચાંડયા સાહબ
(ઉસ્તાઝે હદીષ વ તફસીર જામિઅહ ઈસ્લામિય્યહ દારૂલ ઉલૂમ બોલ્ટન વ લેકચરરઃ યુકલન યુનિવર્સિટી પ્રેસ્ટન)

(૧૦) મવલાના મુહમ્મદ સીદાત સા. (ડાયરેકટરઃ અલ્ઉમ્મા ટ્રસ્ટ)

(૧૧) મુફતી મુહમ્મદ ઈબ્ને આદમ
(ઉસ્તાઝઃ જામિઅહ ઉલૂમુલ કુર્આન, લેસ્ટર)

(૧૨) મુફતી ઈબ્રાહીમ રાજા સાહબ (ઉસ્તાઝઃ દારૂલ ઉલૂમ બરી)

(૧૩) મુફતી યુસૂફ ઈબ્ને શબ્બીર સા.
(ઉસ્તાઝે હદીષઃજામિઅતુલ ઈલ્મ વલ્ હુદા,બ્લેકબર્ન, બરતાનિયા)

(૧૪) હઝરત મવલાના હનીફ સાહબ દૂધવાલા
(તન્ઝીમકે રૂહે રવાં ઔર નાઝિમે સફર)

(૧૫) મવલાના સલીમ ઈસા સાહબ
(ઉસ્તાઝઃ મસ્જિદે ઝકરિયા ડયુઝબરી)

(૧૬) મવલાના ફારૂક પાંડોર સાહબ (સરપરસ્તઃ મદ્રસા બનાત માંચેસ્ટર)

(૧૭) મવલાના યુસૂફ હજાત સાહબ
(સરપરસ્ત વ અમીરઃ મુસ્લિમ વેલફેર ઈન્સ્ટીટયુટ)

(૧૮) મવલાના રફીક સાહબ સુફી
(ઉસ્તાઝઃ જામિઅતુલ ઈલ્મ વલ્ હુદા,બ્લેકબર્ન, બરતાનિયા વ ચેરમેન ઓફ LCM) અહલિયા મુહતરમાકે સાથ

(૧૯) હાફિઝ હમદાન ઈબ્ને મવલાના રફીક સાહબ સુફી

(૨૦) મવલાના ઈરફાન સા. સાંગે, કોકની.
(તાજિર, યકે અઝ ઝિમ્મેદાર તન્ઝીમ)

(૨૧) મવલાના હસન પટેલ સાહબ (યકે અઝ ઝિમ્મેદાર તન્ઝીમ)

(૨૨) મવલાના મુહમ્મદ અલી નગદી, માંચેસ્ટર
(યકે અઝ ઝિમ્મેદાર તન્ઝીમ)

(૨૩) મવલાના હસન સીદાત સા.
(સરપરસ્ત વ અમીર મુસ્લિમ વેલફેર ઈન્સ્ટીટયુટ)

(૨૪) મવલાના ઉસ્માન ગની સાહબ
(ફાઝિલઃ દારૂલ ઉલૂમ બરી વ યકે અઝ ઝિમ્મેદાર તન્ઝીમ)

(૨૫) મવલાના શફીક અબ્દુર્રહમાન. (યકે અઝ ઝિમ્મેદાર તન્ઝીમ)

(૨૬) **હાફિઝ ઝુબેર સાહબ** (MWI કે અમલે (કાર્યકર્તાઓં) મેસે.)

(૨૭) **મવલાના ઈસ્માઈલ પટેલ** (મોહતમિમઃ દારૂલ ઉલૂમ લેસ્ટર)

(૨૮) **મવલાના ષવબાન અહમદ**

(ઉસ્તાદઃજામિઅતુલ ઈલ્મ વલ્ હુદા,બ્લેકબર્ન, બરતાનિયા)

(૨૯) **હાજી ઈકબાલ સાહબ** (સ્ટેમ ફોર ડહલ, લંડન)

(૩૦) **મોલ્વી અબ્દુલ હલીમ સાહબ**

(ફાઝિલઃ જામિઅતુલ ઈલ્મ વલ્ હુદા,બ્લેકબર્ન, બરતાનિયા),
તન્ઝીમકી તરફસે દો સાલસે અલબાનિયામેં મુકીમ)

(૩૧) **મુફતી અસમર સ્કોટલેન્ડ**(ફાઝિલઃદારૂલ ઉલૂમ બરી, દાંતોંકે ડૉકટર)

(૩૨) **મવલાના અબૂબક્ર સીદાત**

(ફાઝિલઃ દારૂલ ઉલૂમ બરી ઉસ્તાઝઃ મરકઝુલ ઉલૂમ બ્લેકબર્ન)

(૩૩) **મવલાના મુહમ્મદ વાઈઝ** (ફાઝિલ વ મુદર્રિસઃદારૂલ ઉલૂમ બરી)

(૩૪) **હાજી અફઝલ સાહબ મેમન**

(બાનીઃ સાર્વજનિક વેલફેર ટ્રસ્ટ અહમદાબાદ) **અહલિયાકે સાથ**

(૩૫) **હાજી યુસૂફ સાહબ ઝબૂ (પ્રેસ્ટન)**

(૩૬) **અબ્દુલ અઝીઝ રાજા સાહબ (પ્રેસ્ટન)**

(૩૭) **મવલાના સિરાજ ભાના સાહબ બાર્બાદોસ**

(ફાઝિલઃ દારૂલ ઉલૂમ બરી) હમારે બાર્બાદોસકે મેઝબાન મવલાના
જુનૈદ સાહબકે ભાઈ

(૩૮) **અબ્દુલ હમીદ કુરૈશી** (Ceo of Lcm)

(૩૯) **મવલાના ફારૂક સીદાત સાહબ** (ટીચરઃદારૂલ ઉલૂમ બોલ્ટન)

الحمد لله الذى هدانَا لِلاسلام وما كنا لنهتدى لو لا أن هدانا الله واكمل لنا
دينـنـا وأتم علينا نعمه ورضى لنا الاسلام دينًا، أشُهد ان لا اله الا الله وحده
لاشـريك له، وَأَشُهَدُ اَنَّ سَيِّدَنَا وَشَفِيُعَنَا وَحَبِيُبَنَا وَاِمَامَنَا وَمَوُلاَنَا مُحَمَّدًا عَبُدُهُ
وَرَسُـوُلُـهُ، صَلَوَاتُ اللّٰهِ تَبَارَكَ وَتَعَالٰى عَلَيُهِ وَعَلٰى اٰلِهٖ وَاَصُحَابِهٖ وَذُرِّيَّاتِهٖ وَاَهُلِ
بَيُتِهٖ وَاَهُلِ طَاعَتِهٖ، وَبَارَكَ وَسَلَّمَ تَسُلِيُمًا كَثِيُرًا كَثِيُرًا اَمَّابَعُدُ!

فَاَعُوُذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيُطٰنِ الرَّجِيُمِ، بِسُمِ اللهِ الرَّحُمٰنِ الرَّحِيُمِ

لَقَدُ كَانَ فِىُ قَصَصِهِمُ عِبُرَةٌ لِّاُولِى الْاَلُبَابِ

તર્જમા:પક્કી બાત યે હે કે ઉનકે વાકિઆતમેં અકલવાલોંકે લિયે ઈબ્રતકા બળા સામાન હે.

તમ્હીદ

અલ્હમ્દુલિલ્લાહ! ઈસસે પેહલે બુખારા, સમરકંદ, તિરમિઝ કે તારીખી સફરકી કારગુઝારી, ફિર ઉસકે બાદ સ્પેન ઔર તુર્કીકે સફરકી કારગુઝારી, ફિર મિસ્ર ઔર મસ્જિદે અકસાકે સફરકી કારગુઝારીકે બયાનકી મજલિસેં ઈસી મસ્જિદમેં હૂઈ, જો અલ્હમ્દુલિલ્લાહ! બાદમેં ઉર્દૂ ઔર ગુજરાતી ઝુબાનમેં કિતાબી શકલમેં તીન હિસ્સોંમેં છપ ચુકી હે, ઈસ વકત બલકાન ઔર દૂસરે મુલ્કોંકી કારગુઝારી આપ હઝરાતકે સામને પેશ કરતા હૂં.

અલ્લાહ સુબ્હાનહૂ વ તઆલા ઈન કારગુઝારિયોંકો ઈબ્રત ઔર નસીહતકા ઝરીઅહ બનાએ ઔર ઉસકો મેરે ઔર આપકે લિયે દુન્યા ઔર આખિરતમેં અપની રઝાકા ઝરીઅહ બનાએ, આમીન

"બલકાન" ઐસા ઈલાકા હે કે હમારે યહાં બહુત સારે લોગ ઉસકા નામ ભી નહીં જાનતે હૈં, હમ ભી પેહલે તફસીલસે નહીં જાનતે થે, કુછ કુછ જાનકારી ઔર વાકીફીયત થી, એક લંબે ઝમાનેસે દિલ ભી ચાહતા થા ઔર મશ્વરે ભી હો રહે થે કે ઈન ઈલાકોંમેં દીની નિસ્બતસે હાઝરી દેની ચાહિયે, મગર "કદ્ જઅલલ્લાહુ લિકુલ્લિ શય્ઈન કદ્રા" હર ચીઝકા અલ્લાહ તઆલાકે યહાં એક વકત તય હોતા હે ઔર ઉસી વકત વો કામ વુજૂદમેં આતા હે.

અભી કુછ અરસેસે રમઝાનકે ફવરન બાદ મેરે ઉસ્તાઝ વ મુર્શિદ શૈખુલ હદીષ હઝરત અકદસ મુફતી અહમદ ખાનપુરી સાહબ (દા.બ.)કે સાથ ઈંગ્લેન્ડ વગૈરહ મુલ્કોંકે અસ્ફારકા એક સિલસિલા હે, હઝરત મુફતી અબ્દુલ હમીદ સાહબ, મુફતી યુસૂફ બિન મુફતી શબ્બીર સાહબ ઔર કારી ઝાકિર સાહબ (બ્લેકબર્ન, બરતાનિયા) કી વસાતત (માધ્યામ)સે યે અસ્ફાર હોતે હૈં. ઈસ સાલ રમઝાન ૧૪૩૯ હિજરીમેં બરતાનિયાસે ઈન દૂસરે મુલ્કોંકા સફર ભી હુવા.

સફરકા મકસદ

ઈસ સફરકા મકસદ: ઈસ ઈલાકેકે મુસલમાનોંકી દીની નિસ્બતસે મુલાકાત ઔર દીની નિસ્બતસે ઉનકી કયા ઝરૂરિયાત હૈં ઔર દીની એતિબારસે હમ ઉનકે બારેમેં કયા ફિકેં કર સકતે હૈં. ઈન અહમ મકાસિદકો સામને રખકર યે સફર કિયા થા.

બલકાન (Balkans)કા તઆરૂફ

જો લોગ તારીખ ઔર જુગ્રાફિય્યાસે થોળી બહુત વાકિફિયત રખતે હૈં વો જાનતે હૈં કે યે મમાલિક મશ્રિકી યુરોપકા એક હિસ્સા હે, બોસ્નિયા, અલબાનિયા યે દોનોં મમાલિક તો પેહલે થે હી, લેકીન યે

મમાલિક એક ઈત્તિહાદકે માતહત આતે થે, " યુગોસ્લાવિયા" નામી એક બળા વસીઅ (વિશાળ) મુલ્ક થા. ઉસમેં યે મમાલિક આતે થે, ઈસ પૂરે ઈલાકે કો " બલકાન" ભી કહતે હૈં.

ઈસ ઇલાકેકા રકબા ૫ લાખ ૫૦ હઝાર મુરબ્બઅ કિ.મી. ઔર આબાદી તકરીબન ૫૫ મિલિયન હે, ઉસે અકષર જઝીરાનુમા બલકાન ભી કહતે હૈં. કયૂંકે ઉસકે તીન જાનિબ સમંદર હે, બલકાનકે અકષર ઇલાકોંકે કિનારે " એડ્રિયાટિક" યા "બહરે ઈજીન" યા "બહરે અસવદ" સે મિલતે હૈં.

૧૪૬૩ ઈસ્વીસે લેકર ૧૮૭૬ ઈસ્વી તક બલકાનકા ઈલાકા ખિલાફતે ઉષ્માનિયાકે તહત આતા થા. ગોયા બલકાન ખિલાફતે ઉષ્માનિયાકા એક ડિવીઝન થા, પેહલી જંગે અઝીમકે બાદ બલકાનકે જો હિસ્સે ખિલાફતકે તહત થે ઉનમેંસે બહૂત સારે ઈલાકે આહિસ્તા આહિસ્તા ખિલાફતકે કબ્ઝેસે નિકલતે ગયે, અલબાનિયાને એક મુસ્તકિલ રિયાસતકી શકલ ઈખ્તિયાર કર લી ઔર કુછ અરસેકે બાદ "બલગરાદ, મેકડોનિયા, મોન્ટીનીગ્રો ઔર બોસ્નિયા" પર ઓસ્ટ્રિયાકા કબ્ઝા રહા, ફિર કમ્યુનિસ્ટ ઈન્કિલાબકે બાદ ઉસકે બહૂત સારે હિસ્સે યૂગોસ્લાવિયાકા હિસ્સા બન ગયે થે, યૂગોસ્લાવિયા કે ટુકળે હોનેકે બાદ અબ યે ચંદ મુસ્તકિલ (અલગ) મમાલિક હૈં.

ખૂબસુરતી

અલ્લાહ તઆલાને ઈસ ઇલાકેકો બહૂત હી ઝાહિરી ખૂબસૂરતી અતા ફરમાઈ હે, વહાં પાની કી બળી બળી ઝીલેં ઔર આબશારે હૈં, ફલ, ફુટ ઔર સબ્ઝીયાં ભી ઈસ ઇલાકેમેં બહુત હોતે હૈં, ઊંચે ઊંચે બુલંદ ખૂબસુરત પહાળ ભી બહુત હૈં, ઝયતૂન ઈસ ઇલાકેમેં બહુત હી બળી તા'દાદમેં હોતે હૈં, બલકે વહાં હમકો લોગોંને બતલાયા કે, યહાં

ઝયતૂનકે બા'ઝ દરખ્ત હઝરત ઈસા (અલૈ.)કે ઝમાનેસે હૈં, ખાસકર અલ્બાનિયાકે ઝયતૂન ઔર ઝયતૂનકા તેલ પૂરે ઈલાકેમેં બહુત મશ્હૂર હે.

નામ રખનેકી વજહ

બલકાનકા મા'ના ''પહાળ'' યા ''પહાળી સિલસિલા'' હે, ચૂંકે ઈન ઈલાકોંમેં પહાળી સિલસિલે હૈં ઈસ લિયે ઉસકા નામ ''બલકાન'' રખ દિયા ગયા, બલકે બલકાન ઔર યૂગોસ્લાવિયાકે ઈન મુલ્કોંમેં સત્તર (૭૦) ફીસદ પહાળ હી પહાળ હૈં ઔર સિર્ફ તીસ (૩૦) ફીસદ (ટકા) હી ખુલી હૂઈ ઝમીન, જંગલ, પાની, નદીકે ઈલાકે હૈં.

કુર્આનકી તફસીરમેં બલકાનકે રહનેવાલોંકા ઝિક્ર

તફસીર ઔર હદીષકે સાથ બલકાનકે મુલ્કોંકા થોળા થોળા તઅલ્લુક હે, બલકાનકે મુલ્કોંમેં એક મુલ્ક '' મેકડોનિયા'' હે, જિસકો આજકલ ''મેડોનિયા'' (Macedonia) કહા જાતા હે.

ઈસ્કંદર મેકડોની

તફસીરમેં એક નામ ''ઈસ્કંદર મકદૂની'' (Alexander Macedonia) આતા હે, ઈસ ઈસ્કંદર બાદશાહકા, ઉસી મેકડોનિયા ઔર ઉસકે પળોસમેં વાકેઅ ગ્રીસ (Greish)સે જિસકો યુનાન કહા જાતા હે. તઅલ્લુક રહા હે, કાઝી અબૂ સઉદ ફરમાતે હૈં કે ''મેકડોનિ'' રૂમકે શહરોંમેં સે એક શહરકી તરફ નિસ્બત હે, જો અઝીમુશ્શાન દારૂલ સલતનત કુસ્તુનતુનિયાકી મગ્રિબી જાનિબમેં વાકેઅ હે, યૂનાની ઝુબાનમેં ઉસકા નામ મેકડોનિયા હે, આજ વો વેરાન હે, લેકીન ઉસમેં ઐસી કદીમ (પુરાની) અલામતેં હૈં જો ઉસકી ઈસ અઝમત પર દલાલત કરતી હૈં જો ઉસકે આબાદ હોનેકે ઝમાનેમેં થી ઔર ઉસકે બાદશાહકી બહુત ઝયાદા તાકત પર દલાલત કરતી થી, વહાં ઐસે કદીમ આષાર હૈં

જિનમેં અકલમંદોંકે લિયે ઈબ્રત હે.

અરસ્તુતાલીસકો જિસકી વિલાદત ભી મેકડોનિયાકી એક બસ્તી "તાજિરહ" મેં હૂઈ, ઈસ્કંદરકે બાપને ઈસ્કંદરકી તા'લીમકે લિયે અપને પાસ બુલવાયા થા, ઔર યે ઈસ્કંદર હઝરત ઝૂલકરનૈનકે દો હઝારસે ઝયાદા સાલ બાદ હુવા હે ઔર હઝરત ઈસા (અલૈ.)સે તીન સો (૩૦૦) સાલ કબ્લ, રૂમી લોગ ઉસસે અપની તારીખ લિખતે હૈં, ઉસીને મિસ્રમેં એક શહર આબાદ કિયા જિસકો આજ ભી 'ઈસ્કંદરયા' કહા જાતા હે, એલેકઝેન્ડર હી કે નામસે "ઈલેકઝાડ્રિયા" ભી કહતે હૈં યે ઈસ વકત મિસ્રકા એક શહર હે.

ઉસી ઈસ્કંદરને "દારા"કો કત્લ કરકે ઉસકે મુલ્ક પર કબ્ઝા કિયા થા ઔર ફારિસકે બાદશાહોંસે ભી જંગ કી ઔર ઉનકી ઝમીનકો રોંડકર ઈસ્કંદર નામસે દુન્યામેં મશ્હૂર હોનેવાલા યે આખરી શખ્સ થા ઔર ઉસકે કિસ્સે દુન્યામેં મશ્હૂર હૈ.

સિકંદર ઝૂલ કરનૈનકે મુતઅલ્લિક એક ગલત ફેહમી

જિન લોગોંકી હુકૂમત પૂરી દુન્યામેં રહી યા દુન્યાકે બહુતસે મુલ્કોંમેં રહી ઉનમેં એક નામ "ઈસ્કંદર મેકડોની" કા ભી મિલતા હે, હમારી તફસીરોંમેં યે નામ ઈસ લિયે આતા હે કે બા'ઝ હઝરાતકો યે ગલત ફેહમી હૂઈ હે કે સૂરએ કહફમેં ઝૂલકરનૈનકા જો તઝકિરા હે ઉનસે યહી ઈસ્કંદર મેકડોની મુરાદ હે, હાલાંકે કુર્આનમેં જિસ ઝૂલ કરનૈનકા તઝકિરા હે વો તો અલ્લાહકે એક બહુત નેક ઔર સાલેહ બંદે થે ઔર યે ઈસ્કંદર મેકડોની તો મુશ્રિક ઔર બળા ઝાલિમ બાદશાહ થા, લોગોંસે અપની ઈબાદત કરવાતા થા, આગ પરસ્ત, મગરૂર ઔર મુતકબ્બિર (અભીમાની) થા.

હિન્દુસ્તાનકે અકાબિરીનકી બલકાનકે તઈ ગૈરતે ઈમાની

બલકાનકે ઈલાકેસે હમારે હિન્દુસ્તાનકે અકાબિરીન ઔર બુઝુર્ગોંકી એક બહુત બળી નિસ્બત રહી હે, ઈસ લિયે કે હમારે અકાબિરીન ઔર બુઝુર્ગોંને બલકાનકે ઈલાકેકે સિલસિલેમેં બહુત ઝયાદા મેહનત ઔર ફિક્રેં કી હૈં.

જિસ વકત હમારે મુલ્કમેં અંગ્રેઝોંકા કબ્ઝા થા ઉસ ઝમાનેમેં રૂસ (Russia) ને બલકાનકે ઈલાકે પર હમલે શુરૂઅ કિયે ઔર બલકાનકા ઈલાકા અપને કબ્ઝેમેં લેનેકી કોશિશ શુરૂ કી, હાલાંકે ઈસ પૂરે ઈલાકેમેં ૧૪૬૩ ઈસ્વીસે ૧૮૭૮ ઈસ્વી તક ખિલાફતે ઉસ્માનીયા કાઈમ રહી.

ઉસ ઝમાનેમેં હમારે હિન્દુસ્તાનકે ચોટીકે અકાબિરીન ઔર બુઝુર્ગાને દીન, જિનકા નામ લેના ભી હમારે લિયે દુન્યા ઔર આખિરતમેં ઈઝ્ઝતકા બાઈષ હે ઔર અલ્લાહ તઆલાકે યહાં ઉનકી નિસ્બત હમારે લિયે ઈન્શાઅલ્લાહ! નજાતકા ઝરીઅહ હે, કુતુબે આલમ હઝરત મવલાના રશીદ અહમદ ગંગોહી (રહ.), હજ્જતુલ ઈસ્લામ વલ્ મુસ્લિમીન હઝરત મવલાના મુહમ્મદ કાસિમ સાહબ નાનોત્વી (રહ.), હઝરત મવલાના અહમદ અલી સાહબ લાહોરી (રહ.), હઝરત મવલાના મઝહર સાહબ નાનોત્વી (રહ.) ઉન્હોંને ઉસ ઝમાનેમેં બલકાનકે ઈલાકે કી જંગકે લિયે બહુત ઝયાદા ફિકરેં ભી કી, મદદ ભી કી, મેહનત ઔર કોશિશકી, ઈસ સિલસિલેમેં મુસ્તકિલ બળી બળી કિતાબેં લિખી ગઈ હૈં.

યે ભી અજીબ બાત હે કે ભારતકે ઉસ દૌરકે હિન્દુ રહનુમા મષલન મહાત્મા ગાંધીજી વગૈરાને ભી તહરીકે ખિલાફતકે ઉન્વાનસે કુછ કારવાઈ કી થી.

તુર્કીકે લિયે બારહ લાખ રૂપિયેકા ચંદા

૧૮૭૪ ઈસ્વીમેં જબ યે બલકાનકા ઈલાકા રૂસકે હમ્લોંકી વજહસે તુર્કીકે હાથસે નિકલ રહા થા, ઔર વહાં હઝારોં મુસલમાન ઔરતેં બેવા ઔર હઝારોં મુસલમાન બચ્ચે યતીમ હૂયે તો હમારે ઉન બુઝુર્ગોંને પૂરે મુલ્કસે તકરીબન બારહ લાખ રૂપિયેકા ચંદા જમા કિયા, ઉસ વકતકે બારહ લાખ રૂપિયે આજ કિતને બનતે હૈં હમ ઉસકા હિસાબ નહીં લગા સકતે ઔર વો બારહ લાખ રૂપિયે તુર્કીકી ખિલાફતે ઉસ્માનિયાકો પહૂંચાયે ગયે. ઉસકી સારી રસીદેં આજ ભી મૌજૂદ હૈં.

તુર્કીકી તરફસે મુબારક તોહફા

ઉસ તહરીકકો પૂરે મુલ્કસે જો તઆવુન (મદદ) મિલા વો ગાલિબન હિન્દુસ્તાનકી ઉસ વકતકી મિલ્લી તારીખકા સબસે પેહલા ઔર અઝીમ તરીન તઆવુન થા, જબ યે રકમ તુર્કી પહૂંચી તો ઉસ વકતકે તુર્કી ખલીફાને ખૂશ હોકર એક બહુત મુબારક કપળા જિસમેં હઝરત નબીએ કરીમ (સલ.)કા જુબ્બા મુબારક કઈ સાલોં તક લપેટ કર રખા ગયા થા, વો કપળા દારૂલ ઉલૂમ દેવબંદકે લિયે હદિયામેં ભેજા થા. વો કપળા આજ તક દારૂલ ઉલૂમ દેવબંદમેં મૌજૂદ હે, જો હમારે લિયે એક બહુત બળી તારીખી યાદગાર હે.

તુર્કીમેં હજ્જતુલ ઈસ્લામ સેમીનાર

આજ ભી હમેં ઈસ બાત પર ખૂશી હોતી હે કે ૧૮૭૪ ઈસ્વીકી યે તારીખ તુર્કી હુકૂમત ભૂલી નહીં હે, અભી માઝી કરીબમેં ઉન્હોંને ઈસ્તંબૂલ (Istambul)મેં હઝરત મવલાના મુહમ્મદ કાસિમ સાહબ નાનોત્વી (રહ.)કે બારેમેં એક બહુત બળા સેમીનાર મુનઅકિદ (આયોજિત) કિયા થા, જિસમેં પૂરી દુન્યાસે બળે બળે ઉલમાકો બુલાયા

ગયા થા.

ઈસસે અંદાઝા લગાયા જા સકતા હે કે ઉસ વકતકી તુર્કી હુકૂમતકે દિલમેં ભી હઝરત મવલાના કાસિમ સાહબ નાનોત્વી (રહ.)કી કિતની ઈઝ્ઝત ઔર કિતના એહતિરામ હોગા! ઔર યે ઉનકી કદર શનાસી ઔર એહસાનકી યાદકી બાત હે, અચ્છે લોગ ઐસે હી હોતે હૈં.

હઝરત નાનોત્વી (રહ.)કી અહલિયાકી કુર્બાનીકા કાબિલે રશ્ક વાકિઅહ

હમ જબ ઉસ ચંદેકે વાકિઆત પળ્હતે હૈં તો હેરાન રહ જાતે હૈં, હઝરત મવલાના ગીલાની (રહ.)ને હઝરત કારી મુહમ્મદ તૈયબ સાહબ (રહ.)કે હવાલેસે અપની સગી દાદી યા'ની હઝરત મવલાના મુહમ્મદ કાસિમ નાનોત્વી (રહ.)કી અહલિયાકા એક અજીબ કિસ્સા નકલ કિયા હે કે દેવબંદમેં એક બળે માલદાર આદમી શૈખ કરામત હુસૈન સાહબ (રહ.) થે, જિનકી બેટીસે હઝરત નાનોત્વી (રહ.)કા નિકાહ હુવા, નિકાહકે બાદ જબ બેટીકો વાલિદ સાહબને રૂખ્સત કિયા તો બહુત બળા અઝીમુશ્શાન જહેઝ દિયા, જિસમેં કીમતી ઝેવરાત, કપળે ઔર તાંબેકે બરતનોંકા બહુત બળા ઝખીરા થા.

રૂખ્સતીકી રાત જબ હઝરત નાનોત્વી (રહ.) ઔર ઉનકી અહલિયાકી મુલાકાત હૂઈ, તો સબસે પેહલે હઝરત નાનોત્વી (રહ.) રૂખ્સતી વાલે કમરેમેં આકર નફલ નમાઝેં પળ્હને મશ્ગૂલ હો ગયે, નફલ નમાઝોંસે ફારિગ હોકર અપની અહલિયા મોહતરમાકે પાસ તશ્રીફ લાયે, બહુત સુકૂન ઔર ઈત્મીનાનકે સાથ અપની અહલિયાસે બાતચીત શુરૂ કી કે,

જબ તુમકો અલ્લાહ તઆલાને મેરે સાથ વાબસ્તા કર દિયા હે તો અબ હમ દોનોંમેં મુનાસબત ઝરૂરી હે, મગર અભી જો સૂરતે હાલ હે

ઉસમેં મુનાસબત નહીં હે, ઈસ લિયે કે તુમ માલદાર હો ઔર મેં ગરીબ આદમી હૂં, અબ દો હી સૂરતેં હૈં યા તો મેં ભી માલદાર બન જાઉ યા તુમ મેરી તરહ ગરીબ બન જાવો.

ફિર હઝરત નાનોત્વી (રહ.)ને આહિસ્તાસે ફરમાયા કે, મેરા માલદાર બનના તો મુશ્કિલ હે, આસાન બાત યહી હે કે તુમ મેરી તરહ ગરીબ બન જાવો.

ફિર આગે યે બાત ઈર્શાદ ફરમાઇ કે, અલ્લાહ તઆલાને તુમ્હારે સાથ મેરા જો તઅલ્લુક કાઈમ ફરમાયા હે, ઉસમેં મુઝે તરબીયતકા મકામ દિયા હે ઔર તુમકો ઈતાઅત(ફરમાંબરદારી)કા મકામ દિયા હે.

ઈસ તમ્હીદી બાતકે બાદ હઝરત નાનોત્વી (રહ.)ને અહમ બાત ઈર્શાદ ફરમાઈ કે, અગર તુમકો મેં કિસી બાતકા હુકમ દૂં, જિસમેં તુમ્હારા હી ફાયદા હો તો કયા તુમ મુઝ પર ભરોસા ઔર એતિમાદ કરોંગી?

જબ હઝરત નાનોત્વીકી તરફસે યે સવાલ હુવા તો હઝરત નાનોત્વી (રહ.)કી અહલિયાને જવાબમેં કહા, મુઝે આપ પર પૂરા એતિમાદ ઔર ભરોસા હે.

જબ યે જવાબ મિલા તો હઝરત નાનોત્વી (રહ.)કી તરફસે એક અજીબ બાત આઈ જિસકો સોચતે હૈં તો દિલ કાંપ જાતા હે, ઈસ લિયે ઔરતોંકો ઝેવરાતકે સાથ બહુતહી ઝયાદા મુહબ્બત હોતી હે, ખૂદ અલ્લાહ તઆલાને કુર્આન મજીદમેં ઈર્શાદ ફરમાયાઃ

اَوَمَنْ يُّنَشَّئُوا فِى الْحِلْيَةِ وهُوَفِى الْخِصَامِ غَيْرُ مُبِيْنٍ

તર્જમાઃ કયા વો બચ્ચી જો પરવરિશ પાતી હે ઝેવરમેં ઔર આપસકે ઝઘડેમેં વો સાફ બોલ નહીં સકતી.(સૂરએ ઝુખ્રૂફ:૧૮)

હઝરત નાનોત્વી (રહ.)ને ફરમાયાઃ અચ્છા અબ યે તમામ

ઝેવરાત ઉતાર કર મુઝે દે દો, ઈસી તરહ જિતને કપળે ઔર બરતન તુમ્હારે પાસ હૈં ઉન પર ભી મુઝે ઈખ્તિયાર દે દો.

ઈતને બળે મુતાલબે પર નઈ નવેલી દુલ્હનને બગૈર હિચકિચાએ ફવરન અર્ઝ કિયાઃ "આપકો પૂરા ઈખ્તિયાર હે"

ઉસ વકત ખૂદ હઝરત નાનોત્વી (રહ.)કી ઉમર તકરીબન ૨૧ / ૨૨ સાલકી થી, જબ સુબ્હ હૂઈ તો તમામ ઝેવરાત ઔર તમામ કપળોંકે જોળે ઔર તમામ બરતન જો ઉસ ઝમાનેમેં હઝારોં રૂપિયેકા સામાન થા ઔર આજકે દૌરમેં તો ઉસકા હિસાબ હી નહીં લગા સકતે, વો સબકા સબ હઝરત નાનોત્વી (રહ.)ને તુર્કીકે ચંદેમેં જમા કરા દિયા.

મેરે દીની ભાઈયોં! કિસ્સા અભી યહાં પૂરા નહીં હુવા, જબ હઝરત નાનોત્વી (રહ.)કી બીવી નાનોતા અપને સુસરાલસે દેવબંદ અપને વાલિદકે ઘર રૂખ્સતીકે બાદ પેહલી મરતબા આઈ તો હઝરત નાનોત્વી (રહ.)કી અહલિયા ખૂદ ફરમાતી હૈં કે અબ્બાજાનને મેરે હાથ, પાવ, કાન, નાક ખાલી દેખે ઔર બદન પર કીમતી કપળે ભી નહીં થે તો વાલિદ સાહબને પૂછા કે બેટી ! ઝેવરાતકા કયા હુવા?

બેટીને પૂરા વાકિઅહ સહીહ સહીહ સુના દિયા તો ઉસ પર હઝરત નાનોત્વી (રહ.)કે ખુસર ઝુબાનસે કુછ નહીં બોલે, દિલમેં ખ્યાલ આયા હુવા હોગા કે મેરી બેટી રિશ્તેદારોંકે સામને ઝેવરાતકે બગૈર કબ તક રહેગી, અલ્લાહ તઆલાકે ફઝલસે લળકીકે વાલિદકે પાસ કિસી કિસમકી તંગી ભી નહીં થી, લળકીકે વાલિદ શૈખ કરામત અલી સાહબને ફિરસે ઝેવરાત, બરતન, પકળે તૈયાર કરવાયે ઔર જબ દૂસરી મરતબા વાલિદ સાહબકે મકાનસે દુલ્હન સુસરાલ જાને કે લિયે રવાના હૂઈ તો ઉસ મૌકે પર ખૂદ હઝરત નાનોત્વી (રહ.)કી અહલિયાકે અલ્ફાઝ હે કે,

મૈં બન સંવરકર દો બારહ સુસરાલ પહૂંચી, દિન તો કિસી તરહ

ગુઝર ગયા, જબ રાત હૂઈ ઔર હઝરત નાનોત્વી (રહ.) અપની અહલિયાકે પાસ તશરીફ લાયે તો આખિરતકી તરગીબ દેના શુરૂ કર દી ઔર કલકી તૈયારી કે લિયે આજકા ઈખ્તિયાર અપને હાથમેં લેનેકી ચાહત ઝાહિર કી, અહલિયા મુહતરમા પેહલે હી હઝરતકો ઈખ્તિયાર દે ચુકી થી, ઉસકો વાપસ લેનેકા તો કોઈ સવાલ હી નહીં હોતા થા, ફિરસે અહલિયાને કહા, આપ પૂરે પૂરે મુખ્તાર હો.

જબ સુબ્હ હૂઈ તો ઝેવરાત, બરતન, કપળે, પૂરા સામાન ફિરસે દૂસરી મરતબા, ઈસ્લામી ખિલાફતકે લિયે તુર્કીયોંકે ચંદેમેં જમા કરવા દિયા.

ખૂદ હઝરત નાનોત્વી (રહ.)કી અહલિયા ફરમાતી હૈં કે ઈસ દૂસરી મરતબા જો આપને સારા સામાન ચંદેમેં દિલવા દિયા તો ઉસકી બરકતસે રૂપિયા, પૈસા, ઝેવરાતકી મુહબ્બત મેરે દિલસે કતઅન નિકલ ગઈ, બલકે ઈન ચીઝોંકી નફરત મેરે દિલમેં પયદા હો ગઈ, ફિર ઝિંદગીભર કભી મૈંને ઝેવર નહીં બનવાયા, ઔર કભી ભી કીમતી લિબાસ પહનનેકી દિલમેં હવસ ઓર આરઝૂ પયદા નહીં હૂઈ.

હઝરત કારી મુહમ્મદ તય્યબ સાહબ (રહ.) જબ અપની દાદીકા યે વાકિઅહ સુનાતે થે તો આંખોંસે આંસૂ નિકલતે થે.

(સવાનિહે કાસમીઃ ૧ / ૫૧૧)

ઈસ વાકિયેમેં હઝરત નાનોત્વી (રહ.)કી અહલિયાકી કિતની અજીબ કુર્બાની હમારે સામને આતી હે કે ઔરતકો ઝેવરાત ઔર ઉમ્દા કપળોંસે કિતની મુહબ્બત હોતી હે, લેકીન ઈસ્લામી ખિલાફતકી હિફાઝતકી ખાતિર આપને ઉન તમામ ચીઝોં કી કુર્બાની દે દી.

બહરહાલ હઝરત મવલાના ઔર ઉનકે સાથીયોંને ઈસ મુહિમમેં ખૂદ ભી ભરપૂર હિસ્સા લિયા ઔર અપને સબ જાનનેવાલોં, રિશ્તેદારો ઔર મુતઅલ્લિકીન કો ભી ઉસકી તરફ મુતવજ્જેહ ફરમાયા ઔર

સબને હસ્બે હૈસીયત દામે, દિરમે, કદમે, સુખુને ઈસ તહરીકકો કામ્યાબ બનાને કી ઈન્તિહાઈ કોશિશ કી.

યે જંગે બલકાનકે સાથ હમારે બુઝુર્ગોંકા એક રૂહાની રિશ્તા હે.

શહાદતકી તલાશમેં

જબ કભી આલમે ઈસ્લામ પર કોઈ હાદિષા રુનુમા હોતા થા તો હમારે બુઝુર્ગાંને દીન કિસી તરહ તડપ જાતે થે ઔર મઝલૂમો, સિતમ રસીદા મુસલમાનોંકી મદદકે લિયે કિસ અઝ્મો હોસલા ઔર બુલંદ જઝબાતકે સાથ આગે બળ્હતે થે ઔર ઈસ મૌકે પર મુસલમાનોંકો ઈમદાદ ઔર તઆવુનકી તરગીબ દેનેકે લિયે કૈસી મેહનત ઔર કોશિશ ફરમાયા કરતે થે.

જંગે બલકાનકે લિયે અમલી શિરકત

ફિર યે કોશિશ સિર્ફ ઝુબાની જમા ખર્ચ યા ચંદાકી રકમેં ભેજવાને તક મહદૂદ નહીં થી, બલકે ખૂદ ભી જિહાદમેં શરીક હોના ચાહિતે થે, ચુનાન્ચે ૧૮૭૭ ઈસ્વીમેં બાકાયદા એક કાફલા બલકાનમેં રૂસીયોંકે સાથ અમલન જંગકે લિયે તૈયાર હુવા, ઉસકો "સફરે હજ" કા ઉન્વાન દિયા ગયા કે હિન્દુસ્તાનસે યે હજમેં જાએંગે ઔર હજસે બલકાનકે ઈલાકેમેં જાએંગે.

ઈસ કાફલેમેં કુતુબે આલમ હઝરત મવલાના રશીદ અહમદ ગંગોહી (રહ.), હઝરત મવલાના મુહમ્મદ કાસિમ સાહબ નાનોત્વી (રહ.) જૈસે જલીલુલ કદ્ર હમારે અકાબિરીન શરીક હૂયે, ઈસસે અંદાઝા લગાવો કે હમારે બુઝુર્ગોંકે દિલમેં જંગે બલકાનકી કિતની અહમીયત ઔર અઝમત હોગી.

મવલાના સય્યદ અસ્ગર હુસૈન મિયાં સાહબ દેવબંદી (રહ.)ને હયાતે શૈખુલ હિન્દમેં લિખા હે કે શવ્વાલ ૧૨૯૪ હિજરીમેં બુઝુર્ગોંને

હિન્દુસ્તાનકે કાફલેને બયતુલ્લાહકા ઈરાદા કિયા, હઝરત મવલાના મુહમ્મદ કાસિમ સાહબ (રહ.), હઝરત મવલાના રશીદ અહમદ સાહબ (રહ.) જૈસે મકબૂલ હઝરાત કાફલેકે સરદાર હોં તો કાફલેકી કેફીયતકા કયા પૂછના, બહુત સારે દીનદાર ઔર ગરીબ ઔર માલદાર મુસલમાન સાથ હો ગયે.

ઔર ઈસી કિતાબમેં લિખા હે કે,

હિન્દુસ્તાનસે ઐસા મુકદસ મજમા ઔર મશહૂરો મઅરૂફ કાફલા રવાના હુવા કે ઉસકી નઝીર ન ગુઝશ્તા ઝમાનેમેં મિલ સકતી હે ઔર ન આઈન્દા ઉમ્મીદ હે.

સો (૧૦૦) સે ઝાયાદા અસ્હાબ શુરૂઅ સફરસે સાથ થે, યે કાફલા ૭ શવ્વાલ ૧૨૯૪ હિજરી મુતાબિક ૧૫ / અકતૂબર ૧૮૭૭ ઈસ્વીકો સહારનપૂરસે મુંબઈકે લિયે રવાના હુવા, ઐસે મુમ્તાઝ તરીન ઉલમાકા એક બળે કાફલેકે સાથ જિહાદમેં શિરકત કે બાકાયદા એલાનકે સાથ સફર કરના આસાન નહીં થા.

મવલાના આશિક ઈલાહી મેરઠી(રહ.)ને ઈસ સફરકી શોહરત ઔર શુરકાકી કષરતકા ઝિક્ર કરતે હૂયે જો લિખા હે ઉસકા ખુલાસા યે હે.

જબ આમ મુસલમાનોંને દેખા કે અચાનક હિન્દુસ્તાનકે ચોટીકે ઉલમાકા એક કાફલા હરમૈન શરીફૈન જા રહા હે તો જિસસે ભી હો સકા ઉનકે સાથ જાનેકે લિયે તૈયાર હો ગયા, ઈસ લિયે બતૌરે ખૂદ લોગોંકે ઝહનોંમેં યે ખ્યાલ પયદા હો ગયા કે યે હઝરાત દીની મદદ કે લિયે હરમૈનકે સફરકે બહાને મુલ્કે રૂમકા સફર કર રહે હૈં ઔર તુર્કી સલ્તનતકી તરફ સે વોલનટિયર જમાઅતમેં શામિલ હોકર જિહાદમેં શરીક હોંગે ઔર જિસકે નસીબમેં શહાદત મુકદર હે તો વો જામે શહાદત પી કર હયાતે અબદી હાસિલ કરેગા.

એક કાઈદકી ફિરાસત

ઉસ ઝમાનેમેં હઝરત મવલાના મુહમ્મદ કાસિમ સાહબ નાનોત્વી (રહ.) જો ચંદેકી અપીલ શાઈઅ કરતે થે ઉસકે અલ્ફાઝ ભી અગર હમ પળ્હેં તો દંગ રહ જાતે હૈં એક દો બાતેં હમ યહાં ઝિક્ર કર દેતે હૈં, હઝરત (રહ.)ને ઉસ ઝમાનેમેં લોગોંકો અપીલ કરતે હૂયે જો કહા ઉસકા ખુલાસા યે હેઃ

(૧) અગર ખુદાન ખ્વાસ્તા રૂસ કામ્યાબ હો ગયા તો ફિર હરમૈન શરીફૈન (મક્કા ઔર મદીના) ભી બઝાહિર ઉસકે કબ્ઝેમેં આ જાએગા. ઈસ સૂરતમેં કયા કિસી અકલમંદકે ખ્યાલમેં યે બાત આ સકતી હે કે (ચંદાકે લિયે) ઔર કોઈ મસ્રફ ઈસ મસ્રફસે ઝયાદા બેહતર હે ?

મસ્જિદોકી તા'મીર ન હોગી તો કયા હોગા? મસ્જિદોંકી કૌનસી કમી હે જો ઔર ઝરૂરત હે? પેહલે હી હઝારોં વેરાન પળી હૈં ઔર અગર મસ્જિદકી ઝરૂરત હો ભી તો કહીં ઈસ ઝરૂરતકે બરાબર હો સકતી હે, કે હરમૈન શરીફૈનકે પામાલ હોનેકા અંદેશા સરપર આ લગા હે?

સો દોસો મિસ્કીન અગર ન ખિલાયે ગયે તો કયા હોગા?

એક વકત ન ખાયે તો કયા કિસીકો મૌત ખા જાતી હે ?

ઔર અગર ઝરૂરત હો ભી તો કયા ઉસસે ભી ઝયાદા સખ્ત મઝકૂરા અંદેશા નહીં હે ?

અગર બિલફર્ઝ ભૂખ ઔર પ્યાસકી વજહસે કિસીકી જાન ચલી ભી ગઈ તો એક મુસલમાન ખત્મ હુવા, યા દસ, બીસ, સો, પચાસ ખત્મ હૂયે, લેકીન ખુદાન ખ્વાસ્તા અગર રૂસ ગાલિબ આ ગયા તો યૂં કહો કે " ચંદ રોઝમેં ઈસ્લામ રૂએ ઝમીનસે ઉઠ ગયા."

અગર યે બાતેં મહઝ ખાલી માલૂમ હોતી હૈં ઔર ઈસ વજહસે કાબિલે એતિબાર નહીં તો ખૂદ કુર્આનકો દેખ લીજિયે.

اَجَعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَاجِّ وَعِمَارَةَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ كَمَنْ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَجٰهَدَ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ لَا يَسْتَوٗنَ عِنْدَ اللّٰهِ، وَاللّٰهُ لَا يَهْدِ الْقَوْمَ الظّٰلِمِيْنَ۔ اَلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَهَاجَرُوْا وَجٰهَدُوْا فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ بِاَمْوَالِهِمْ وَاَنْفُسِهِمْ، اَعْظَمُ دَرَجَةً عِنْدَ اللّٰه، وَاُولٰئِكَ هُمُ الْفَائِزُوْنَ۔ يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُمْ بِرَحْمَةٍ مِنْهُ وَرِضْوَانٍ وَجَنّٰتٍ لَهُمْ فِيْهَا نَعِيْمٌ مُّقِيْم خٰلِدِيْنَ فِيْهَا اَبَدًا، اِنَّ اللّٰهَ عِنْدَهٗ اَجْرٌ عَظِيْم

તર્જમા: (એ મક્કાકે મુશ્રિકોં!) કયા તુમને હાજીયોંકો પાની પિલાનેકો ઔર મસ્જિદે હરામકો આબાદ રખનેકો ઉસ શખ્સ (કે આ'માલ)કે બરાબર સમઝ રખા હે જો અલ્લાહ તઆલા પર ઔર કયામતકે દિન પર ઈમાન લાયા હે ઔર અલ્લાહ તઆલાકે રાસ્તેમેં જિહાદ કિયા હે ? યે (દોનોં કિસમકે) લોગ અલ્લાહ તઆલાકે યહાં બરાબર નહીં હો સકતે ઔર ઝુલ્મ કરનેવાલી કૌમકો અલ્લાહ તઆલા હિદાયત નહીં દિયા કરતે. જો લોગ ઈમાન લાયે ઔર ઉન્હોંને હિજરત કી ઔર અપને માલ ઔર અપની જાનસે અલ્લાહ તઆલાકે રાસ્તેમેં જિહાદ કિયા ઉનકે લિયે અલ્લાહ તઆલાકે યહાં બળા દરજા હે ઔર વહી લોગ કામ્યાબ હોનેવાલે હૈં. ઉનકે રબ ઉનકો અપની તરફસે રહમત ઔર ખૂશખબરી ઔર ઐસે બાગાતકી જિનમેં ઉનકે લિયે હમેશાકી નેઅમતેં હૈં ખૂશખબરી દેતે હૈં. ઈન (બાગોં)મેં વો હમેશા હમેશા રહેંગે, યકીન રખો અલ્લાહ કે પાસ બહુત બળા બદલા હે.

(સૂરએ તૌબાઃ ૧૯ થી ૨૨)

ઈન આયતોંસે યૂં માલૂમ હોતા હે કે મસ્જિદોંકી તા'મીર ઔર હાજીયોંકો પાની પિલાના જિહાદકે બરાબર નહીં હો સકતા હે, બલકે જિહાદ માલી હો યા જાની ઉસસે બળ્હકર હે.

ઈસ લિયે યે ગુઝારિશ હે કે અગર ખુદાકી મગ્ફિરતકે ઉમ્મીદવાર ઔર ઉસકે હબીબ (સલ.)કી શફાઅતકે ખ્વાસ્તગાર હો તો હરમૈન શરીફૈનકી હિફાઝતમેં જાન નહીં, માલ હી સે મદદ કરો. બિલકુલ બે હયા ન બનો, કુછ તો શર્મ કરો, ઔરોંસે નહીં શરમાતે તો ખુદા ઔર રસૂલ (સલ.) હી સે શરમાવો. યૂં હાથસે માલ જો હાથકા મેલ હે નહીં છૂટતા તો ઉન નન્હેં નન્હે બચ્ચોંકી આહોઝારી પર રહમ કરો જિનકે બાપ ખુદાકી રાહમેં ખાકો ખૂનમેં તળપ તળપ કર મર ગયે, ઉન બીવીયોંકી બેકસી પર હી રહમ કરો જિનકે ખાવિન્દ ઉનકો તન્હા છોળ કર ખુદાકી રાહમેં અપના જાનો માલ નિષાર કર ગયે.

(૨) મક્કા મુઅઝ્ઝમામેં ખાનએ કા'બા ઔર મદીના મુનવ્વરામેં રવઝએ મુતહહરા જો ઈસ ઈઝ્ઝતો શર્ફ કે સાથ આજ તક મૌજૂદ હે તો વો તુર્કીકે બાદશાહ હી કી બદોલત યે હિફાઝત હે. અગર ખુદાનખ્વાસ્તા તુર્કીકે બાદશાહકો ઈસ જંગમેં શિકસ્ત (હાર) હૂઈ તો તુમ હી બતાવો કે ફિર ઈન બાબરકત મકામાતકા કયા હાલ હોગા? તુમ્હારે અંદર ઈતની હિમ્મત નહીં હે કે મુકાબલા કરો, મુકદ્દસ મકામાતકી હુરમત પામાલ હૂઈ તો ખૂદ મુસલમાનોંકી કયા હકીકત બાકી રહેગી, પૂરે આલમે ઈસ્લામકા નિઝામ મુઅષ્ષિર હોગા, ઈસ લિયે તુર્કીકે ખલીફાકી મદદ બુન્યાદી ઈસ્લામી ઝરૂરત ઔર ફર્ઝે ઐન હે.

(૩) એક મૌકે પર યે ફરમાયા કે ઈસ જંગકો સિર્ફ બલકાનકી જંગ મત સમઝો, ઉસમેં મુસલમાન હાર ગયે તો પૂરે આલમે ઈસ્લામકા ઈસ્લામી નિઝામ મુતઅષ્ષિર હોગા. ઈતની ઝયાદા તાકીદકે સાથ હઝરત (રહ.)ને લોગોંકો અપીલ કી. (મુલખ્ખસ અઝઃકાસિમુલ ઉલૂમ હઝરત મવલાના કાસિમ નાનોત્વી (રહ.), અહવાલો આષાર વ વાકિયાત વ મુતઅલ્લકાત,અઝઃમવલાના નૂરુલ હસન રાશિદ કાંધલવી)

બહરહાલ ! યે હમારે હિન્દુસ્તાનકે અકાબિરીનકી બલકાનકે

ઈલાકેસે એક તારીખી ઈમાની વ દીની રિશ્તેકી મુખ્તસર રૂદાદ હે.

અલબાનિયાકા મુખ્તસર તઆરૂફ

અલબાનિયા જુનૂબ મશ્રિકી યુરોપકા એક મુલ્ક હે જિસકે શિમાલે મગ્રિબમેં મોન્ટિનીગ્રો, મશ્રિકમેં મેકડોનિયા, શિમાલે મશ્રિકમેં "કોસોવહ" ઔર જુનૂબમેં યુનાન વાકેઅ હૈં. ઉસકે મગ્રિબમેં બુહયરહ "એડ્રિયાટિક" ઔર જુનૂબે મગ્રિબમેં બહર "અલઆયુન" વાકેઅ હૈં.

ઉસકે સત્તર (૭૦) ફીસદસે ઝયાદા લોગ મુસલમાન હૈં, મગર યે યુરોપકા વાહિદ (અકેલા) મુલ્ક હે જહાં ઈશ્તિરાકિય્યત (કમ્યુનિઝમ) કાઈમ હે, નામકી જમહૂરીયત હે ઔર યુરોપી કૌમોંકો યહાંસે ઈશ્તિરાકિય્યતકો ખત્મ કરનેમેં ભી કોઈ દિલચસ્પી નહીં હે. અલબાનિયા યુરોપી ઈત્તિહાદકા રૂકન બનનેકા ઉમ્મીદવાર હે, મગર તુર્કીકી તરહ અભી તક ઉસે કોઈ કામ્યાબી નહીં મિલી.

અલબાનિયાકી નવવે ફીસદ (ટકા) આબાદી અલબાનવી નસ્લસે તઅલ્લુક રખતી હે, આખરી મર્દૂમ શુમારી (વસ્તી ગણત્રી) (ઈસ્વી ૧૯૩૦)કે મુતાબિક આબાદીકા સત્તર ફીસદસે ઝયાદા મુસલમાન હૈં જિસકે બાદસે મર્દૂમ શુમારી નહીં હોને દી ગઈ.

અલબાનિયા સલતનતે ઉષ્માનિયહકે અહદમેં

કદીમ (પુરાની) તારીખ બતાતી હે કે અલબાનિયા પર એકકે બાદ એક મુખ્તલિફ કૌમોંકે લોગ હમલા કરતે રહે, યહાં તકકે ૧૪૬૦ ઈસ્વીમેં ઉનકો ઉસ વકત અમન નસીબ હુવા જબ વો સલતનતે ઉસ્માનિયાકા હિસ્સા બના.

યહી વો ખિત્તા હે જિસને ઈસ્લામકા સબસે ઝયાદા અષર કુબૂલ કિયા ઔર આજ યે બોસ્નિયાકી તરહ યુરોપકા મુસ્લિમ અકષરીયતી (મુસ્લિમ બહુમતી) મુલ્ક હે.

અલબાનિયાકે લોગોંકો તુર્કોંને બળી ખૂશ દિલીસે અપને ભાઈયોંકે તૌર પર કુબૂલ કિયા ઔર તુર્કીકે અહમતરીન ઓહદોં પર અલબાનવી ફાઈઝ રહે,યહાં તકકે સલતનતે ઉષ્માનિય્યહકી તરફસે મિસરકે પેહલે પાશા''મુહમ્મદ અલી પાશા''ભી નસ્લન અલબાનવી થે.

જદીદ (નયા) અલબાનિયા

૧૯૧૨ ઈસ્વીમેં ઈસ્તિઅમારી(વસાહતીવાદ) સાઝિશોંકે નતીજેમેં સલતનતે ઉષ્માનિયાકે ટુકળે હો ગયે તો પાંચસો સાલકે બાદ ૨૮ નવમ્બર ૧૯૧૨ ઈસ્વીકો અલબાનિયા એક આઝાદ મુલ્ક બન ગયા.

ઈસ્તિઅમાર(નવી વસાહતો)ને ૧૯૧૨ ઈસ્વીમેં અલબાનિયાકી હુદૂદકો ઈસ તરહસે કાઈમ કિયા કે બહુત બળી તા'દાદમેં અલબાનિયન લોગ અલબાનિયાકે પળોસી મમાલિક બશમૂલ મોન્ટીનીગ્રો ઔર સર્બિયા ઔર બોસ્નિાયાકા હિસ્સા બને.

૧૯૧૪ ઈસ્વીમેં બા'ઝ તાકતવર મગ્રિબી કૌમોકીં મદદસે અલબાનિયાકે યુનાની નસ્લકે મસીહી લોગોંને અલબાનિયાકે એક છોટે ઈલાકેમેં એક ખૂદમુખ્તાર હુકૂમત ભી કાઈમ કી મગર યે સાઝિશ પેહલી જંગે અઝીમકી તબાહકારિયોંકી વજહસે કામ્યાબ ન હો સકી. ઔર ૧૯૨૦ ઈસ્વીમેં અલબાનિયાને ખૂદકો એક જમહૂરી મુલ્ક કરાર દે દિયા, યે મુલ્ક ઝયાદા દેર તક મગ્રીબી મુલ્કોંસે બરદાશ્ત ન હુવા ઔર ઈટાલિયા (ઈટલી)ને અપના અષરો રૂસૂખ અલબાનિયામેં અલબાનિયાકે બાદશાહ " ઝોગ" કી મદદસે કાઈમ કરના શુરૂ કિયા ઔર યે સિલસિલા ૧૯૩૯ ઈસ્વીમેં ઈટાલિયાકે અલબાનિયા પર કબ્ઝાકી સૂરતમેં મુન્તજ હુવા.

ઈતાલિયાને અલબાનિયામેં નિહાયત ગૈર ઈન્સાની સુલૂકકા મુઝાહિરા કિયા જિસમેં ઐસે કવાનીન ભી થે જિનકે મુતાબિક

અલબાનિયાકી ઝુબાનકો મદરસોં ઔર સ્કૂલોંસે ખત્મ કર દિયા ગયા ઓર તમામ આબાદીકો ઈતાલિયા (ઈટાલિયા નાઈઝ) કિયા ગયા.

૧૯૪૦ ઈસ્વીમેં ઈતાલિયાકે ફાસિસ્ટ રહનુમા "મુસોલીની"ને અલબાનિયાકી સરઝમીનસે યુનાન પર હમલા કિયા જો નાકામ હુવા ઔર અલબાનિયાકે એક હિસ્સે પર યુનાનને કબ્ઝા કર લિયા ઔર ઉસે અપના હિસ્સા કરાર દે દિયા.

રૂસ ભી પીછે ન રહા ઔર અપના અષર કાઈમ કરનેકી કોશિશ કી.

ઈતાલિયાકે ઈકતિદારકે કમઝોર પડને પર જર્મનીને ૧૯૪૩ ઈસ્વીમેં અલબાનિયા પર કબ્ઝા કર લિયા ઔર પેશકશ કી કે વો અલબાનિયાકો એક આઝાદ મગર ગૈરજાનિબદાર (તટસ્થ) મુલ્ક કરાર દેને પર તૈયાર હે.

૨૮ / નવેમ્બર ૧૯૪૪ ઈસ્વી તક અલબાનિયા ગોરીલા અફવાજ (ફોજ)ને અલબાનિયાકે બેશતર હિસ્સોંકો જર્મનીસે આઝાદ કરવા લિયા.

યે યુરોપકા વાહિદ (એક હી) મુલ્ક થા જિસમેં યહૂદીયોંકી આબાદી દૂસરી જંગે અઝીમકે બાદ કમ હોનેકે બજાએ બઢ ગઈ થી.

ઈશ્તિરાકીય્યત (સામ્યવાદ)કા ગલબા

રૂસકે બઢતે હૂયે અષરકી વજહસે અલબાનિયા એક ઈશ્તિરાકી મુલ્ક બન ગયા ઔર ઉસકા બળા ઝુકાવ રૂસકી તરફ રહા, મગર ૧૯૬૦ ઈસ્વીસે અલબાનિયાને ચીનકે સાથ ભી તઅલ્લુકાત બઢાના શુરૂ કિયા.

૧૯૯૦ ઈસ્વીકી દિહાઈ તક મશ્રિકી યુરોપ ઈશ્તિરાકી રહા, જબ તકરીબન તમામ મશ્રિકી યુરોપી કૌમ ઈશ્તિરાકિય્યતકે ગલબેસે આઝાદ હૂઈ તબ ભી મગ્રિબી મુલ્કોંકો અલબાનિયાકો

ઈશ્તિરાકીય્યતકે અષરસે આઝાદ કરનેમેં કોઈ દિલ ચસ્પી નહીં થી, કયૂંકે વહાંકે બેશતર લોગ મુસલમાન થે, ઔર ઈશ્તિરાકીયતસે આઝાદ હોનેકે બાદ મઝહબકી તરવીજ (રિવાજ)કા ખતરા મૌજૂદ થા, મગર અલબાનિયાકે લોગોંને ઈશ્તિરાકીયોંકો ૧૯૯૨ ઈસ્વીકે ઈન્તિખાબ (ચુનાવ)મેં શિકસ્ત દે દી, જિસકે નતીજેમેં જો ખૂન ખરાબા હુવા ઉસમેં હઝારોં અલબાનવી લોગ હલાક હો ગયે.

ઈસ ખૂન ખરાબાકા બહાના બનાકર યુરોપી ઈત્તિહાદને અપની ફોજ અલબાનિયામેં દાખલ કી તો ઈતાલિયાકો હી ઝયાદા મૌકા દિયા કયૂંકે અલબાનિયા ઈતાલિયાકી સાબિક નવ આબાદી થી ઔર વો અબ ભી ઉસ પર અપના હક જતાતા થા.

નિઝામે હુકૂમત

૧૯૯૮ ઈસ્વીકે આઈનકે તહત અલબાનિયા એક જમહૂરી મુલ્ક હે, ઉસમેં હર ચાર સાલકે બાદ ઈલેકશન હોતે હૈં, મુલ્કકા સરબરાહ સદર હોતા હે જો કે પાંચ સાલકી મુદત તક એસેમ્બલીકી જાનિબસે ચુના જાતા હે, ૨૦૦૯ ઈસ્વીસે અલબાનિયા ''નેટો'' કા રૂકન મુલ્કભી બન ચુકા હે. (મુલખ્ખસ અઝઃ આઝાદ ડાઈરતુલ મઆરિફ,વિકીપીડીયા)

અલબાનિયાકા એક સિતારા

અભી કરીબકે ઝમાનેમેં અલબાનિયાકે એક બહુત બળે આલિમ ''શૈખ નાસિરૂદીન અલબાની રહ.'' જિનકા નામ પુરી દુન્યાએ ઈસ્લામમેં ચમકા, અગરચે હમ ઉનકી તમામ બાતોંસે મુત્તફિક નહીં હૈં, ઈસ વકત સઉદી અરબ ઔર અરબ મુલ્કોંમેં ઉનકે નામ ઔર ઉનકી કિતાબોંકા એક બહુત હી બળા વઝન હે, વો ઉસી અલબાનિયાકે રહનેવાલે થે.

અલબાનિયામેં ''તીરાના''સે એક સો બીસ (૧૨૦) કિ.મી.

"શિકોદરહ" નામકા એક શહર હે, શૈખ નાસિરૂદ્દીન અલબાની (રહ.) ઉસી શહરમેં પયદા હૂયે.

યે તો બલકાન ઔર અલબાનિયાકે મુતઅલ્લિક કુછ તારીખી યાદોંકા તઝકિરા હુવા, અબ કમ્યુનિઝમકે ઝમાનેમેં મુસલમાનોં પર કયા હાલાત આયે ઔર મુસલમાનોનેં અપને ઈમાનો આ'માલકી ખાતિર કૈસી અજીબો ગરીબ કુર્બાનીયા દીં ઉસકી કુછ ઝલકિયાં પેશ કર રહા હૂં.

અલબાનિયામેં કમ્યુનિઝમકે મઝાલિમ

અલબાનિયામેં ખિલાફતે ઉસ્માનિયાકે ખત્મ હોને પર રૂસિયોંકી કમ્યુનિઝમવાલી હુકૂમત આઈ, કમ્યુનિઝમકે ઝમાનેમેં સબસે ઝયાદા મઝાલિમ અલબાનિયાકે મુસલમાનોં પર કિયે ગયે થે, ઉસ પૂરે ઈલાકેમેં અલબાનિયા, મેકડોનિયા, બોસ્નિયા ઔર મોન્ટીનીગ્રો કઈ મમાલિક આતે હૈં, ઉનમેં પેહલે બહુત સારે મદરસે થે, બળે બળે દારૂલ ઉલૂમ થે, બળી બળી મસ્જિદેં થી ઔર બા'ઝ મુલ્કોંમેં તો અકષરીયત મુસલમાનોંકી થી, લેકીન ૭૦ યા ૭૫ સાલ તક કમ્યુનિસ્ટોંકી જો હુકૂમત રહી ઉસ ઝમાનેમેં કમ્યુનિસ્ટોંને ઐસે ઐસે મઝાલિમ ઢાયે કે ઉનકો સુનકર દિલ કાંપ જાતા હે ઔર વો સારી વાસ્તાનેં લિખનેકી હિમ્મત ભી નહીં હોતી.

અલબાનિયામેં કમ્યુનિઝમકે ઝમાનેમેં પાંચ સો (૫૦૦)સે ઝયાદા મસ્જિદેં બંદ થી. બહુતસી મસ્જિદોંકો મ્યુઝિયમ બના દિયા ગયા, બા'ઝ મસ્જિદોંકો સીનેમા ઘર બના દિયા ગયા, ઈસ્લામી શઆઈર પર પાબંદી લગા દી ગઈ, દાળ્હી પર પાબંદી લગા દી ગઈ ઔર ઐસે સખ્ત કાનૂન નાફિઝ કર દિયે ગયે કે મુસલમાનોંકી ઈસ્લામી પેહચાન ખત્મ કર દી ગઈ.

ઈસી તરહ ઉલમાએ કિરામકો સાલહા સાલ જેલોંમેં બંદ કિયા ગયા.

કિતાબોંકી અજીબો ગરીબ તરીકે પર હિફાઝત

બળી બળી કિતાબોંકી લાઈબ્રેરીયોંકો ઉન્હોંને આગ લગા દી, બોસ્નિયામેં આજ ભી એક લાઈબ્રેરી મૌજૂદ હે, ઉસ પર બાકાયદા તારીખ ભી લિખી હૂઈ હે કે ૧૯૯૨ ઈસ્વીસે લેકર ૧૯૯૫ ઈસ્વી કે બીચમેં જો કમ્યુનિસ્ટોંને વહાં ઝુલ્મ કિયે તો ઉસમેં એક રાત ઐસી ખતરનાક આઈ થી કે બોસ્નિયાકે ઉસ કુતુબખાનેમેં ૨૦ લાખ કિતાબોંકો જલા કર રાખ કર દિયા ગયા થા. આજ ભી વહાં બહુત અફસોસસે યે તારીખ લિખી હૂઈ હે.

હાથસે લિખી હૂઇ કીમતી કીમતી કિતાબેં, કુર્આને મજીદ ભી બળી મિકદારમેં જલાયે ગયે, યે તો એક લાઈબ્રેરી મેં ૨૦ લાખ કિતાબેં જલાઈ ગઈ, ઉસકે અલાવા પૂરે ઈલાકેમેં જો કિતાબેં જલાઇ ગઈ ઉસકી દાસ્તાન બહુત લંબી ચોળી હે.

લેકીન વહાંકે મુસલમાન ભી વાકિઅતન હમારે લિયે કાબિલે નસીહત ઔર કાબિલે ઈબ્રત હે, હમારે લિયે બહૂત બળા એક નમૂના હે, અલ્લાહ તઆલા હમેં હમારે મુલ્કોંમેં ઈઝ્ઝત ઔર આફિયતકે સાથ રખે, આમીન. ઉન્હોંને કિતાબોં ઔર કુર્આનકી હિફાઝતકે લિયે બે ઈન્તિહા કોશિશે કી, કિતાબોંકી હિફાઝતકે વાસ્તે મકાનમેં દીવારોંમેં છુપી હૂપી અલમારિયાં બનાઈ, ઝમીનકે અંદર તેહખાને બનાયે.

પુરાને બુળ્હે લોગ કહતે હૈં કે હમેં અપની દૌલતસે ઝયાદા અપની કિતાબેં પ્યારી થીં, ખાસકરકે હાથસે લિખી હૂઈ કલમી કિતાબેં ઔર કુર્આન મજીદકા હમને અપની જાન ઔર અપની દૌલતસે ઝયાદા હિફાઝતકા એહતિમામ કિયા, હાલાંકે અગર કિસીકે ઘરસે કુર્આનકા એક નુસ્ખા મિલ જાતા તો પૂરે ઘરકો ખત્મ કર દિયા જાતા થા.

તેહખાનોંમેં છુપાઇ હૂઈ કિતાબેં દેખનેકી સઆદત

માશાઅલ્લાહ જબ હાલાત ઠીક હૂયે તો લોગોંને તેહખાનોંમેં સે કિતાબેં નિકાલીં, કઈ જગ્હોં પર ઐસી કિતાબેં દેખનેકી હમકો સઆદત હાસિલ હૂઈ.

જો કિતાબેં લોગોંને તેહખાનોંમેં મહફૂઝ કી થીં ઉનકે બારેમેં હઝરત મુફતી શબ્બીર સાહબને બયાન ફરમાયા કે એક નેશનલ લાઈબ્રેરી બનની ચાહિયે ઔર ઉસમેં ઐસી કિતાબોંકો રખના ચાહિયે તાકે આનેવાલી નસ્લ દેખેં કે લોગોંને કિતાબોંકી હિફાઝત કિસ તરીકેસે કી ઔર યે વો કિતાબેં હૈં કે કમ્યુનિશ્ટોંકે ઝુલ્મકે ઝમાનેમેં ૭૦ – ૭૫ સાલ તક ઉન કિતાબોંકો તેહખાનોંમેં હિફાઝતસે રખા ગયા.

જબ બળી ઉમરકે લોગ મિલતે હૈં જિન પર ઈમાનકી ખાતિર ઐસે ઐસે ઝુલ્મ કિયે ગયે તો દિલ ચાહતા હે કે હમ ઉનમેંસે હર એકકી પેશાની ઔર હાથ કો બોસા દેવેં, ઈસ લિયે કે અલ્લાહ તઆલાને હમકો ઈમાન ઔર આમાલ ઔર દીનકી લાઈનસે બહુત બળી આઝાદી અતા ફરમાઈ હે, ઉન મુલ્કોંમેં મુસલમાનોંને અપને ઈમાનકી કૈસી હિફાઝત કી, હમેં તો ઈમાનકે લિયે કોઈ કુર્બાની નહીં દેની પળી.

એલબસાન (Elbasan)શહર જહાં આઠસો (૮૦૦) સે ઝયાદા મસ્જિદેં થીં

અલબાનિયામેં એક શહર હે જિસકા નામ "એલબસાન" હે, ઉસમેં કદીમ ઝમાનેમેં ૮૦૦ મસ્જિદેં થીં, કમ્યુનિશ્ટોંને ઉન તમામ મસ્જિદોંકો ખત્મ કર દિયા, કિસીકો ગોદામ બનાયા ગયા, કિસીકો જાનવરોંકો બાંધનેકે લિયે અસ્તબલ (તબેલા) બનાયે ગયે, જબ રૂસ કમઝોર હુવા તો કમ્યુનિઝમ ભી કમઝોર હુવા ઔર આહિસ્તા

આહિસ્તા ઉન મુલ્કોંમેં આઝાદીકી શકલેં બની ઔર અબ ઉન મુલ્કોંમેં જમહૂરીયતકી શકલોંકી હુકૂમતેં બની હૂઈ હે, તો ફિરસે મસ્જિદેં આબાદ હો રહી હૈં અબ અલ્હમ્દુલિલ્લાહ ઉન પુરાની મસ્જિદોંમેંસે બા'ઝ મસ્જિદોંકો ફિરસે બનાને ઔર આબાદ કરનેકા સિલસિલા જારી હે.

એલબસાન શહરમેં હાફિઝ પટેલ (રહ.)કે નામ પર મસ્જિદ

એલબસાન શહરમેં હમ શામકે વકત પહૂંચે તો અસરકી નમાઝ એક મસ્જિદમેં અદા કી, બહૂત ખૂબસૂરત ઔર બહુત શાનદાર મસ્જિદ થી ઔર હમારે લિયે બળી ખૂશી કી બાત યે થી કે વો મસ્જિદ ઈતની શાનદાર ઔર આલીશાન જો તૈયાર હૂઈ વો હમારે એક બુઝુર્ગ હઝરત હાફિઝ મુહમ્મદ પટેલ (રહ.)કે નામ પર તૈયાર હૂઈ, આગે ઔર ભી ઉનકા ઝિક્ર આ રહા હે.

ઈસ્લામી લિબાસસે આજ ભી નફરત

કમ્યુનિઝમકે દૌરમેં અજીબ હાલાત થે કે ઈસ્લામી લિબાસ તક સે લોગોંમેં અદાવત ઔર દુશ્મની પયદા કર દી ગઈ થી ઔર વો અષરાત તો આજ તક બાકી હે કે કોઈ ઈસ્લામી લિબાસમેં જાતા હે તો વો સમઝતે હૈં કે યે હમારે દુશ્મન હૈં, ઈસ લિયે વહાંકે લોગ અભી ભી ઈસ્લામી લિબાસ પહનનેકી ઝયાદા હિમ્મત નહીં કરતે, ઈસ લિયે જો મુદર્રિસીન વહાં ખિદમત અંજામ દેતે હૈં વો ભી શર્ટ – પેન્ટમે મલબૂસ રહતે હૈં.

ઉનમેંસે બાઝ મુદર્રિસીનકો હમને દેખા કે જબ તક હમારા કયામ થા હમારે સાથ વો મુદર્રિસીન ઈસ્લામી લિબાસમેં રહે, ફિર જબ વો જા રહે થે તો ઉન્હોંને ફવરન હોટલસે હી શર્ટ–પેન્ટ પહેન લિયા.

ઈસ્લામી લિબાસકે મુતઅલ્લિક અવામકા ખ્યાલ ઔર હઝરત મવલાના ઈબ્રાહીમ સાહબ પાંડોર દા.બ.કા અજીબ જવાબ

બહુતસે મુસલમાન જો અભી તક ઈસ્લામી લિબાસ ઈખ્તિયાર નહીં કરતે જબ મકામી ઉલમાસે ઉનકે બારેમેં મુઝકરા હુવા તો ઉન્હોંને બતાયા કે યે લોગ યૂં કહતે હૈં કે હમારા દિલ સાફ હે ઔર યે બસ કાફી હે, તો હમારે હઝરત મવલાના ઈબ્રાહીમ સાહબ પાંડોર દા.બ. ને મુઝે યે કહા કે,

ઉનકો એક મિષાલસે સમઝાવો કે દીવાર પર લગી હૂઈ એક ઘળી હે, ઉસકા એક ઝાહિર હે ઔર ઉસકા એક બાતિન હે, ઉસકા ઝાહિર ડાઈલ વાલા હે ઉસ પર એકસે લેકર બારહ નંબર હે, ઔર ઉસમેં તીન કાંટેં હૈ ઔર ઉસકા બાતિન મશીનવાલા હિસ્સા હે.

અબ ઝાહિરમેં સિર્ફ યે ડાઈલ હો જિસમેં કાંટે ઓર નંબર હો ઔર અંદર મશીન ન હો તો કયા યે સહીહ વકત બતાયેગી ? ઝાહિર હે કે સહીહ વકત નહીં બતાયેગી.

ઔર અગર સિર્ફ ઉસકા બાતિન યા'ની મશીન બેહતર હો, લેકીન ઉસકા ઝાહિર ન હો તો કયા યે સહીહ વકત બતાયેગી ? હરગિઝ નહીં.

બલકે યે ઘળી ઉસી વકત સહીહ વકત બતાએગી જબ ઉસકા ઝાહિર ઔર બાતિન દોનો ઠીકઠાક હો, બસ ઈસી તરીકેસે હમારે ઝાહિરમેં ઈસ્લામી આ'માલ, ઈસ્લામી વઝઅ કતઅ ઔર ઈસ્લામી લિબાસ હો ઔર દિલકે અંદર મઝબૂત ઈમાન હો તબ જાકર યે ઈમાન ઔર ઈસ્લામ ફાયદેમંદ હોતા હે.

રોઝોં પર પાબંદી ઔર મુસલમાનોંકા રોઝા રખનેકે લિયે મુજાહિદા

કમ્યુનિશ્તોં કે ઝમાનેમેં રોઝે રખનેકી ભી ઈજાઝત નહીં થી, સુબ્હે સાદિકકે વકત મોહલ્લોમે પોલીસ આતી થી ઔર જિસકે ઘરમેં લાઈટ જલ રહી હોતી યા ચિરાગ જલ રહા હોતા તો યૂં સમઝતે કે યે સેહરી ખાનેકે લિયે ઉઠે હૈં, ઉસકો નોટ કર લેતે થે ઔર ફિર દિનમેં નવ દસ બજે આકર ઉનકો ઝબરદસ્તી શરાબ પિલાતે થે.

ઉન મુસલમાનોંકો હઝાર સલામ ! ઉન્હોંને ઐસે હાલાતમેં ઈસ્લામી આ'માલ પર અપને આપકો જમા કર રખા, રાતકે શુરૂ હિસ્સેમેં સેહરી ખા લેતે થે ઔર ફિર પુરા દિન ઈસ તરહ ઘરેલૂ ઔર કારોબારી કામ કરતે થે કે જૈસે રોઝા હી નહીં રખા હે, ઈસ તરહ મેહનતકે કામ કરતે થે કે કિસીકો શક તક નહીં હોને દેતે થે કે હમારા રોઝા હે.

તેહખાનોંમેં કુર્આની તા'લીમકા અજીબો ગરીબ નિઝામ

ઉન લોગોંને કુર્આની તા'લીમકી ગર્ઝસે બળે બળે તેહખાને બનાયે થે, ચૂંકે ઘરમેં કુર્આન નહીં રખ સકતે થે તો કુર્આનકી તા'લીમકા તો કોઈ સવાલ હી પયદા નહીં હોતા, ઈસ લિયે જબ શહરમેં લોગ સો જાતે, સન્નાટા હો જાતા તો છોટે છોટે બચ્ચોંકો લેકર ઉન તેહખાનોંમેં ચલે જાતે ઔર ચુપકે સે મુઅલ્લિમ આ જાતે ઔર વહાં બેઠકર રાતકે અંધેરોંમે છોટે છોટે ચિરાગ જલા કર બચ્ચોંકો કુર્આન પળ્હાયા જાતા થા, કૈસી કુર્બાની ઉન લોગોંને દી, સહીહ બાત હે કે અલ્લાહ તઆલાને ફરમાયા: اِنَّا نَحۡنُ نَزَّلۡنَا الذِّکۡرَ وَاِنَّا لَہٗ لَحٰفِظُوۡنَ

તર્જમાઃ હકીકત યે હે કે હમ હી ને ઝિક્ર (યા'ની કુર્આન) ઉતારા ઔર હમ હી ઈસ (કુર્આન)કી પૂરી હિફાઝત કરેંગે.

વહાં યે સમઝમેં આતા હે, ઐસે મઝાલિમ કે દરમિયાન અલ્લાહ તઆલા કુર્આન પાક ઔર કુર્આનકી તા'લીમકી કૈસે હિફાઝત ફરમાતે હૈં

ઔર વો મુસલમાન ભી કાબિલે મુબારકબાદ હૈં જો રાતોંમેં કુર્બાનીયા દેકર કૈસે અપને બચ્ચોંકો કુર્આન સિખાતે થે.

કિતાબેં પળ્હને પળ્હાનેકા બેમિષાલ તરીકા

કમ્યુનિઝમકે ઝમાનેમેં કિતાબ પળ્હને પળ્હાનેકા સિલસિલા ભી અજીબ હોતા થા કે બળે બળે આલિમોંકો કમ્યુનિશ્ટોંને જેલોંમેં બંદ કર દિયા થા, કુછ આલિમ લોગોંકો ઝબરદસ્તી કામમેં લગા દિયા થા, કિસી કો ખેતીમેં લગા દિયા તો કિસીકો સફાઈમેં લગા દિયા, ઐસે હાલાતમેં ઉલમાને યે તરતીબ અપનાઈ કે ખેતીમેં કામ કર રહે હૈં તો પળ્હનેવાલે બચ્ચોં કો કેહતે થે કે તુમ મેરે સાથ મઝદૂરી કરનેકે નામ પર યા મેરી મદદકે નામ પર ખેતમેં આ જાયા કરો, મૈં ભી ખેતમે કામ કરૂંગા, તુમ ભી મેરે સાથ ખેતમેં કામ કરો ઔર તેહખાનોંમેંસે રોઝાના દરસી કિતાબકા એક એક સફહા નિકાલ કર લાયા કરો, પૂરી કિતાબ લાનેમેં ખતરા થા, ચુનાન્ચે તલબા રોઝાના એક એક સફહા લેકર આયા કરતે ઔર ખેતીકા કામ કરતે કરતે ઉલમા બચ્ચોંકો મસ્અલે મસાઈલ ઔર કિતાબોંકા દર્સ દેતે થે.

વાકિઆ યે કે અલ્લાહ તઆલાને અપને દીનકી કૈસે હિફાઝત ફરમાઈ ઔર ઉન લોગોંમેં દીનકે સીખને ઔર સીખાનેકી તલબ કૈસી હોગી.

હમારે મુલ્કમેં દીની આઝાદી પર હમે અલ્લાહકા શુક્ર અદા કરના ચાહિયે

મેરે મુસલમાન દીની ભાઈઓં ! યે હમારે લિયે બળી ઈબ્રતકા

મકામ હે,ઈસ વકત હમ જિસ મુલ્કમેં ઝિંદગી ગુઝાર રહે હૈં અલ્હમ્દુલિલ્લાહ! દીનકી તા'લીમ ઔર દીન પર અમલકે સિલસિલેમેં હમ પર કોઈ પાબંદી નહીં હે, અલ્લાહકે વાસ્તે ઈસ આઝાદીકી કદર કરો, ઈસ આઝાદીકો ગનીમત સમઝો, અલ્લાહ તઆલા કુર્આનમેં ફરમાતે હૈં :

لَئِنۡ شَكَرۡتُمۡ لَاَزِيۡدَنَّكُمۡ وَلَئِنۡ كَفَرۡتُمۡ اِنَّ عَذَابِىۡ لَشَدِيۡدٌ

તર્જમાઃ અગર તુમ વાકઈ (મેરા) શુક્ર અદા કરોંગે તો મેં તુમકો ઝયાદા (નેઅમત) દૂંગા, ઔર અગર તુમને (મેરી નેઅમત પર) નાશુક્રી કી તો અચ્છી તરહ સમઝ લેના કે મેરા અઝાબ બહૂત સખ્ત હે.(સૂ.ઈબ્રાહીમઃ૭)

યા'ની અલ્લાહકે શુક્રસે નેઅમતમેં ઈઝાફા હોતા હે, શુક્ર કયા હે? યે મસ્જિદ, મદરસે, યે મકતબ, યે દારૂલ ઉલૂમ, જામિઆત, ખાનકાહ, મરકઝ, ઉલમા ઈન સબસે ખુબ દીની ફાયદા ઉઠાવો, ઉનસે સહીહ ઈલ્મો અમલ હાસિલ કરો, દિલોંકી ઈસ્લાહ કરાવો.

ઉન બીચારોંને સત્તર સત્તર સાલ કમ્યુનિશ્ટોં કે ઝુલ્મમેં રહકર કિસ તરહ બચ્ચોંકી તા'લીમ ઔર કુર્આનકી તા'લીમ કી ફિકર કી, ઔર આજ અલ્લાહ ને હમારે લિયે કિતની આસાનિયાં કર દી હે.

તીન સાલકે અરસેમેં તકરીબન એક લાખ મુસલમાન શહીદ કિયે ગયે

૧૯૯૨ ઈસ્વીસે ૧૯૯૫ ઈસ્વી તક બોસ્નિયામેં સખ્ત જંગ હૂઈ, ઉસ તીન સાલકે અરસેમેં સરબીયોંને એક લાખ મુસલમાનોંકો શહીદ કિયા, ઉસકે બાદ ૧૯૯૬ ઈસ્વીમેં એક મુસાલિહત હૂઈ ઔર મુસાલિહતકે બાદ યહાં જમહૂરીયત જૈસી હુકૂમત કાઈમ હૂઈ.

આઝાદીકે બાદ જબ પેહલી મરતબા બરતાનિયાકે અહબાબ ગયે તો મુસલમાનોંકી દીની હાલત

૧૯૯૨ થી ૧૯૯૫ ઈસ્વીકે અરસેમેં ઈંગ્લેન્ડસે અહબાબને વહાં જાકર મુસલમાનોંકી મુલાકાતેં શુરૂ કી, ૧૯૯૩ ઈસ્વીમેં મવલાના હસન સીદાત સાહબ ઔર ઉન્કે સાથીયોંકા પેહલા સફર હુવા તો છોટે છોટે બચ્ચે સલીબ હાથમેં લેકર સામને આતે થે, ઉન બચ્ચોંકે પાસ મુસલમાન હોનેકી અલામત કે તૌર પર તસ્બીહ થી, ટોપી થી.

શરબતકી જગહ શરાબ

ઈસી તરહ બરતાનિયાકે ઉન ઉલમા ઔર દીની ફિકર રખનેવાલે ભાઈયોંને અલબાનિયામેં હમેં વો જગ્હેં ભી બતાઈ કે હમ જબ યહાં આયે તો યહાંકે આમ મુસલમાનોંમે દીનકી સમઝ ઈતની કમઝોર હો ચુકી થી કે જબ હમ ઉનકે ઘર મુલાકાત કે લિયે જાતે થે તો હમકો ઈસ્તિકબાલમેં શરબતકી જગા શરાબ પેશ કરતે થે, તમીઝ હી બાકી નહીં રહી થી.

ચૂંકે ૭૦ – ૭૫ સાલ તક જબ દીનકી તા'લીમ આમ ન હો, મસ્જિદેં વેરાન હો ગઈ હોં, મદરસે મિટા દિયે ગયે હોં, મકાતિબ ખત્મ કર દિયે ગયે હો તો ફિર મુસલમાનોંમેં તા'લીમકા સિલસિલા કહાં પર બાકી રહેગા?

યે તો ચંદ અલ્લાહકે બંદે ઐસી હિમ્મત વાલે થે જિન્હોંને ઐસી કુર્બાનિયોંકે સાથ છુપ છુપ કર કુર્આન ઔર દીનકી તા'લીમ કા સિલસિલા બાકી રખા.

ઐસે ફિત્નેકે ઝમાનેમેં તીન ઈસ્લામી અલામતેં બાકી થીં

ઈતને ફિત્નેકે ઝમાનેમેં ભી ઈસ્લામી અલામતકી તીન ચીઝેં

ઉન્હોંને બાકી રખી થીં.

(૧) ખત્નાકા આમ રિવાજ, ઈતને ફિત્નેકે ઝમાનેમેં ભી ખત્ના હોતી થી.

(૨) ટૂટે ફૂટે, બિગળે હૂયે હી સહીહ લેકીન ઈસ્લામી નામ બચ્ચોંકે રખે થે.

(૩) ખિન્ઝીર ઔર સુવ્વરસે લોગ બચતે થે.

યે તીન ચીઝ ઈમાની અલામત કે તૌર પર બાકી થીં.

ઇંગલેન્ડકે અહબાબકી મેહનત ઔર દીની ફિકરેં

અબ તો ઈસ વકત માશાઅલ્લાહ ઈંગ્લેન્ડકી તન્ઝીમેં મકાતિબકે નિઝામકી ફિકરેં કર રહી હૈં, હમારે મેઝબાન મવલાના હનીફ સાહબ દૂધવાલા ઔર ઉનકી તન્ઝીમ ભી માશા અલ્લાહ મેકડોનિયામેં ભી મકાતિબકે કયામકી ફિકરેં કર રહી હૈં ઔર બોસ્નિયા, અલબાનિયામેં ભી ઉનકે કઈ મકાતિબ અલ્હમ્દુલિલ્લાહ કાઈમ હૂયે હૈં, ઔર દઅવતો તબ્લીગકા કામ ભી માશા અલ્લાહ હો રહા હે.

મવલાના રફીક સાહબ સુફીને અપની બીવીકે સાથ ૧૯૯૫ ઈસ્વીમેં ચાર મહીને અલબાનિયામેં લગાયે થે ઔર ખિદમતે ખલ્કકે કામોંકો આપને બુન્યાદ બનાયા થા ઔર મુસલમાનોંકી દીની ફિકરેં ફરમાઈ થી.

ઈલ્મ હાસિલ કરનેકે લિયે મશક્કત ભરે અસ્ફાર

મેકડોનિયાસે કુછ હઝરાતને પાકિસ્તાન જાકર તા'લીમ હાસિલ કી ઔર આલિમ ઔર હાફિઝ બને હૈં, ઉન લોગોંકા ઈલ્મ હાસિલ કરને જઝબા ભી સુનનેકે કાબિલ હે, ઉનકે વાલિદૈન ગરીબ થે, ઉનકે પાસ ઈતને પૈસે નહીં થે કે હવાઈ જહાઝકે ઝરીયે ઉન્કો પાકિસ્તાન તક પઢ્હનેકે લિયે ભેજે તો યે લોગ ઝમીની રાસ્તોંસે સફર કરતે થે, મેકડોનિયાસે નિકલ કર તુર્કી, તુર્કીસે ઈરાન, ઈરાનસે અફઘાનિસ્તાન, ઈસ તરહ કઈ મુલ્કોંકી સરહદેં પાર કરકે વો ગ્યારહ ગ્યારહ દિનકે

મુસલસલ સફરકે બાદ પાકિસ્તાન પહૂંચતે થે ઔર ઉસ સફરકે દરમિયાન સખ્ત સરદી, વકત પર ખાના ન મિલના, ટ્રકોં, બસોં ઔર ટેન્કરોંમેં સફર, ઈસ તરીકેસે મશક્કત ભરે અસ્ફારસે ઉન લોગોંને તા'લીમ હાસિલ કી ઔર માશાઅલ્લાહ વો આલિમ બન કર આયે ઔર ઈસ વકત વો વહાં દીનકી ફિકરેં કર રહે હૈં.

નીઝ ઉન મુલ્કોંમેં જિસ અંદાઝકા ખાના ખાયા જાતા હે ઉનકો ઉસ અંદાઝકા ખાના પાકિસ્તાનકે મદરસોંમેં મયસ્સર ન હો સકા, જિસકી વજહસે ઉનકી તબીયત ભી ખરાબ રેહતી થી, લેકીન ઈન તમામ મજાહિદોંકે બાવજૂદ લોગોંને ઈલ્મ હાસિલ કિયા.

તુર્કી ખિલાફતે ઉસ્માનિયહકે આષાર

યે ઈલાકા લંબે અરસે તક ખિલાફતે ઉષ્માનિયાકે ઝેરે આષાર રહા, ઈસ લિયે તુર્કી ઔર ખિલાફતે ઉસ્માનિયા કે બહૂત સારે આષાર યહાં પાયે જાતે હૈં, મસ્જિદકે ઈમામ સાહબકો "હવજહ"કા મુઅઝ્ઝઝ લકબ દિયા જાતા હે, મસ્જિદેં ભી તુર્કી અંદાઝકી બની હૂઈ હૈં, કમ અઝ કમ ૩૦–૩૫ મીટર ઊંચે વહાં મીનારે હુવા કરતે હે, યે ઈસ બાતકી નિશાની હોતી હે કે યહાં મુસલમાન હૈ, નમાઝકે બાદ અવરાદો વઝાઈફ ઔર કિરાઅત પળ્હનેકા વહાં મામૂલ હે, જૈસા કે બંદેને તુર્કી કે સફરનામેમેં લિખા હે, ઈસી તરહ સુનનો નવાફિલકે બાદ તસ્બીહે ફાતિમી ઈજતિમાઈ તોર પર પળ્હી જાતી હૈં ઔર ઈજતિમાઈ તૌર પર દુઆ હોતી હે.

અલ્હમ્દુલિલ્લાહ અબ કહીં કહીં બુરકે ભી નઝર આના શુરૂ હૂયે હૈં, ઈસ્લામી અલામતી ચીઝેં, મષલન કા'બતુલ્લાહ કે ફોટૂ, મદીના મુનવ્વરાકે ગુંબદે ખિઝરાકે ફોટૂ, કુર્આને મજીદ, તસ્બીહાત, કુછ દીની કિતાબેં, મુસલ્લે અરબી જુબ્બે વગૈરહકી દુકાનેં ભી અલ્હમ્દુલિલ્લાહ શુરૂ હો રહી હૈં.

વહાંકા એક અહમ મસ્અલા, મુસલમાનોંકી શનાખ્ત (પેહચાન) કૈસે કરેં ?

બંદેને મકાતિબકે કયામકી નિસ્બતસે મકામી હઝરાતસે મુઝાકરા કિયા કે બેતલબ ભાઈયોંકે પાસ મહઝ દીની ફિકરોંકે સાથ હમ સામનેસે મુલાકાત કરેં, કલિમા, નમાઝ કી દાવત દેં, કિસી તરહ બસ્તીયોંમેં મકાતિબકા કયામ હો જાયે તો જવાબ યે મિલા કે,

યહાં એક મુશ્કિલ મસ્અલા યે હે કે યહાં આધેસે ઝયાદા બલકે બા'ઝ મુલ્ક જૈસે અલબાનિયા વગૈરહમેં અકષરીયત મુસલમાનોંકી થી, લેકીન ઉનમેંસે બહુત બળી તાદાદ જિનકો નઉઝુબિલ્લાહ મુરતદ બના દિયા ગયા થા, અબ ઉન્કી પેહચાન કૈસે કરેં ? ઔર હમ કૈસે ઉન તક પહૂંચે કે યે હમારે મુસલમાન ભાઈ હૈં ? કયૂંકે ઝાહિરકે એતેબારસે ઉન્કો પહેચાનના બહૂત મુશ્કિલ હે, ઈસ લિયે કે ઉનકા રંગ, ઉનકી શકલો સૂરત વહાંકે મકામી ઈસાઈયોં જેસી હે.

હાં, અગર વો ખૂદ સામનેસે સલામ કરેં યા અપની પેહચાન કરાયેં કે મેં મુસલમાન હૂં તબ પેહચાનના મુમ્કિન હે.

વહાંકે મુસલમાનોંકી એક ખૂબી

એક લંબે અરસે તક કમ્યુનિઝમકી વજહસે અગરચે ઝાહિરમેં મુસલમાનોંસે ઈસ્લામી અલામતેં મિટા દી ગઈ ઉસકે બાવજૂદ વહાંકે મુસલમાનોંમેં હમને એક ખૂબી યે દેખી કે ઉનકે દિલોંમેં ઈસ્લામ ઔર મુસલમાનોંકે મુતઅલ્લિક બેઈન્તિહા મુહબ્બતકે જઝબાત હૈં. ઔર ઉનકા બાતિન બહુત હી સાફ સુથરા હોતા હે.

હમેં દેખકર ઉન લોગોંકી બે ઈન્તિહા ખૂશી

વહાં કે નવજવાન, છોટે બચ્ચે ઔર બુળ્હે સબ લોગ ઈતને ખૂશ

થે કે હમારે વફદકો દેખકર ઈસ્રાર કર રહે થે કે હમ આપકે સાથ ફોટૂ (Selfie) લેના ચાહતે હૈં, ઉસ દિન ઉનકી ખૂશીકી ઈન્તિહા ન થી ઔર જહાં જહાં ભી હમારે બયાનાત હોતે તો ઈસ્લામી લિબાસ દેખકર ઈતને ખૂશ હોતે ઈતને ખૂશ હોતે કે છોટે છોટે માસૂમ બચ્ચે, નવજવાન લળકે, બળી ઉમરકે લોગ સબ મોબાઈલ લેકર આતે કે હમારે બાઝૂમેં ખળે રહો, તાકે હમ યાદગારકે તૌર પર ફોટૂ લેં. ઔર ઉનકો સમઝાના મુશ્કિલ હો જાતા.

બા'ઝ હુકૂમતોંકી અજીબ તઝાદ બયાની

એક બહુત હી તઅજ્જુબકી મુતઝાદ બાત ઉન મુલ્કોંમે ભી હે ઔર હમારે મુલ્કોંમેં ભી હે, વો યે હે કે હુકૂમતેં મુસલમાનોંકી વાકઈ તઅદાદકો તસ્લીમ કરનેકે લિયે તૈયાર નહીં જૈસાકે મેકડોનિયામેં હકીકતમેં તકરીબન ૪૦ / ૪૫ ફીસદ (ટકા) મુસલમાન હૈં, લેકીન હુકૂમત કમ હી ફીસદ મુસલમાનોંકો તસ્લીમ કરતી હૈ.

યહી હાલ હમારે ભારતકા ભી હે કે તકરીબન ૨૦ સે ઝયાદા ફીસદ મુસલમાન ઈસ મુલ્કમેં અલ્હમ્દુલિલ્લાહ હૈં ઔર હુકૂમત ઉસકો તસ્લીમ નહીં કરતી હે ઔર દૂસરી તરફ તઝાદબયાની યે ભી હે કે હર ચંદ દિનોંમેં યે શોર હોતા હે કે મુસલમાનોંકી તા'દાદ બળ્હ રહી હે, યે એક અજીબ મુતઝાદ બાત હે કે હુકૂમત મુસલમાનોંકી હકીકી તા'દાદકો તસ્લીમ ભી નહીં કરતી ઔર દૂસરી તરફ ઈસ તરહ દૂસરે મઝહબવાલોંકો બેહકીકત ચીઝોંસે ડરાયા જાતા હે.

શોર ઔર ફિત્ના બરપા કિયા જાતા હે કે મુસલમાનોંકી તા'દાદ બળ્હ રહી હે ઔર ઈતને સાલોંમેં ઉનકી તા'દાદ બળ્હ જાએગી, યે અજીબો ગરીબ તઝાદ બયાની હે.

બહરહાલ ! અબ આપકે સામને સફરકી તાઝા કારગુઝારી પેશ કી જાતી હે.

એક અહમ મેઝબાનઃમવલાના હનીફ સાહબ દૂધવાલા

હમારે ઈસ સફરકે અહમ મેઝબાનોંમેંસે " મવલાના હનીફ સાહબ દૂધવાલા" થે, જો ઈંગ્લેન્ડમેં એક તન્ઝીમ ચલાતે હે, મવલાના હનીફ સાહબ માશાઅલ્લાહ ! બહુત હી ફિકરમંદ, હમેશા હંસને હંસાનેવાલે, ખાને પીને ઔર ખિલાને પિલાનેકે શોખીન આલીમે દીન હેં, ખાનેકે શોખીન હોનેકે બાવજૂદ ઉન્હોંને અપની એક ઝાતી બાત બતાઈ કે ફજરકે વુઝૂસે અલ્હમ્દુલિલ્લાહ ઈશાકી નમાઝ પળ્હતા હૂં.

હાલાંકે આમ તૌર પર ઈસ તરહ ખાને પીને કે ઝોક (શોખ) વાલા આદમી જો બેતહાશા હર તરહકા ખાતા હો ઉસકા પેટ ખરાબ રહતા હે.

તખ્ફીફ હૂઈ, ઈઝાલા નહીં હુવા

માશાઅલ્લાહ! લતીફે ઉનકો નોકે ઝુબાન હેં, ઉન્હોંને અપને એક ઉસ્તાઝે મોહતરમકા વાકિઅહ બતાયા કે તાલિબે ઈલ્મીકે ઝમાનેમેં મેરે એક ઉસ્તાઝ મુઝસે નારાઝ હો ગયે, મેરે એક સાથી ઉનકે પાસ મુઝે માફી માંગનેકે લિયે લે ગયે, રાતમેં તકરીબન ૪ બજે તક મેં ઉનકી ખિદમતમેં બેઠા, વો અપને કિસી ઔર કામમેં મશ્ગૂલ રહે, કિસી ઔર આલિમકે સાથ મુઝાકરામેં મશ્ગૂલ રહે, ચાર બજે મુઝે ફરમાને લગે કે, જાઈયે! જાકર સો જાઈયે, આપકે ઈસ આનેસે ઔર આપકે ઈતની દેર બેઠનેસે આપકી તરફસે જો તકલીફ પહૂંચી થી ઔર ઉસસે મેરે દિલમેં જો રંજ થા ઉસમેં ઔર નારાઝગી હલકી હૂઈ, ઈઝાલા નહીં હુવા, યે જુમ્લા બહૂત પસંદ આયા "તખ્ફીફ હૂઈ, ઈઝાલા નહીં હુવા હે"

ખૂશ રેહનેકા એક તરીકા યે ભી હે

મવલાના હનીફ સાહબ દૂધવાલાને એક લતીફા સુનાયા કે હમારે

એક સાથી મવલાના ઉસ્માન સાહબ હમેશા હંસતે રેહતે હૈં, ખૂશ હોતે રેહતે હૈં, વજહ યે હે કે બીવી જો કહતી વો કરતે હૈં ઔર માનતે હૈં, ઉસ પર વો હમેશા ખૂશ ઔર હંસતે રેહતે હૈં.

હમારે સફરકી ઈબ્તિદા ઔર હવાઈ જહાઝમેં એક ઔરતકે ઈસ્લામ લાનેકા વાકિઅહ

અલ્હમ્દુલિલ્લાહ ૨૦ જૂન ૨૦૧૮ ઈસ્વી હમારા તકરીબન ચાલીસ (૪૦) આદમીયોંકા કાફલા હઝરત મુફતી અહમદ ખાનપૂરી સાહબ, હઝરત મવલાના ઈબ્રાહીમ સાહબ પાંડોર કે સાથ લંડન એરપોર્ટસે રવાના હુવા, મેં હવાઈ જહાઝમેં બીચમેં થા ઔર કારી અબ્દુલ હન્નાન સાહબ એક તરફ થે ઔર હઝરત મુફતી સાહબ બિલકુલ પીછે થે કયૂંકે વ્હીલચેરસે તશરીફ લાયે થે ઔર મુફતી યુસૂફ બિન શૈખ શબ્બીર સાહબ હઝરતકે પળોસમેં બેઠે હૂયે થે, યહી મુફતી યુસૂફ સાહબ ઔર મુફતી અબ્દુલ હમીદ સાહબ હમારે ઈંગ્લેન્ડકે સફરકે મેઝબાન હૈં.

દૌરાને સફર એક અજીબો ગરીબ વાકિઅહ પેશ આયા જો અલ્લાહ તઆલાકી તરફસે એક અઝીમુશ્શાન નેઅમત ભી હે ઔર રહમત ભી હે, વો યે કે હવાઈ જહાઝમેં મેસિડોનિયા (Macedonia) કી એક નવજવાન નિહાયત ખૂબસુરત ખાતૂન બેઠી હૂઈ થી, બિલકુલ મૉર્ડન સ્ટાઈલકે કપળે પહને હૂયે થી, જો યુ.કે અપની બહનકે યહાં મિલને ગઈ થી, મવલાના હનીફ સાહબ દૂધવાલા ઉનકે બાઝૂમેં થે.

મવલાના હનીફ સાહબ કહતે હૈં કે મેરા યે મા'મૂલ હે કે અળોસ પળોસવાલોંકે સાથ કુછ બાતચીત કર લેતા હૂં તો ઉન્હોંને ઉસકે સાથ કુછ અલયૂક સલયૂક કિયા, ઉસ લળકીકે બારેમેં અલ્લાહ તઆલાકે

યહાંસે કુછ ઔર હી ફેસલા થા. ઉન્હોંને આપસમેં બાતેં કરના શુરૂ કી, બાતચીતકે દરમિયાન ઉસને યે કહા કે તુમ સબકો દેખકર મુઝે મક્કા યાદ આ ગયા.

હમારે સાથીને ઉસસે સવાલ કિયા કે આપ મુસલમાન હો ?

ઉસને જવાબ દિયા કે, મેં મુસલમાન નહીં હૂં.

સાથીને પૂછા કે ફિર મક્કા કૈસે યાદ આ ગયા ?

ઉસને કહા કે જબમેં મક્કાકી તસવીરેં દેખતી હૂં તો વહાં ઐસે હી સબ દીનદાર લોગ નઝર આતે હૈં.

ફિર ઉસસે યે સવાલ કિયા કે મઝહબકે એતિબારસે આપ કયા કરતી હો ? કૌનસે મઝહબકે મુતાબિક ઝિંદગી ગુઝારતી હો ?

અલ્હમ્દુલિલ્લાહ બહુત ખુલકર ઉસને બાત કી કે મેરે દિલમેં કઈ સાલોંસે મુસલમાન હોનેકી તમન્ના હે, ન મેં નમાઝ પઢ્હતી હૂં ઔર ન રોઝા રખતી હૂં ઔર મુઝે કુછ લોગોંને કહા કે અગર તુમ રોઝા ન રખો, નમાઝ ન પઢ્હો તો તુમ મુસલમાન નહીં બન સકતી.

હમારે સાથીને ઉનકો ઈત્મીનાનસે સમઝાયા કે અસલ ઈસ્લામ ઔર ઈમાન અકીદાકી બાત હે, અગર આપને અલ્લાહ તઆલા પર યકીન કર લિયા ઔર હઝરત મુહમ્મદ (સલ.)કો આખરી નબી માન લિયા તો ઈસ્લામમેં દાખિલ હો ગઈ ઔર ઉસકે સાથ સાથ પાંચ અરકાન પર યકીન લાના, બાકી અમલ કરના યે આહિસ્તા આહિસ્તા આપકી ઝિંદગીમેં આ જાયેગા, પેહલે તો આપ ઉસ પર ઈમાન લાવો, ફિર અમલી ઝિંદગી આપકી બન જાએગી.

પતા ચલા કે યે ખાતૂન એક ઝમાનેમેં અફઘાનિસ્તાનમેં નાટોકી મિલેટરીકે લિયે કામ ભી કરતી થી, ઉસ વકત ઉસકો મુસલમાનોંકે સાથ બહુત ઝયાદ હમદર્દી થી વો ઉન મઝાલિમસે મુત્તફિક ભી નહીં થી ઔર

ઉસને મુસલમાનોંકી બહુત ઝયાદા મદદ ભી કી થી, ઉસને ઈસ્લામ પર કાફી રિસર્ચ ભી કિયા હુવા થા ઔર ઉસકે બહુત સારે દોસ્ત મુસલમાન ભી થે, તો અલ્લાહ તઆલાને ઉસકે દિલમેં યે બાત ડાલી કે ઈસ્લામ કુબૂલ કરેં.

બાતચીતકે દૌરાન ઉસકો સફરકા મકસદ બતાયા ગયા ઔર યે ભી કે હમ લોગ હઝરત મુફતી અહમદ સાહબકે સાથ હૈં.

સાથીયોંને ઉસકો એક વાકિઅહ બતાયા જિસકા તઝકિરા બંદા મહમૂદ બારડોલીને અપની કિતાબ " દેખી હૂઈ દુન્યા" મેં કિયા હે કે,

એક મરતબા જુનૂબી આફ્રિકાકા સફર હો રહા થા, હઝરત મુફતી સાહબકા નૂરાની ચેહરા દેખકર એક એર હોસ્ટેસને સવાલ કિયા કે યે કૌનસા મેકઅપ લગાતે હે?

ઉસકો જવાબ દિયા ગયા કે યે કોઈ મેકઅપ નહીં લગાતે હૈં બલકે યે તો ઈમાન ઔર આ'માલકા નૂર હે, ઈસ પર ગુફતગૂ આગે બળ્હી ઔર ઉસને ઈમાન કુબૂલ કિયા ઔર અલ્હમ્દુલિલ્લાહ અબ ભી મુસલમાન હે, અલ્લાહ તઆલા ઝિંદગીકે આખરી લમ્હે તક ઈમાન પર કાઈમ ફરમાવે. આમીન

નોટઃ તફસીલી વાકિઅહ દેખી હૂઈ દુન્યાઃ ૩ / ૪૧ પર મુલાહઝા ફરમા લેં.

યે વાકિઅહ ઉસ ખાતૂનકો સુનાયા તો અલ્લાહ તઆલાકી તૌફીકસે ઉસકે દિલમેં યે બાત આઈ કે ઉસને ભી હઝરત મુફતી સાહબકે હાથ પર ઈસ્લામ કુબૂલ કર લિયા. હઝરત મુફતી સાહબ જહાઝમેં પીછે બેઠે હૂયે થે, હમારે સાથી મવલાના રફીક સાહબ ઔર મવલાના યુસૂફ સાહબ ઉસકો પીછે લાયે, ઉસકે કુછ સવાલાત થે તો હઝરત મુફતી સાહબને ઉસકે જવાબાત દિયે.

ઈન સવાલાતમેંસે એક સવાલ યે થા કે, ઉસકો કિસને બતાયા થા

કે ઈસ્લામ કુબૂલ કરનેકે લિયે ઝરૂરી હે કે મસ્જિદમેં જાયે.

મુફતી સાહબને ઉસકો સમઝાયા કે યે કોઈ ઝરૂરી નહીં હે.

ઉસકો ઈમાનકા મતલબ સમઝાયા કે ઈમાન માનને કો કહતે હૈં, હઝરત મુફતી સાહબને યે ભી બતાયા કે જાનના અલગ હે, માનના અલગ હે.

ઉસકે અલાવહ ઔર ભી ઉસકે કુછ સવાલાત થે, ઉસને સજદહમેં કુર્આને કરીમકી તિલાવતકી હોગી તો કિસીને ઉસકો બતાયા હોગા કે યે ગુનાહ હે, હઝરત મુફતી સાહબને ઉસકો સમઝાયા કે યે ગુનાહ નહીં હે, યે ઐસી ચીઝ હે ન કિયા જાયે તો બેહતર હે, ઈસ લિયે કે સજદોંમેં દુઆ, ઈસ્તિગ્ફાર ઔર તસ્બીહ હોના ચાહિયે ઔર કુર્આને કરીમ યે અલ્લાહકા કલામ હે, ઉસકી શાન યે હે કે કયામકી હાલતમેં ઉસકી તિલાવત કી જાયે.

હઝરત મુફતી સાહબને ઉસકો ઈમાને મુજમલ ઔર ઈમાને મુફસ્સલ સમઝાયા, હર એક કી મુખ્તસર તશ્રીહ કરકે ઉર્દૂ મેં સમઝાયા ઔર મુફતી યુસૂફ ઔર મવલાના રફીક સાહબને ઉસકા અંગ્રેઝી તરજમા કિયા ઔર મુફતી સાહબને ઉસકો મુબારકબાદી ભી પેશ કી.

ઉસકો યે ભી કહા કે હદીષમેં જો શખ્સ ઈસ્લામ કુબૂલ કરલે તો ઉસકે સાબિકા (પેહલેકે) તમામ ગુનાહ માફ હો જાતે હૈં. હઝરત મુફતી સાહબને ઉસકો ખૂશ આમદેદ કહા, ઉસકો ખૂશ ખબરી દી ઔર ઉસને ભી બહુત હી શુક્રિયાકા ઈઝહાર કિયા ઔર અલ્હમ્દુલિલ્લાહ! જહાઝ હવામેં થા, ઔર ઉસને વહાં ઈસ્લામ કુબૂલ કિયા ઔર અલ્લાહકે ફઝલો કરમસે વો ઔરત ઈમાન લે આઈ.

હમ દુઆ કરતે હૈં કે અલ્લાહ તઆલા ઉસકો ઈસ્તિકામત અતા ફરમાએ (આમીન)

હઝરત નબીએ કરીમ (સલ.)ને ઈર્શાદ ફરમાયા કે એક શખ્સકો

તુમ્હારે ઝરીયે હિદાયત મિલ જાયે તો લાલ (સુર્ખ) ઊંટોંસે ઝયાદા તુમ્હારે લિયે બેહતર હે.

અલ્હમ્દુલિલ્લાહ હમારે ઈસ સફરકે શુરૂ હોતે હી એક લળકીને ઈમાન કુબૂલ કિયા, ઉસસે હમને નેકફાલી લી કે ઈન્શાઅલ્લાહ, હમારા યે પૂરા સફર અલ્લાહકે યહાં મકબૂલ હોગા ઔર બહુત સારે લોગોંકી ઝિંદગીમેં ઈસ્લામ ઔર ઈમાનકી તાઝગીકા ઝરીઅહ બનેગા.

બુધકે દિન મેકડોનિયાકે શહર ઓહિર્દમેં

બહરહાલ હમ ૬ શવ્વાલુલ્ મુકર્રમ ૧૪૩૯ હિજરી, મુતાબિક ૨૦ / જૂન ૨૦૧૮ ઈસ્વી બુધકે દિન સુબ્હ બરતાનિયાસે ચલે થે ઔર બુધ હી કે દિન શામકે વકત હમ મેકડોનિયા પહૂંચે ઔર મેકડોનિયાકે શહર "ઓહિર્દ (Ohird)" મેં ઉતરે થે, યે બહૂત ખૂબસૂરત શહર હે, વહાંકે એક ઉમ્દા ઝીલકે કિનારે એક હોટલ મેં હમારા કિયામ રહા.

કહતે હેં કે મેકડોનિયામેં સાળે બાઈસ લાખકે કરીબ આબાદી હે ઔર ઉસમે આધી આબાદી મુસલમાનોંકી હે, ઉસ મુલ્કકે તીન હિસ્સે મુકમ્મલ પહાળી હેં.

દૂસરે દિન જુમેરાતકો તબ્લીગી મરકઝ તિતોવો (Tetovo)" મેં

૭ / શવ્વાલુલ મુકર્રમ ૧૪૩૯ હિજરી, મુતાબિક ૨૧ / જૂન ૨૦૧૮ ઈસ્વી જુમેરાતકી દોપહર ઉસ વકત હમારી ખૂશીકી ઈન્તિહા ન રહી જબ યે બતાયા ગયા કે આજ દોપહરકા પ્રોગ્રામ યહાંકે બહુત બળે તબ્લીગી મરકઝ પર હે, હમ લોગ "તિતોવા" મરકઝ ગયે.

હાફિઝ પટેલ (રહ.)કી દીની ફિકરોંસે પૂરે યુરોપમેં ઈમાની બહાર

અલ્લાહ તઆલા મર્હૂમ હાફિઝ પટેલ સાહબકી કબ્રકો નૂરસે

મુનવ્વર ફરમાએ, આમીન, ભારત ગુજરાતકે એક છોટેસે દેહાત માણેકપુર ટકોલીકે રહનેવાલે વો આદમી, ડાભેલમેં પળ્હે ઔર પૂરે યુરોપકો ઉન્હોંને અપની ફિકરોંસે હિલા દિયા.

ડેનમાર્ક, ફીનલેન્ડ વગૈરહ યુરોપી મુલ્કોંમેં આપકી ફિકરોંકી બરકતસે તબ્લીગી મરાકિઝ કાઈમ હૂયે, તો સાથ હી ઈંગ્લેન્ડ, પનામા, અમેરીકા વગૈરહ મુલ્કોંમેં આપકી ફિકરોંસે દારૂલ ઉલૂમ ભી કાઈમ હૂયે. વહાં પર પતા ચલા કે યે પૂરા મરકઝ મર્હૂમ હાફિઝ પટેલ સાહબ (રહ.)કી ફિકરોંસે કાઈમ હુવા હે ઔર અબ આઈન્દા યહાં પર દારૂલ ઉલૂમ કાઈમ કરનેકા ભી પ્લાન હે, હાફિઝ પટેલ સાહબ (રહ.)ને અપની હયાતી મેં એક ઝમીન ખરીદ કર એક છોટાસા હુજરા (રૂમ) બનાયા થા, ઉનકી વફાતકે બાદ ઉનકે લાઈક ફરઝંદ હમારે જામિઆ ડાભેલકે ફાઝિલ મૌલાના સઈદ સાહબકી કોશિશોં ઔર હઝરત હાફિઝ સાહબકી આરઝૂ ઔર દુઆકી બરકતસે અલ્લાહ તઆલાને શાનદાર મરકઝ બનવા દિયા.

વહાં કે લોગોંને બતાયા કે અગર મસ્જિદ, મકતબ ઔર અસ્પતાલ તીન એક સાથ હોં તો હુકૂમતકી તરફસે ઈજાઝત લેના આસાન હો જાતા હે.

"તિતોવા" મરકઝ પર શૈખુલ ઈસ્લામ હઝરત મુફતી મુહમ્મદ તકી સાહબકી મૌજૂદગીમેં બંદેકો દીની બાત બયાન કરનેકી સઆદત

યહીં મરકઝ પર ઝોહરસે પેહલે હઝરત મુફતી મુહમ્મદ તકી સાહબ (દા.બ.) ભી તશરીફ લાયે, હાફિઝ પટેલ સાહબ (રહ.)કે સાહબઝાદે મવલાના સઈદ સાહબ પટેલને ચંદ અફરાદકો લંડનસે હમારે કાફલેકી ખિદમતકે લિયે ભેજા થા, ઈસ કાફલેમેં, ઈકબાલ

ભાઈ(લંડન), માશાઅલ્લાહ ઉનકે એક બેટેકી અલબાનિયામેં શાદી ભી હૂઈ હે ઔર અતાઉલ્લાહ ભાઈ (લંડન), બાબર વસીમખાન (લંડન), નવેદભાઈ (લંડન) યે સબ થે.

ઝોહરકે બાદ સબસે પેહલે બંદા મહમૂદકા ખિતાબ હુવા, ફિર હઝરત મુફ્તી મુહમ્મદ તકી સાહબકા ઔર ફિર મુફ્તી શબ્બીર અહમદ સાહબને બયાન કિયા ઔર યે બંદેકે લિયે બહુત બળી સઆદત થી કે તીતોવા મરકઝ પર હઝરત મુફ્તી મુહમ્મદ તકી ઉસ્માની સાહબ (દા.બ.)કે સાથ બયાન કરનેકી સઆદત ભી હાસિલ હૂઈ ઔર મુફ્તી સાહબને અપને બયાનમેં બંદેકે બયાનકી એક દો બાતોંકા હવાલા ભી દિયા.

મુફ્તી મુહમ્મદ તકી સાહબ દા.બ.કે બયાનાતકા ખુલાસા

શૈખુલ ઈસ્લામ હઝરત મુફ્તી મુહમ્મદ તકી ઉસ્માની સાહબ (દા.બ.) ને અપને બયાનાતમેં ઈન બાતોં પર ઝોર દિયા કે, ઈન મુલ્કોંમેં સલફી, વહાબી ઈસ તરહ કે ઈખ્તિલાફસે બાલાતર હોકર ઉમ્મતે મુસ્લિમા "હુવ સમ્માકુમુલ્ મુસ્લિમીન" કે તર્ઝ પર મુસલમાનોંકો મુત્તહિદ હોકર રહના ચાહિયે.

એક મૌકે પર ઈર્શાદ ફરમાયા કે અલ્લાહ તઆલાને હમકો ઈસ્લામ પર પયદા ફરમાય, તો હમારી ચાહત યે હે કે મૌત ભી ઈસ્લામ પર આવે ઔર દરમિયાની ઝિંદગી ભી હમારી ઈસ્લામકે મુતાબિક ગુઝરની ચાહિયે, ઈસ લિયે મસ્લકી તઅસ્સુબાતસે ઉપર હોકર હમેં ઉમ્મતે મુસ્લિમા બન કર ઈન મુલ્કોંમે કામ કરના હે.

મકાતિબ, મદારિસ વગૈરહકે કયામકી ફિકરેં કરની ચાહિયે, બચ્ચોંમેં ઈસ્લામી તા'લીમ આમ હો ઉસકી કોશિશેં કરની ચાહિયે.

હઝરત મુફતી મુહમ્મદ તકી સાહબ (દા.બ.) ને ૨૦૦૬ ઈસ્વીમેં હઝરત મવલાના રફીક સાહબ દૂધવાલા હી કી તન્ઝીમકી દઅવત પર સબસે પેહલે અલબાનિયાકા સફર કિયા થા ઔર ઉસકી કારગુઝારી ભી આપને લિખી થી, હઝરત મુફતી સાહબને અપને બયાનમેં બતાયા કે મેં ૨૦૦૬ ઈસ્વીમેં આયા થા, ઉસ વકત ઔર અબ બહુત ફર્ક મા'લૂમ હો રહા હે, ઉસ વકત લોગ બહુત મુશ્કીલસે બહુત કમ તા'દાદમેં મસ્જિદમેં નઝર આતે થે, અબ મસ્જિદોંમેં માશાઅલ્લાહ ! નમાઝિયોંકી તા'દાદ ભી બહુત બળી હે, ઉસ વકત બયાનાતમેં લોગ બેઠનેકે લિયે તૈયાર નહીં થે, લોગોંકી ઈન્ફિરાદી (વ્યકિતગત) મુલાકાતે કરકે બિઠાકર બાત સુનાની હોતી થી, અબ બયાનાતમેં એક અચ્છા ખાસા મજમા હે.

મુનાસિબ માલૂમ હોતા હે કે ઈસ મૌકે પર બરકતકે તૌર પર શૈખુલ ઈસ્લામ હઝરત મવલાના મુફતી મુહમ્મદ તકી ઉસ્માની સાહબ (દા.બ.)કા બયાન બિઐનિહી નકલ કરૂં.

તિતોવા મરકઝ પર શૈખુલ ઈસ્લામ હઝરત અકદસ મુફતી તકી ઉસ્માની સાહબ (દા.બ.)કા બયાન

બિસ્મિલ્લાહિર્રહ્માનિર્રહીમ

અલ્હમ્દુલિલ્લાહી રબ્બિલ આલમીન...... (અખીર તક) અમ્માબાદ!

મેરે મોહતરમ ભાઈયોં !

અસ્સલામુ અલયકુમ વ રહ્મતુલ્લાહિ તઆલા વ બરકાતુહ

યે મેરી બળી ખૂશનસીબી હે કે આજ આપકે મુલ્કમેં ઔર ઈસ મુલ્કકે તબ્લીગી મરકઝમેં અલ્લાહ તઆલાને હાઝરીકી તૌફીક અતા ફરમાઈ, મેરા બુન્યાદી તૌર પર ખિતાબ ઉન હઝરાતસે હે જો ઈસ

મુલ્કમેં આઝાદ હૈં, અલ્લાહ તઆલા ઉનકો આફીયતકે સાથ આઝાદ રખેં. આમીન

મૈં સબસે પેહલે તો આપ હઝરાતકો રસ્મી તૌર પર નહીં, બલકે દિલકી ગેહરાઈયોંસે મુબારક બાદ પેશ કરતા હૂં કે અલ્લાહ તઆલાને આપકો ઈસ મુલ્કમેં દીનકે કામકે લિયે મુન્તખબ ફરમાયા ઔર એક મુસલમાન હોનેકી હેષીયતસે મેં સમઝતા હૂં કે અલ્લાહ તઆલાકે ફઝલો કરમસે અલ્લાહ તઆલાને આપકો જો ઈમાનકી હલાવત (મીઠાશ) અતા ફરમાઈ વો શાયદ હમ જૈસે લોગોંકે અંદર મૌજૂદ નહીં હે, ઈસ લિયે આપ અફઝલ હૈં.

(ઈન કલિમાતકો ઈર્શાદ ફરમાતે હૂયે આપકી આંખોંમેં આંસૂ આ ગયે.)

ઈસકી વજહ યે કે અલ્હમ્દુલિલ્લાહ અલ્લાહ તઆલાને હમે એક ઐસે માહોલમે પયદા ફરમાયા જો ચારોં તરફસે ઈમાનકા માહોલ થા ઔર ઈમાનકે હાસિલ કરનેકે લિયે યા ઉસકો મહફૂઝ કરનેકે લિયે હમેં કોઈ પાવમેં કાંટા ભી નહીં ચુભા, અલ્લાહ તઆલાને અપને ફઝલો કરમસે હમેં યે નેઅમત અતા ફરમાઈ ઔર ઉસમેં હમેં ન કોઈ જાનકી કુર્બાની દેની પળી ઔર ન તકલીફ ઉઠાની પળી. ઉસકે બરખિલાફ આપ હઝરાત પર એક તવીલ (લંબા) ઝમાના ઐસા ગુઝરા હે કે જિસમેં ઈમાનકો બચાના હાથમેં અંગારા રખનેકે બરાબર થા.

ઈમાનકી હલાવત

હઝરાતે સહાબએ કિરામ (રદિ.) જબ મક્કી ઝિંદગીમેં ઈમાન લાયે ઔર ઉન્હોંને ઉસકે લિયે જો કુર્બાનીયાં દીં, ઉસકે લિયે જો તકલીફે ઉઠાઈ ઔર જો અઝીય્યતેં બરદાશ્ત કીં, ઈમાનકી જો હલાવત અલ્લાહ તઆલાને ઉનકો અતા ફરમાઈ અલ્લાહ તઆલાને ઉસકે લિયે આપકો ઈસ દૌરમેં મુન્તખબ કિયા, એક હદીષમેં હઝરત નબીએ કરીમ

(સલ.)ને યે બાત ઈર્શાદ ફરમાઈ કે આનેવાલે ઝમાનેમેં એક વકત ઐસા આએગા કે ઈમાનકો મહફૂઝ રખના હાથ પર અંગારા રખનેકે બરાબર હોગા તો અલ્લાહ તઆલાને આપકો ઈસ દૌરસે ગુઝારા તો ઈસ હદીષે પાકકા મિસ્દાક બનાયા.

તો અલ્લાહ તઆલાને અપને ફઝલો કરમસે એક લંબી મુદતકે બાદ આપકો એક તરહસે કિસી કદર આઝાદી અતા ફરમાઈ ઔર અપને દીન પર અમલ કરનેકે રાસ્તે આસાન ફરમા દિયે જિસ પર અલ્લાહ તઆલાકા જિતના શુક્ર અદા કિયા જાયે ઉતના કમ હે.

એક અહમ ઝિમ્મેદારી

અબ આપકે ઉપર એક ઔર આઝમાઈશ અલ્લાહ તઆલાકી તરફસે હે ઔર ઉસ આઝમાઈશમેં પૂરા ઉતરનેકે લિયે ઔર ઉસકી ઝિમ્મેદારિયાં અદા કરનેકે લિયે અલ્લાહ તઆલા ઈન્શાઅલ્લાહ આપ હી કો મુન્તખબ ફરમાએંગે.

ઔર વો ઝિમ્મેદારી યે હે કે પેહલે તો ઈસ મુલ્કકે અંદર યા ઉસકે કુર્બો જવારમેં જો મુસલમાન આબાદ હૈં અલ્લાહ તઆલાકે ફઝલો કરમસે અભી તક વો કલિમા '' લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ મુહમ્મદુ ર્રસૂલુલ્લાહ''કી બુન્યાદ પર અપને આપકો મુસલમાન સમઝતે હૈં ઔર મુસલમાન કહલાતે હૈં, લેકીન ઈસ લંબે અરસેમેં જો ઉન પર જબ્રો ઈસ્તિબ્દાદ(અત્યાચાર)કા ઝમાના ગુઝરા ઉસમેં ઉન પર તમામ તરીકેકી કોશિશ કી ગઈ કે ઉનકે દિમાગ, ઉનકી ફિકર, ઉનકે આ'માલકો ઈસ્લામસે દૂર કર દિયા જાયે, લિહાઝા બળી અકષરીયત બાવજૂદ મુસલમાન હોનેકે ઈસ્લામકે બુન્યાદી અહકામ ઔર બુન્યાદી અકાઈદ સે ભી નાવાકિફ ઔર દૂર નઝર આતી હે.

અબ મુસલમાન ભાઈયોંકો હિકમતકે સાથ, મુહબ્બતકે સાથ,

પ્યારકે સાથ ઈમાનકે આ'માલકી તરફ મુતવજ્જેહ કરના યે બહુત બળી ઝિમ્મેદારી હે જો આપ હઝરાતકે ઉપર આઈદ હોતી હે, ઉનકો ઈસ બાતકા એહસાસ દિલાનેકી ઝરૂરત હે કે ઈમાનકા વાઝિહ મતલબ યે હે **જૈસાકે ઉસસે પેહલે મવલાના મહમૂદ સાહબને ફરમાયા** કે ઈન્સાનકી આખિરત દુરૂસ્ત હો ઔર દુન્યામેં જિતના ભી કુછ કામ કિયા જાતા હે વો કબ્રમેં જાકર ખત્મ હો જાતા હે, કબ્રકે બાદ જો આનેવાલી હમેશા હમેશકી ઝિંદગી હે, હમેશા બાકી રહનેવાલી ઝિંદગી હે ઉસકો હમ કૈસે બેહતર બનાએં, દુન્યાકે અંદર રેહતે હૂયે ઈસ આખિરતકે લિયે કિસ તરહ કામ કરેં ઉસકી તરફ લોગોંકો પ્યાર ઔર મુહબ્બતસે મુતવજ્જેહ કરનેકી ઝરૂરત હે.

દઅવતો તબ્લીગ

જો લોગ મુસલમાન હોનેકે બાવજૂદ અમલી તૌર પર ઈસ્લામસે દૂર હૈં ઉનકો ઈસ્લામ ઔર ઈસ્લામકે આ'માલકી તરફ કરીબ લાનેકે લિયે અલ્હમ્દુલિલ્લાહ ઈસ દૌરમેં સબસે ઝયાદા મુઅષ્ષિર મેહનત ઔર મુઅષ્ષિર કામ તબ્લીગી જમાઅત કા હે, અલ્લાહ તઆલાને ઈસ જમાઅતકે સાથ મુન્સલિક હોકર ઈસ કામકો ચલાને ઔર બળ્હાનેકે લિયે જો બુઝુર્ગોંને તરીકે મુકર્રર કિયે હૈં ઉનમેં અલ્લાહ તઆલાને બળી બરકત દી હે ઔર ઉસકે હેરત અંગેઝ ઔર બળે મુઅષ્ષિર નતાઈજ હમેશા હર જગા હર મુલ્કમેં સામને આયે હૈં.

તો ઈસ કામકે લિયે ઔર ઈસ તરીકે કે મુતાબિક કામ કરનેકે લિયે જો મૈંને આપસે અર્ઝ કિયા થા કે એક બહુત બળી ઝિમ્મેદારી હે ઔર વો ઝિમ્મેદારી યે કે અપને દૂસરે મુસલમાન ભાઈયોંકો ઈસ તરફ જોળેં ઔર જિતના ઝયાદાસે ઝયાદા ઈસ તરફ લા સકે ઉસકે લિયે કોઈ

કોશિશમેં કોતાહી ન કરેં.

મેં અભી અલ્હમ્દુલિલ્લાહ ! દેખકર આયા હૂં, સ્કોપિયા (Scopie)સે લેકર યહાં તક જગહ જગહ મસ્જિદે હેં, મસ્જિદોંકે મીનારે નઝર આતે હેં, અલ્લાહ તઆલાકે ફઝલો કરમસે યે હમારે બુઝુર્ગોંકે કાઈમ કિયે હૂયે ઈદારે હેં, ઉનમેસે હર મસ્જિદમેં આનેવાલોંકી તા'દાદ કમ હેં, લેકીન હર મસ્જિદમેં વહાં પર અગર તા'લીમ ઔર ગશ્તકા સિલસિલા શુરૂ હો, કોઈ મસ્જિદ ઉસસે ખાલી ન રહે તો ઈન્શાઅલ્લાહ ! બહુત જલ્દી અલ્લાહ તઆલાકી રહમતસે ઉમ્મીદ હે કે ઈસ સુરતે હાલમેં તબ્દીલી આયેગી.

એક તો ઈસ નહજ પર અપની તાકત, અપના વકત ઔર માલ ખર્ચ કરનેકી ઝરૂરત હે.

તા'લીમી ઈદારોંકા કયામ

દૂસરી એક બહુત બળી ઝિમ્મેદારી જો હમ સબ મુસલમાનોંકી હે વો યે કે હમ અપની આઈન્દા નસ્લોંકે ઈમાનકા તહફફુઝ કરેં, કુર્આને કરીમમેં ફરમાયાઃ

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيۡنَ اٰمَنُوۡا قُوۡۤا اَنۡفُسَكُمۡ وَاَهۡلِيۡكُمۡ نَارًا

હે ઈમાનવાલોં! અપને આપકો ભી આગસે બચાવો, અપને અહલો અયાલકો ભી આગસે બચાવો. (સૂરએ તહરીમ)

અગર હમને અપને બચ્ચોંકી ઈસ વકત ફિકર ન કી ઔર ઉનકો ઝમાનેકે આમ હાલાતકે બહાવમેં છોળ દિયા તો અલ્લાહ ન કરે કે આગે ચલ કર વો ઈમાનકી દૌલતસે ભી મહરૂમ હો જાયે, ઈસ વાસ્તે ઈસ બાતકી ઝરૂરત હે કે ઈન બચ્ચોંકે ઈમાનકે તહફફુઝકે લિયે કુછ કદમ ઉઠાયે જાયે.

ઔર ઈલ્મકે તહફ્ફુઝકા વાહિદ (એક હી) તરીકા મૌજૂદા દૌરમેં યે હે કે મુસલમાન અપને તા'લીમી ઈદારે કાઈમ કરેં ઔર કમ અઝ કમ અપના એક તા'લીમી ઈદારા નમૂના ઔર મિષાલી હો ઈસ તરીકેસે તા'લીમી ઈદારા કાઈમ કિયા જાયે કે હમારે બચ્ચે હમારે નવજવાન ગૈરોંકી તા'લીમ ગાહોંમેં જાનેકે મોહતાજ ન રહેં, બલકે ખૂદ મુસલમાનોંકી તા'લીમ ગાહોંમેં ઔર મુસલમાનોંકે માહોલમેં રહકર મુસલમાનોંકી તરબીયતમેં રહકર મુસલમાન બનેં, ઈન્શાઅલ્લાહ! કુછ અરસેકે બાદ બળી વાઝેહ તબદીલી (સાફ બદલાવ) આ જાએગી જૈસાકે ઉસકા તજરુબા બહુતસે ઐસે મુલ્કોંમેં હો ચુકા હે જહાં મુસલમાન અકલ્લીયત (લઘુમતિ)મેં હૈં, યહાં તો માશાઅલ્લાહ એક બહુત બળી અકષરીયત મુસલમાનોંકી હે, બા'ઝ જગ્હોં પર અકષરીયત હે ઔર બા'ઝ જગ્હોં પર અકલ્લીયત હે વો બહુત કમ તા'દાદ હૈં, લેકીન જહાં મુસલમાન બહુત અકલ્લીયતમેં હૈં જૈસે ઈંગ્લેન્ડકે હઝરાત યહાં મૌજૂદ હૈં, જુનૂબી આફ્રિકાકે લોગ મૌજૂદ હૈં, વહાં પર ઉન હઝરાતને કોશિશ કરકે ઐસે ઈદારે કાઈમ કિયે હે કે ઉસ ઈદારેકે નતીજેમેં અલ્હમ્દુલિલ્લાહ બા'ઝ ઈલાકોંમેં જાકર ઐસા લગતા હે કે યહાં અલ્હમ્દુલિલ્લાહ ખાલિસ મુસલમાન હૈં, ઔર ઉસકી વજહસે મુસલમાન બચ્ચોંને તા'લીમ ભી હાસિલ કી ઔર અપને ઈમાનકી ભી હિફાઝત કી.

અલ્લાહ તઆલાકા ફઝલો કરમ હે કે ઉસને યહાં પર તબ્લીગી મરકઝ કાઈમ કરા દિયા, જિન જિન લોગોંને ઉસમેં મેહનતકી, જાનસે, માલસે ઔર અપની મેહનતસે અલ્લાહ તઆલા ઉનકો બેહતરીન બદલા અતા ફરમાએ. યે એક મરકઝ અલ્લાહ તઆલાને બનવા દિયા, અબ ઈસ મરકઝકો આગે બળ્હાના ઔર ઉસકો મુઅષ્ષિર બનાના યે

હમ સબ મુસલમાનોંકી ઝિમ્મેદારી હે.

ઔર મેંને આજ નમાઝમેં દુઆકી ઔર અભી દુઆ કરતા હૂં કે અલ્લાહ તઆલા ઈસ મરકઝકો એક નૂરકા મીનાર બનાએ, ઉસકે ઝરીએ અલ્લાહ તઆલા ઈમાનકા નૂર પૂરે મુલ્કકે અંદર ફેલાયે ઔર ઈન્શાઅલ્લાહ ઐસા હોગા, ઈન્શાઅલ્લાહ ઝરૂર હોગા.

ઈમાનકી મેહનત ઔર કામ એક આદમીસે ભી શુરૂ હોતા હે ઔર ષાનિય ષ્નૈનિ જો હોતે હૈં જો ગારમેં છુપે હૂયે હોતે હૈં, લેકીન અલ્લાહ તઆલા અપને ફઝલો કરમસે ઉનકી નુસ્રત(મદદ) ફરમાતે હૈં.

નુસ્રતે ઈલાહીકી શર્ત

શર્તે દો હૈં : એક યે કે ઈખ્લાસ હો, અલ્લાહકે લિયે હો ઔર દૂસરા યે હે તરીકા સહીહ હો ઔર હર ચીઝમેં રુજૂઅ ઈલલ્લાહ હો, અલ્લાહ તઆલાસે દુઆ માંગનેકી આદત ડાલી જાએ તો અલ્લાહ તઆલા એક આદમીકે કામમેં ભી બરકત દે દેતે હૈં, દો આદમીયોંકે કામમેં ભી બરકત દે દેતે હૈં.

ઉસકો અલ્લાહ તઆલા એક મીનારએ નૂર બના દેવે જિસ તરહ યે એક મરકઝ બના, ઈસી તરહ અલ્લાહ તઆલા એક તા'લીમી મરકઝ ભી બના દેવે. ઉસમેં મુસલમાનોંકી નસલેં ઈમાનસે મુનવ્વર હો સકેં, અપને દીની મુસ્તકબિલકો મહફૂઝ કર સકેં, જઝાકુમુલ્લાહ, મેં આપકા તહેદિલસે શુક્ર ગુઝાર હૂં કે આપને યહાં તશરીફ લાકર હમેં અપની ઝિયારત કરવાઈ, અલ્લાહ તઆલા આપકે હર અમલમેં બરકત અતા ફરમાએ. આમીન

વ આખિરૂ દઅવાના અનિલ્ હમ્દુલિલ્લાહિ રબ્બિલ આલમીન.

નોટઃ ઈસ બયાનમેં મુલ્કકે દીની એતિબારસે નામવર ઝિમ્મેદાર હઝરાત મૌજૂદ થે.

હઝરત મુફતી મુહમ્મદ તકી સાહબકે સાથ એક દસ્તરખ્વાન પર

મેકડોનિયામેં તીતોવા મરકઝ પર દોપહરકે બયાનકે બાદ પેહલી મરતબા એક સાથ બેઠકર હઝરત મુફતી મુહમ્મદ તકી સાહબ (દા.બ.)કે સાથ ખાનેકી સઆદત હાસિલ હૂઈ. મુફતી સાહબ સિર્ફ ફલ ખાના ચાહતે થે, આપ ટેક લગાકર બેઠે હૂયે થે તો ફવરન સીધે હોકર બેઠ ગયે ઔર યે હદીષ પળ્હી "લા અકલ મુત્તકિઅન્"

હઝરત મુફતી મુહમ્મદ તકી સાહબકે કુછ અવસાફ વ અકવાલ

આપકા સફરમેં ખાનેકે સિલસિલેમેં મામૂલ ઔર ઝોક (શોખ)

ફરમાને લગેઃ જબ આગે સફરકા પ્રોગ્રામ હો તો મેં ખાતા નહીં હૂં, સિર્ફ ફલ પર ઈકતિફા કરતા હૂં, વરના ખાનેકે બાદ મેં બેબસ હો જાતા હૂં, આરામકા તકાઝા હોતા હે.

ચૂંકે મેઝબાન એક બાપ બેટે થે, બાપને બળી મેહનતસે અપના એક પાલા હુવા દુંબા ઝબહ કિયા હુવા થા ઔર બેટેને એક બકરા ઝબહ કિયા હુવા થા ઔર ઉસકો ભૂન કર ઔર શોરબેવાલા બના કર મુખ્તલિફ અંદાઝકા પકાકર લાયે થે, ઈસ લિયે ફિર હઝરત મુફતી મુહમ્મદ તકી સાહબને ઉનકી મુહબ્બત ઔર ઈસ્રાર પર ચંદ લુકમે તનાવુલ ફરમાએ.

ખાનેકા ઉમ્દા ઝોક (શોખ)

ખાને પીનેકે મુઆમલેમેં હઝરત મુફતી મુહમ્મદ તકી સાહબ (દા.બ.)કા બહુત હી ઉમ્દા શોખ હે, લેકીન સાદગી ભી બે ઈન્તિહા હે,

તકલ્લુફ ભી બિલકુલ નહીં, બંદેકો બ્રેડ ઔર નાનસે મુનાસબત નહીં હે, ઈસ લિયે ઈકબાલ ભાઈ બરતાનિયાસે કઈ રોટિયાં સાથમેં લાયે થે, વો બાસી હોનેકે બાવજૂદ મુફતી મુહમ્મદ તકી સાહબ (દા.બ.) ઈસ તરહ ખા રહે થે કે પતા ભી નહીં ચલ રહા થા કે વો બાસી રોટી ખા રહે હૈં.

ખાનેસે પેહલે પાની

કિસી સાથીને ખાનેસે પેહલે પાની પીનેકી બાત છેળ દી તો ઈર્શાદ ફરમાને લગે કે યે તિબ્બી મુઆમલા હે, મેરી ભી આદત હે કે ખાનેકે એક ઘંટેકે બાદ પાની પીતા હૂં, અલબત્તા ખાના શુરૂ કરનેસે પેહલે ગલા તર કરનેકે લિયે થોળાસા પાની પી લેતા હૂં.

ચરબીવાલા ગોશ્ત

તીતોવા મરકઝ પર ચરબીવાલા ગોશ્ત ઢૂંઢ કર દો ચાર લુકમે ખાયે ઔર ફરમા રહે થે કે મુઝે યે ગોશ્ત બહુત પસંદ હે, ફિર ઉસકે બાદ કરાંચીકે એક બહુત બળે ડાકટરકે લિખે હૂયે મઝમૂનકા હવાલા દેકર ફરમાયા કે,

યહૂદીયોંકે લિયે અલ્લાહ તઆલાને જો ચીઝેં હરામ ફરમાઈ ઉસમેં બતૌર અઝાબકે ચરબીકો હરામ કરનેકા તઝકિરા આયા હુવા હે, માલૂમ હુવાકે લઝીઝ ઔર ઉમ્દા નેઅમત અઝાબકે તૌર પર ઉનકે લિયે હરામ કી ગઈ થી, ઉન્હોંને ઈસ્તિદલાલકે તૌર પર યે આયત પેશ કી હે.

وَعَلَى الَّذِيْنَ هَادُوْا حَرَّمْنَا كُلَّ ذِىْ ظُفُرٍ، وَمِنَ الْبَقَرِ وَالْغَنَمِ حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ شُحُوْمَهُمَا اِلَّا مَا حَمَلَتْ ظُهُوْرُهُمَا اَوِالْحَوَايَا اَوْ مَااخْتَلَطَ بِعَظْمٍ، ذٰلِكَ جَزَيْنٰهُمْ بِبَغْيِهِمْ وَاِنَّا لَصٰدِقُوْنَ۔

તર્જમા: ઔર યહૂદીયોં પર હમને તમામ નાખુનવાલે જાનવર હરામ કર દિયે થે, ઔર ગાય ઔર બકરીમેંસે ઉનકી ચરબિયાં હમને

ઉન (યહૂદીયોં) પર હરામ કર દી થી, મગર જો (ચરબી) ઉન દોનોં (ગાય, બકરી) કી પીઠ યા આંતોં પર લગી હૂઈ હો યા જો (ચરબી) હડ્ડીકે સાથ મિલી હૂઈ હો (ઉસકા ઈસ્તિઅમાલ હલાલ થા) યે ઉનકી શરારતકી વજહસે હમને ઉનકો સઝા દી ઔર યકીનન હમ તો સચ્ચે હી હૈં. (સૂરએ અન્આમ:૧૪૬)

નતીજા નિકલા કે ચરબીવાલા ગોશ્ત ઉમ્દા હોતા હે ઔર ઉસકો ખાના ચાહિયે.

કુદરતી મનાઝિર દેખકર અલ્લાહકી યાદ

આપકો કુદરતી નઝારે દેખનેકા ભી ખૂબ શોખ હે, ખૂદ અપને મોબાઈલમેં ઉસકા ફોટૂ ભી લેતે હૈં. ૨૦૦૭ ઈસ્વીમેં જબ મેરે મુશ્ફિક હઝરત અકદસ મુફતી અહમદ સાહબકે સાથ મસ્જિદકે ઈફતિતાહ (ઉદઘાટન) કી નિસ્બતસે હમારે ન્યુઝીલેન્ડકા પેહલા સફર હુવા થા તો ચંદ હી અરસે પેહલે હઝરત મુફતી મુહમ્મદ તકી સાહબ (દા.બ.) કા ભી વહાંકા સફર હુવા થા તો ઉસ વકત મોલ્વી ઈમ્તિયાઝ ખૈરગામવાલે જો ઉસ વકત ન્યુઝીલેન્ડમેં મુકીમ થે, વો બતાને લગે કે હઝરત મુફતી મુહમ્મદ તકી ઉસ્માની સાહબ (દા.બ.) જબ ખૂબસૂરત મનાઝિર દેખતે હૈં તો બે ઈખ્તિયાર ઉનકી ઝુબાનસે યે આયત નિકલતી હે:

فَتَبَارَكَ اللّٰهُ اَحۡسَنُ الۡخٰلِقِيۡنَ

તર્જમા: સો બળી શાન હે અલ્લાહ તઆલાકી જો સબ બનાનેવાલોંમેં સબસે અચ્છે બનાનેવાલે હૈં.

યે હે અલ્લાહવાલોંસે સીખનેકી બાત કે કુદરતી મનાઝિર દેખકર અલ્લાહકો યાદ કરેં.

બા'ઝ દૂસરે મુતફર્રિક અવસાફે હમીદા

આપ નમાઝોંકે બાદ અવરાદ ઔર દુઆઓંકે બળે પાબંદ હૈં,

ઔર સુનનકા બળા એહતિમામ કરતે હૈં.

લિબાસ ઈતના સાદાકે કોઈ દેખકર પેહચાન ભી નહીં સકતા કે યે ઈતને બળે આલિમે દીન હોંગે, હમારે અકાબિરીનમેંસે હઝરત નાનોત્વી (રહ.), હઝરત શૈખુલ હિન્દ વગૈરહુમ કે બારેમેં જો સુન રખા હે ઈસ તરહકી અજીબો ગરીબ આપકી સાદગી ભરી ઝિંદગી હે

નિઝામુલ અવકાતકે બળે પાબંદ હૈં.

બયાનકા અંદાઝ ભી બળા નિરાલા હે, શુરૂમેં મુષ્બત અંદાઝ સે બયાન ફરમાતે હૈં ઔર બાદમેં ઝરૂરી મુન્કરાત પર તંબીહ ભી ફરમાતે હે ઔર જિસ મુલ્કમેં જાતે હૈં વહાંકી હુકૂમત ઔર લોગોંકી ખૂબીયોંકા ભી અલલ એલાન તઝકિરા ફરમાતે હૈં.

આપકી છોટોંકી હોસલા અફઝાઈ બહુત અજીબ હે, બળે શોખસે છોટોંકી હોસલા અફઝાઈ ફરમાતે હૈં.

મેકડોનિયા તીતોવા મરકઝ પર અગરચે દઅવતો તબ્લીગકે ઝિમ્મેદાર ઔર ઉલમાકા મજમા હોનેકી વજહસે કેફીયતકે એતિબારસે વો મજમા બળા થા, લેકીન કમ્મીયતકે એતિબારસે બહુત છોટા મજમા થા. ફિર ભી આપને વહાં પર ભી બહુત પુર મગ્ઝ ઓર બહુત હી કીમતી બયાન ફરમાયા, જૈસેકે હમારે આમ લોગોંકી આદત યે હે કે મજમા બળા હો તો શાનદાર બયાન ઔર છોટા મજમા હો તો હલકી ફુલકી બાતેં, ઐસા નહીં દેખા ગયા, ગોયા કે એક આદમી હો તો ભી અલ્લાહકી રઝાકે લિયે બયાન ઔર મજમા બળા હો તો ભી એક અલ્લાહકી રઝાકે લિયે બયાન કરના.

"પોગ્રેડિશ" મેં

બહરહાલ જુમેરાતકી સુબ્હસે દો જમાઅતેં બન ગઈ થી, હમારે હઝરત અકદસ મુફતી અહમદ સાહબ દા.બ.કે સાથ એક કાફલા

મેકડોનિયામેં મૌલાના હનીફ સાહબ દૂધવાલાકી તન્ઝીમકી તરફસે જો મકાતિબ હૈં ઉનકો દેખનેકે લિયે રવાના હુવા, ઔર દૂસરા કાફલા લંડનસે ઈકબાલભાઈ આયે થે, બંદેકા ઉનકે સાથ જાના હુવા, મુફતી શબ્બીર સાહબ દા.બ. ભી ઈસી કાફલેમેં થે.

૭ / શવ્વાલુલ મુકર્રમ ૧૪૩૯ હિજરી મુતાબિક ૨૧ / જુન ૨૦૧૮ ઈસ્વી જુમ્આકી રાતકો હમારા કયામ ''પોગ્રેડિસ'' મેં રહા ઝીલકે કિનારે એક શાનદાર હોટલ થી, ઉસકી દૂસરી તરફ મેકડોનિયા ઔર કરીબમેં હે ગ્રીસ (યુનાન) હે, વહાં મગ્રિબકી નમાઝ મસ્જિદે અબૂબક્રમેં પળ્હી જો યહાંકી એક મરકઝી મસ્જિદ સમઝી જાતી હે, ઉસસે પેહલે હમ અસરકી નમાઝ ભી વહાં પળ્હ ચુકે થે, કેહતે હૈં કે, કમ્યુનિઝમકે ઝમાનેમેં ઉસકો સિનેમાઘર બના દિયા ગયા થા.

યે મસ્જિદે અબૂબક્ર પેહલે એક છોટેસે કમરેકી શકલમેં બાકી રહ ગઈ થી. અબ આલીશાન બન ચુકી હે.

''તિરાના'' (Tirana) શહરમેં

૮/ શવ્વાલુલ મુકર્રમ ૧૪૩૯ હિજરી,મુતાબિક ૨૨/ જૂન ૨૦૧૮ ઈસ્વી જુમ્આકે દિન ''તિરાના''કે મરકઝ પર જબ હમારા કાફલા પહૂંચા તો વહાં કે મકામી લોગ કહને લગે કે ઈતને સારે ઉલમાકો દેખકર હમેં લગ રહા હે કે અલ્લાહકી રહમત હમ પર આ ગઈ હે.

જબ હમારા કાફલા ''તિરાના'' કે મરકઝ પર પહૂંચા તો વહાંકે મકામી ઝિમ્મેદાર લોગ ખૂશીકે મારે રો રહે થે, કેહને લગે કે જબ કોઈ બળા ઈજતિમાઅ હોતા હે તો ઐસે મૌકે પર ભી ઈતના બળા મજમા ઈકટ્ઠા કરના મુશ્કિલ હોતા હે, આજ માશાઅલ્લાહ ! ઉલમાએ કિરામકી આદમકી બરકતસે ઈતની સારી ગાળિયાં ઔર ઈતના બળા મજમા ઈકટ્ઠા હો ગયા.

જુમ્આસે પેહલે બયાન ઔર નમાઝ પળ્હાનેકી સઆદત

કાફલેમેં મૌજૂદ ઉલમાએ કિરામકા તિરાનાકી મુખ્તલિફ મસ્જિદોંમેં જુમ્આકા બયાન તય થા, બંદેકા બયાન ભી એક મસ્જિદમેં તય થા, મેંને વહાં મુખ્તસર સા બયાન કિયા, ફિર ઈમામ સાહબને મુઝસે દરખ્વાસ્ત કી કે જુમ્આકી નમાઝ ભી આપ હી પળ્હાએંગે.

અલબાનિયાકે મુફતીએ આ'ઝમસે મુલાકાત

ઈત્તિફાકસે અલબાનિયાકે મુફતીએ આ'ઝમ જો કહીં તશરીફ લે જા રહે થે જુમ્આકી નમાઝમેં શરીક હો ગયે, ઈમામ સાહબને ઉનકો નમાઝ પળ્હાનેકી દરખ્વાસ્ત કી લેકીન મુફતીએ આ'ઝમને તવાઝુઅ કે તૌર પર મેહમાનકે ઈકરામકે ખાતિર બંદેકી તરફ ઈશારા કિયા કે આનેવાલે મેહમાન હી સે નમાઝ પળ્હવાઈ જાયે, ઉન્હોંને ખુત્બેસે પેહલે ચંદ મિનટ બંદેકા ખિતાબ ભી સુના થા, વો જલ્દીમેં થે, ફિર ભી નમાઝકે બાદ વો મેરે ઈન્તિઝારમેં રહે, મેં સુન્નતસે ફારિગ હુવા તો ઉન્હોંને મુઝસે બળી મુહબ્બતસે મુલાકાત કી ઔર નમાઝસે ભી બહૂત ખૂશ હૂયે ઔર મજમા ભી ખૂશ હુવા, લોગોંને ભી બળી તા'દાદમેં મુલાકાત કી.

મવલાના હનીફ સાહબ દૂધવાલાકી તન્ઝીમને અલબાનિયાકે સાબિક (માઝી) મુફતીએ આ'ઝમ મુફતી સાબરી કોચીકો બરતાનિયાકી દઅવત દી થી, વો સત્તાઈસ સાલ જેલમેં રહે થે ઔર ફિર બરતાનિયાકા ઉન્હોંને દોરા કિયા થા.

મસ્જિદકે ઈમામકી દર્સે હદીસકી દરખ્વાસ્ત

ઉસ મસ્જિદકે ઈમામ સાહબકા ઈતવારકે દિન હફતાવારી દર્સે હદીષ ભી હોતા હે, ઉન્હોંને બહૂત લજાજતસે બંદેસે દરખ્વાસ્ત કી કે, ઈસ ઈતવારકા દર્સે હદીષ આપ હી દેંગે, લેકીન ઈતવારકે દિન હમારા

"બોસ્નિયા" કી તરફ સફર થા, ઈસ લિયે હમને ઉનકી દઅવત કુબૂલ કરનેસે મઅઝિરત કી.

યે ઈસ દૌરમેં નિહાયત હી અહમ ઔર ઝરૂરી હે કે હમ મસ્જિદમેં કમ અઝ કમ હફતેમેં એક રોઝ દર્સે કુર્આન ઔર દરસે હદીસકા સિલસિલા કાઈમ હો.

તિરાનાકે તબ્લીગી મરકઝ પર એક જામેઅ બયાન

૯ / શવ્વાલુલ મુકર્રમ ૧૪૩૯ હિજરી મુતાબિક ૨૩ / જૂન ૨૦૧૮ ઈસ્વી સનીચરકે દિન તિરાના શહરકે તબ્લીગી મરકઝ પર એક બહુત હી જામેઅ બયાન હુવા જિસકા ઉન્વાન થા, "દીનકી દઅવત".

હઝરત મુફતી મુહમ્મદ તકી સાહબ (મ.ઝી.)ને યે બાતેં ઈર્શાદ ફરમાઈ:

દીનકી દાઅવત કે લિયે તીન બાતેં ઝરૂરી હૈં :

(૧) ઈખ્લાસ હો, (૨) દિલમેં દર્દ હો. (૩) મુહબ્બત હો.

અગર યે તીન ચીઝેં હોં તો દઅવતમેં ઝરૂર અષર હોગા.

ઈખ્લાસકી બરકતસે " કહાં કિસ તરહ દઅવતકા કામ કરના હે" અલ્લાહ તઆલા ઉસકે તરીકે ભી દિમાગ (ઝહન)મેં ડાલતે હૈં.

કિસી ભી ચીઝકા નતીજા બરઆમદ કરનેકે લિયે જુહદે મુસલસલ ઝરૂરી હે.

હાફિઝ મુહમ્મદ પટેલ રોડ

એક અજીબ બાત યે હે કે ઉસ તિરાના શહરમેં એક પૂરે રોડકા નામ સરકારી તૌર પર " હાફિઝ મુહમ્મદ પટેલ રોડ" રખા ગયા હે, ખૂદ મૈંને અપની આંખોંસે વો રોડ દેખા ઔર ઉસ નામકા બોર્ડ ભી પળ્હા ઔર વહાંસે કઈ બાર ગુઝરનેકી સઆદત ભી હાસિલ હૂઈ ઔર હઝરત મુફતી મુહમ્મદ તકી સાહબ દા.બ.ને કરાંચીમેં જો કારગુઝારી

બયાન કી ઉસમેં ભી ઉસકા તઝકિરા કિયા હે, અલ્લાહ તઆલા હમેં અપને અકાબિરકી કદરકી તૌફીક અતા ફરમાએ. (આમીન)

તિરાનાકી હોટલમેં એક કૉન્ફરન્સ

૯ / શવ્વાલુલ મુકર્રમ ૧૪૩૯ હિજરી મુતાબિક ૨૩ / જૂન ૨૦૧૮ સનીચર દો પહરકે વકત તિરાના ઈન્ટરનેશનલ હોટલમેં એક કૉન્ફરન્સ રખી ગઈ થી જિસમેં અલબાનિયાકે બળે બળે મુઅક્કર ઉલમા ઔર અવામકો દઅવત દી ગઈ થી, તિરાના મરકઝસે હમ લોગોંકો જિસ બસકે ઝરીયેસે જાના થા, ઉસ બસકે ડ્રાયવરકો તિરાના મરકઝ લાનેમેં કાફી તાખીર હો ગઈ થી, જિસકી વજહસે કૉન્ફરન્સ કાફી તાખીરસે શુરૂ હૂઈ ઔર યહાં હોટલોંમેં અવકાત મુતઅય્યન હોતે હૈં ઈસી લિયે જો વકત થા ઉસમેં કાફી કટોતી હૂઈ ઔર તમામ હઝરાત અપના બયાન કમા હક્કહૂ નહીં કર સકે.

બહુતસે હઝરાત જિન્હોંને બાકાયદા તૈયારી કી થી વો ઈસ કૉન્ફરન્સમેં ખિતાબ નહીં કર સકે.

હમ મુસલમાનોંમેંસે બહુત સોંકા નઝ્મ બળા ગૈર મુરત્તિબ હોતા હે યે ઉસકી બય્યિન (ખુલી) દલીલ થી, અલ્લાહ તઆલા હમ મુસલમાનોંકો નિઝામમે સહીહ ચલનેકી તૌફીક અતા ફરમાએ. તાકે ઐસે બળે નુકસાનાતસે હિફાઝત હો સકે.

કૉન્ફરન્સકે લિયે બળી રકમ ખર્ચ કી ગઈ થી, બળી મહેંગી હોટલ કિરાયે પર લી ગઈ થી ઔર હમ કમા હક્કહૂ પયગામ નહીં પહૂંચા સકેં ઉસકા બહુત દુખ હુવા.

શૈખુલ હદીષ હઝરત મુફતી અહમદ સાહબ દા.બ. કા ઈષાર

ઉસ મૌકે પર હમારે શૈખુલ હદીષ હઝરત મુફતી અહમદ સાહબ

ખાનપૂરી દા.બ.ને ખૂદ અપના વકત હઝરત મુફતી મુહમ્મદ તકી સાહબ દા.બ.કે લિયે ઈષાર કર દિયા, ખૂદ ઉઠકર તશરીફ લે ગયે ઔર હઝરત મુહમ્મદ તકી સાહબકો દરખ્વાસ્ત કી.

હઝરતકે લિયે વકીઅ કલિમાત

હઝરત મુફતી મુહમ્મદ તકી સાહબને અપને કઈ બયાનોંમેં યે તઝકિરા કિયા કે હઝરત મુફતી અહમદ સાહબકે સાથ સફર કરનેકા મૌકા મિલ રહા હે, યે મેરે લિયે બહૂત બળી સઆદતમંદી હે ઔર યે મેરે સફરકી એક ઈન્ફિરાદી ખૂબી ભી હે.

હઝરત મુફતી મુહમ્મદ તકી સાહબને અપને સફરનામેમેં ભી યે અલ્ફાઝ લિખે હૈં કે,

યહાં ઈસ સફરમેં પેહલી બાર હઝરત મવલાના મુફતી અહમદ ખાનપુરી સાહબ (મ.ઝી.) સે મુલાકાતકા શર્ફ હાસિલ હુવા જિનસે મિલકર મુઝે હમેશા એક રૂહાની સુરૂર મહસૂસ હોતા હે, ઔર ઉનકી શફકતો મુહબ્બતકી મિઠાસ રગો પે મેં મહસૂસ હોતી હે.

શૈખુલ હદીષ હઝરત મુફતી અહમદ સાહબ ખાનપુરી (મ.ઝી.)

હમારે હઝરત મુફતી અહમદ સાહબ (મ.ઝી.) આમ તૌર પર ઈકોનોમિક કલાસ (આમ દરજા) હી મેં સફર કરતે હૈં, હાલાંકે કઈ મુલ્કોંમેં લોગોંને બાર બાર ફર્સ્ટ કલાસકી પેશકશ કી, લેકીન ઉસકે બાવુજૂદ હઝરતને ઉસકો કુબૂલ નહીં ફરમાયા ઔર હમેશા આમ દરજે હી મેં આપને સફર કરના પસંદ ફરમાયા.

હઝરત ફકીહુલ ઉમ્મત (રહ.)કે તસર્રુફકા અજીબ વાકિઅહ

ઈસી તરહ હમારે હઝરત દા.બ.કો તફરીહાતસે ભી ઝયાદા

દિલચસ્પી નહીં હે, ઈસ સિલસિલેમેં હઝરત ફકીહુલ ઉમ્મત (રહ.)કે તસર્રુફકા અજીબો ગરીબ વાકિઅહ હે, ઈસ વાકિયેકો હઝરત મુફતી સાહબ (મ.ઝી.)કે અલ્ફાઝમેં મુલાહિઝા કીજિયે. ફરમાતે હૈં :

તાલિબે ઈલ્મી (પઢ્હને)કે ઝમાનેમેં હઝરત (રહ.)કે સાથ કલકત્તાકા સફર હુવા, એક દિન વહાંકે હઝરાતને મુઝસે ઈસ્રાર કિયા કે આજ આપકો હાવળાકા પુલ દિખલાનેકે લિયે લે ચલતે હૈં.

મૈંને કહા કે હઝરતસે ઈજાઝત લિયે બગૈર ન આવૂંગા.

ચુનાન્ચે જબ હઝરતસે ઈસકા તઝકિરા કિયા ઔર ઈજાઝતકા ખ્વાહા હુવા તો હઝરત (રહ.)ને ખાસ ઝરાફત (દિલલગી)કે સાથ ફરમાયા કે હાં! દેખ લો, કલ કિયામતકે દિન સવાલ હોગા કે હાવળાકા પુલ દેખા થા તો કયા જવાબ દોંગે ?

હાલાંકે હઝરત (રહ.)ને યે બાત ઝરાફતકે તૌર પર ફરમાઈ થી ઔર ઈજાઝત ભી દે દી, લેકીન મુઝ પર અજીબ સન્નાટા સા છા ગયા ઔર મેં પુલ દેખને ન ગયા ઔર ઉસકે બાદ તો ઐસા હુવા કે કહી કા ભી સફર હો કિસી જગહકે દેખનેકી દિલમેં તલબ યા ખ્વાહિશ નહીં હોતી, ગોયા યે હઝરત (રહ.)કા એક તસર્રુફ થા.

(મકતૂબાતે ફકીહુલ ઉમ્મત:૪/૩૮)

અલ્લાહકે યહાં યે સવાલ નહીં હોગા!!

જબ હમ પેહલી મરતબા "ટ્રેનેડા" ગયે તો વહાં તારકોલ (ડામર) કા તાલાબ હે, વહાંસે દુન્યાભરમેં તારકોલ કી સપ્લાઈ હોતી હે, મકામી લોગોંકે ઈસ્રાર પર હમ લોગ ઉસે દેખને ગયે, તો હઝરત મુફતી સાહબ ફરમાને લગે કે અલ્લાહ તઆલાકે યહાં તો યે સવાલ નહીં હોગા કે ટ્રેનેડા જાકર તારકોલ કા તાલાબ દેખા થા યા નહીં ? હાં,દુન્યામેં લોગ સવાલ કરેંગે કે ડામરકા તાલાબ દેખા થા કે નહીં ?

હઝરત મુફ્તી સાહબને અલબાનિયાસે બોસ્નિયાકા પૂરા સફર ઉમૂમી કોચમેં કિયા

અલબાનિયાસે બોસ્નિયાકા હમારા પુરા સફર ઉમૂમી કોચમેં હુવા, બા'ઝ સાથીયોંકે લિયે ઉનકી ફેમેલીકી સહૂલતકી વજહસે છોટી છોટી ગાળિયાં ભી રખી ગઈ થીં, લેકીન હઝરત મુફતી સાહબને બળે કોચ હી મેં સફર કરના ગવારા ફરમાયાઃ યા'ની તમામ સાથીયોંકે લિયે જો કોચ થા ઉસમેં સફર ફરમાયાઃ

અપને છોટોંકે સાથ અજીબ મુઆમલા

લંબે સફરમેં પેરોંકે દર્દકી વજહસે જબ આપસે સીટકે ઉપર પેર રખને કી દરખ્વાસ્ત કી ગઈ કે હઝરત ! આપ સીટ પર પેર લંબે કર દીજિયે, તાકે આપકો રાહત રહે તો ઉસ વકત જો જુમ્લા ઈર્શાદ ફરમાયા ઉસસે હમારા દિલ હિલ ગયા, ફરમાને લગે કે,

બેઅદબી મુઆફ કરના, તુમ્હારી તરફ તો મેં પેર નહીં કર સકતા ઔર કરના ભી નહીં ચાહિયે, લેકીન મજબૂરી ઔર દર્દકી વજહસે મુઝે યે કરના પળ રહા હે.

યે હે અપને છોટોંકે સાથ આ'લા દરજા ઈકરામકી બાત!

હાલાંકે જિસસે યે બાત ઈર્શાદ ફરમા રહે હેં વો તો એક કમઝોર બંદા, જો આપકા બહુત છોટા શાગિર્દ ઔર મુસ્તર્શિદ, જિસ પર હઝરતકે બહુત સારે દીની, દુન્યવી, રૂહાની, ઝાહિરી, બાતિની એહસાનાત હેં, જિસકી હર તરહકી તરક્કી ઔર નેક નામી ઔર ઈલ્મી વ અમલી જદ્દો જહદમેં હઝરત કી તો જિહાતે આલીકા બળા હિસ્સા હે, ઉસકે સાથ હઝરત કા યે મામલા, વાકઈ યે બળોંકા બળાપન હે!

દૂસરી તરફ હમારા યે હાલ હે કે હમ અપને શાગિર્દોં ઔર મુરીદોંકો પતા નહી કયા કુછ સમઝતે હેં.

મકાતિબકા જોળ

૯ / શવ્વાલુલ મુકર્રમ ૧૪૩૯ હિજરી મુતાબિક ૨૩ / જૂન ૨૦૧૮ સનીચરકી રાતકો અલબાનિયા મરકઝ પર મકાતિબ કા ભી માશાઅલ્લાહ અચ્છા ખાસા જોળ હુવા, અબ માશાઅલ્લાહ ઉન મુલ્કોંમેં મવલાના હનીફ સાહબ કી તન્ઝીમ કાફી અચ્છી ખિદમાત અંજામ દે રહી હે, નીઝ વહાં જમીઅતુલ ઈસ્લામકે નામસે એક બહુત બળી તન્ઝીમ કાઈમ હે ઔર ઈસ વકત રઈસુલ ઉલમા '' રજબ સુલૈમાની'' નામકે એક મશ્હૂર આલિમ હૈં.

રહમત ફાઉન્ડેશન લેસ્ટરકી તરફસે કાઈમ કરદા સ્કૂલ ઈસ્લામી અખ્લાકસે ઈસાઈ મુતઅષ્પિર

લેસ્ટરમેં રહમત ફાઉન્ડેશન હે, લેસ્ટરકી મસ્જિદે બુખારી કે ઈમામ સાહબ મવલાના ખલીલ પટેલ સાહબ ઉનકે રૂહેરવાં હૈં, ઉનકી તન્ઝીમકી બનાઈ હૂઈ સ્કૂલકી ભી હમને અલબાનિયામેં મુલાકાત લી, બહુત હી મેઅયારી સ્કૂલ બની હૂઈ હે ઉસમેં ઈસ્લામિય્યાતકા ઘંટા ભી રખા ગયા હે.

ઉસમે મકામી ઈસાઈ બચ્ચે ભી બહુત બળી તાદાદમેં આતે હૈં, ઈન ઈસાઈ બચ્ચોંકે લિયે ઈસ્લામિય્યાતકે ઘંટેકી શિરકત લાઝિમ નહીં હે, લેકીન ઈસ્લામી અખ્લાકસે બચ્ચે ઈતને મુતઅષ્પિર હોતે હૈં કે ઘર જાકર વાલિદૈનકે સામને ઈસ તર્ઝસે પેશ આતે હૈં કે ઉનકે વાલિદૈનકો ઈસ્લામી અખ્લાકસે બહૂત ખૂશી હૂઈ ઔર ઉનકે વાલિદૈનને આકર ઝબરદસ્તી સિફારિશકી કે હમારે બચ્ચોંકો ભી ઈસ્લામી ઘંટેમેં શિરકતકા મૌકા દિયા જાયે.

ગોયા કુછ હી વકત બચ્ચે ઈસ્લામી માહોલમે રહે તો ઉસકી વજહસે ઉનમેં ખૂશગવાર બદલાવ નઝર આયા, કાશકે હમ ખૂદ મુસલમાન ઈસ્લામી અખ્લાકકો અપનાનેવાલે બન જાએં !

સ્કૂલકે મોઅતમિદ શૈખ જમાલસે મુલાકાત

ઉસ સ્કૂલકે મોઅતમિદ (સેક્રેટરી) શૈખ જમાલસે હમારી મુલાકાત હૂઈ, ઉનકા ઘર એક બાગમેં હે, ઉન્હોંને બેહતરીન અંજીર ઔર તાઝે તાઝે ફલકે ઝરીયે હમારી મેહમાની કી, ઉનકે વાલિદ બળે આલિમે દીન થે, ઉન્હોંને કમ્યુનિઝમકે દૌરમેં દીની કિતાબેં મહફૂઝ કર લી થી, ઉસમેંસે બહૂત સારી કિતાબેં ઉન્હોંને હમેં દિખલાઈ, જો તસવ્વુફ ઔર ફિકહે ઈસ્લામી, ફિકહે હનફિય્યહકે મૌઝૂઅ (વિષય) પર થીં.

ઉન મુલ્કોંમે હનફી મસ્લક આમ હે

ઉન મુલ્કોંમેં હનફી મસ્લક આમ હે, અલબત્તા અબ કુછ કુછ બચ્ચે જો અરબ મુલ્કોંમેં તા'લીમ હાસિલ કરને જા રહે હૈં તો ઉન્કી વજહસે સલફીય્યત આહિસ્તા આહિસ્તા આ રહી હે.

કુતુબખાનેસે મિજાઝ શનાસી

જબ હમ કિસી ઈન્સાનકે કુતુબખાનેમેં જાતે હૈં તો કિતાબેં દેખકર ઉસ ઈન્સાનકે મિજાઝકા પતા લગતા હે કે યે કૈસે મિજાઝ કા હે ? મષલન ઉસકે કુતુબખાનેમેં તસવ્વુફકી કિતાબેં ઝયાદા હૈં તો અંદાઝા હોતા હે કે ઉનકા તસવ્વુફ સે બળા ગેહરા તઅલ્લુક હે, ઈસી તરહ અહાદીષકી કિતાબોંકે ઝખાઈર દેખકર ઉનકા ઈલ્મે હદીષ શરીફસે શગફ માલૂમ હોતા હે.

મસ્જિદે સુલતાન અહમદકે તર્ઝકી મસ્જિદ

ઈસ્તંબૂલમેં જો સુલ્તાન અહમદ મસ્જિદ હે જિસકો બ્લુમોસિક

ભી કહા જાતા હે ઉસ અંદાઝકી આલીશાન મસ્જિદકા કામ તુર્કી હુકૂમતને અલબાનિયામેં જારી કર રખા હે, કાફી હદ તક ઉસકા કામ હો ચુકા હે, અનકરીબ ઉસકી તા'મીર મુકમ્મલ હો જાએગી.

અલબાનિયાકી એક મસ્જિદમેં ખિતાબ ઓર ઉસકી અહમ બાત

અલબાનિયામેં એક નિહાયત ખૂબસૂરત, આલીશાન મસ્જિદમેં મગ્રિબકે બાદ બયાન હુવા, પેહલે બંદેકા લંબા ખિતાબ (બયાન) હુવા, ફિર હઝરત અકદસ મુફતી અહમદ સાહબ દા.બ.કા બયાન હુવા, ઉસ બયાનમેં હમને વહાંકે મુસલમાનોંસે ખિતાબ કરતે હૂયે એક બાત કહી કે,

''અલ્લાહ તઆલાને આપકો દુનિયામેં નિહાયત ખૂબસૂરત ચેહરે અતા ફરમાએં હે ઔર આપકે ચેહરોંકો દેખકર યે આયતે કરીમા સામને આ જાતી હે :

وُجُوْهٌ يَّوْمَئِذٍ مُّسْفِرَةٌ، ضَاحِكَةٌ مُّسْتَبْشِرَةٌ

તર્જમાઃ ઉસ દિન કિતને ચેહરે ચમકતે હોંગે? હંસતે ખૂશી મનાતે હોંગે (સૂરએ અબસઃ ૩૯)

અબ એક સવાલ યે હે કે આખિરતમેં યે ચેહરે કૈસે હસીન , ચમકતે, હંસતે, ખિલતે રહેં ? તો ઉસકે લિયે હમેં આમાલે ઈસ્લામકો અંજામ દેના હોગા, ઈસ્લામ પર કામિલ અમલ કરના હોગા, ઉસકી બરકતસે કયામતકે દિન ભી તુમ્હારે યે ચેહરે સફેદ ઔર ચમકદાર રહેં.

ઈસી તરહ તુમ્હારે જિસ્માની રંગ સફેદ હૈં, ઔર દૂધકા રંગ ભી સફેદ હોતા હે, ઔર મેઅરાજવાલી હદીષમેં દૂધકો ઈલ્મસે તશ્બીહ દી ગઈ હે, ગોયા કે ઈલ્મકે ઝેવરસે આરાસ્તા હો કર અપને અમલકો ઈસ્લામી તર્ઝ કા બનાવો, ઈન્શાઅલ્લાહ તુમ્હારે ચેહરે આખિરતમેં ભી

દૂધસે ઝયાદા સફેદ હોંગે, ઓર માશાઅલ્લાહ આપકી દીની ફિકર કરનેવાલી તન્ઝીમકે સરબરાહ વો ભી શૈખ હનીફ દૂધવાલા હે, કિતની ચીઝેં એક વકતમેં જમા હો ગઈ હૈં.

અલબાનિયાસે બોસ્નિયાકી તરફ

૧૦ / શવ્વાલુલ મુકર્રમ ૧૪૩૯ હિજરી મુતાબિક ૨૪ / જૂન ૨૦૧૮ ઈસ્વી ઈતવારકે દિન હમ અલબાનિયાસે બોસ્નિયાકી તરફ રવાના હૂયે, વહાં "બોસ્નિયા કસ" નામકી કૌમકી વહજસે ઉસ મુલ્કકા નામ બોસ્નિયા હે.

મોન્ટિનીગ્રો (Montenegro)મેં

રાસ્તેમેં એક મુલ્ક "મોન્ટિનીગ્રો" સે હમ લોગોંકા ગુઝર હુવા, અરબીમેં ઉસકા તરજમા "જબલુલ અસ્વદ" હોતા હે, યા'ની કાલા પહાળ.

ઉસ મુલ્કમેં ઝોહર ઔર અસરકી નમાઝ પળ્હનેકી સઆદત હાસિલ હૂઈ, દોપહરકા ખાના ભી વહાં ખાયા, વહાં એક નઈ તરફકી મછલી ખાનેકો મિલી, યહાં લોગ મછલીકી એક ખાસ ચીઝ (આઈટમ) બનાતે હૈં ઔર વો ઠંડી હી ખાઈ જાતી હે, સુખી મછલીકો ખાસ અંદાઝસે પકા કર ઉસકો ઠંડા કરકે પેશ કિયા જાતા હે, બળી ઉમ્દા ઔર લઝીઝ હોતી હે.

બોસ્નિયાકી સરહદ પર ઈમિગ્રેશન ઑફિસરકો ઈમાનકી દાવત

ઉસકે બાદ હમ મોન્ટિનીગ્રોસે બોસ્નિયાકી તરફ આગે બળ્હે, યે ઈતવારકા દિન થા, બોસ્નિયાકી સરહદ પર જબ હમને કાનૂની કાર્યવાહીકે લિયે પાસપોર્ટ પેશ કિયા તો સાત બજનેમેં દસ મિનટ બાકી

થે, વહાંકે ઝિમ્મેદાર ઈમિગ્રેશન ઑફિસરને બતાયા કે દસ હી મિનટ બાકી હૈં, ઈસ લિયે દૂસરા આફિસર જો મેરી જગહ આયેગા વો આપકી કાર્યવાહી કરેગા.

સિર્ફ દસ મિનટ બાકી થી ફિર ભી વો સબ ઈમિગ્રેશન ઑફિસર અપની અપની કુર્સીયોં પર બેઠે રહે, ઠીક સાત બજને પર નિકલે, ઈસ દરમિયાન મવલાના હનીફ સાહબને ઈમિગ્રેશન ઓફિસરકો ઈમાનકી દાવત દી, ઉસકી બાતચીતસે પતા ચલા કે વો કિસી મુસલમાનકી બેટી હે.

સરબીયોંકે શહરમેં

જબ હમ બોસ્નિયામેં દાખિલ હૂયે તો સરહદ પર ''સર્બિ'' લોગોંકી આબાદીવાલા એક છોટાસા શહર આયા, વહાં હમને મગ્રિબકી નમાઝ પળ્હનેકા ઈરાદા કિયા, વહાં એક સર્બિકી દુકાન થી, ઉસકે પાસ જાકર બાત કી તો ઉસકી આંખોંસે ગુસ્સા ટપક રહા થા, ઔર વો કોઈ સહીહ જવાબ દેનેકે લિયે ભી તૈયાર નહીં થા.

સર્બિ લોગોંકે હાથ ઔર ચેહરોંસે દરિન્દગી ટપકતી હે, ઉનકી આંખસે ખુમાર ઔર ગુસ્સા ટપકતા હે, ઉન્હી સર્બિયોંને ૧૯૯૨ ઈસ્વીસે ૧૯૯૫ ઈસ્વી તકકે ઝમાનેમેં બોસ્નિયાકે મુસલમાનોં પર બેઈન્તિહા મઝાલિમ ઢાયે થે.

મગ્રિબકી નમાઝ ઔર ઠંડા પાની

બહરહાલ હમને વહાં મગ્રિબકી નમાઝ પળ્હના મૌકૂફ કર દિયા ઔર વહાંસે આગે પળ્હે તો એક શહર આયા, સડકકે કિનારે પર એક મસ્જિદ થી, મસ્જિદ તુર્કી અંદાઝકી બહુત ઉમ્દા બની હૂઈ થી, ઉસમે જાકર હમને મગ્રિબકી નમાઝ અદા કી, જબ હમ વુઝૂ કરને ગયે તો નિહાયત ઠંડા પાની થા, ઐસા લગ રહા થા કે બરફસે પિગલ કર પાની

આ રહા હે.

વહાં બિલકુલ સન્નાટા થા,મેં મસ્જિદકે ઈર્દગિર્દવાલે મોહલ્લેમેં ઘુમને ભી ગયા, લેકીન વહાં કોઈ ઈન્સાન નઝર નહીં આયા, હમને વહાં મગ્રિબકી નમાઝ બહુત હી ઈત્મીનાનકે સાથ જમાઅતકી શકલમેં અદા કી ઔર ફિર હમ લોગ વહાંસે આગે બળ્હે ઔર રાત દેર બોસ્નિયાકે દારૂલ સલતનત (રાજધાની) પહૂંચ ગયે.

બોસ્નિયામેં ઝોહરકી નમાઝ

૧૧/શવ્વાલુલ મુકર્રમ ૧૪૩૯ હિજરી મુતાબિક ૨૫ / જૂન ૨૦૧૮ ઈસ્વી પીરકે દિન હમને બોસ્નિયાકી એક મકામી મસ્જિદમેં ઝોહરકી નમાઝ અદા કી, એક નિહાયત ખૂબ સુરત ઈમામ સાહબને આકર ઝોહરકી નમાઝ પળ્હાઈ, માશાઅલ્લાહ, તંદુરસ્ત, લંબા ચોળા જિસ્મ, નિહાયત ખૂબસૂરત ચેહરા, નમાઝ કે બાદ ઉનકે સાથ બહુત અચ્છા મુઝાકરા હુવા, ઉન્હોંને બતાયા કે યહાં એક મદરસા ભી હે, મસ્જિદ ભી કદીમ તુર્કીકે તર્ઝ પર બની હુઈ થી, ઉસકે સાથ બેહતરીન બાગીચા ભી થા.

એક અજીબ લતીફા

વૉટસએપ વો રખે જિસકી મઅશૂકા (Girl Friend) હો

વહાં એક અજીબ લતીફા હો ગયા, હમને ઈમામ સાહબસે કહા કે આપ અપના ફોન નંબર દીજિયે, ઉન્હોંને ખુશીસે દિયા.

ફિર હમને કહા કે વૉટસએપ નંબર દીજિયે, તો ઉન્હોંને જવાબ દિયા કે મેં વૉટસએપ નહીં રખતા.

હમને પૂછા કે આપ વૉટસએપ કયૂં નહીં રખતે હૈં?

ઉન્હોંને કહાઃ હમારે યહાં યે બાત મશ્હૂર હે કે જિસકી ગર્લફ્રેન્ડ હો વહી વૉટસએપ રખતા હે.

મસ્જિદમેં રિકાર્ડસે અઝાનકા અફસોસનાક વાકિઅહ

ઉસ મસ્જિદમેં બહૂત પ્યારી અઝાન હો રહી થી, મોબાઈલમેં અઝાન રિકાર્ડ કરને લગે, આધી અઝાન હૂઈ તો સાથીયોંકો શોખ હુવા કે દેખેં કે કૌન સાહબ ઈતની પ્યારી અઝાન દે રહે હૈં, જબ અઝાનવાલી જગહ દેખને ગયે તો હેરતકી ઈન્તિહા ન રહી કે રિકાર્ડસે અઝાન હો રહી થી.

દુશ્મનોંને હાલાત ઐસે પયદા કર દિયે થે કે ઈસ વકત જો મસ્જિદેં ફિર આબાદ હો રહી હૈં વહાં અભી સબ જગહ સહીહ અઝાન દેનેવાલે મયસ્સર નહીં હો રહે હૈં.

બોસ્નિયાકે બાઝારોંમેં ઉમ્દા કલમી કિતાબેં

હમને બોસ્નિયાકે બાઝારોંમે કલમી કિતાબોંકે નુસ્ખે દેખે, કલમી કુર્આને મજીદ બહુત ઉમ્દા લિખે હૂયે મિલતે હે, તસવ્વુફ, ફિકહે હનફી ઔર હદીષકી બહુત સારી કિતાબેં વહાંકે બાઝારોમેં મિલ જાતી હૈં, હમે પતા ભી નહીં ચલતા ઐસી દુકાનેં, જહાં પર ઘરમેં લગાનેકે તૂગરે(સુંદર વખાણ), તખ્તે, બુરકા, ટોપી, વગૈરહ કી દુકાનેં હોતી હૈં, વહાં જાકર હમ કહતે હૈં તો ઈસ તરહકી કલમી કિતાબે લાકર હમકો દિખાતે હૈં.

બોસ્નિયામેં સર્બિયોંકે મુકાબલેમેં ફરિશ્તોંકે ઝરીયે અલ્લાહ તઆલાકી ખુલ્લમ ખુલ્લી મદદ

વહાંકે મુસલમાનોંને બતાયા કે સર્બિયોંકે મઝાલિમકે દૌરમેં હમારે પાસ અસ્બાબકી બહુત કમી થી, લેકીન ઉસકે બાવુજૂદ હમને

અલ્લાહ તઆલાસે લવ લગાનેમેં કમી નહીં કી, ઉસકે નતીજેમેં હમારે પાસ અલ્લાહકી ખુલી મદદ આઈ ઔર હમ લોગ સર્બિયોંકે મુકાબલેમેં કામિયાબ હૂયે.

ઉનસે પૂછા કે અલ્લાહ તઆલાકી તરફસે કયા મદદ આઈ?

બતાયા કે યહાં બહૂતસે સર્બિ ઈસાઈયોંકા બયાન હે ઔર કુછ હમારે લોગોંને ભી મનાઝિર દેખેં કે બળી બળી દાળ્હીવાલે લોગ મેદાનમેં મુકાબલેકે લિયે આતે થે ઔર દુશ્મનોંસે જંગ કરતે થે, હાલાંકે વહાં દાળ્હી પર પાબંદી થી, ગોયા કે અલ્લાહકી તરફસે ફરિશ્તોંને આકર મુકાબલા કિયા, યે અભી ૧૯૯૫કી બાત હે.

અભી અભી બોસ્નિયામેં જંગકે આષાર જાબજા(જગહ જગહ) દેખને કો મિલે, બહૂતસી જગ્હોં પર ટૂટી હૂઈ ઈમારતેં દેખને કો મિલી.

બહૂતસી જગહ હમકો બંકર દેખનેકો મિલે, બતાયા ગયા કે યે ઈસ લિયે બનાયે ગયે થે કે લોગ છુપકર અપની જાન બચા સકેં.

બહુતસી જગહ પર "અસ્સલાતુ વસ્સલામુ અલયૂક યા રસૂલલ્લાહ" વગૈરહકે તુગરે બને હૂયે યા મારબલ ગ્રેનાઈટકે પથ્થરમેં મુનક્કશ યે જુમ્લે દેખે, પોસ્ટરોમેં ભી દેખે.

ઔર જો અઝાન દેનેકી જગહ હોતી હે વહાં "યા બિલાલ હબશી" ઐસે બોર્ડ ભી લગે હૂયે દેખે.

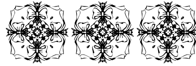
હમારે મુલ્કમેં દીન પર અમલકી આઝાદી યે અલ્લાહકી બહુત બળી નેઅમત હે

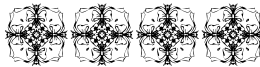
વાકિઅહ યે હે કે હમેં હમારે મુલ્કમેં મદારિસ, મકાતિબ, મસાજિદ, દઅવતકા કામ, ખાનકાહ ઈન સબ ચીઝોંકી જો આઝાદી હે યે અલ્લાહ તઆલાકી બહુત બળી નેઅમત હે ઔર હમારે બુઝુર્ગોંકી કુર્બાનીકી બરકત હે.

હકીકત યે હે કે હમારે આ'માલ જબ તક અચ્છે રહેંગે,અલ્લાહ તઆલાસે તઅલ્લુકાત અચ્છે રહેંગે ઉસ વકત તક હમ પર હુક્કામ ભી અચ્છે રહેંગે, જહાં હમારે આમા'લ બિગળેં તો હુકમરાનોંકો બતૌરે અઝાબ મુસલ્લત ફરમાતે હૈં.

લિહાઝા હમ લોગ અપને આ'માલકો અચ્છે બના કર રખેં ઔર યે જિતને ભી દીની મુબારક સિલસિલે હૈં ઈન મુબારક સિલસિલોંકી કદર કરેં, ઈન્શાઅલ્લાહ અલ્લાહ તઆલા હમારી આનેવાલી મુસલમાન નસલોંકી ઈમાનકી હિફાઝત ફરમાએંગે ઔર દુનિયાકે ઈન મુલ્કોંમેં રેહનેવાલે મુસલમાન ભાઈયોં કે લિયે દુઆ કરેં. અલ્લાહ તઆલા ઈન કારગુઝારિયોંકો હમારે લિયે ઈબ્રત ઔર નસીહતકા સામાન બનાએ. (આમીન)

વ આખિરૂ દઅ્વાના અનિલ્ હમ્દુલિલ્લાહિ રબ્બિલ્ આલમીન

કારગુઝારીકા દૂસરા હિસ્સા

અલબાનિયાસે મોન્ટિનીગ્રો હોતે હૂયે બોસ્નિયા પહૂંચને તક

હમારા યે લંબા ચોળા સફર જો કઈ કઈ ઘંટો પર મુશ્તમિલ થા, મવલાના હનીફ સાહબ દૂધવાલા, મવલાના ડૉકટર મુહમ્મદ ચાંડિયા સાહબ વગૈરહ કે સાથ બહૂત સારે ઈલ્મી, દીની વ તારીખી મુખ્તલિફ મુઝાકરોંમેં અલહમ્દુલ્લિાહ! ગુઝરા. જિસમેં બહુત સારે સવાલાત વ જવાબાત ભી હૂયે ઔર મવલાના હનીફ સાહબકી તન્ઝીમકી કારગુઝારી ઔર કુછ મુલ્કકી તારીખકે સિલસિલેમેં અચ્છી ખાસી બાતેં સામને આઈ, ઉસકા ખુલાસા યહાં ઝિક્ર કિયા જાતા હે.

ઈબ્તિદાઈય્યહ

ઈસ વકત હમારા સફર જારી હે, ઉલમાએ કિરામ ઔર દૂસરે મેહમાને ઈઝામકા વફદ (જમાઅત) બોસ્નિયાકી તરફ જા રહા હૈં અભી હમને સરહદ (બોર્ડર) પાર કી હે ઔર અલ્હમ્દુલિલ્લાહ! હમ બોસ્નિયાકી સરઝમીન પર પહૂંચનેવાલે હૈં.

બલકાનકા જો ઈલાકા હે ઉસકી અજીબો ગરીબ તારીખ હે, ઉસકા જાયે વુકૂઅ ભી બહુત અજીબો ગરીબ હે, હર એકકી નઝર ઉસ પર રહતી હે, ચૂંકે કિસી ઝમાનેમેં યહાંસે એક તિજારતી રાસ્તા હુવા કરતા થા, ઈસી તરહ દૂસરે મફાદાત (ફાયદોં)કે લિયે ભી યે ઈલાકા બહૂત અહમ સમઝા ગયા, ઈસ લિયે હર ઈસ્તિઅમારી તાકતકી નઝર ઉસ ઈલાકે પર રેહતી થી.

બોસ્નિયામેં દાખલા

મગ્રિબકા વકત હો ચુકા હે, હમ લોગ બોસ્નિયામેં દાખિલ હો રહે હૈં, એક હરાભરા ઔર ખૂબસૂરત મુલ્ક નઝર આ રહા હે, કમ્યુનિઝમકે બાદ માઝી કરીબકા પચ્ચીસ (૨૫) સાલકા યે જદીદ (નયા) મુલ્ક હે, ઉસસે પેહલે યહાં ઝુલ્મો સિતમકા દૌર થા, અલ્લાહ રબ્બુલ્ આલમીનને યહાંસે ઝુલ્મો સિતમકા દૌર ખતમ કિયા, ઈસ મુલ્કમેં આઝાદી હૂઈ, એક મઝબૂત નિઝામ કાઈમ હુવા. ઝાહિરી બાત હે કે પચ્ચીસ (૨૫) સાલકી મુદત ઐસી મુદત નહીં હે જિસમેં મુલ્કકા તા'લીમી નિઝામ, ઈકિતસાદી નિઝામ, તિબ્બી નિઝામ, મુલ્કકી તેહઝીબ વ તમદુન, મુલ્કકા કલ્ચર એક સાથ એક હી વકતમેં સહીહ ઉસ્લૂબ (તરીકે) પર આ જાયે, કિસી ભી મુલ્કકો ઝુલ્મો સિતમ, ઝવાલ (પતન), ઈન્સાનોંકી ઈન્સાનિયતકી પસ્તીકે બાદ અપને પુરાને ઉસ્લૂબ ઔર તરક્કી પર આનેમેં કાફી વકત લગતા હે.

બોસ્નિયા ઔર મુસલમાન

બોસ્નિયાકી લડાઈમેં બહુત સારે મુસલમાનોંકો, ખાસકર મર્દ ઔર નવજવાનોંકો શહીદ કર દિયા ગયા થા, ઔરતોંકી ઈઝ્ઝત લૂટી ગઈ થી, ઘરોંસે બેઘર કર દિયે ગયે થે, સર્બિયોંને ઔરતોંકે હમલ (ગર્ભ) પર કિમાર ઔર જુવે (જુગાર) ખેલે, ઝિન્દા ઔરતોંકે હમલકો ચાક કિયા (ચિરા) જાતા થા, ફોજીયોંને ઈજતિમાઈ ઈઝ્ઝત લૂટી.

બા'ઝ લોગોંકા ખ્યાલ હે કે ઐસા ઈસ લિયે હુવા કે ઉનમેં બેદીની બહુત આમ હો ગઈ થી, ગોયા યે અલ્લાહ તઆલાકી તરફસે આ'માલ વ અખ્લાક સંવારનેકે લિયે એક તંબીહ ભી થી.

ફિર યહાં સબને મિલકર સમઝોતા કિયા કે હમ આપસમેં મિલ કર રહેંગે, આપસમેં લળાઈયાં નહીં કરેંગે, જિસકા નતીજા યે હુવા કે

યહાં બહૂતસે મુસલમાન બાકી રહે ઔર કુછ લોગ દૂસરી જગહ ચલે ગયે, ઈસ તરહ બોસ્નિયા ઔર દૂસરે મુલ્ક વુજૂદમેં આયે, કમ્યૂનિઝમ ખત્મ હો ગયા.

હમેં તો યે સબક લેના હે કે ઉન્હોંને કમ્યુનિઝમકે દૌરમેં કૈસે અપને ઈમાનકી ઔર દીની કિતાબોંકી ઔર કલામે ઈલાહીકી હિફાઝત કી, અપને સીનોંમેં ઈમાનકા વલવલા ઔર જઝબા બાકી રખા ઔર અપને બચ્ચોં ઔર નસ્લોંમેં યે વલવલા બચાયા, ઈન્શાઅલ્લાહ! ચંદ હી સાલોંકે અંદર હાલાત સાઝગાર નઝર આએંગે.

બળોંસે તઅલ્લુક રખનેકી બરકત

બ્લેકબર્ન ઔર અતરાફ (આસપાસ)કે હમ દારૂલ ઉલૂમ બરીકે ફુઝલા દોરએ હદીસ શરીફકે બાદ અપને અપને કામમેં મશ્ગૂલ હો ગયે થે, કોઈ ૧૯૮૯ ઈસ્વીમેં ફારિગ હુવા થા, કોઈ ૧૯૯૦ ઈસ્વીમેં, કોઈ ૧૯૯૧ ઈસ્વીમેં, કોઈ ૧૯૯૨ ઈસ્વીમેં ફારિગ હુવા થા.

કોઈ મકતબ પળ્હાતા થા, કોઈ મદરસેમેં ખિદમત અંજામ દેતા થા તો કોઈ તિજારત ઔર કારોબારમેં મશ્ગૂલ થા, લેકીન વકતન ફવકતન હમારે હઝરતુલ્ ઉસ્તાઝ મવલાના યુસૂફ મોતાલા સાહબ, હઝરત મુફતી શબ્બીર સાહબ ઔર હઝરત મુફતી અબ્દુસ્સમદ સાહબ (દા.બ.)કે પાસ આના જાના રહતા થા, એક મૌકે પર હઝરતુલ્ ઉસ્તાઝ મવલાના યુસૂફ મોતાલા સાહબ દા.બ.ને પૂછા કે દારૂલ ઉલૂમસે ફારિગ હોકર આપ લોગ કયા કર રહેં હૈં ?

હમને હઝરતકો બતાયા કે હમમેંસે કોઈ મકતબ પળ્હાતા હે, કોઈ મદરસા પળ્હાતા હે, કોઈ તિજારત ઔર કારોબારમેં મશ્ગૂલ હે.

હઝરતને ફરમાયા કે યે સબ કામ ઠીક હૈં, લેકીન ઈજતિમાઈ શકલમેં કોઈ ઐસા કામ કરો જિસસે કૌમ ઔર ઉમ્મતકો ઝયાદા ફાયદા હો.

તન્ઝીમકી બુનિયાદ

હમ દારૂલ ઉલૂમ બરીકે ફુઝલાકા મામૂલ થા કે હર ઈતવારકો ફુટબોલ ખેલનેકે લિયે જમા હોતે થે, એક મરતબા ફુટબોલ ખેલતે ખેલતે દો તીન સાથીયોંને તઝકિરા કિયા કે હમ લોગ દારૂલ ઉલૂમ બરી ગયે થે તો હઝરતુલ્ ઉસ્તાઝ મવલાના યુસૂફ મોતાલા સાહબ(દા.બ.)ને ઈજતિમાઈ તૌર પર કામ કરનેકી બાત ફરમાઈ થી, એક ઔર સાથીને કહા કે હઝરતને મુઝે ભી યે ફરમાયા થા, ચુનાન્ચે ખેલકે દરમિયાન હી હમને મશ્વરા કિયા કે હમ ઈસ સિલસિલેમેં કયા કર સકતે હૈં. તન્ઝીમકે તઅલ્લુકસે યે પેહલા મશ્વરા થા, ઉસકે થોળે અરસેકે બાદ દૂસરા મશ્વરા હુવા જિસમેં નવ (૯) સાથીયોંને શિરકત કી, તબસે લેકર આજ મે/૨૦૧૮ ઈસ્વી તક છબ્બીસ(૨૬) સાલસે યે નવ(૯) સાથી અલ્લાહકે ફઝલો કરમસે મિલકર ઈસ તન્ઝીમકે પ્લેટફોર્મ સે કામ કર રહે હૈં.

તન્ઝીમકા સબસે પેહલા કામ

૧૯૯૨ ઈસ્વીમેં હમને સબસે પેહલે તન્ઝીમકી તરફસે એક રિસાલા "યુનિટી"કે નામસે અંગ્રેઝી ઝુબાનમેં શાઈઅ કિયા જો ચાર સફહાત પર મુશ્તમિલ હોતા થા, ઉસમેં દીની મઝામીન હોતે થે, જબકે હઝરત મવલાના યુસૂફ સાહબ મોતાલા (દા.બ.)કી ખ્વાહિશ યે થી કે કોઈ બળા રિસાલા નિકલે, લેકીન એહલીયત ન હોનેકી વજહસે હમને છોટે પેમાનેસે કામ શુરૂ કિયા, તકરીબન એક સાલ તક યે સિલસિલા જારી રહા.

અલબાનિયાકે હાલાતસે વાકિફીયત

એક સાલકે બાદ હમારે સામને બ્લેકબર્નકે એક આલિમે દીન હઝરત મવલાના યાકૂબ સાહબ મિફતાહી (હિઝ્બુલ ઉલમા (યુ.કે) કે

જનરલ સેક્રેટરી)કે વસાતત (મારફત) અલબાનિયાકી કારગુઝારી આઈ કે યે વો મુલ્ક હે જહાં પર ઈસ્લામી હુકૂમત પાંચસો (૫૦૦) સાલસે ઝયાદા રહી થી, ઈસ્લામી હુકૂમતકે ઝવાલ (પતન)કે બાદ ચાલીસ સાલ કમ્યુનિઝમકા દૌર આયા ઔર કમ્યુનિઝમકે દૌરકે બાદ ઉસ મુલ્કમેં ચાલીસ યા પચાસ મસ્જિદેં બાકી રહી થી.

યે મુખ્તસર કારગુઝારી સામને આનેકી વજહસે તન્ઝીમકે ઝિમ્મેદારોંકે દિલમેં યે બાત આઈ કે હમકો અલબાનિયા જાના ચાહિયે, ઈત્તિફાકસે ઉસી અરસેમેં મુઝે હઝરતુલ્ ઉસ્તાઝ મુફતી શબ્બીર અહમદ સાહબ (દા.બ.)ને હઝરત મુફતી મુહમ્મદ તકી ઉસ્માની સાહબ દા.બ.કા એક રિસાલા "ઉન્દલુસમેં ચંદ રોઝ" દિયા થા, સાથીયોંને ઉસકા મુતાલઆ (અભ્યાસ) કિયા ઔર ઉન્દલુસકે હાલાત પળ્હે.

અલબાનિયા જાનેકા પ્રોગ્રામ

૧૯૯૩ ઈસ્વીમેં અલબાનિયામેં આમદો રફતકા નિઝામ માલૂમ નહીં થા, લિહાઝા હમને એક તન્ઝીમ, જિસકા નામ "ઈસ્લામિક રીલીફ (Islamic Relief)" હે, જો બળી ઔર મશ્હૂર તન્ઝીમ હે ઔર પેહલે હી સે વહાં કામ કર રહી થી, ઉનસે રાબ્તા (સંપર્ક) કિયા, ઉસ તન્ઝીમકે ઝિમ્મેદાર ડૉકટર હાની અલબાની (યુ.કે)કી વસાતત (મારફત)સે અલબાનિયાકી તૈયારી કી, ઉન્હોંને ફ્લાઈટ્સ વગૈરહકા નિઝામ બતાયા ઔર ઉસ તન્ઝીમકે અલબાનિયાકે ઝિમ્મેદાર ઉસામાને અલબાનિયામેં હમારા ઈન્તિઝામ કિયા.

૧૯૯૩ ઈસ્વી ઓગસ્ટકે મહીનેમેં મૌલાના શફીક, મવલાના રફીક ઔર મવલાના હસન સીદાત (યુ.કે)સે અલબાનિયા તશરીફ લાયે ઔર માશાઅલ્લાહ ઈન તીનોં હઝરાતને દો તીન હફતે કયામ કિયા, તીનોં હઝરાતને શિમાલસે લેકર જુનૂબ તકકા દૌરા કિયા, મુસલમાનોંકે

હાલાત કૈસે હૈ ઔર મુલ્કકે અંદર કયા ઝરૂરિયાત હૈં વગૈરહ વગૈરહ બાતોંકા જાઈઝા (નિરિક્ષણ) લિયા, અલ્હમ્દુલિલ્લાહ! ઈસ્લામિક રીલીફકે ઝિમ્મેદારોંને કયામ ઔર તઆમ (ખાના) ઔર સફર વગૈરહમેં બહુત તઆવુન (મદદ)કિયા.

એલ્બસાન(Elbasan)મેં કારી શબ્બીરકા મદરસા

અલબાનિયા મુલ્કકા એક ઈલાકા જિસકા નામ "એલ્બસાન" હે વહાં જાના હુવા તો દેખા કે એક છોટાસા મદરસા ઔર દારૂલ ઉલૂમ હે જિસકે મુહતમિમ પળોસી મુલ્કકે હાફિઝ શબ્બીર સાહબ થે ઔર બિલકુલ હમારે હિન્દુસ્તાન – પાકિસ્તાનકે તર્ઝ પર વો દારૂલ ઉલૂમ ઔર મદરસા ચલા રહે થે.

હમારી માલૂમાતકે મુતાબિક માઝી કરીબમેં અલબાનિયામેં તા'લીમી ફિકરોંકો લેકર હિન્દુસ્તાન, પાકિસ્તાનસે સબસે પેહલે આનેવાલે યે હાફિઝ શબ્બીર થે ઔર યે હાફિઝ શબ્બીર સાહબ પીર ગુલામ હબીબ સાહબ નકશબંદીકે એક ખલીફા શૈખ વજીહુદ્દીનકે મુરીદ થે ઔર યહી શેખ વજીહુદ્દીન ઉનકે યહાં અલબાનિયા આનેકે સબબ બને થે.

અસલમેં શૈખ વજીહુદ્દીનકે કોઈ પેહચાનવાલે તાજિર સાહબ થે, જિનકા અલબાનિયા આના જાના રહતા થા, ઉન તાજિર સાહબને શૈખ વજીહુદ્દીન સાહબકો અલબાનિયાકે હાલાત સુનાયે તો શૈખ સાહબ ખૂદ હાફિઝ શબ્બીર સાહબ કો યહાં લેકર તશરીફ લાયે ઔર અલબાનિયાકે મુફતીએ આ'ઝમકે સાથ મુલાકાત કી ઔર ઉનસે દરખ્વાસ્ત કી કે અગર ઈજાઝત હો તો ઈન હાફિઝ શબ્બીર સાહબકો યહાં છોળ કર જાઉં.

વો મુફતી સાહબ યે સોચ રહે થે કે હિન્દુસ્તાન, પાકિસ્તાન વાલોંકો કયા આતા હોગા ? ચુનાન્ચે ઉન મુફતી સાહબને શૈખ સાહબસે

પૂછા કે કયા યે હાફિઝે કુર્આન હે? શૈખ વજીહુદ્દીનને કહાઃ હાં. ઉન મુફતી સાહબને કુર્આન સુનાનેકી દરખ્વાસ્ત કી.

હાફિઝ શબ્બીર સાહબ બહુત શાનદાર કુર્આને કરીમ પળ્હતે થે, કારી શબ્બીરકે નામસે લોગ ઉનકો જાનતે થે, જૈસે હી ઉન્હોંને કુર્આને કરીમકી તિલાવત કી તો વો મુફતી સાહબ કહને લગે કે ઉનકો યહાં છોળ દો ઔર ઉનકો મસ્જિદમેં ઈમામ રખ લિયા, ફિર હાફિઝ શબ્બીર સાહબને ઈદારેકી શકલમેં કામ શુરૂ કિયા ઔર વો ઈતને મકબૂલ હૂયે કે લોગોંને ઉનકો મુફતીકા લકબ દે દિયા.

વાકઈ ઉન્હોંને બળી અજીબ કુર્બાનિયાં દી હૈં, હાફિઝ શબ્બીર સાહબને ભી ઈબ્તિદાઅમેં હમારા બહુત તઆવુન (મદદ) કિયા ઔર તઆવુનકા હક અદા કર દિયા.

ભારતકે મુતઅલ્લિક દુનિયાકે મુખ્તલિફ મુલ્કોંમેં એક તલ્ખ (કડવા) તજરુબા(અઝ મુરત્તિબ)

દુનિયાકે મુખ્તલિફ મુલ્કોંકે સફરકે મૌકે પર બા'ઝ મરતબા એક બળા તલ્ખ તજરુબા યે હુવા કે જબ દૂસરે મુલ્કકે મુસલમાનોંસે મુલાકાત હૂઈ ઔર ઉનસે ભારતમેં મદારિસ, મકાતિબ, મસાજિદ, ખાનકાહેં વગૈરહ દીની કામોંકા તઝકિરા હુવા તો વો હૈરતઝદા રહ જાતે હૈં, વો બિચારે ઈસી ખ્યાલમેં થે કે ભારતમેં મુસલમાન ન હોનેકે બરાબર હૈં યા દીની એતિબારસે બિલકુલ પસમાન્દા (પછાત) હૈં, જબ મુઝાકરા હુવા તો ઉનકી ગલત ફેહમીયોંકા ઈઝાલા (ખાત્મા) હુવા.

અલ્હમ્દુલિલ્લાહ હમારે મુલ્કમેં જો દીની કામ હો રહે હૈં વો બહુત સારે મુસ્લિમ મુલ્ક કેહલાનેવાલે મુલ્કોંસે ભી ઝયાદા હૈં.

ભારતકે સાબિક વઝીરે આ'ઝમ 'અટલ બિહારી વાજપાઇ''કે સામને એક આલિમકી હકીકત ગોઈ

એક મૌકે પર ભારતકે સાબિક (ભૂતપૂર્વ) વઝીરે આ'ઝમ અટલ બિહારી વાજપાઈ''કે સામને મુસલમાનોંકી મુલ્કકી એક નુમાઈન્દા જમાઅતકે એક અહમ રૂકનને કહા થા કે આપ ખૂશનસીબ હો, ઈસ લિયે કે આપ ઈસ મુલ્કકે વઝીરે આ'ઝમ હો જહાંકે ઉલમા ઔર મુફતિયાને કિરામ કો ઈસ્લામી કવાનીનકી તશ્રીહ (ખુલાસા) કિસી દૂસરે મુલ્કસે હાસિલ કરને (ઈનપોર્ટ)કી ઝરૂરત નહીં હે, અલ્હમ્દુલિલ્લાહ આપકે મુલ્કમેં ઈસ્લામકી તમામ ચીઝોંકો ગેહરાઈસે જાનનેવાલે ઉલમા ઔર મુફતિયાને કિરામકી એક બહુત બળી જમાઅત મૌજૂદ હે, યે અલ્લાહ તઆલાકી બહુત બળી નેઅમત ઔર ઉસકા એહસાન હે. (ઈન્તિહા)

લોગોંકો કૈસે કરીબ કરે? ઔર કૈસે દઅવત દેં?

અલબાનિયા મુલ્કકે હાલાત ઐસે થે કે સમઝમેં નહીં આ રહા થા કે લોગોંકો કૈસે કરીબ કરેં ? ઔર કૈસે દાવત દેં ?

ચુનાન્ચે ઈસ તઅલ્લુકસે સાથીયોંસે મશ્વરા હુવા, કુછ અહબાબ (સાથીયોં)ને સુના કે હઝરત મુફતી મુહમ્મદ રફીઅ ઉસ્માની સાહબ (દા.બ.) ફરમાયા કરતે હૈં કે જિસ મુલ્કકે તલબા કિસી મુલ્કમેં જાકર ન પળ્હતે હોં યા ન પળ્હ સકતે હોં તો ઉસકા વાહિદ ઈલાજ યે હે કે ઉન મુલ્કોંમેં ઉલમાકો લાયા જાયે ઔર ઉનકે ઝરીયે તા'લીમ દી જાયે.

બેરૂન મમાલિકમેં મુકીમ હોનેવાલે મુસલમાનોંકા એક અચ્છા તરીકા

અલ્હમ્દુલિલ્લાહ બહુતસે મુસલમાન જો તિજારત ઔર દૂસરે

મકાસિદસે અપને વતનસે દૂર જાકર આબાદ હૂયે ઉનમેંસે બહુત સારે હઝરાતકો અલ્લાહ તઆલાકી તરફસે યે તૌફીક હાસિલ હે કે રમઝાન ઔર દૂસરે મૌકોં પર ભારત ઔર દૂસરે મુલ્કોંસે ઉલમાએ રબ્બાનિય્યીનકો દાવત દેકર બુલાતે હૈ ઔર દર્સે કુર્આન, દર્સે હદીષ ઔર દીની મજલિસોંકા ઈન્ઈકાદ (આયોજન) હોતા હે. જિસકી બરકતસે દીની માહોલ કાઈમ રહનેમે બળી મદદ મિલતી હે.

ઈસ સિલસિલેમેં હમારે ગુજરાતી મુસલમાન ભાઈ ભી પેશ પેશ હૈં કે વો દુન્યામેં જહાં ભી જાકર આબાદ હોતે હૈં, અલ્હમ્દુલિલ્લાહ રમઝાન વગૈરહમેં ભારત ઔર દૂસરે મુલ્કોંસે ઉલમાએ રબ્બાનિય્યીનકો દાવત દેતે હૈં, જિસકી બરકતસે દીની ફાયદા તો હોતા હી હે, સાથમેં અપને વતન ઔર અપની તેહઝીબ (સંસ્કૃતિ)સે ભી જુળે રેહતે હૈં.

બહુતસે મુલ્કોંકે રહનેવાલે મુસલમાન જબ મુખ્તલિફ મકાસિદસે અપને વતનસે દૂર ચલે ગયે ઔર ઉન્હોંને ઉલમાએ રબ્બાનિય્યીનસે રબ્ત નહીં રખા તો દીની એતિબારસે ભી બહુત કમઝોરી આઈ ઔર બહુતસી જગ્હોં પર ઈરતિદાદ (મુર્તદ) જૈસે હાલાત ભી હો ગયે ઔર અપને વતન, અપની અસલી તહઝીબ ઔર અપની માદરી ઝુબાનસે બિલકુલ દૂર હો ગયે ઔર જિસ મુલ્કમેં જાકર આબાદ હૂયે તો હર એતિબારસે ઉસકે હો ગયે. અલ્લાહ તઆલા ઉન મુસલમાન ભાઈયોંકો દો બારહ ઈમાન ઔર હિદાયતસે નવાઝે. (અઝ મુરત્તિબ)

વતનસે દૂર હિજરત કરકે દુસરે મુલ્કોંમે આબાદ હોનેવાલે મુસલમાન ભાઈયોંસે દર્દમંદાના અપીલ

જો મુસલમાન ભાઈ અપને આબાઈ વતનકો છોળકર દુનિયાકે દૂસરે મુલ્કોંમેં જાકર આબાદ હૂયે ઉનમે એક બહુત બળા તબકા વો હે જો અપને વતન ઔર દૂસરે મુલ્કોંમે ખૈરાત ઔર માલી તઆવુનકા સિલસિલા કાઈમ રખે હૂયે હૈં, અલ્લાહ તઆલા ઈસ સિલસિલેકો કુબૂલ

ફરમાએ, ઉનકો ઔર ઝયાદા હિમ્મત અતા ફરમાએ, લેકીન સાથમેં અપને તજરૂબાતકી રોશનીમેં ચંદ ગુઝારિશાત અર્ઝ કરતા હૂં.

(૧) જિન મુલ્કોંમેં આપ જાએં વહાં આપકા ઘર મસ્જિદ ઔર મદરસેસે કરીબ હોના ચાહિયે તાકે આપ ઔર આપકી અવલાદ ઈન દોનોંસે જુળે રહે.

ઔર અગર વહાં પેહલેસે કોઈ મસ્જિદ, મદરસા યા મકતબ કાઈમ નહીં હે તો તલાશ કરે કે પેહલેસે મુકીમ મુસલમાનોંકે મકાનાત કહાં હૈં વો તલાશ કીજિયે ઔર મુસલમાનોંકે કરીબ હી આપ અપને લિયે મકાનકા ઈન્તિઝામ કીજિયે, ફિર ઈન મુસલમાનોંસે મિલ કર જલ્દી સે નમાઝકી જગહ, બચ્ચોંકી તા'લીમ ઔર દફનકે લિયે કબ્રસ્તાનકી ફિકર ફરમા લેં.

(૨) અપની અવલાદ ઔર ખૂદકી ઈસ્લામી તા'લીમ ઔર તરબીયતકે લિયે મકતબ, મદરસા, ખાનકાહ, મસ્જિદ, દાવતો તબ્લીગ ઔર ઉલમાએ રબ્બાનિય્યીનસે રબ્ત રખે.

(૩) જિસ મુલ્કમેં આપ આબાદ હૈં વહાંકે ઝકાતકે મુસ્તહિક મુસલમાન ઔર ગેર મુસલમાન જો ગરીબ હૈં શરઈ મસ્અલેકે મુતાબિક ઉન પર ભી ખૈરાત હોની ચાહિયે, બર્રે આ'ઝમ આફ્રિકાકે તમામ હી મુલ્કોંમે ઔર બર્રે આ'ઝમ અમેરીકાકે બહૂતસે મુલ્કોંમેં ઔર યુરોપી મુલ્કોંમે ઔર એશિયા, ઑસ્ટેલિયા યહાં તકકે ઈંગ્લેન્ડ, કેનેડા ઔર પનામા જૈસે ઝાહિરમે માલદાર કહે જાનેવાલે મુલ્કોંમેં શરઈ મસ્અલેકે લિહાઝસે ઝકાત ઔર સદકહકે હકદાર મુસલમાન ભાઈ અચ્છી ખાસી મિકદારમેં મિલે હૈં, લિહાઝા ઉનકી તરફ ભી ખાસ તવજ્જુહ હોની ચાહિયે.

(૪) ઈસ્લામી માહોલમેં અપને બચ્ચોંકે લિયે ઈસ્લામી સ્કૂલકા ઈન્તિઝામ કીજિયે.

(૫) મુર્દોંકો દફન કરનેકે લિયે મુસલમાનોંકા અલગ કબ્રસ્તાન હો

ઉસકી ફિકર કીજિયે.

(૬) ઈસ્લામી ઝાબ્તોં (નિયમોં)કો મલહૂઝ રખતે હૂયે જિસ મુલ્કમેં આપ આબાદ હૈં ઉસ મુલ્કકે કવાનીનકી ખૂબ પાબંદી કીજિયે.

(૭) નબવી અખ્લાકકે ઝરીયે ગૈર મુસલમાનોંકે દિલ જીતનેકી કોશિશ કીજિયે ઔર આપ એક અમન પસંદ શેહરી હૈં યે આપકે અકવાલ ઔર અફઆલસે ઉન્કે સામને ઝાહિર હોના ચાહિયે.

(૮) રિફાહે આમકે કામ ખુબ કીજિયે ઔર પૂરે ઈખ્લાસકે સાથ બા'ઝ મૌકોં પર મકામી અખ્બાર ઔર મીડિયામેં ભી ઉસકો શાઈઅ કરવાઈયે, તાકે વહાંકી હુકૂમત ઔર વહાંકે અસલ બાશિન્દોકે સામને યે બાત રહે કે દૂસરે મુલ્કસે આનેવાલે લોગ હમારે મુલ્કમેં આકર મુલ્ક ઔર મુલ્કકે અવામકી ભી ખિદમત કર રહે હૈં. કભી કભી ગૈર મુસ્લિમોંકો દાવત દે કર મસ્જિદ ઔર મદરસા ભી દિખાના ચાહિયે તાકે ઉન્કે દિમાગમેં ગલત ફેહમી ન રહે.

(૯) અપની અસલી ઝુબાન, અસલી વતની ખાના ઔર અપની અસલી દીની તહઝીબ ભી બાકી રખીયે.

(૧૦) અપને અસલી આબાઈ વતન મૌકા બ–મૌકા આતે જાતે રહના ચાહિયે ઔર અપને રિશ્તેદાર, અહલે ખાનદાન ઔર અહલે બસ્તીસે તઅલ્લુક બાકી રખના ચાહિયે, ઉસકી બરકતસે જાનિબૈનકો દીની વ દુન્યવી બહુત સારે ફાયદે ઈન્શાઅલ્લાહ હાસિલ હોંગે. (અઝઃ મુરત્તિબ)

બેરૂનસે તબ્લીગી જોળમેં આનેવાલોંકો દાઈએ કબીર હઝરત મવલાના ઈબ્રાહીમ સાહબ દેવલા(દા.બ.)કી આબાઈ વતનકે મુતઅલ્લિક ખુસૂસી હિદાયત

આલમે ઈસ્લામકે દાઈએ કબીર હઝરત મવલાના ઈબ્રાહીમ સાહબ (દા.બ.)કે મુતઅલ્લિક બા'ઝ અહબાબ(સાથીયોં)ને બતાયા કે

દઅવતો તબ્લીગકી આલમી તરતીબમેં જબ હર દો સાલમેં બેરૂની મુલ્કોંકા જોળ હમારે ભારતમેં હોતા હે તો ઉસ વકત જો સાથી બેરૂની મુલ્કોંસે તશરીફ લાતે હૈં ઔર વો અસલન (મૂળ) ભારતકે હોતે હૈં તો જોળકે બાદ ઉન લોગોંકો હઝરત મવલાના ખુસૂસી તરગીબ દેતે હૈં કે આપ આબાઈ વતન ઝરૂર જાઈયે ઔર અપને વતનમેં કરીબી ઔર દૂરકે રિશ્તેદારોં ઔર બસ્તીવાલોંસે મુલાકાત કીજિયે.

ઈસ લિયે કે બહુતસે લોગ ૧૫૦ યા ૨૦૦ સાલસે બેરૂન (વિદેશ) મુન્તકિલ હો ચુકે હૈં, ઉનમેંસે બા'ઝકા યહાંસે કોઈ રબ્ત ભી બાકી નહીં રહા હે.

હમારે મલાવીકે બા'ઝ હઝરાતને ઈસ સિલસિલેમેં અજીબ બાત બતાઈ કે જબ દો સાલા જોળમેં હાઝિર હૂયે ઔર હઝરત મવલાનાને જબ તરગીબ દી તો વો સાથી કેહને લગે કે હઝરત ! હમ કભી વતન ગયે હી નહીં ઔર ન હમારા વહાં કિસીસે કોઈ તઆરૂફ (ઓળખાણ) હે.

હઝરત મૌલાનાને ફરમાયા કે ફિર ભી જાવો, ઔર મસ્જિદમેં જાકર કયામ કરો ઔર દીની મુઝાકરા કર લો ઔર મકામી લોગોંકો બુલાવો કે ફલાં ફલાં ઈતને સાલ પેહલે યહાં રહતે થે મેં ઉનકા પોતા હૂં. (અઝઃ મુરત્તિબ)

અલબાનિયામેં કામકે લિયે ઉલમા કૈસે તલાશ કિયે? ઉસકી કારગુઝારી મુફતી મુહમ્મદ અલી ફલાહી સાહબકી ઝુબાની

મેં ૨૦૦૧ ઈસ્વી રમઝાનુલ મુબારકકે મહીનેમેં બ્લકેબર્નકી "મસ્જિદે સાજિદૈન" મેં બયાન કે મકસદસે આયા હુવા થા, મવલાના હનીફ સાહબ દૂધવાલાસે મેરી મુલાકાત હૂઈ ઔર બાદમેં તન્ઝીમકે

સાથીયોંસે મુલાકાત હૂઈ ઔર તન્ઝીમકે સાથીયોંને યે દરખ્વાસ્ત કી કે હમકો દો તીન ઐસે ઉલમા ચાહિયે જો અલબાનિયા જાકર ખિદમત અંજામ દેં.

મેંને કહાઃ ઠીક હે, ઈન્ડિયા જાકર ઈસ સિલસિલેમેં બાત કરૂંગા, ચુનાન્ચે દારૂલ ઉલૂમ ફલાહે દારૈન તડકેશ્વરમેં હઝરત મવલાના યુસૂફ સાહબ ટંકારવી ઔર કારી સિદીક સાહબ દા.બ.કે સામને અર્ઝ કિયા ઔર ઈસ બારેમેં મશ્વરા કિયા.

મશ્વરામેં યે તય હુવા કે મવલાના મકસુદ સાહબ મુનાસિબ રહેંગે, કયૂંકે વો દઅવતકે કામસે અચ્છી તરહ મુન્સલિક હૈં ઔર તબ્લીગી જમાઅતમેં હમારે અમીર સાહબ ભી રેહ ચુકે હૈં, ચુનાન્ચે હમને ઉનસે રાબ્તા કિયા ઔર દરખ્વાસ્ત કી ગઈ તો અલ્હમ્દુલિલ્લાહ ! મવલાના મકસૂદ સાહબ રાઝી હો ગયે, ઉસકે બાદ મવલાના નઝીર મોસાલી, જો ખરોડ ઔર ફલાહે દારૈન દોનોં જગહ મેરે શાગિર્દ રેહ ચુકે થે, ઉનસે બાત કી, અલ્હમ્દુલિલ્લાહ! વો ભી તૈયાર હો ગયે, યે દોનો હઝરાત અલબાનિયા તશરીફ લે ગયે ઔર કામ શુરૂ કિયા, ફિર તકાઝા હુવા કે એક ઔર સાથી મિલ જાયે તો બેહતર હે, લિહાઝા મવલાના સિરાજ સાહબ જો ઉસ વકત ફલાહે દારૈનમેં ઝૈરે તા'લીમ થે ઔર દઅવતો તબ્લીગસે કાફી જુળે હૂયે થે, ઉનસે બાત કી, અલ્હમ્દુલિલ્લાહ! વો ભી તૈયાર હો ગયે.

મેં ખૂદ સોચતા થા કે યે તીનો હઝરાત કિસ તરહ કામ કરેંગે ? લેકીન અલ્હમ્દુલિલ્લાહ! ઉન્હોંને હિમ્મત કી, કુર્બાનિયા દીં, હાલાતકા મુકાબલા કિયા, જમે રહે, અલ્લાહ તઆલાકી મદદ આઈ ઔર આજ અલ્લાહ તઆલાકે ફઝલો કરમસે ઉનકી કુર્બાનિયોંકા ફલ હમ સબ દેખ રહે હૈં.

અલ્લાહ તઆલાસે દુઆ હે કે અલ્લાહ તઆલા ઉનકો ખૂબ

ઈસ્તિકામત નસીબ ફરમાએ, ઉનકે ઘરવાલોંકો બેહતરીન અજર નસીબ ફરમાએ , ઈસ લિયે કે ઉનસે બળી કુર્બાની ઉનકે ઘરવાલોંકી હે ઉનકે બચ્ચોંકી હે કે વો ઐસે હાલાતમેં ઉન્કે સાથ રહે ઔર હમેશા સાથ દેતે રહે ઔર ઈન્શાઅલ્લાહ સાથ દેતે રહેંગે.

અલ્લાહ તઆલા ઉનકી કુર્બાનિયોંકો કુબૂલ ફરમાએ ઔર ઉનકે ઝરીયે પુરે અલબાનિયામેં, બલકે પૂરે આલમમેં ફૈઝ પહૂંચાયે. આમીન

મવલાના મકસૂદ ઔર મવલાના નઝીર સાહબકી અલબાનિયામેં આમદઃ મવલાના હનીફ સાહબકી ઝુબાની

કિસી અજનબી ઝુબાનકો સીખનેકા અજીબ તરીકા

મેં ઔર મવલાના ઉષ્માન સાહબ ઔર મવલાના શફીક યુ.કે. સે મવલાના મકસૂદ ઔર મવલાના નઝીર સાહબકે ઈન્તિઝામકે લિયે અલબાનિયા આયે, પોગ્રેડિસમેં હમારા કયામ રહા, ચાર દિન ઉનકે સાથ રહે, ફિર ઉનકો અલવિદા કેહ કર વહાંસે રૂખ્સત હૂયે.

મુઝે અભી તક યાદ હે કે મેંને મવલાના નઝીર સાહબકો એક મરતબા પૂછા કે આપકો અલબાનિયા ઝુબાનકા લફઝ ભી નહીં આતા થા, ફિર આપને અલબાનિયાકી ઝુબાન કૈસે સીખી ?

મવલાના નઝીર સાહબને કહા કે હમ જહાં ઠેહરે થે વહાં કરીબમેં એક છોટીસી દુકાન થી, હમ લોગ વહાં જાતે થે ઔર હર એક ચીઝકી તરફ ઈશારા કરકે ઉસકા અલબાનિ નામ નોટ કરતે થે, રાતકો આકર ફિર ઉસકી મશ્ક કરતે થે, ઈસી તરહ યહાં કે કુછ તલબા અરબી જાનતે થે, ઉનસે અરબીસે અલબાની ઝબાનમેં અલ્ફાઝ લિખવાતા થા ઔર ઉન અલ્ફાઝકો મેં યાદ કરતા થા, ઈસી તરહ અલબાની ઝુબાનમેં જો કિતાબેં થી ઉનસે કુછ અલ્ફાઝ યાદ કિયે, ઈસ તરહ અલબાની ઝુબાન સીખ લી.

અજનબી ઝુબાનકે સિલસિલેમેં કુછ સચ્ચે લતીફે

ઈસ સિલસિલેમેં બંદેકો પનામામેં મુકીમ હમારે બા'ઝ ભાઈયોંને દિલચસ્પ ઔર સચ્ચે લતીફે સુનાયે કે જબ લોગ ભારતસે યહાં આતે હૈં ઔર ઝુબાનસે વાકિફીયત નહીં હોતી તો કિસ અંદાઝમેં કામ હોતા હે ?

(૧) એક સાહબ દુકાન પર બરફ લેને ગયે, બરફકો સ્પેનિશ ઝુબાનમેં કયા કેહતે હૈં વો જાનતે નહીં થે તો દુકાનદારકો સમઝાનેકે લિયે ગ્લાસમેં પાની ભરા, ઝમીનસે પથ્થરકા છોટા ટુકળા ઉઠાકર અંદર ડાલા ઔર હિલાતે હૂયે કહા કે યે ચીઝ ચાહિયે.
દુકાનદારને બરફ ભી દિયા ઔર બરફકો સ્પેનિશ ઝુબાનમેં "Hielo " કેહતે હૈં વો ભી બતાયા.

(૨) જબ હમારે લોગ શુરૂમેં પનામા ગયે તો ઘુમ ફિર કર ચીઝોંકો બેચનેકા કારોબાર રહા, જિસકો ફેરી કેહતે હૈં, ફેરીકે મુતઅલ્લિક મશ્હૂર હે કે જબ તક કુત્તા ન કાટે ફેરી ફેરી નહીં કેહલાતી હે, ઈસ લિયે પનામામેં સ્પેનસે આયે હૂયે લોગોંકી એક બળી તાદાદ હે ઔર ઈસાઈ લોગ ઘરોંમેં કુત્તા પાલતે હૈં, અબ જબ ફેરી કરને જાતે હૈં તો કુત્તે કાટ લેતે હૈં.

ભારતકે રેહનેવાલે દો તીન સાથી કિસી દેહાત (ગાવ)મેં ફેરીમેં ગયે હુયે થે, એક સાથી કો કુત્તેને કાટ લિયા, દૂસરા સાથી ઉસકો ડૉકટરકે પાસ લે ગયા, લેકીન દોનોં સ્પેનિશ ઝુબાનસે નાવાકિફ થે તો ડૉકટરકે સામને કુત્તેકી આવાઝ નિકાલી ઔર હલકેસે ડૉકટરકો કાટ લિયા, ડૉકટર સાહબ સમઝ ગયે, ઉન્હોંને ઈલાજ કિયા ઔર બતાયા કે કુત્તા કાટનેકો સ્પેનિશ ઝુબાનમેં "Perro Mordio" કેહતે હૈં.

બા'ઝ મુશ્તરક લફઝોંકી વજહસે અજીબ ઈશ્તિબાહ

સ્પેનિશ ઝુબાનમેં બ્રેડ (પાંવ)કો "પાન (Bread)" કહા જાતા

હે ઔર હમારે મુલ્કમેં પાન જિસકો કેહતે હૈં જો સબ જાનતે હૈં એક ઘરમેં ભારતસે આયે હૂયે ચંદ સાથી રેહતે થે, સાલન તૈયાર હો ગયા, મકાન માલિકને જો સ્પેનિશ ઝુબાન જાનતે થે, ભારતસે ગયે હૂયે એક નયે શખ્સસે પૂછા કે ડૉલર લો ઔર દુકાન પર જાકર કહો કે પાન ચાહિયે.

ભારતસે ગયે હૂયે સાથી, જો સ્પેનિશ ઝુબાનમેં પાનકા મફહૂમ નહીં જાનતે થે, વો હમારી ઝુબાનકે એતિબારસે પાનકા મા'ના સમઝે ઔર ઉનમેંસે એક સાથી બોલા, મેરા દેસી તંબાકૂવાલા લાના હે, દૂસરા બોલા મેરા મીઠે મસાલેવાલા લાના, ફિર ઉનકો સમઝાયા ગયા.

ઈબ્તિદામેં કામ કૈસે કિયા ગયા ઉસકી કારગુઝારી મવલાના મકસૂદ સાહબકી ઝુબાની

જબ હમ અલબાનિયા પહૂંચે તો કાફી ઠંડી થી, કયુંકે તન્ઝીમકે સાથીયોંકી રાય યે થી કે આપ લોગ ઐસે વકત પર યહાં પહૂંચેં કે આપ લોગ ઠંડીકા મુકાબલા કર સકેં ઓર મૌસમ ભી દેખ સકેં,ઈબ્તિદાઈ દૌરમેં કાફી બરફબારી હુવા કરતી થી, અલ્હમ્દુલિલ્લાહ હમ પ્રોગ્રેડિસમેં ચાર મહીને રહે, તકરીબન દો કિલો મીટર ઉપરસે હમ નીચે મસ્જિદમેં નમાઝ અદા કરને આતે થે, પ્રોગ્રેડિસકી જિસ મસ્જિદમેં હમને નમાઝ પળ્હી ઉસ મસ્જિદમેં હમારે પાસ બચ્ચે આતે થે, ઈબ્તિદાઈ દરજેકી તા'લીમ ઉનકો દેતે થે, કલિમા, નમાઝ, વુઝૂ વગૈરહકી તા'લીમ દેતે થે.

તકરીબન ચાર મહીને અલબાનિયા રહ કર હમ અપને વતન ભારત લોટે, ફિર દો બારહ અપને અહલો અયાલકે સાથ વાપસ આયે, ઈસ મરતબા હમારા કયામ "કોરચા" મેં રહા, યે ઈલાકા સમંદરસે પાંચસો મીટર ઊંચાઈ પર હે, નીઝ યે ઈલાકા ગ્રીસકી સરહદ પર હે, તીન કિલો મીટર પર યુનાનકી સરહદ (બોર્ડર) લગ જાતી હે જિસકી

વજહસે કોરચામેં ગ્રીસવાલોંકી મેહનત ઝયાદા થી, બહુત કમ લોગ થે, જો દીને ઈસ્લામ કી તરફ માઈલ થે, કુછ લોગ મદીના ઔર જોર્ડન તા'લીમ હાસિલ કરને ગયે થે લેકીન અભી તક વો આયે નહીં થે, ઐસે હાલાતકે બાવજૂદ અલ્હમ્દુલિલ્લાહ હમને વહાં કામ શુરૂ કિયા.

ઉસકે બાદ દેહાતોંમેં કામ શુરૂ કિયા, મે ઔર મૌલાના નઝીર દો દો તીન તીન દેહાતોંમેં જાતે થે, કાફી ઠંડી હોનેકે બાવુજૂદ લળકે ઔર લળકીયાં હમારે પાસ પળ્હને આતે થે, તકરીબન દો સો યા તીન સો લળકોંને હમસે કલિમા, વુઝૂકા તરીકા, નમાઝકા તરીકા સીખા ઔર ઈબ્તિદાઈ તા'લીમ હાસિલ કી, ઈસ તરહ આહિસ્તા આહિસ્તા કામ કરતે રહે.

મુઝે યાદ હે કે ૨૦૦૬ ઈસ્વીમેં હઝરત મુફતી મુહમ્મદ તકી ઉસ્માની દા.બ. તશરીફ લાયે થે, જબ ઉન્હોંને મગ્રિબકી નમાઝ અદા કી તો ઉસ વકત મગ્રિબકી નમાઝમેં સિર્ફ ચાર યા પાંચ આદમી થે.

અલ્હમ્દુલિલ્લાહ અભી યે કેફીયત હે કે ઉસી મસ્જિદમેં મગ્રિબ, ઈશા ઔર ફજરકી નમાઝમેં જમાઅત ખાનેમેં જગા નહીં મિલતી, ઈસી તરહ અભી તુર્કીયોંને એક મસ્જિદ બનાઈ હે ઉસમેં ભી દો તીન સફેં હો જાતી હૈં.

જિન તલબાને ઈબ્તિદાઈ ઝમાનેમેં હમસે તા'લીમ હાસિલ કી માશાઅલ્લાહ વો નમાઝકે પાબંદ ઔર અલ્લાહકે રાસ્તેમેં નિકલનેવાલે બન ગયે, ઈબ્તિદાઈ દૌરમેં દાવતો તબ્લીગકે એતિબારસે કોરચા કા ઈલાકા બહુત કમઝોર સમઝા જાતા થા, જમાઅતકી આમદો રફત નહીં થી, ગ્રીસકે ઈસાઈયોંકી ઝયાદા મેહનત થી, મેંને તકાઝા રખા, અલ્હમ્દુલિલ્લાહ જમાઅતકી આમદો રફત શુરૂ હૂઈ ઔર દઅવતકા કામ ભી શુરૂ હુવા ઔર દો તીન સાથી ચાર મહીનેકે લિયે ભી નિકલે ઔર અલ્હમ્દુલિલ્લાહ અભી તક કામ જારી હે.

તન્ઝીમકે માતહત ચલનેવાલે મકાતિબ

તન્ઝીમકે માતહત પ્રોગ્રેડિસ ઔર કોરચાકે ઈલાકોંમેં બીસ (૨૦) કલાસેં મકતબકી શકલમેં ચલતી હૈં, અલ્હમ્દુલિલ્લાહ તમામ મકાતિબમેં તકરીબન દોસો – ઢાઈસો તલબા પઢ્હને આતે હૈં, બચ્ચોંકો કરીબ કરનેકે લિયે ઔર ઉનકી હિમ્મત અફઝાઈ કે લિયે હર મહીને કુછ ન કુછ ઈન્આમ ભી દેતે હૈં.

શૈખુલ હદીષ હઝરત મુફતી અહમદ સાહબ ઔર બંદા મહમૂદકી તરફસે કામકે મુતઅલ્લિક કુછ અહમ સવાલાત ઓર ઝિમ્મેદારોંકે જવાબાત

સવાલઃ આપ મુસ્તકિલ કોઈ મકતબ પઢ્હાતે હૈં ?

જવાબઃ જી, મેં તકરીબન તીન દેહાતોંમેં જાતા હૂં, મેરી એહલિયા મેરે સાથ હોતી હે.

સવાલઃ તા'લીમકા તરીકા કયા હે ?

જવાબઃ મૌલાના નઝીર મોસાલી, મૌલાના મકસૂદ ઔર મૌલાના સિરાજ વગૈરહને એક કિતાબ તૈયાર કી હે, જિસમેં ઈબ્તિદાઈ તલબાકે લિયે એક ખાસ નિસાબ બનાયા ગયા હે, અર્કાને ઈસ્લામ, વુઝૂ ઔર નમાઝકા તરીકા, દસ સૂરતેં વગૈરહ વગૈરહ. ઈસ કિતાબકો "અલ ઉમ્મહ વેલફેર ઈન્સ્ટીટયુટ (U.W.T.) તન્ઝીમકી જાનિબસે શાઈઅ કિયા ગયા હે.

ઓર ભી કાફી કિતાબેં ખાસ ખાસ મૌઝૂઅસે, જૈસે વુઝૂકે મસાઈલ, નમાઝકે મસાઈલ, હજકે મસાઈલ વગૈરહ લિખી ગઈ હૈં.

દો સાલા કોર્સ

એક દો સાલા કોર્સ મુરત્તિબ કિયા ગયા હે, જિસમેં ઈસ્લામકે

અર્કાન, બુન્યાદી અકાઈદ, ઈબાદાત, મુઆમલાત, મુઆશિરત કે કુછ મસાઈલ, તસ્હીહે કુર્આન, મય્યિતકો ગુસ્લ, જનાઝા ઔર કફન દફનકે મસાઈલ યે કુછ બુન્યાદી ચીઝેં પળ્હાઈ જાતી હૈં ઉસસે તૈયાર હોનેવાલે હઝરાતકો મુખ્તલિફ ઈલાકોંમેં ઈમામત ઔર મકતબ પળ્હાનેકી ખિદમત પર લગા દિયા જાતા હે.

નોટઃ ઈસ તરહકે કોર્સ કમો બેશ મુદતકે દુનિયાકે મુખ્તલિફ મુલ્કોંમેં ઈલાકાઈ હાલાતકો સામને રખકર પળ્હાને ચાહિયે તાકે બંજર બસ્તીયોંમેં ઈમામત વ મકતબ પળ્હાનેકે લિયે મુદર્રિસીન આસાનીસે મિલ સકેં. (અઝ:મુરત્તિબ)

દીનકી ઈબ્તિદાઈ બુન્યાદી માલુમાત(અઝઃ મુરત્તિબ)

(૧) મકાતિબકે બચ્ચોંકો સહીહ કુર્આન મજીદ નાઝિરા પળ્હાયા જાયે.

(૨) ઈસ્લામકે બુન્યાદી અકાઈદ સિખાયે જાએં, આમ તૌર પર જો બચ્ચે મકતબમેં આતે હૈં ઉનકો દીનકે એતિબારસે કોઈ માલૂમાત નહીં હોતી, ઈસ લિયે પેહલે સવાલાત ઓર જવાબાત ઝહન નશીન કરાયે જાયેં.

૧– સવાલઃ હમારા રબ કૌન હે ? **જવાબ** : અલ્લાહ

૨– સવાલઃ હમેં કિસકી ઈબાદત કરની હે ? **જવાબઃ** અલ્લાહકી

૩–સવાલઃ હમારા પયદા કરનેવાલા કૌન હે ? **જવાબઃ** અલ્લાહ

૪–સવાલઃ હમારા દીન ઔર મઝહબ કૌનસા હે? **જવાબઃ** ઈસ્લામ

૫–સવાલઃ હમેં મઝહબકી કૌનસી કિતાબ પળ્હની ચાહિયે?
જવાબઃ કુર્આન

૬–સવાલઃ હમ કિસ નબીકો માનતે હૈં?
જવાબઃહઝરત મુહમ્મદ (સલ.)કો

૭–સવાલઃ હમેં ઈબાદતકે લિયે કહાં જાના હે ? **જવાબઃ** મસ્જિદમેં

કલિમએ તય્યિબા ઔર શહાદત અરબીમેં ઔર ઉસકા ઈલાકાઈ

ઝુબાનમેં તર્જમા યાદ કરવાના ભી બહુત અહમ ઔર ઝરૂરી હે.

તબ્લીગી જમાઅતેં જો આતી હૈં હમ ઉન્કો ભી યે કેહતે હૈં કે જવાનોં પર ઔર બળોં પર શુરૂમેં ઈન્હીં ચીઝોં પર મેહનત કી જાયે. ઈસ લિયે કે બહુતસી જગ્હોં પર હાલાત યે હે કે બચ્ચોંકો જબ પૂછા જાતા હે કે,

ઈબાદતકે લિયે કહા જાના ચાહતે હો? તો જવાબ હોતા હે, ચર્ચમેં !

કૌનસી કિતાબ પળ્હના ચાહિયે ? તો જવાબ મિલતા હેઃ બાઈબલ !

યે સબ ઈસાઈય્યતકી મેહનતકે અષરાત હૈં, ઈસ લિયે સબસે પેહલે ઈન બુન્યાદી ચીઝોં પર ખૂબ મેહનત કરની ચાહિયે.

મૌલાના મક્સૂદ સાહબસે મઝીદ સવાલાત વ જવાબાત

સવાલઃ મુસ્લિમ ઔર ગેર મુસ્લિમકા ફર્ક કૈસે કરતે હૈં ?

જવાબઃ નામકે ઝરીએ ફર્ક કરતે હૈં, કભી કભી વો સામનેસે સલામ કરતે હૈં તબ પતા ચલતા હે, બા'ઝ મરતબા હમારી ઈસ્લામી શકલ દેખકર લોગ કરીબ આતે હૈં.

સવાલઃ આપકે સાથ યહાંકે લોગોંકા કયા રવય્યા રહા?

જવાબઃ અલ્હમ્દુલિલ્લાહ! મકામી લોગોંકા અચ્છા સાથ ઔર તઆવુન રહા, હમ ભી ઉનકે સાથ અચ્છે રહે ઔર અભી તક અલ્હમ્દુ લિલ્લાહ! સબ ઠીક હે.

સવાલઃ આપ લોગોંકો કામ કરનેમેં કયા કયા રૂકાવટેં ઔર મુશ્કિલાત પેશ આઈ ?

જવાબઃ ઈબ્તિદાઈ દૌરમેં કાફી વકત તક ઐસા રહા કે હમારે પાસ કોઈ બચ્ચા પળ્હને નહીં આતા થા, લેકીન ઉસકે બાવજૂદ મુસલસલ જાતે રેહતે થે ઔર મસ્જિદ ખોલ કર ઉસમેં બેઠે રેહતે થે, ફિર ઉસકે બાદ અલ્હમ્દુલિલ્લાહ બચ્ચે આના શુરૂ હૂયે.

સવાલ: અબ તક કિતને લોગોંને આપકે અંદાઝેકે મુતાબિક નાઝિરા કુર્આને કરીમ મુકમ્મલ કિયા હોગા?

જવાબ: સહીહ તા'દાદકા રેકોર્ડ નહીં હે, અલબત્તા સો (૧૦૦) કે કરીબ બચ્ચોંને મુકમ્મલ કિયા હોગા.

તજવીદકે એતિબારસે યહાંકે તલબાકા મેઅયાર

અલ્હમ્દુલિલ્લાહ! યહાંકે તલબા કુર્આને કરીમકો તજવીદકે સાથ પળ્હતે હૈં, શૈખ અહમદ કલાયા જો યહાંકે બળે આલિમ ઔર એક મસ્જિદકે ઈમામ હૈં ઔર કઈ સાલ સઉદી પળ્હે હૂયે હૈં, યહાં હિફ્ઝે કુર્આનકા મુસાબકા હોતા રેહતા હે, એક મરતબા વો મુસાબકામેં હાઝિર થે, અલ્હમ્દુલિલ્લાહ! હમારે યહાંકે તલબા અવ્વલ ઔર અચ્છે નંબરાતસે કામિયાબ હૂયે.

તો વો ફરમાને લગે કે દેહાતવાલે (યા'ની હમારે તલબા) શહરવાલોં પર ગાલિબ આ ગયે.

સવાલ: યહાંકે વો મુસ્લિમ જો આપકે ખયાલાતકે, યા'ની હનફી નહીં હૈં ઉનકી તરફસે આપકે કામકી કોઈ મુખાલફત યા આપકે ખિલાફ કોઈ પ્રોપેગન્ડા હુવા?

જવાબ: જહાં પર હમારા મદરસા કાઈમ હે ઉસકે કરીબ એક દેહાત હે, વહાં કટ્ટર સલ્ફી હઝરાત રહતે હૈં, પેહલે વહાં ઉનકી મસ્જિદ થી, ફિર ઉનમેં ટકરાવ હુવા તો દો મસ્જિદેં હો ગઈ, ફિર ઔર ટકરાવ હુવા તો તીન મસ્જિદે હો ગઈ ઔર યે ટકરાવ હદ તક હુવા કે વો આપસમેં એક દૂસરેકો કાફિર કેહને લગે.

જબ હમને વહાં મદરસા કાઈમ કિયા તો યે સબ મિલકર આપસમેં કેહને લગે કે યે હનફી હઝરાત યહાં આ રહે હૈં અપની બિદઅત લેકર આએંગે, લિહાઝા ઉનકો યહાં મદરસા કાઈમ કરને નહીં

દેંગે. લેકીન ઉનમેંસે એક દો સાથી મોઅતદિલ મિઝાજકે થે ઉન્હોંને ઝહનસાઝીકી કે યે અગરચે હનફી હૈં, લેકીન કામ તો વો ઈસ્લામ હી કા કરેંગે, ચુનાન્ચે ઈજાઝત મિલ ગઈ, વો લોગ હમારે પાસ આયે, હમારે પળ્હાનેકા તરીકા દેખા, હમારા મિઝાજ દેખા તો અલ્હમ્દુલિલ્લાહ! મુતઅષ્ષિર હૂયે ઔર અપને બચ્ચોંકો હમારે પાસ રેહનેકે લિયે ભેજ રહે હૈં, હર સાલ જબ સ્કૂલકી છુટ્ટીયાં હોતી હૈં તો વહાંસે તકરીબન આઠ દસ બચ્ચે પળ્હને આતે હૈં. બસ એક બાત હે કે મસ્લકી એતિબારસે હમસે ઈખ્તિલાફ રખતે હૈં જિસકી વજહસે ઈમાનિયાતસે આગે કી તા'લીમ નહીં દે સકતે.

ઈસાઈયોંકા કામ કરનેકા તરીકા

સવાલઃ યહાં પેહલે તુર્કી હુકૂમત થી, તકરીબન ઉસ વકત પૂરા મુલ્ક મુસલમાન રહા હોગા, ફિર કમ્યુનિઝમકા દૌર આયા, કમ્યુનિઝમ તો કિસી મઝહબકો નહીં માનતા? ફિર યે ઈસાઈય્યત કહાંસે આઈ?

જવાબઃ કમ્યુનિઝમસે પેહલે પચાનવેં (૯૫) ફીસદ મુસલમાન થે, ફિર કમ્યુનિઝમકા દૌર આયા, કમ્યુનિઝમકે ચલે જાનેકે બાદ જૈસે ઈસ્લામી તન્ઝીમેં યહાં કામ કરનેકે લિયે આઈ ઈસી તરહ ઈસાઈ તન્ઝીમેં ભી આઈ, બલકે ઈસ્લામી તન્ઝીમોંકે મુકાબલેમેં ઈસાઈ તન્ઝીમેં ઝયાદા આઈ ઔર અબ ભી યે તન્ઝીમેં ઈસ્લામી તન્ઝીમોંકે મુકાબલેમેં ઝયાદા હૈં, ઔર ઉનકી મેહનત ભી ઝયાદા હૈં, ઉનકે નવજવાન લળકે લળકિયાં અચ્છે લિબાસ પહેનકર રાસ્તેમેં ટેબલ લગા કર એક તરફ બેઠ જાતે હૈં ઔર છોટે છોટે રિસાલે તકસીમ કરતે હૈં ઔર આને જાનેવાલોંકો અપને પાસ બુલાકર ઈસાઈય્યતકી દાવત દેતે હૈં, અલગ અલગ અંદાઝમેં અલગ અલગ તરીકોંસે ઈસાઈય્યતકી દાવત દેતે હૈં, સ્કૂલોંમેં જાતે હૈં, કલમ,

કાપી, કિતાબેં વગૈરહ તકસીમ કરતે હૈં જિસસે વો ઈસાઈય્યતકી તરફ માઈલ હોં, નતીજા યે હે કે અબ મુસલમાન તકરીબન ૭૫ ફીસદ રેહ ગયે હૈં.

સવાલઃ હુકૂમતમેં અકષરીયત કિસકી હે?મુસલમાનોંકી યા ઈસાઈયોંકી?

જવાબઃ મૌજૂદા હુકૂમતકે અકષર અફરાદકી ઝહનીયત કમ્યુનિઝમવાલી હે અલબત્તા ઉસસે પેહલે જો હુકૂમત થી ઉસકા મેલાન મુસલમાનોંકી તરફ ઝયાદા થા, બા'ઝ લોગોંકા કેહના હે કે અભી જો હુકૂમત હે ઉસકા તઅલ્લુક કુછ મુતશદ્દિદ યહૂદીયોંકે સાથ હે, અભી ઈલેકટ્રૉનિક ઔર પ્રિન્ટ મીડિયાકે ઝરીયે મુસલમાનોંકે દરમિયાન કુછ મસાઈલમેં બહષ કરવા કર ટકરાવ પયદા કરના શુરૂ કિયા હે.

સવાલઃ દૂસરી ઈસ્લામી તન્ઝીમોંકે સાથ આપકે રવાબિત કૈસે હૈં?

જવાબઃ અલ્હમ્દુલિલ્લાહ! અપને હમ ખ્યાલ જો તન્ઝીમેં હૈં ઉનસે અચ્છે રવાબિત (સંબંધ) હૈં, ખાસકર કે મુસ્લિમ કમ્યુનિટી ઑફ અલબાનિયા નામ કી તન્ઝીમવાલે જબ કોઈ પ્રોગ્રામ રખતે હૈં ઔર કિસી આલિમ કો દાવત દેતે હૈં તો હમેં ભી દઅવત દેતે હૈં, હમારી તરફસે કોઈ પ્રોગ્રામ હોતા હે તો હમ ઉનકો દાવત દેતે હૈં.

સવાલઃતા'લીમી નિઝામ કયા હે? રોઝાના કિતને ઘંટે તા'લીમ હોતી હે ?

જવાબઃ જો તલબા દારુલ ઈકામહ (હોસ્ટેલ)વાલે મદરસેમેં કયામ ઔર તઆમ (ખાને)કે સાથ તા'લીમ હાસિલ કરતે હૈં ઉનકા તા'લીમ નિઝામ યે હે કે ફજરકે બાદ ફવરન તકરીબન દેઢ ઘંટા પળ્હાઈ હોતી હે, ફિર નાશ્તેકે લિયે એક ઘંટેકા વકફા (રિસેસ) હોતા હે ઉસકે બાદ ઝોહર તક પળ્હાઈ હોતી હે યા'ની સુબ્હકી તા'લીમ તકરીબન સાળે ચાર યા પાંચ ઘંટે હોતી હે, ફિર મગ્રિબસે ઈશા તક

તા'લીમ હોતી હે, ગરમીકી મૌસમમેં અસરસે પેહલે ભી એક ઘંટા તા'લીમ હોતી હે, ઠંડીકી મૌસમમેં વકતકી કમીકી વજહસે અસરસે પેહલે તા'લીમ નહીં હોતી.

જો તલબા સ્કૂલવાલે હૈં ઉનકી તા'લીમ ફજરકે બાદ ફવરન હોતી હે, આઠ બજે ઉનકી સ્કૂલ હોતી હે ઉસ વકત વો ચલે જાતે હૈં, ફિર મગ્રિબસે ઈશા તક ઉનકી તા'લીમ હોતી હે ઔર ગરમીકી મૌસમમેં ઈશાકે બાદ ભી ઉનકી તા'લીમ હોતી હે.

સવાલઃ કયામ ઔર તઆમવાલે તબલાકી તા'દાદ કિતની હે?

જવાબઃ કયામ ઔર તઆમવાલે તલબાકી તાદાદ બારહ (૧૨) હૈં, ઉસસે ઝયાદાકી ગુંજાઈશ નહીં હોતી, ગરમીકી મૌસમમેં ગૈર ઈકામતી તલબાકે લિયે વાલિદૈનકા ઈસ્રાર હોતા હે કે હમારે બચ્ચોંકો પળ્હાવો તો મસ્જિદ વગૈરહમેં રેહનેકા આરઝી નઝમ કરતે હૈં, ઉન દો મહીનેમેં ૨૫,૩૦ તલબા તક તા'દદ હોતી હે, તાદાદ બળ્હાનેકે લિયે તન્ઝીમને નઈ ઈમારત બનાનેકા પ્લાન કિયા થા, લેકીન હુકૂમતકી તરફસે તા'લીમ કી ઈજાઝત નહીં મિલી.

ઈસકે અલાવા ગાવકે બહુતસે લોગ ઐસે હૈં જો મસ્જિદમેં આનેસે કતરાતે હૈં, મસ્જિદકા નામ સુનકર ભાગ જાતે હૈં, અલ્હમ્દુલિલ્લાહ યહાં આમ લોગ થોળા ઈસ્લામસે માનૂસ હોનેકી વજહસે સલામ, કલામ કરતે હૈં, અગર આપ હોટલમેં જાકર દીનકી બાત કરેંગે, એક ઘંટા કરેંગે તબભી વો સુનેંગે, લેકીન જબ મસ્જિદકી બાત કરતે હૈં તો વો મસ્જિદમેં નહીં આતે, ઐસે લોગોંકે લિયે ગાવમેં કિરાયાકે મકાનમેં એક મકતબ શુરૂ કિયા હે, અલ્હમ્દુલિલ્લાહ ૧૦, ૧૫ બચ્ચે પળ્હને આતે હૈં.

સવાલઃકયા આપકો દારૂલ ઉલૂમમેં સ્કૂલકી તા'લીમ દેનેકી ઈજાઝત હે?

જવાબઃ હુકૂમત તો યહી ચાહતી હે કે દારૂલ ઉલૂમમેં સ્કૂલ હી કે

મૌઝૂઆત (વિષય)કી તા'લીમ હો, હમ લોગ કુર્આનકી તા'લીમ ઓર દીગર(દૂસરી) અરબી કિતાબોંકી તાલીમ અરબી કોર્સકે નામસે દેતે હૈં.

સવાલ: ઈસ વકત અલબાનિયાકી સરઝમીન પર કિતની મસ્જિદેં હૈં?

જવાબ: તકરીબન સાતસો (૭૦૦) મસ્જિદેં હૈં, કમ્યુનિઝમકે દૌરસે પેહલે સોલહ સો (૧૬૦૦) મસ્જિદેં થીં, અકષર મસ્જિદોંકો શહીદ કર દિયા ગયા થા, મ્યુઝિયમકે તૌર પર કુછ મસ્જિદેં બાકી થીં, અલ્હમ્દુલિલ્લાહ અભી મસ્જિદેં તા'મીર હો રહી હૈં, લેકીન અકષર મસ્જિદેં ઐસી હૈં જો સિર્ફ જુમ્આકે દિન ખુલતી હૈં, કયૂંકે વહાં નમાઝ પળ્હનેવાલા કોઈ નહીં હે, જબ માહોલ ઐસા હે તો ઈમામ વહાં જાકર કયા કરેગા, બા'ઝ જગહ ઈમામ જાનેકે લિયે તૈયાર તો હોતે હૈં, લેકીન તનખ્વાહ(પગાર) કમ હોતી હે,તો દો દો, તીન તીન દિનકે બાદ મસ્જિદમેં જાતે હૈં, બાકી દિનોમેં મસ્જિદેં બંદ રેહતી હૈં.

તન્ઝીમને અસાતિઝહકો પેશકશ ભી કી થી કે આપ પૂરા વકત દેં હમ આપકો પૂરી તનખ્વાહ દેંગે, લેકીન બચ્ચે આનેકો તૈયાર નહીં હોતે, ઉનકે વાલિદૈન યે સમઝતે હૈં કે અગર યે મકતબમેં પળ્હને ગયે તો ઉનકી સ્કૂલકી તા'લીમ કમઝોર હો જાએગી.

સવાલ: લળકિયોં ઔર ઔરતોંકી તા'લીમકા ભી કોઈ નિઝામ હે ?

જવાબ: અલ્હમ્દુલિલ્લાહ! મેરી અહલિયાકે પાસ તો તકરીબન ૨૫,૩૦ લળકિયાં દીનીયાત ઔર નાઝિરા કુર્આને કરીમકી તા'લીમ હાસિલ કર રહી હૈં, ઈસી તરહ ૨૫, ૩૦ ઔરતેં જુમ્આકી નમાઝમેં આતી હૈં, જુમ્આકી નમાઝકે બાદ તકરીબન એક ઘંટા દર્સ હોતા હે, જિસમેં મસાઈલ સિખાયે જાતે હૈં, આસપાસકે દેહાતોંમેં ભી એહલિયા પળ્હાને જાતી હે.

ઈસી તરહ યતીમોંકી ભી એક કલાસ ચલતી હે, સબ જગહકે

કુલ મિલાકર તકરીબન ૩૭૦ બચ્ચે હમારે પાસ પળ્હને આતે હૈં, જબ વો આતે હૈં તો અપની અપની વાલિદાકે સાથ આતે હૈં, ઉનકે લિયે ભી મુસ્તકિલ મુઅલ્લિમા હે.

ઈસી તરહ બા'ઝ ઔરતેં દૂર હોનેકી વજહસે યહાં નહીં આ સકતીં ઔર એહલિયા ભી વહાં નહીં જા સકતી હે તો ઉનકો મોબાઈલકે ઝરીયે કુર્આન પળ્હાના શુરૂ કિયા, અલ્હમ્દુલિલ્લાહ રોઝાના થોળા થોળા કરકે પૂરા કુર્આને કરીમ સુનાયા, ઈસી તરહ પાંચ મિનટકા મદરસા કિતાબ ભી પૂરી પળ્હાઈ, અલ્હમ્દુલિલ્લાહ કુછ ઔરતેં જો એહલિયાકે પાસ પળ્હી હૂઈ હૈં વો અભી મુઅલ્લિમા હૈં.

હઝરત અકદસ મુફતી અહમદ સાહબ ખાનપૂરી (દા.બ.)કી તરફસે એક અહમ મશ્વરા

ફરમાયાઃજિસ તરહ આપકે પાસ સ્કૂલકે બચ્ચે ગરમીકે ઝમાનેમેં પળ્હને આતે હૈં ઔર ઉનકે લિયે આરઝી કયામો તઆમકે સાથ તા'લીમો તરબીયતકા નઝમ હોતા હે ઈસી તરહ ઔરતોંકા ભી મુસ્તકિલ દો તીન દિન યા ઉસસે કમ ઝયાદાકા પ્રોગ્રામ આરઝી કયામો તઆમકે સાથ હોના ચાહિયે જિસમેં ઉનકો બુનિયાદી બાતેં સિખાઈ જાયે, જૈસે કલિમા,વુઝૂકા તરીકા, નમાઝ વગૈરહ.

ઈસ મશ્વરેકે જવાબમેં મકામી ઝિમ્મેદારોંને અર્ઝ કિયા કે યહાંસે તીન કિલો મીટર કરીબ એક ગાવ હે, વહાં હફતેમેં એક દિન ઔરતેં જમા હોતી હૈં, લેકીન ઈસ તરહ તીન દિનકા પ્રોગ્રામ સોચા જાયે, બહુત અચ્છા મશ્વરા હે, ઈન્શાઅલ્લાહ ઈસ પર અમલ કરનેકી કોશિશ કરેંગે.

મકામી બાશિન્દોંકી કમઝોરી ઔર ''અલ ઉમ્મહ'' તન્ઝીમકા અહમ કારનામાઃ દૌલતકી લાલચ ઔર ચર્ચ

કમ્યુનિઝમકે દૌરમેં યહાંકે લોગ બહુત ગરીબીમેં રહ ચુકે હૈં,

અભી ભી ઉનકે ઝહનમેં યહી હે કે હમ ગરીબ હૈં, દુનિયાકી મુહબ્બત ભી ઈન્સાનકે દિલમેં હોતી હે, યહી વજહ હે કે લોગ પૈસોંકી તરફ બહુત જલ્દી માઈલ હો જાતે હૈં, અગર કોઈ ઈસાઈ આ ગયા ઔર ઉસને થોળી બહુત મદદ કર દી તો ઉસકે સાથ ચર્ચમેં જાના શુરૂ કર દેતે હૈં ઔર અગર કોઈ મુસલમાન આ ગયા ઔર ઉસને મદદ કર દી તો ઉસકે સાથ મસ્જિદમેં જાના શુરૂ કર દેતે હૈં, અલ્હમ્દુલિલ્લાહ! "અલ ઉમ્મહ" તન્ઝીમને ઈન હાલાતકો દેખકર યહાંકે લોગોંકો મુખ્તલિફ નામોંસે તોહફા (ગીફટ) દેના શુરૂ કિયા, જૈસે ઈદ ગીફટ, ઈફતાર ગીફટ વગૈરહ વગૈરહ જિસકા ફાયદા યે હુવા કે બહુતસે લોગ મસ્જિદમેં આયે, ચાલીસ (૪૦) દિન જમાઅતમેં ગયે, ખૂદ નમાઝ કે પાબંદ હો ગયે ઔર ઘર વાલોંકો નમાઝકા પાબંદ બનાયા.

ઝાહિરમેં તો યે લગતા હે કે યે લોગ ગીફટકી વજહસે મસ્જિદમેં આતે હૈં, લેકીન અલ્હમ્દુલિલ્લાહ! ધીરે ધીરે ઉનકે દિલોંમેં ઈસ્લામ ઔર ઈમાનકી એહમીયત આહી જાતી હે ઔર ખૂદ બખૂદ પાબંદ હો જાતે હૈં, હમ "અલ ઉમ્મહ" તન્ઝીમકા શુક્રિયા અદા કરતે હૈં કે ઉન્હોંને કામકો આગે બળ્હાનેમેં બહુત મદદ કી, અલ્લાહ તઆલા ઉનકો બેહતરીન બદલા અતા ફરમાએ.(આમીન)

અલ ઉમ્મહ તન્ઝીમ
(UMMAH Welfare Trust BOlton)

અલ ઉમ્મહ તન્ઝીમ ૨૦૦૧ ઈસ્વીમેં કાઈમ હૂઈ, ઈસ તન્ઝીમસે અલ્લાહ તઆલાને આલમી પેમાને પર ઉમ્મતે મુસ્લિમાકી અજીબો ગરીબ ખિદમાત લી હૈં, ઉજળે હૂયે મુસીબત ઝદહ ઈન્સાનોંકી બે મિષાલ ખિદમાત યે તન્ઝીમવાલે દે રહે હૈં, મદારિસ, મકાતિબ, બેવહ, યતીમો, ફસાદઝદા, તા'મીર, બોરિંગ, હિફઝ ફંડ, ટીચર ફંડ,

મેડિકલ ફંડ, ઈફતાર કીટ, પુરાને કપળે ઝરૂરતમંદોંકો પહૂંચાના વગૈરહ બહુત સારી ખિદમાતમેં વો હમેશા આગે આગે રેહતે હૈં ઔર હર કામ કાનૂની દાઈરેમેં રેહ કર કરતે હૈં.

યે તન્ઝીમ દુનિયાકે તકરીબન છબ્બીસ (૨૬) મુલ્કોંમે ઈસ તરહકે રિફાહી કામ કર રહી હે, ઉસકા સાલાના ખર્ચ તકરીબન તીસ મિલયન પાઉન્ડ હે.

ઈસ વકત ઉસકે રૂહે હવાં હઝરત મવલાના મુહમ્મદ સીદાત સાહબ હે જિનકી નઝરે કરમ "નૂરાની મકાતિબ"કે મુદર્રિસીનકે સાથ ભી હે.

હમારે હિન્દી તર્ઝકે દારૂલ ઉલૂમકે કયામકી સખ્ત ઝરૂરત

કમ્યુનિઝમકે બાદકે હાલાતકા જાઈઝા લિયા જાયે તો યહાં બહુતસી તન્ઝીમેં કામ કરને આઈ, ખાસ કર અરબ મુલ્કોંસે, ઉન્હોંને અપને મસ્લક સલફીયતકી તરફ લોગોં કો માઈલ કિયા, ચૂંકે યહાં પેહલેસે હનફી હઝરાત બળી તા'દાદમેં મૌજૂદ થે, જિસકી વજહસે અવામમેં કાફી ઈન્તિશાર ઔર ટકરાવ હુવા, અરબ યહાંકે લોગોંકી અચ્છી ખાસી ઈમદાદ કરતે થે, જિસકી વજહસે ધીરે ધીરે યહાં કે લોગ સલફીયતસે માનૂસ હો ગયે, યહાં તકકે વો અપને બચ્ચોંકો ઉનકે હવાલે કર દેતે થે, વો ઉનકો સઉદીયા મેં પળ્હાનેકે લિયે લે જાતે ઔર વહાં જાકર સલફીયતસે માનૂસ હો જાતે થે, ફિર વહાંસે વો સલફીયત લેકર આતે થે, ઉસીકા નતીજા હે કે અકષર નવજવાન હઝરાત સલફીયતકા ઝહન રખતે હૈં.

ઐસે માહોલમેં એક હનફી ઈદારા કાઈમ હો જાયે તો બહુત બળી નેઅમત હે, યહાંકે તલબા ભી ચાહતે હૈં કે કોઈ બળા હનફી દારૂલ ઉલૂમ

ઔર ઈદારા કાઈમ હો, જિસમેં બાકાયદા બળી કિતાબોંકા દર્સ હો, અલ્લાહ તઆલાસે દુઆ હે કે કોઈ ઐસી શકલ યહાં પયદા ફરમા દેં.

મવલાના હનીફ સાહબકી તન્ઝીમકે કામકા ઈજમાલી ખાકા

તન્ઝીમકે તહત ચલનેવાલે કુલ મકાતિબ

અલબાનિયાઃ સાઠ (૬૦)

મેકડોનિયાઃ ચૌદહ (૧૪) **કુલ ચહત્તર (૭૪)**

એલબસાનકે કરીબ બેલેશ (Belesh)મેં કયામો તઆમવાલા મદરસા ભી કાઈમ હુવા, તલબાકી તા'દાદ કમોબેશ હોતી રેહતી હે, સ્કૂલકી છુટ્ટીયોંમેં ઝયાદા, બાકી દિનોંમેં કમ તલબા હોતે હેં, રોઝાના બારહ, પંદરહ રેહતે હેં, અસાતિઝા ભી ઝરૂરતકે મુતાબિક દો, તીન, ચાર હોતે હેં,

કુલ તીન સો (૩૦૦) યતીમકો હર માહ પચ્ચીસ પાઉન્ડ વઝીફા દિયા જાતા હે, હર યતીમકે લિયે કમ અઝ કમ હફતેમેં એક મરતબા મકતબમેં હાઝરી ઝરૂરી હે, ઔર મહીનેકે આખિરમેં મકતબમેં બુલાકર વઝીફા દિયા જાતા હે, ઔર ઈસ મૌકેસે ફાયદા ઉઠાકર દીનકી બાત ઉન્કો સુનાનેકા મૌકા મિલ જાતા હે.

દુનિયાકે મુખ્તલિફ ઈલાકોંમેં દીની કામ કરનેવાલોંસે ચંદ ગુઝારિશાત

નોટઃ હઝરત મવલાના હનીફ સાહબ દૂધવાલા ઔર ઉનકી તન્ઝીમકે ઝિમ્મેદારોંને હમારે હઝરત શૈખુલ હદીષ મુફતી અહમદ સાહબ ખાનપૂરી (મ.ઝી.), હઝરત મવલાના ઈબ્રાહીમ સાહબ પાંડોર (મ.ઝી.) ઔર બંદા મહમૂદસે બાકાયદા દરખ્વાસ્ત કી થી કે આપકી

તરફસે ચંદ મુફીદ મશ્વરે હમકો દિયે જાએઁ, તાકે હમારે લિયે કામ કરનેમેં મદદ મિલ સકે, ઉનકી દરખ્વાસ્ત પર ઉનકી ઔર દૂસરી તન્ઝીમોંકે ફાયદેકે લિયે યે ચંદ ગુઝારિશાત પેશ કી જાતી હે, અલ્હમ્દુલિલ્લાહ યે તમામ ચીઝેં તજરુબાત ઔર ઉસસે હાસિલ હૂયે મુફીદ નતીજોંકી રોશનીમેં પેશકી જા રહી હે, ઔર અલ્હમ્દુલિલ્લાહ નૂરાની મકાતિબમેં તકરીબન ઈનહી હિદાયાત પર અમલ હોતા હે ઔર ઈન્શાઅલ્લાહ ઉસ પર અમલ કરનેસે સાફ ફાયદા નઝર આએગા.

(૧) ઐસી બસ્તિયાં તલાશ કી જાયેં જહાં મુસલમાન મૌજૂદ હૈં ઔર અબ તક વહાં ઈબાદતગાહ, મસ્જિદ, મકતબ કિસી ભી ચીઝકા નઝમ નહીં હે, ઔર ઉસકે કયામકી અવ્વલ મરહલેમેં ફિકરકી જાયે, ઈસ સિલસિલેમેં સુબએ ગુજરાત ઔર ઉસકે અતરાફમેં અલ્લાહકે ફઝલો કરમસે જિન ઉમૂરકી રિઆયતસે કામિયાબી હૂઈ ઉસકો ભી અર્ઝ કર દેતે હૈં.

૧– કિસી દરખ્તકે નીચે યા કિસી ચબૂતરે પર નમાઝ ઔર તા'લીમકી શુરૂઆતકી જા સકતી હે.

૨– કિસી જગા કોટેઝ (ઝોંપડી) રખ કર નમાઝ ઔર મકતબકા કામ કિયા જા સકતા હે, ખુદા ન કરે આઈન્દા કિસી મસ્અલેકી વજહસે મુન્તકિલ કરના હો તો આસાન હો જાયે.

૩– કિસી બળી ઈમારતકા પાર્કિંગ યા છત મિલ જાયે તો ઉસમેં ભી યે મુબારક સિલસિલા જારી હો સકતા હૈં.

૪– કિરાયા યા આરીયતકી જગા યા મકાન યા કમરેમેં ભી કામ શુરૂ હો સકતા હે.

૫– પતરે, ટીન વગૈરહકા શેડ બના કર યા ઐસી ચીઝકા જો આસાનીસે ખોલા જા સકતા હો, ઔર દો બારહ ઈસ્તિઅમાલ કિયા જા સકતા

હો ઐસે સામાનકી આરઝી ઈબાદતગાહ ઔર મકતબમેં ભી કામ હો સકતા હે.

૬– ફિર જબ જમાવ નઝર આયે તો મુસ્તકિલ ઝમીન ખરીદ કર યા વકફ ઝમીન મિલ જાયે તો ઉસ પર તા'મીર હો સકતી હે ઔર અલ્હમ્દુલિલ્લાહ! મુસલમાનોંમેં મકતબ, મસ્જિદકી તા'મીરકે લિયે મુઆવિનીન બહુત આસાનીસે મિલ જાતે હૈં, અલબત્તા તા'મીરમેં યે મલહૂઝ રહે કે ઝરૂરતકે મુતાબિક ઔર સાદા તા'મીર ઝયાદા બેહતર હે, તાકે નઝરે બદસે ભી હિફાઝત હો ઔર મસારિફ ભી આસાન હો.

(૨) નવજવાન, બુળ્હે, મર્દોં, ઔરતોંમેં તા'લીમકા સિલસિલા શુરૂ કિયા જાયે, ચાહે રોઝાના કુછ વકત હો યા હફતેમેં એક દિન હો.

(૩) મકતબ પળ્હાનેવાલે મુદર્રિસીનસે દરખ્વાસ્ત કી જાયે કે આપ જહાં મકતબ પળ્હા રહે હૈં વહાંસે સાલમેં કમ અઝ કમ દો બચ્ચે હિફ્ઝ ઔર આલીમ બનાને યા ઈમામત ઔર તદરીસકે મુખ્તસર કોર્સકે લિયે તરગીબ દે કર લાએં ઔર ઈસ તરહકા કામ કરનેવાલે મુદર્રિસીનકો હર એક તાલિબે ઇલ્મ પર સાલાના ખુસૂસી ઈન્આમ દિયા જાયે ઔર તનખ્વાહમેં તરક્કી કી જાયે.

જબ બસ્તીમેં ઉલમા, હુફ્ફાઝ ઔર અઈમ્મા તૈયાર હો જાએંગે તો બળી સહૂલત હો જાએગી.

ઈસી તરહ બંજર બસ્તીમેં જો તલબા હિફ્ઝ યા આલિમ યા મુખ્તસર કોર્સકે લિયે આએં ઉનકી ભી ફિકર કી જાએં તાકે વો આફીયતસે તકમીલકે બાદ જહાં તક હો સકે કોશિશ યે રહે કે હમ ઉનકો કિસી ન કિસી મુનાસિબ જગહ પર તદરીસો ઈમામતકે લિયે મુતઅય્યન કર દેં.

(૪) જબ બચ્ચા નાઝિરાકી તકમીલ કર લે તો મોહલ્લોં યા બસ્તીયોંમેં છોટા પ્રોગ્રામ કરકે મકામી લોગોંકો નાશ્તે યા ખાનેકી દાવત દી જાયે. તકમીલ કરનેવાલોંકો ઝાહિરમેં મુબારકબાદી દી જાયે ઔર ઐસે મૌકેસે ફાયદા ઉઠાકર મુસલમાનોંમેં કુર્આન ઔર દીની તા'લીમકી એહમિયત પર મજલિસ હો જાયે.

(૫) સ્કૂલકી છુટ્ટીયોંકે મૌકે પર તીન રોઝકા યા એક રોઝકા યા આધે રોઝકા યા ઉસસે કમ યા ઝયાદા એક તરબીયતી કેમ્પ રખા જાયે, જિસમેં કિયામો તઆમ કા નઝમ ભી હો તો બહુત બેહતર હે ઔર ઉસમેં કુર્આનકી તસ્હીહ, તહારતો નમાઝ, દીનકી બુન્યાદી માલૂમાત ઔર મીડિયાકે ઝરીયે પેશ આનેવાલે દીનકે મુતઅલ્લિક શુકૂકો શુબહાતકા ખાત્મા, નવજવાનોંકે મસાઈલ, ઉનકી ઉલઝનેં, ઉસ પર મુઝાકરે ઔર બયાનાત રખે જાયે.

નવજવાનોંકે સાથ વો સમઝ સકેં ઐસી ઝુબાનમેં બાત કી જાયે ઔર વો ઉલમાસે માનૂસ હોં ઐસા અંદાઝ ઈખ્તિયાર કિયા જાયે, ઉનકો દિલચસ્પી હો ઉસકે લિયે સવાલ જવાબ કા સિલસિલા ભી રખા જાયે.

ઈસ સિલસિલેમેં હમારે જિન અકાબિર ઉલમાકો મહારત ઔર તજરુબા હૈં ઉનમેંસે બા'ઝ હઝરાત કિસી કદર ખેલ ઔર તફરીહકો ભી ઐસે પ્રોગ્રામમેં શામિલ કરતે હૈં.

ઐસી મજલિસોંમેં જો વાકઈ શરઅન હરામ ચીઝે હૈં ઉસકા તઆરૂફ (પેહચાન) ઝરૂર કરાયા જાયે, તાકે નવજવાન ઉસસે બચ સકે.

ઐસી મજલિસે બગૈર કયામો તઆમકે ભી મુનઅકિદ (આયોજિત) કર સકતે હૈં.

(૬) નવજવાનોંકો ઔર બળી ઉમરકે લોગોંકો જો ઝયાદા વકત નહીં દે સકતે હૈં ઉનકો નિહાયત અહમ ચીઝોંસે કમ વકતમેં વાકિફ

કરાયા જાયે.

૧– કલિમએ શહાદત, ઈમાને મુજમલ ઔર મુફસ્સલકા ખુલાસા.

૨– સૂરએ અસ્ર, કૌષર, ઈખ્લાસ ઔર સૂરએ ફાતિહા ઝુબાની યાદ કરાના.

૩– વકતમેં થોળીસી ભી ગુંજાઈશ હો તો સૂરએ ફીલસે સૂરએ નાસ સૂરએ ફાતિહાકે સાથ ઝુબાની યાદ કરાના.

૪– વુઝૂ,ગુસલ, નમાઝકે સિર્ફ ફરાઈઝ,અર્કાન ઔર વાજિબાત સમઝા દેના.

(૭) મકામી ઝુબાનમેં પેમ્ફલેટ યા છોટે રિસાલે અકાઈદ, અખ્લાક ઔર દીની માલૂમાત પર શાઈઅ કિયે જાયે.

(૮) વૉટસએપ પર ગ્રુપ બનાકર છોટી છોટી કલિપ બના કર રોઝાના યા હફતેમેં એક દો મરતબા દીની ઝરૂરી બાતેં શાઈઅ કી જાએં.

(૯) બેવાઓં, યતીમોં કો જબ મદદ કી જાતી હે યા કોઈ ઔર ઈસ તરહકી તઆવુનકી મજલિસ હો તો ઉસમે ચંદ મિનટ ઝરૂર દીની બાતોંકા મુઝકરા કર લિયા જાયે. ઔર ઝરૂરિયાતકી ચીઝોંકે દેનેકે સાથ કોઈ દીની રિસાલા યા પેમ્ફલેટ દિયા જાયે.

(૧૦) ઝિક્રો અઝ્કાર ઔર ખાનકાહકી તરગીબ દેનેવાલે બુઝુર્ગોંકા દૌરા કરવાયા જાયે.

(૧૧) દૂસરી જો તન્ઝીમેં યા અફરાદ કામ કરતે હૈં ઉનકે સાથ ભી કભી કભી રાબ્તા ઔર મુલાકાતકા સિલસિલા રહે ઔર મશ્વરેસે ઈલાકે યા કામકો તકસીમ કિયા જા સકતા હે ઔર હર તન્ઝીમવાલે એક દૂસરેકે મુતઅલ્લિક અચ્છે અલ્ફાઝ હી કહે, મુખાલિફત યા તન્કીસ ન કરે, હલીફ બન કર કામ કરેં, હરીફ બન કર કામ ન કરેં ઔર અલ્લાહ તઆલાકે દરબારમેં કુબૂલીયતકી દુઆકા એહતિમામ કરેં ઔર કરવાતે રહેં.

(૧૨) સાલાના યા ઉસસે કમ મુદ્દતમેં અપની તન્ઝીમ યા ઉનસે મુન્સલિક (જુળે હૂયે) અફરાદકે સાથ ખુલે દિલસે મિલકર મુઝાકરા હો કે કયા કમીયાં ઔર કોતાહીયાં હૈં ઔર સબ મિલકર ઉસકો દૂર કરનેકી કોશિશ કરેં. કમી ઔર કોતાહી પર નઝર રખના ઔર તલાફીકી કોશિશ કરના યે તરક્કીકા બેહતરીન ઝરીયા હે ઔર દૂસરે ઈસ લાઈનકે માહિરીનસે ભી પૂછા જાયે કે હમારી કમી ઔર કોતાહી પર આપ નિશાન દેહી ફરમાએં ઔર સહીહ રહનૂમાઈકો ખુલે દિલસે કુબૂલ ભી કર લિયા જાયા.

(૧૩) ઈસ્લામી માહોલવાલી સ્કૂલેં કાઈમ કી જાયેં, ઈસ સિલસિલેમેં મુફક્કિરે ઈસ્લામ હઝરત મવલાના સય્યિદ અબૂલ હસન અલી મિયાં હસની નદવી (રહ.)કે બયાનકા એક ફિકર અંગેઝ ઈકતિબાસ બિઐનિહી નકલ કિયા જાતા હેઃ

નઈ નસલોંકો ઈસ્લામ પર બાકી રખનેકે લિયે મેઅયારી સ્કૂલોંકી ઝરૂરત

મોન્ટીસરી સ્કૂલ, નર્સરી સ્કૂલ, કિન્ટર ગાર્ડન વગૈરહ કિસમકે મદારિસ અબ નિહાયત ઝરૂરી હો ગયે હૈં, હમ મુસલમાનોં તવજ્જુહ દિલાએંગે કે અબ સિર્ફ કુવેં બનાના ઔર સિર્ફ મસ્જિદકે મુકાબલેમેં મસ્જિદ બનાના સિર્ફ યહી એક નેકીકા કામ નહીં હે બલકે બળી નેકીકા કામ યે હે કે આપ ઉસ નઈ નસલકો બચાએં ઔર ઐસે મેઅયારી સ્કૂલ કાઈમ કરેં જિનકા ઈન્તિઝામ, જિસકે અસાતિઝાકી સતહ ; યા'ની ક્વોલિફિકેશન, ઉનકા તજરુબા કિસી તરહ દૂસરે સ્કૂલોંસે કમ ન હો જિસકો દૂસરે ફિરકોંને કાઈમ કિયે હૈં બલકે બેહતર હોના ચાહિયે.

મુસલમાનોંકો હર મૈદાનમેં આગે બળ્હનેકી કોશિશ કરની

ચાહિયે ઔર ફિર ઉસકા ડિસિપ્લીન, રખ રખાવ, ઉસકી સફાઈ ઔર ઉસકા નઝમો નસ્ક વો હર તરહસે ઐસા હો કે ખાતે પીતે લોગ ઔર જિનકા મેઅયારે ઝિંદગી બુલંદ હે વો અપને બચ્ચોંકો વહાં ભેજનેમેં ઝરા ભી તઅમ્મુલ ન કરેં.

આપ સબ જાનતે હૈં કે મેં મદરસાકા આદમી હૂં, અબ ભી મદરસા હી કા ખાદિમ હૂં ઔર અરબી મદારિસકી દાવત દેતા હૂં, લેકીન ઈસીકે સાથ સાથ મેં આપસે યે કહ રહા હૂં કે અબ આપ ઝમાનેકો સમઝીયે, ઝમાનેકે તેવરકો સમઝિયે ઔર આપ હર જગા ઐસે સ્કૂલ કાઈમ કીજિયે જહાં અચ્છે, ખૂશહાલ ઔર તાલીમ યાફતા લોગ અપને બચ્ચોંકો બે તકલ્લુફ ભેજેં.

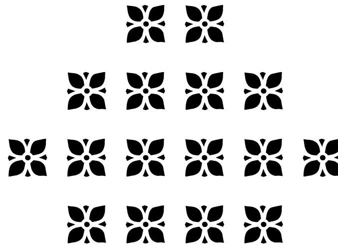
આપ યે ઉમ્મીદ ન રખેં કે સબ અરબી મદારિસમેં આ જાએંગે, યે હો જાતા તો બળા અચ્છા હોતા, લેકીન હર તમન્ના પૂરી નહીં હોતી હે, ઉસકા લિહાઝ રખના ચાહિયે કે ઐસા નહીં હો સકેગા, ઉનકે લિયે ઐસી સ્કૂલોંકો કાઈમ કરના બહુત ઝરૂરી હો ગયા હે કે જહાં બકદરે ઝરૂરતે દીનીયાતસે વાકિફીયત હો જાયે, નમાઝ ઔર રોઝેકે પાબંદ હો જાએં, ઉર્દૂ પળ્હ, લિખ સકેં, ઔર ઈસ્લામકી ખૂબીકા નકશ ઉનકે દિલ પર કાઈમ હો જાયે વો અપને મુસલમાન હોને પર ફખ્ર કરેં ઔર ઉસકી કોશિશ કરેં કે મુસલમાન રહેં.

ઔર દૂસરા યે ભી કે જો બચ્ચે ગૈર મુસ્લિમ સ્કૂલોંમેં પળ્હતે હૈં આપકા તા'લીમી નતીજા ઉનસે બેહતર હોના ચાહિયે, આપકે બચ્ચે જબ વહાં જાએં તો વો ઉનકે મુકાબલેમેં બેહતર હો, અગર આપ ઉસમેં કામિયાબ હૂયે તો બળી ખિદમત અંજામ દેંગે.

ઔર કભી યે ન સમઝે કે આપ કોઈ ગલત કામ કર રહે હૈં, કોઈ સાહબ અગર આપકો ઉસમે વસ્વસા પયદા કર દેં કે મિયાં ! કહા કિસ

ઝંઝટમેં પળે હો ? સીધે સીધે એક સરાયે (મુસાફિર ખાના) બનાવો જહાં મુસાફિર ઠેહરેં યા કિસી લંગરકા ઈન્તિઝામ કરો યા મસ્જિદમેં એક ઔર મીનારા બના દો, દો મીનારે હૈં ઉસમેં એક ઔર મીનારા બન જાયે તો આપ કભી ઐસે આદમીયોંકી બાતમેં ન આઈયે. હમ લોગ ભી દીનકા થોળા બહૂત ઈલ્મ રખતે હૈં ઔર ખુદાકે ફઝલસે દીની મદારિસ હી કી ખિદમતમેં લગે હૂયે હૈં, લેકીન આપ જો કામ કર રહે હૈં ઉસકો હમ સરાહતે હૈં, હમ ઉસકી કદર કરતે હૈં ઔર હમ ખૂદ ઉસકી ઝરૂરત સમઝતે હૈં.

(ઈકતિબાસ અઝ ખિતાબ ૧૯૭૪ ઉજ્જેન, મધ્યપ્રદેશ, તોહફએ પેગામ ઈન્સાનિયત:૮૬)

બલકાન રિયાસતોંકા સફર

અઝઃ શૈખુલ ઈસ્લામ હઝરત મવલાના મુફ્તી મુહમ્મદ તકી ઉસ્માની સાહબ (દા.બ.)

بسم الله الرحمن الرحيم

બલકાન રિયાસતોંકા સફર

الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام على رسوله الكريم وعلى اله
واصحابه اجمعين وعلى كل من تبعهم باحسان الى يوم الدين، أما بعد !

આજસે બારહ સાલ પેહલે મૈંને મશ્રિકી (પૂર્વ) યુરોપકે મુલ્ક અલબાનિયાકા સફર કિયા થા ઔર દીની લિહાઝસે ઉસકી હાલતે ઝારકા મુફસ્સલ તઝકિરા અપને સફરનામામેં કિયા થા, જો મેરી કિતાબ ''સફર દર સફર''મેં છપ ચુકા હે. યે સફર મૈંને બરતાનિયાકી તન્ઝીમ''મુસ્લિમ વેલફેર ઈન્સ્ટીટયૂટ''કી દઅવત પર કિયા થા.

ઈસ રમઝાન ૧૪૩૯ હિજરીમેં મુઝે ઉસી તન્ઝીમકે સરબરાહ મવલાના હનીફ સાહબને બતાયા કે વો બરતાનિયાકે મુતઅદ્દદ ઉલમાકે સાથ બલકાન રિયાસતોંકા દૌરહ કર રહે હૈં, જિનમેં અલબાનિયાકે અલાવહ મેકડોનિયા, મોન્ટિનીગ્રો ઔર બોસ્નિયા ભી શામિલ હૈં, ઉનકા કેહના થા કે પિછલે બારહ સાલકે દૌરાન ઉન મુલ્કોંમે દઅવતી ઔર તબ્લીગી કામ ખાસા આગે બળ્હા હે ઔર અબ ઝરૂરત હે કે ઉસકો ઝયાદાસે ઝયાદા આગે બળ્હાનેકે લિયે ઉલમાકા એક દૌરહ હો, જિસસે કામ કરનેવાલોંકી હિમ્મત અફઝાઈ ભી હોગી ઔર મઝીદ કામકે લિયે બુનિયાદેં ભી ડાલી જા સકેંગી. ઉન્હોંને યે ભી બતાયા કે ડાભેલકે મુફતીએ આ'ઝમ હઝરત મવલાના અહમદ ખાનપૂરી સાહબ (મ.ઝી.)ને ભી ઈસ સફરમેં સાથ રેહનેકા વા'દા ફરમા લિયા હે, ઉનકી ખ્વાહિશ થી કે ઈદકે બાદ ફવરન મેં ભી ઉનકે કાફલેમેં શામિલ હો જાઉં, તો ઈન્શાઅલ્લાહ! દૌરેકે મુફીદ અષરાતમેં ઈઝાફા હોગા.

અગરચે ઉમ્રકે ઈસ હિસ્સેમેં ઈસ કિસમકે તુફાની દોરે મેરે લિયે મુશ્કિલ હોતે હેં, લેકીન અલબાનિયાકે પિછલે સફરમેં મેંને જો હાલાત દેખે થે ઉસકી વજહસે મેંને અલ્લાહ તઆલાકે નામ પર યે દઅવત કુબૂલ કર લી. ઔર ૪ / શવ્વાલ ૧૪૩૯ હિજરીકા દિન ગુઝાર કરકે સાળે ચાર બજે "દૌહા"કે રાસ્તેસે મેકડોનિયા (Macedonia) કે દારૂલ હુકૂમત સ્કોપિયા (Scopia)કે લિયે રવાના હુવા ઔર મેકડોનિયાકે વકતકે મુતાબિક (જો હમસે તીન ઘંટે આગે હે) સુબ્હકે સવા ગ્યારહ બજે સ્કોપિયાકે હવાઈ અડ્ડે પર ઉતરા, જહાં મવલાના હનીફ સાહબકે નુમાઈન્દે મવલાના રજબ સાહબને ઈસ્તિકબાલ કિયા, જો રાયવંડકે મદરસેકે પળ્હે હૂયે હેં ઔર ઉર્દૂ અચ્છી તરહ બોલતે ઔર સમઝતે હેં, લંબે સફર ઔર રાતકી બેખ્વાબીકી બિના પર વો દિન કુછ આરામ ઔર સ્કોપિયાકે કરીબી તારીખી મકામાત દેખનેમેં ગુઝરા.

યે સારા ઈલાકા જઝીરા નુમા બલકાનકા એક હિસ્સા થા, જઝીરા નુમા બલકાન યુરોપકા એક મુષલ્લષનુમા (ત્રીકોણ) જઝીરા હે, જો શિમાલમેં વુસ્તા (મધ્ય) યુરોપ ઔર જુનૂબમેં બહરે અબ્યઝકે મશ્રિકી હિસ્સેમેં મિલતા હે. બલકાનકે બેશતર (ઝયાદાતર) ઈલાકોંકે કિનારે એડ્રિયાટિક યા બહરે ઈજીન યા બહરે અસવદસે મિલતા હેં, કિસી ઝમાનેમેં બલકાનકા બેશતર હિસ્સા ખિલાફતે ઉસ્માનિયાકા એક ડિવિઝન થા. પેહલી જંગે અઝીમકે બાદ બલકાનકે જો હિસ્સે ખિલાફતકે માતહત થે ઉનમેંસે અકષર રફતા રફતા ખિલાફતકે તસલ્લુત (કબ્ઝે)સે નિકલતે ગયે.અલબાનિયાને એક મુસ્તકિલ રિયાસતકી હેષીયત ઈખ્તિયાર કર લી ઔર કુછ અરસેકે બાદ બલગ્રાદ, મેકડોનિયા, મોન્ટિનીગ્રો ઔર બોસ્નિયા પર ઓસ્ટ્રિયાકા કબ્ઝા રહા. ફિર કમ્યુનિસ્ટ ઈન્કિલાબ (ક્રાંતિ)કે બાદ ઉસકે બેશતર હિસ્સે

યુગોસલાવિયા કા હિસ્સા બન ગયે થે. યુગોસલાવિયાકી તહલીલકે બાદ સન હિજરી ૧૯૯૧ સે અબ યે એક મુસ્તકિલ મુલ્ક હે.

કમ્યુનિસ્ટ હુકૂમતકે દૌરમેં યહાં મુસલમાનોં પર ઈતને મઝાલિમ તો નહીં હૂયે જિતને અલબાનિયામેં હૂયે, લેકીન ફિર ભી કમ્યુનિસ્ટ હુકૂમતકે તહત મુસલમાનોંકો ઝિંદગી બસર કરના મુશ્કિલ હો ગયા, ઉસકે સિર્ફ એક મશ્રિકી શહર બિતુલા (Bitula)મેં જો હકીકતમેં બયતુલ્લાહકી બિગડી હૂઈ સૂરત હે, બહત્તર (૭૨) મસ્જિદેં થી જિનમેં મદારિસ ભી થે, કમ્યુનિસ્ટ ઈન્કિલાબકે બાદ ઉનકી અકષરીયતકો શહીદ કર દિયા ગયા ઔર સિર્ફ દસ મસ્જિદેં બાકી રહ ગઈ, જિનમેંસે સિર્ફ ચાર ઈસ્તિઅમાલમેં હૈં. ઔર એક કો અજાઈબ ઘર બનાયા ગયા હે, ઈસ લિયે મુસલમાનોંકી બહૂત બળી તા'દાદ મુખ્તલિફ મુલ્કોંમેં જા બસી, ચુનાન્ચે અબ યહાં મુસલમાનોંકા તનાસુબ તકરીબન ચાલીસ ફીસદ (ટકા) રહ ગયા. સ્કોપિયા એક ખૂબસૂરત શહર હે, જો દરિયાએ વારદારકે દોનોં તરફ આબાદ હે. મવલાના રજબને બતાયા કે ઉસકે એક તરફ ઝયાદાતર ઈસાઈયોંકી આબાદી હે ઔર દૂસરી તરફ ઝયાદાતર મુસલમાનોંકી.

અલ્હમ્દુલિલ્લાહ ! યહાં ખિલાફતે ઉસ્માનિયાકે ઝમાનેકી ખૂબસૂરત મસ્જિદેં અબ ભી મૌજૂદ હૈં ઔર હમારી કયામગાહ હોટલ બોશીકે બિલકુલ સાથ સુલતાન સલીમકે એક વઝીર મુસ્તુફા પાશાકી બનાઈ હૂઈ શાનદાર મસ્જિદ થી જો સન ઈસ્વી ૧૪૯૨મેં તા'મીર હૂઈ થી, યા'ની વો તકરીબન પોને છેસો સાલ પુરાની હે, લેકીન ઉસકા શિકવા (ફરિયાદ) અબ ભી બરકરાર હે. હમને ઝોહરકી નમાઝ ઉસી મસ્જિદમેં પળ્હી, લેકીન નમાઝિયોંકી એક સફ ભી પૂરી નહીં થી, કુછ મસ્જિદોંમેં બચ્ચોંકે લિયે મકતબ ભી કાઈમ હૈં.

હમારા પેહલેસે નઝમ યે થા કે બુધકી સુબ્હ તબ્લીગી મરકઝમેં હાઝરી દેંગે ઔર વહાં બયાન ભી હોગા, અબ બરતાનિયાસે હઝરત મુફતી શબ્બીર સાહબ (મ.ઝી.) ઔર ઉનકે હોનહાર સાહબઝાદે મવલાના યુસૂફ સાહબ (જો આખિર વકત તક મેરી કારમેં મેરે બેહતરીન રફીક (સાથી) રહે ઔર ઉનકે ઈલ્મી ઝોક (શોખ)કા મુઝે પેહલેસે મુઝે ખૂશગવાર તજરુબા થા) ઔર મેરે અઝીઝ દોસ્ત મવલાના ઈબ્રાહીમ રાજા સાહબ ભી બંદેકી રફાકતકે લિયે હમારે સાથ શામિલ હો ગયે થે ઔર મુસ્લિમ વેલફેર ઈન્સ્ટીટયુટકે ટ્રસ્ટી બ્લેકબર્નકે ઉસ્તાઝ મવલાના રફીક સાહબ અપની અહલિયા ઔર સાહબઝાદે હમ્માદ સલ્લમહૂકે સાથ ઔર અહમદાબાદ ઈન્ડિયાકે અફઝલ મેમન સાહબ ભી અપની અહલિયાકે સાથ લંડનસે ઓહ્‌રીડ (Ohird) એરપોર્ટ પર ઉતરકર તકરીબન ચાર ઘંટેકા સફર કરકે મેરે પાસ સ્કોપિયા પહૂંચ ગયે થે ઔર કાફલેકે મુન્તઝિમ હઝરત મુફતી અહમદ સાહબ ખાનપૂરી (મ.ઝી.) ઔર દૂસરે સાથીયોંકે સાથ ઓહ્‌રીડ શહરમેં ઠહર ગયે થે, ચુનાન્ચે મવલાના રજબ સાહબ ઓહ્‌રીડસે આનેવાલોંકે સાથ તીન ગાળિયોંમેં હમેં વહાં લે જાનેકે લિયે સ્કોપિયાસે રવાના હૂયે. મેરી ગાડીમેં મવલાના ઈબ્રાહીમ રાજા અગલી સીટ પર થે.

મૌલાના રજબ સાહબ પેહલે મેકડોનિયાકે જુનૂબી શહર તિતોવો (Tetovo) લે ગયે જિસમેં તકરીબન નવ્વે ફીસદ મુસલમાનોંકી આબાદી હે ઔર ઉસકે બાદ મુઝાફાતી (ઉપનગરીય) દેહાતોંમેં સો ફીસદ (ટકા) મુસલમાન આબાદ હે. યહાં ભી શિરીના મસ્જિદકે નામસે એક સન ઈસ્વી ૧૪૯૫ મેં બની હૂઈ તકરીબન પોને છેસો સાલ પુરાની નિહાયત ખૂબસૂરત મસ્જિદ હે જિસકી આબોતાબ અલ્હમ્દુલિલ્લાહ! અબ તક બરકરાર હે, યે મસ્જિદ દો બેહનોંને તા'મીર કરવાઈ થી, ઉન દોનોં

બહેનોંકા મઝાર ભી મસ્જિદકે ઈહાતેમેં હે, નીઝ ઉસ મસ્જિદમેં બચ્ચોંકી દીની તા'લીમ કે લિયે એક મકતબ ભી સાલહા સાલસે કાઈમ થા, તુર્કી સદર રજબ તૈયબ ઉર્દૂગાન સાહબને યહાંકા દૌરા કિયા તો ઉસ મકતબકે લિયે અચ્છી ઈમારત ભી તા'મીર કરવાઈ.

હમ ઉસ મદરસેમેં ગયે તો વહાં એક છયાસી (૮૬) સાલકા બુઝુર્ગ શૈખ મહમૂદસે મુલાકાત હૂઈ, જિન્હોંને બતાયા કે વો પચાસ સાલસે યહાં કુર્આને કરીમ ઔર ઈબ્તિદાઈ દીની તા'લીમકી ખિદમત અંજામ દે રહે હૈં ઔર અબ તક એકસો અસ્સી (૧૮૦) બચ્ચોંકો હાફિઝ બના ચુકે હૈં, કમ્યુનિસ્ટ દૌરમેં યે કામ છુપ છુપ કર કિયા ગયા, અલબત્તા આઝાદીકે બાદ અબ કોઈ રોકટોક નહીં હે, ઉનકી તિપાઈ પર એક કિતાબ રખી થી, દેખા તો વો ઈમામ ગિઝાલી (રહ.) કી કિતાબ ''અહ્યાએ ઉલૂમુદ્દીન'' થી, હમને ઉનસે મવલાના રજબ સાહબકી તર્જુમાનીકે ઝરીયે પૂછા કે ઉન્હોંને તા'લીમ કૈસે હાસિલ કી? તો ઉન્હોંને યે મુખ્તસર જવાબ દિયા કે ''કુછ મશાઈખ સે'' બઝાહિર દૂસરે કમ્યૂનિસ્ટ ઈલાકોંકી તરહ ઉન્હોંને ભી છુપ છુપ કર હી પળ્હા હોગા.

ઉસ છોટેસે ખૂબસૂરત શહરમેં જગહ જગહ ખવાતીન પરદેમેં નઝર આઈ ઔર શહર પર ઉમૂમી તૌરસે મુસલમાનોંકા શહર હોનેકા તઅષ્ષુર મિલા, યે જુમેરાતકા દિન થા ઔર યહાં બળે સલીકે કે સાથ જુમેરાત બાઝાર લગા હુવા થા, જિસકે ખાતિમે પર તિતોવો શહરકે ઉસ્માની હાકિમકી રહાઈશગાહ થી જો વસીઅ તો બહૂત થી લેકીન ઈમારતેં સાદગીકા નમૂના.

ઈસી શહરકે મુઝાફાત (ઉપનગરી)મેં તબ્લીગી મરકઝ અલ્હમ્દુલિલ્લાહ! કાઈમ હો ચુકા હે, શુરૂમેં કુછ અલ્લાહકે બંદોંને એક ઘરમેં કામ શુરૂ કિયા થા, અબ ઉસકે લિયે એક ખાસી વસીઅ ઈમારત

તા'મીર હો ગઈ હે, યહાં હમને ઝોહરકી નમાઝ અદા કી. ઉસકે બાદ બંદેકા બયાન હુવા જિસમેં યહાંકે મુસલમાનોંકો મુબારકબાદ દેકર યહાંકી દીની ઝરૂરિયાતકી તકમીલકે લિયે તબ્લીગી કામ ઔર તા'લીમકી એહમિયત પર ઝોર દિયા. બયાનકા મકામી ઝુબાનમેં તર્જુમા મવલાના રજબ સાહબને કિયા, હઝરત મવલાના મુફતી શબ્બીર સાહબને ભી બયાન ફરમાયા.

ઈન હઝરાતને ખાનેકા પુરતકલ્લુફ ઈન્તિઝામ કિયા હુવા થા જિસમેં ખૂદ ઝબહ કિયે હૂયે બકરેકા નિહાયત લઝીઝ ગોશ્ત ભી શામિલ થા, લેકીન ચૂંકે હમેં યહાંસે બરતાનિયાકે એક શહર પોગ્રાડેસ જાના થા, જહાં મવલાના હનીફ સાહબ ઔર ઉનકે સાથી ઓહ્રીડ શહરકા દૌરા કરકે પહૂંચને વાલે થે ઔર મગ્રિબકે બાદ એક ઈજતિમાઅ ભી થા ઔર દો પહરકે ખાનેકે બાદ મેરે લિયે સફર બહૂત તઅબ (થકન)કા બાઈષ હોતા હે. ઈસ લિયે મેંને ખાના ખાનેકે બજાયે યહાંકે નિહાયત શીરીં (મીઠે) તરબૂઝ ઔર ખરબૂઝે પર ઈકતિફા (બસ) કિયા.

અલબાની મુસલમાનોંકી એક તન્ઝીમ ''મુન્તદશ્શબાબલ્ ઈસ્લામી'' કા એક મરકઝ મેકડોનિયામેં ભી હે, ઉસકે સરબરાહ શૈખ અહમદ મેમીતી અઝહરકે ફારિગુત્તહસીલ બળે ફાઝિલ ઔર ફઆલ નવજવાન હે ઔર આજ કલ સ્વિટઝરલેન્ડમેં મુકીમ હેં, ઉન્હોંને હી મુઝે ઉસસે પેહલે સ્વિટઝરલેન્ડમેં અપની તન્ઝીમ કન્વિન્શનમેં દાવત દી થી જિસકી તફસીલ મેરે દામાદ મવલાના અબ્દુલ્લાહ નજીબ સલ્લમહૂને લિખ કર અલબલાગમેં શાઈઅ ભી કી થી, ઉસકે બાદ એક મરતબા મેં ઉનકી દાવત પર ઓસ્ટ્રિયાકે દારૂલ હુકૂમત ''વિયાના'' ભી ગયા થા, ઉન્હેં જબ માલૂમ હુવા કે મેં મેકડોનિયા આ રહા હૂં તો ઉન્હોંને કોશિશ કી કે વો ઈસ મૌક પર મેરી રફાકતકે લિયે યહાં આ જાએં. લેકીન ઉન્હેં

છુટ્ટી ન મિલ સકી. અલબત્તા ઉનકી ખ્વાહિશ થી કે મેં ઉનકે મરકઝમેં ભી હાઝરી દેકર નવજવાનોંકો કુછ નસીહત કરૂં. યે મરકઝ મઝીદ જુનૂબમેં કુછ ફાસલે (અંતર) પર એક શહર ગોસ્તિવર (Gostivar)મેં હે, જો વાદી પોલાકમેં વાકેઅ હે ઔર ઉસકી આબાદી તકરીબન અસ્સી હઝાર હે, ચુનાન્ચે તબ્લીગી મરકઝસે રવાના હોકર ઉસ શહરમેં પહૂંચે જહાં બીસ બીસ કિલોકે તરબૂઝ દુકાનોમેં રખે હૂયે નઝર આયે.

ઉસી શહરકે દરમિયાન એક ખૂબસૂરત પુરાની મસ્જિદકે સામને "મુન્તદશબાબલ્ ઈસ્લામી" મરકઝ હે, જહાં ઉનકે નવજવાન નુમાઈન્દે શેખ મોઅમ્મર (ફાઝિલ અઝહર)ને હમારા ઈસ્તિકબાલ કિયા ઔર અપની લાઈબ્રેરી દિખાઈ, જો અરબી ઔર મકામી ઝબાનોંમેં ઈસ્લામી ઉલૂમ પર વકીઅ કિતાબોંસે ભરી હૂઈ થી, યહાં હમને એક ઐસી કિતાબ ભી દેખી જો ઉસસે પેહલે કભી નહીં દેખી થી. યે "لـوامـع القـول شرح راموز الأحاديث" થી યે મરકઝ ઈસ્લામી ઉલૂમકે તલબા ઔર અસાતિઝાકે લિયે એક મુફીદ દારૂલ્ મુતાલઆકા કામ કરતા હે, નીઝ ઉસમેં બા'ઝ દર્સ ભી હોતે હૈં, શૈખ અહમદસે જો સ્વિટઝરલેન્ડમેં થે, સાથીયોંને ઉસકા એપ પર રાબિતા કરાયા, વો હમારે આને પર ઈન્તિહાઈ મસરૂર (ખુશ) થે ઔર બાર બાર શુક્રિયા અદા કર રહે થે.

અબ તકરીબન ચાર બજે સેહ પહરકા વકત હોગા જબ હમ યહાંસે અલબાનિયાકે લિયે રવાના હૂયે, તકરીબન દો ઘંટેકા યે સફર નિહાયત ખૂબસૂરત સરસબ્ઝ પહાળોં ઔર ઝરખેઝ ઝમીનોં પર મુશ્તમિલ થા, ઉસકે બાદ હમ મેકડોનિયા ઔર અલબાનિયાકી સરહદ પર પહૂંચે જહાં સાથીયોંકી ઈમિગ્રેશનમેં બહૂત દેર લગ ગઈ, મેકડોનિયા ઔર અલબાનિયાકો મશ્રિકી યુરોપકી મશહૂર ઝીલ "ઓહ્રીડ લેક" (Ohird Lake) તકસીમ કરતી હે, જિસકે એક તરફ

મેકડોનિયાકે પહાળ હૈં ઔર દૂસરી તરફ અલબાનિયાકે, સરહદસે નિકલકર હમ મુસલસલ ઈસ ઝીલકે કિનારે સફર કરતે રહે, પોગ્રાડિસ અભી કુછ દૂર થા, ઔર ખતરા થા કે વહાં પહૂંચને તક અસરકી નમાઝકા વકત ન નિકલ જાયે ઈસ લિયે રાસ્તેકી એક મસ્જિદમેં હમારા તીન ગાડીયોંકા કાફલા રુકા, કરીબમેં એક બસ્તી થી, હમેં દેખકર પૂરે મહલ્લેકે મર્દ, ઔરતેં ઔર બચ્ચેં જમા હો ગયે, ન વો હમારી ઝબાન સમઝતે થે ઔર ન હમ ઉનકી, લેકીન ઉનકે ચેહરોં પર મસર્રત (ખૂશી) સાફ દિખાઈ દે રહી થી, વો આગે બળ્હ કર હમારી કુછ ન કુછ મદદ કરનેકી ફિકરમેં થે, હમારે કાફલેમેં તીન ખવાતીન ભી થીં. મકામી ખવાતીન ઉન્હેં ઈસ્રાર કરકે અપને ઘરોંમેં લે ગઈ. એક ખાતૂન મુસલસલ મેરી એહલિયાકા હાથ પકળે રહી ઔર વુઝૂસે લેકર નમાઝ તક હર કામ બળી મુહબ્બતસે કરાતી રહીં,નમાઝકે બાદ વો ઔર દૂસરી ખવાતીન અપને બચ્ચોં પર મુઝસે દમ કરાનેકે લિયે લે આઈ. બા'ઝ બચ્ચોંસે સૂરએ ફાતિહા સુનવાઈ ઔર જો ખાતૂન મેરી એહલિયાકે સાથ થીં વો અપને ઘરસે બળી લઝીઝ ચીઝેં એક થેલેમેં લાઈ ઔર મેરી અહલિયાકે હાથમેં દીં, ઔર બાર બાર ''અસ્સલામુ અલયકુમ વ રહ્‌મતુલ્લાહિ વ બરકાતૂહ'' કેહતી રહીં. સલામકે અલાવા હમ ઉનકી ઔર વો હમારી કોઈ બાત નહીં સમઝ સકતે થે. લેકીન ઉનકે ચેહરોંસે ઈમાની રિશ્તેકી મુહબ્બત ઔર ઉસકી ચમક દિલો દિમાગકો શાદાબ કર રહી થી.

પોગ્રાડિસ ઓહ્‌રીડ ઝીલકે કિનારે એક ખૂશ મંઝર શહર હે, પ્રોગ્રામ યે થા કે મગ્રિબકે બાદ વહાં એક મસ્જિદમેં ઈજતિમાસે ખિતાબ (બયાન) કરના હોગા, લેકીન હમેં રાસ્તા તલાશ કરનેમેં દેર હો ગઈ, યહાં બરતાનિયાસે મવલાના હનીફ સાહબ, હઝરત મવલાના મુફતી

અહમદ સાહબ (મ.ઝી.) ઔર અપને દૂસરે સાથીયોંકે સાથ પેહલેસે પહૂંચે હૂયે થે, ઈસ લિયે ઉસ ઈજતિમાઅમેં ઈન હઝરાતને શિરકત કી ઔર હમ ઝીલકે કિનારે હોટલ મલીનિયમકે રાસ્તેસે પહૂંચ ગયે, યહાં ઈસ સફરમેં પેહલી બાર હઝરત મવલાના મુફતી અહમદ ખાનપૂરી સાહબ (મ.ઝી.)સે મુલાકાતકા શર્ફ હાસિલ હુવા, જિનસે મિલકર મુઝે હમેશા એક રૂહાની સુરૂર (ખુશી) મહસૂસ હોતા હે ઔર ઉનકી શફકતો મુહબ્બતકી મિઠાસ રગો પે મેં મહસૂસ હોતી હે.

ઈશાસે પેહલે ઉસી હોટલમેં મુસ્લિમ વેલફેર ઈન્સ્ટીટયૂટસે તઅલ્લુક રખનેવાલે મુલ્કભરકે કારકુનોંકા ઈજતિમાઅ થા ઔર બહુતસે અલબાની મુસલમાન નીઝ મેરી યહાં આમદકો સુનકર લંડન, માન્ચેસ્ટર, લેસ્ટર, સ્કૉટલેન્ડ ઔર બરતાનિયાકે મુખ્તલિફ ઈલાકોંસે દસીયોં ઉલમા ઔર દૂસરે અહબાબ ભી યહાં પહૂંચે હૂયે થે ઔર ઉસી હોટલમેં કમરે બુક કરાયે હૂયે થે. હોટલકે વસીઅ (વિશાળ) હૉલમેં ઉનકા ઈજતિમાઅ હુવા, ઉસ ઈજતિમાઅસે મેંને ખિતાબ કિયા, ઔર કારકુનોંકો મુબારકબાદ દેતે હૂયે અર્ઝ કિયા કે બારહ સાલ બાદ ઈસ મરતબા અલબાનિયા આકર મુઝે ઈસ બાતકી બળી ખૂશી હૂઈ કે ઈસ અરસેમેં યહાંકી ફિઝામેં નુમાયાં તબ્દીલી મહસૂસ હો રહી હે ઔર અલ્લાહ તઆલાકે ફઝલો કરમસે યે આપ હઝરાતકી મુખ્લીસાના જદો જહદકા નતીજા હે, ફિર મુઝે ઈસ ઈલાકેમેં જિન મઝીદ કામોંકી ઝરૂરત મહસૂસ હૂઈ ઉનકા ઝિક્ર કરતે હૂયે ઈખ્લાસો લિલ્લાહ ઔર રુજૂઅ ઈલલ્લાહ કરને ઔર કરતે રેહનેકી તલકીન કી.

મવલાના હનીફ સાહબને તન્ઝીમકે કામોંકા મુખ્તસર તઆરૂફ (પેહચાન) કરાયા. ફિર કરીબી ઝીલકી મછલીસે સબકી તવાઝુઅ કી, બાદમેં ઝીલકે કિનારે હોટલકે સહનમેં હમને નિહાયત ખૂશગવાર ઔર

રૂહ પરવર હવાઓંકે દરમિયાન ઈશાકી નમાઝ અદા કી જિસકા વકત ઈન દિનોં સાળે દસ બજે હો રહા થા. ઔર હમને ગ્યારહ બજે નમાઝ પળ્હી.

દિનભરકે ઈસ લંબે સફરકે બાદ રાત હમને પોગ્રેડિસમેં ગુઝારી.

અગલે દિન જુમ્આ થા ઔર હમેં અલબાનિયાકે દારૂલ હુકૂમત "તિરાના" મેં દો દિન કયામ કરના થા, ઈસ લિયે સુબ્હ નવ બજે હમ તિરાનાકે લિયે રવાના હો ગયે, ઔર તકરીબન તીન ઘંટેકા ફાસલા પહાળોં ઔર સબ્ઝહ ઝારોંકે દરમિયાન તય કરતે હૂયે તિરાના પહુંચે.

જબ મેં બારહ સાલ પેહલે તિરાના આયા થા તો યહાં ઈક્કા દુક્કા મસ્જિદેં થીં. બાકી સબ કમ્યુનિસ્ટ દૌરમેં યા શહીદ કર દી ગઈ થીં યા ઉનકો કિસી ઈમારતમેં તબ્દીલ કર દિયા ગયા થા, લેકીન અબ અલ્લાહકે ફઝલસ બહુતસી મસ્જિદે દો બારહ તામીર હો ગઈ હે જિનકે મિનારે દૂરસે નઝર આતે હે, ઉસ વકત તબ્લીગી મરકઝ ભી એક ઝોંપડીમેં થા ઔર ઉસમેં કામ કરનેવાલે ભી ઈક્કા દુક્કા થે, લેકન અબ માશાઅલ્લાહ! શહરકે મુફાઝાતી ઈલાકેમેં બળી જગહ લેકર ઉસમે મરકઝ તા'મીર કિયા ગયા હે, ડયુઝબરીકે હાફિઝ પટેલ સાહબ (રહ.) કો યહાં દઅવત કા કામ બળ્હાનેકી બળી ફિકર થી, ઔર ઉન્હીકી કોશિશોસે યે મરકઝ બના ઔર ઉન્હોંને હી ઉસકા સંગે બુનિયાદ રખા થા ઔર અલ્લાહ તઆલા ઉન્હેં અપની ખાસ રહમતોંસે નવાઝેં કે અલ્હમ્દુલિલ્લાહ! ઉસકી ઈમારત અબ ઈતની વસીઅ બન ગઈ હે કે ઉસમેં અચ્છા ઈજતિમાઅ હો સકતા હે ઔર અલ્હમ્દુલિલ્લાહ! ઉસ મરકઝકે સામનેવાલી સડક ભી ઉન્હી કે નામસે સરકારી તૌર પર હાફિઝ પટેલ રોડ કેહલાતી હે.

યહાં જુમ્આસે પેહલે મેરા બયાન હુવા, બારહ સાલ પેહલે કિસી

દીની બયાન મેં ઈતને ઈજતિમાઅકા તસવ્વુર મુશ્કિલ થા, લેકીન આજ અલ્લાહકે ફઝલસે હોલ હાઝિરીનસે ભરા હુવા થા જિસમેં આમ અલબાનવી મુસલમાનોંકી ભી એક બળી તાદાદ મૌજૂદ થી, મેંને અપને બયાનમેં અલબાની હઝરાતસે કહા કે ઉન્હોંને ઈસ્લામકે ખાતિર જો કુર્બાનિયાં દી હૈં ઉનકી વજહસે ઉન્હે ઈમાનકી વો હલાવત નસીબ હે જો હમ જૈસોંકે લિયે કાબિલે રશ્ક હે, જિન્હેં ઈમાન બેઠે બિઠાયે મિલ ગયા. ફિર મેંને આમ મુસલમાનોંકો તબ્લીગી જમાઅતસે વાબસ્તા રેહને ઔર અપને બચ્ચોંકી દીની તા'લીમ પર તવજ્જુહ દેને પર ઝોર દિયા, બયાનકે સાથ સાથ અલબાનવી ઝુબાનમેં તર્જુમા મવલાના રજબ સાહબને કિયા જો સ્કોપિયાસે આખિર તક સફરમેં હમારે સાથ રહે, હઝરત મુફતી અહમદ સાહબ ખાનપૂરી ઔર મુફતી શબ્બીર સાહબ (મ.ઝી.) ને અલગ અલગ દો દૂસરી મસ્જિદોંમે બયાન ફરમાયા.

ઉસી દિન શામ ચાર બજેસે તબ્લીગી મરકઝમેં એક ઔર બળા ઈજતિમાઅ થા જિસસે મઝકૂરા દો બુઝુર્ગોંને ખિતાબ (બયાન) ફરમાયા. ઔર મગ્રિબસે ઈશા તક મેરા બયાન રખા ગયા થા. ચુનાન્ચે મેંને તકરીબન દેઢ ઘંટા બયાન કિયા જિસમેં દઅવતે દીનકે બુન્યાદી ઉસૂલ તફસીલકે સાથ ઝિક્ર કિયે ઔર ઈસ બાત પર ઝોર દિયા કે ઈસ મુલ્કમેં મુસલમાનોંકી જો મુખ્તલિફ જમાઅતેં યા તન્ઝીમેં કાઈમ હૈં, ઉનકે દરમિયાન બાહમી તઆવુન ઔર રબ્તકી ઝરૂરત હે જિસમેં ફુરૂઈ યા તન્ઝીમી ઈખ્તિલાફ રૂકાવટ નહીં બનને ચાહિયે. જો શખ્સ ભી કિસી દૂસરે શખ્સકો જિસ તરહ ભી દીનસે કરીબ લા રહા હે હર એક કો યે સમઝના ચાહિયે કે વો ઉસકા અપના કામ કર રહા હે ઔર ઉસકી કદર પેહચાનની ચાહિયે. અલ્હમ્દુલિલ્લાહ ઉસકા અચ્છા અષર મહસૂસ હુવા.

ઉસી શામ મુસ્લિમ વેલફેર ઈન્સ્ટીટયૂટકે તહત ખવાતીનકા એક ઈજતિમાઅ રખા ગયા થા, જિસમેં બહૂતસી મુઅલ્લિમાત ભી મૌજૂદ થીં ઔર શહરકી દૂસરી ખવાતીન ભી, ઈસ ઈજતિમાઅકે બારેમેં મવલાના હનીફ સાહબને મુઝે પેહલેસે બતાયા હુવા થા કે ઉસમેં મેરી અહલિયાકો ખિતાબ કરના હે, ચુનાન્ચે વહાં મેરી અહલિયાને બયાન કિયા, જિસકા અલબાની તરજુમા એક મકામી ખાતૂનને અલબાની ઝુબાનમેં કિયા. બાદમેં માલૂમ હુવા કે અલ્હમ્દુલિલ્લાહ ઈસ બયાનકા ભી ખવાતીનને બહૂત અચ્છા અષર લિયા ઔર બાદમેં વો ઔરતેં મેરી અહલિયાસે રાબ્તા ભી કરતી રહીં.

અગલે દિન મુસ્લિમ વેલફેર ઈન્સ્ટીટયૂટકી તરફસે તિરાનાકે મરકઝી ઈલાકેમેં તિરાના ઈન્ટરનેશનલ હોટલમેં એક કૉન્ફરન્સકા એહતિમામ કિયા થા, જિસમેં અલબાનિયાકે મશીખતુલ ઈસ્લામિય્યાકે રઈસ ઔર મુખ્તલિફ શહરોંકે મુફતી હઝરાત ઔર અરબ મુલ્કોંકે સફારતી નુમાઈન્દોંકો જમા કિયા ગયા થા, મશીખતુલ ઈસ્લામિય્યાકે રઈસ બઝાતે ખૂદ કિસી સફરકી વજહસે ન આ સકે, લેકીન અપને નાઈબ રઈસકો ભેજા.

અલબાનિયામેં ગાલિબન સદીયોંસે યે નિઝામ ચલા આતા હે કે મશીખતુલ ઈસ્લામિય્યા એક પ્રાઈવેટ તન્ઝીમ હોતી હે જિસકે ઓહદેદારોંકા તકર્રુર (નિમણૂંક) હુકૂમત નહીં કરતી. બલકે ખૂદ ઉલમા કરતે હૈ ઔર ઉસકી આમદની ભી અવામી ચંદોંકે ઝરીયે હોતી હે, યહી ઈદારા મુખ્તલિફ શહરોંમેં મુફતીયોંકા તકર્રુર કરતા હે, ઉન ઈલાકોંમેં મશીખહ ઔર ઉસકે મુકર્રર કિયે હૂયે મુફતી હઝરાત વહી ફરાઈઝ અંજામ દેતે હૈં જો આમ તૌર પર વઝારતે મઝહબી ઉમૂર અંજામ દિયા કરતી હે ઔર હુકૂમત ઉસ ઈદારેકો ઈસી હેષીયતમેં તસ્લીમ ભી કરતી

હે, મુલ્ક પર જો હાલાત ગુઝરે હૈં ઉનકી વજહસે ઈન હઝરાતકી ઈલ્મી હેષીયત આમતૌર પર કમઝોર હોતી હે, લેકીન જો કામ વો કરતે હૈં ઉન્હેં ગૈર જાનિબદાર ઉલમાકી તન્કીદકે બાવજૂદ ગયે ગુઝરે હાલાતમેં ગનીમત હી સમઝના ચાહિયે.

કૉન્ફરન્સકા આગાઝ તિલાવતે કલામે પાકકે બાદ મશીખહકે નાઈબ રઈસકી તકરીરસે હુવા. જિસકા અંગ્રેઝી તરજમા સાથ સાથ કિયા ગયા, ઉન્હોંને ઝયાદાતર મુસલમાનોં ઔર ગૈર મુસલમાનોંકે દરમિયાન પુરઅમન બકાએ બાહમી પર બાત કી ઔર દહશતગર્દ ગ્રુપ ઈસ્લામકી જો ગલત નુમાઈન્દગી કર રહે હૈં ઉનકી તરદીદ પર ઝોર દિયા, ઈસકે બાદ અલબાનિયાકે એક સાબિક મુફતી મુફતી મુસ્તુફાને બળી અષર અંદાઝ તકરીર કરતે હૂયે બળે પુરદર્દ અંદાઝમેં કમ્યુનિઝમ દૌરકે વાકિઆત સુનાયે કે કિસ તરહ મસ્જિદોંકો શહીદ કિયા ગયા, નમાઝ, રોઝે પર પાબંદીયા લગાઈ ગઈ ઔર જિસ શખ્સકે ઘરમેં કોઈ દીની કિતાબ પાઈ જાતી ઉસે કિસ દરિન્દગીકે સાથ સઝાએં દી જાતી થીં, ઉન્હોંને ખૂદ અપને બારેમેં બતાયા કે ઉન્હોંને અપની દીની કિતાબેં અપને ઘરકે સહનમેં ઘળ્હા (ખદ્દા) ખોદ કર ઉસમેં દફન કી થી, ઉનકી અષર અંગેઝ તકરીરકા અંગ્રેઝી તરજમા મુસ્લિમ વેલફેર ઈન્સ્ટીટયૂટકે એક ઝિમ્મેદારને કિયા ઔર હાઝિરીન પર ઉસકા બળા અષર હુવા.

ઉસકે બાદ હઝરત મવલાના મુફતી શબ્બીર સાહબ (મ.ઝી.)કો યે ફરીઝા સોંપા ગયા થા કે વો બતાએં કે ઈંગ્લેન્ડમેં મુસલમાનોંને અપની નસલોંકી હિફાઝતકે કિસ તરહ ઈન્તિઝામાત કિયે હૈં. ચુનાન્ચે ઉન્હોંને અપની મુખ્તસર તકરીરમેં અપને તજરુબાતકી રોશનીમેં દો પયગામ દિયે.

એક ઈમાનકી હિફાઝત ઔર નઈ નસલોંકે તહફફુઝકે લિયે

તા'લીમો તરબીયતકા મુનાસિબ ઈન્તિઝામ, ઔર દૂસરે બાહમી તાઆવુન (મદદ)કે સાથ યહાંકે મસાઈલકો હલ કરનેકી કોશિશ. ઉન્હોંને સાબિક મુફ્તી સાહબકી તકરીરકે બારેમેં કહા કે "મેરા દિલ ચાહતા હે કે મેં ઉનકી પૈશાની ઔર હાથોંકો બોસા દૂં ઔર ઉનસે યે દરખ્વાસ્ત કરતા હૂં કે વો કિતાબેં જો ઝમીનમેં દફન કરકે મહફૂઝ કી ગઈ ઉનકો એક મ્યુઝિયમમેં યાદગારકે તૌર પર રખા જાયે.

જુનૂબી આફ્રિકાસે મવલાના ઈબ્રાહીમ સાહબ મુંગેરાકો ભી કૉન્ફરન્સમેં દાવત દી ગઈ થી ઔર ઉન્હોંને બતાયા કે જુનૂબી આફ્રિકામેં મુસ્લિમ અકલીયત (લઘુમતિ)કે દીની તહફ્ફુઝકે લિયે કિસ તરહ કદમ ઉઠાયે ગયે. ઔર ઉન્હેં કામ્યાબી નસીબ હૂઈ, ઉસકે બાદ પ્રોગ્રામકે મુતાબિક હઝરત મવલાના મુફ્તી અહમદ સાહબ ખાનપૂરી (મ.ઝી.)કો બયાન કરના થા જો સ્ટેજ પર તશરીફ ફરમા થે ઔર મેરી બળી ખ્વાહિશ થી કે મેં ઉનકા બયાન સુનૂં. લેકીન વકતકી કમીકી વજહસે હઝરત (મ.ઝી.)ને મુઝે હુકમ દિયા કે મેરે હિસ્સેકા વકત ભી તુમ લે લો ઔર ખુલકર ઝરૂરી બાતેં કર લો.

સાથીયોંને યે ભી મશ્વરા દિયા કે મેરા બયાન અરબીમેં હો તાકે કમસે કમ મશીખહ ઔર મુફતી હઝરાત, નીઝ અરબ મુલ્કોંકે નુમાઈન્દે તુમ્હારી બાત કિસી મુતરજિમકે વાસ્તેકે બગૈર સુન સકેં, ચુનાન્ચે મેંને અરબીમેં ખિતાબ કિયા ઔર મસ્જિદે દીના હોસ્ગા (Dina Hoxha) કે ઈમામ શૈખ અહમદ કલાયાને જો મદીના યુનીવર્સિટીકે ફાઝિલ ઔર મુલ્કકે મકબૂલ તરીન ઉલમામેંસે હૈં, અલબાની ઝુબાનમેં ઉસકા તર્જુમા કિયા, મેંને અર્ઝ કિયા કે યૂં તો અલ્હમ્દુલિલ્લાહ! બચપન હી સે તમામ મુસલમાનોંકી મુહબ્બત દિલમેં પેવસ્ત હે, લેકીન જો મમાલિક સત્તર સાલસે ઝયાદા કમ્યુનિઝમકે તસલ્લુત (કબ્ઝે)મેં રહે ઉનકે મુસલમાનોંસે

સબસે ઝયાદા મુહબ્બત હે, કયૂંકે ઉન્હોંને ઝુલ્મો સિતમકે પહાડ ટૂટનેકે બાવજૂદ ગૈરતો હમીયતકે સાથ અપને દીનકા તહફ્ફુઝ કિયા, ઉસકી વજહસે ઉન્હેં ઈમાનકી જો કદરો કીમત ઔર ઉસકી જો હલાવત નસીબ હૂઈ હમ ઉસકા અંદાઝા ભી નહીં કર સકતે, ઉન્હીકી મેહનતો ઔર કોશિશોંસે અલ્લાહકે ફઝલસે અબ ઉન્હે આઝાદી નસીબ હૂઈ ઔર ઉસકે બાદ ઉન્હોંને જિસ તરહ નઈ મસ્જિદે તામીર કીં ઔર ઈદારે બનાયે, ઉસ પર મુબારક બાદ દેનેકે લિયે મેરે પાસ અલ્ફાઝ નહીં હે. ઔર હઝરત મુફતી શબ્બીર સાહબકી તજવીઝમેં પેહલે હી સાબિક મુફતી સાહબકી પેશાની ચુમનેકા શર્ફ હાસિલ કર ચુકા હૂં.

મેં બારહ સાલ પેહલે યહાં આયા થા તો ઉસ વકત હાલાત બળે અફસોસનાક થે, લેકીન બારહ સાલ બાદ યહાંકા દૌરા કરતે હૂયે અલ્હમ્દુલિલ્લાહ નુમાયા (સાફ) બદલાવ મહસૂસ હોતા હે. ઈન બદલાવમેં મુસ્લિમ વેલફેર ઈન્સ્ટીટયૂટકા ભી કાબિલે કદર હિસ્સા હે, લેકીન અબ યહાંકે ઉલમા ઔર અહલે દીનકો એક દૂસરે બળે ચેલેન્જકા સામના હે ઔર વો યે હે કે સત્તર સાલમેં અલ્હમ્દુલ્લિાહ! આપ અપને ઈમાનકે તહફ્ફુઝમેં કામ્યાબ હૂયે લેકીન કમ્યુનિસ્ટ ઈસ્તિઅમારકી તારીક રાતને અપને બહૂતસે બુરે અષરાત નઈ નસલોં પર છોડ દિયે હૈં, અબ ઝરૂરત હે ઈસ બાતકી કે નવજવાનોંકી તા'લીમો તરબીયતકી તરફ ભરપુર તવજ્જુહ દી જાયે ઔર ઉન્હેં ઈસ્લામી અહકામ ઔર ઈસ્લામી ષકાફતસે રૂશાનસ (પેહચાન) કરાયા જાયે, અલ્હમ્દુલિલ્લાહ મસ્જિદેં બન રહી હે ઔર ઉનમેં મકાતિબ ભી કાઈમ હો રહે હે અબ ઉન્હેં આબાદ કરનેકી ઝરૂરત હે ઔર ઈસ અઝીમ કામકે લિયે જો ખિદમત ભી હમારે લાઈક હો, હમ ઉસકે લિયે હાઝિર હૈં ઔર મુસ્લિમ વેલ્ફેર ઈન્સ્ટીટયૂટ ઉસકે લિયે અમલી તૌર પર સરગરમ હે, ઉસકે ઝરીયે હમ

ભી કોઈ ખિદમત અંજામ દેનેકો અપની સઆદત સમઝેંગે.

કૉન્ફરન્સકા ઈખ્તિતામ ઝોહરકે વકત હુવા ઔર ઉસમે બહુતસે મુઅઝ્ઝિનસે મુફીદ ગુફતગૂ કા મૌકા મિલા.

ઈસ કૉન્ફરન્સકે સાથ સાથ દૂસરી તરફ મુસ્લિમ વેલફેર ઈન્સ્ટીટયૂટને અલબાની બેવાઓં ઔર યતીમોંકા એક ઈજતિમાઅ દૂસરી જગા મુનઅકિદ (આયોજિત) કિયા હુવા થા, અસલમેં તો યે બેવાઓ ઔર યતીમોંકા ઈજતિમાઅ થા જિનકી સરપરસ્તી યે તન્ઝીમ કર રહી હે, લેકીન ઉસમે દૂસરી ખવાતીન ઔર બચ્ચીયાં ભી શરીક હૂઈ, ઔર ઉન્હોંને અરબી તિલાવત ઔર અલબાની નઝમેં પેશ કીં. ઔર આખિરમેં મેરી અહલિયાને ઉનસે ખિતાબ (બયાન) કિયા જિસકા તર્જુમા ભી પિછલે દિનકી તરહ અલબાની ખાતૂનને કિયા.

ઉસકે બાદ અસલ પ્રોગ્રામ યે થા કે હમ યહાં દિર્રોસ શહર જાકર વહાં એક મસ્જિદમેં મગ્રિબકી નમાઝ અદા કરેં. ઔર વહાં ભી કુછ બયાનાત હો જાએં. લેકીન વો શૈખ અહમદ સાહબ કલાયા જિન્હોંને મેરી તકરીરકા અરબીસે તર્જુમા કિયા થા ઉનકા ઈસ્રાર હુવા કે આજ શામકો મેં ઉનકી મસ્જિદમેં હાઝિર હોકર વહાંકે લોગોંસે ખિતાબ કરૂં.

મવલાના હનીફ સાહબને મુઝે બતાયા કે યે મસ્જિદ સલફી હઝરાત કી હે ઔર યે ઝયાદા મુફીદ હોગા કે આપકા બયાન વહાં હો ઔર આપ જો દઅવતે તબ્લીગ મરકઝમેં દેકર આયે હૈં કે યહાં સલફી ઔર ગેર સલફીકે ઈખ્તિલાફાતકો ન છેડા જાયે, ઈસ બાતકો વહાં ભી પહૂંચાનેકી ઝરૂરત હે, ઔર યે એક અચ્છી બાત હે કે ઉન્હોંને આપકો ખૂદ દઅવત દી હે, વહાં હમ હઝરત મુફતી અહમદ સાહબ ખાનપૂરી ઔર મુફતી શબ્બીરકો પેહલે લે જાએંગે, ઔર ઉનસે ફાયદા ઉઠાએંગે. આપ મગ્રિબકે બાદ વહાં ખિતાબ કરકે દિર્રોસ શહર પહૂંચ જાએં,

ચુનાન્ચે યે હઝરાત દિર્રોસ કે લિયે રવાના હો ગયે ઔર મેં મગ્રિબસે પેહલે દીનાહોગસાકી મસ્જિદમેં પહૂંચ ગયા, યે મસ્જિદ તિરાનાકે બિલકુલ વસ્ત (મધ્ય)મેં વાકેઅ હે.

શૈખ અહમદ કાલાયા સાહબ ઔર ઉનકે કુછ સાથી પેહલેસે ઈન્તિઝારમેં ખળે થે. મગ્રિબકી અઝાનમેં ચંદ મિનટ બાકી થે, ઉન્હોંને ઈસ દૌરાન મસ્જિદ ઔર ઉસકી કારકિર્દગીકા તઆરૂફ કરાયા, મસ્જિદકે દરવાઝે પર એક છોટાસા સ્ટોલ લગા હુવા થા જિસ પર અલબાની ઝુબાનમેં છોટી છોટી કિતાબે રખી હૂઈ થી જો દિલચસ્પ અંદાઝમેં ઈસ્લામ ઔર ઉસકે મબાદી (પ્રારંભિક) ઔર નબીયો ઔર સહાબાકે વાકિઆત પર મુશ્તમિલ થી.

ઈમામ સાહબને બતાયા કે મસ્જિદકે સામને એક ચલતા હુવા બારોનક ઔર મોર્ડન બાઝાર હે બા'ઝ લોગ ચલતે ચલતે અચાનક મસ્જિદ દેખનેકે લિયે રૂક જાતે હે, યે કિતાબેં ઉન્હેં દે દી જાતી હેં ઔર ઉનકી વજહસે નવજવાનોંકો મસ્જિદમેં આનેકા દાઈયા પયદા હોતા હે, ચૂંકે મસ્જિદમેં અલ્હમ્દુલિલ્લાહ ! દીનકી હલકી ફુલકી બાતેં ભી સિખાઈ જાતી હેં ઈસ લિયે અલ્લાહકે ફઝલસે નવજવાનોંમેં મસ્જિદ આનેકા રૂજહાન બળ્હતા જા રહા હે.

ઈમામ સાહબને ઈસરાર કિયા કે મગ્રિબકી નમાઝ મેં પળ્હાઉ, ચુનાન્ચે ઐસા હી હુવા, મગ્રિબકે બાદ ઉન્હોંને અલબાની ઝુબાનમેં મેરા મુખ્તસર તઆરૂફ કરાયા, ફિર મુઝે અરબીમેં ખિતાબ કરનેકી દઅવત દી અગરચે યે ખિતાબ બહુત મુખ્તસર નોટ્સ પર હુવા થા લેકીન મજમા યહાંકે લિહાઝસે કાફી બળા થા, ઔર બળી તવજ્જુહસે સુનનેકે લિયે બેઠા થા.

ઈમામ સાહબકા કેહના થા કે ઉન્હેં ઔર ઉનકે સાથીયોંકો

હદીસકી ઈજાઝત ભી દૂં, ઈસ લિયે મૈંને અપને બયાનકા આગાઝ હદીષે મુસલસલ બિલ અવ્વલિય્યતિહી સે કિયા યા'ની હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન અમ્ર બિન આસ (રદિ.)કી યે હદીષ

الراحمون يرحمهم الرحمن تبارك وتعالى ارحموا من فى الارض

يرحمكم من فى السماء

યા'ની રહમ કરનેવાલોં પર રહમાન રહમ કરતા હે, તુમ ઝમીનવાલોં પર રહમ કરો, આસ્માનવાલા તુમ પર રહમ કરેગા.

ફિર મૈંને ઈસી હદીષકી તશ્રીહ (ખુલાસા) કરતે હૂયે અર્ઝ કિયા કે મુહદ્દિષીનને અપને શાગિર્દોંકો હદીષકી તા'લીમ દેનેકે લિયે સબસે પેહલે ઈસ હદીષકો મુન્તખબ ફરમાયા જિસકા તકાઝા યે હે કે ઈસ્લામકે તાલિબે ઈલ્મકો સબસે પેહલે રહમ કરનેકા દર્સ દેના મકસૂદ હે, જો ઈસ્લામકી એક બુન્યાદી તા'લીમ હે, ફિર રહમ કરનેકે લિયે સિર્ફ મુસલમાનોંકા લફ્ઝ ઈસ્તિઅમાલ નહીં ફરમાયા ગયા, બલકે તમામ "ઝમીનવાલોં" કા લફ્ઝ ઈસ્તિઅમાલ ફરમાયા ગયા હે જિસકા મતલબ યે હે કે તમામ ઈન્સાનોં પર રહમ ખાનેકી તાકીદ ફરમાઈ ગઈ હે, અલબત્તા રહમકે ઉન્વાનાત મુખ્તલિફ હોતે હૈં, ગૈર મુસ્લિમોં પર સબસે બળા રહમ યે હે કે ઉન્હેં દોઝખકી આગસે બચાયા જાયે ઔર અગર કોઈ પુરઅમન ગૈરમુસ્લિમ કિસી મુસીબત યા તકલીફમેં હો તો ઉસકા ઈઝાલા (દૂર) કિયા જાયે, ગૈર મુસ્લિમકી ઝાતસે નફરત નહીં બલકે ઉનકે કુફ્રસે નફરત હોની ચાહિયે, જૈસે એક બીમારસે નહીં ઉસકી બીમારીસે નફરત કી જાતી હે ઔર ઉસકા ઈલાજ કરનેકી કોશિશ કી જાતી હે, દઅવતો તબ્લીગ ઈસી કિસમકે રહમ ખાનેકા એક તરીકા હે જિસે પયગમ્બરાના ઉસ્લૂબમેં અંજામ દેના ચાહિયે.

ઈસી બાતકો મુખ્તલિફ મિષાલોંસે વાઝેહ કરનેકે બાદ મૈંને અર્ઝ કિયા કે આજ હમારા હાલ યે હો ગયા હે કે ગૈર મુસ્લિમ તો દરકિનાર હમ અપને સે કોઈ ફુરુઈ ઈખ્તિલાફાત રખનેવાલોંકો ભી અજનબી સમઝતે ઔર ઉસે બુરા ભલા કેહનેમેં મસરૂફ રહતે હૈં, જો શખ્સ હનફી હે વો સલફીયોંસે ઔર જો સલફી હે વો હનફીયોંસે ન સિર્ફ મુગાયરત (વિરોધાભાસ) બરતતા હે બલકે બા'ઝ અવકાત ઉસે મુત્લકન ગુમરાહ બલકે કાફિર ઔર મુશ્રિક કરાર દેનેસે ભી નહીં ચુકતે.

મૈંને અર્ઝ કિયા કે આપ એક ઐસે મુલ્કમેં રેહતે હે જહાં મુસલમાનોં પર કમ્યુનિઝમકી ઈન્તિહાઈ ખતરનાક અંધેરી રાત ગુઝરી હે,યે અલ્લાહ તઆલાકા કરમ હે કે યે રાત ગુઝર ગઈ,ઔર મુસલમાનોં ને કમસે કમ નામ ઔર અકીદેકી હદ તક અપના ઈમાન મહફૂઝ રખા, લેકીન ઉસ તારીક (અંધેરી) રાતમેં જો નસલે પરવાન ચળ્હી હૈં વો દિનકે મબાદી (બુન્યાદી તાલીમ) તકસે બે ખબર હૈં, અલ્હમ્દુલિલ્લાહ આપ હઝરાતકી કોશિશોંસે અબ સૂરતે હાલમેં ખાસા બદલાવ આ રહા હે. લેકીન અગર ઐસે મૌકે પર હનફી ઔર સલફીકે ઝઘડે કિયે ગયે તો ખતરા હે કે નવજવાન અસલ દીનસે બરગશ્તા (વિમુખ) ન હો જાએં. હમારે દરમિયાન બેશક ફુરૂઈ ઈખ્તિલાફાત મૌજૂદ હે, લેકીન ઈન બાતોંકી તા'દાદ કહીં ઝયાદા હે જિન પર હમ મુત્તફિક હૈં, અપને અપને દાયરોંમેં બેશક અપને તરીકોં પર અમલ કરેં, લેકીન કિસી દૂસરેકે તરીકે પર તઅનો તશ્નીઅ (બુરા ભલા કેહનેસે)સે દૂર રહેં.

ઈજતિહાદી ઉમૂરમેં કોઈ જાનિબ મુન્કિર નહીં હોતી ઈસ લિયે ઉન પર નકીર ભી જાઈઝ નહીં, નીઝ નવજવાન જિસ કિસી કી કોશિશ સે ઈસ્લામી ઝિન્દગીકી તરફ આ જાએ ઉસે ગનીમત સમઝેં ઔર અપની કોશિશોંકો દીનકે મબાદી (બુન્યાદી ઈલ્મ) પર મરકૂઝ રખેં.

ઈમામ સાહબ સાથ સાથ મેરે બયાનકા અલબાની ઝુબાનમેં તર્જુમા કર રહે થે ઔર પુરા મજમા હમા તન ગોશ થા, યહાં તકકે ઈશાકા વકત હો ગયા. ઈસ મૌઝૂઅકી મેરી નઝરમેં અહમીયત ઈસ લિયે થી કે બલકાની રિયાસતોંમેં મુસલમાન હનફી હૈં લેકીન જો લોગ સઉદી યુનીવર્સિટીયોંમેં પળ્હ કર લોટે હે, અલ્લાહકે ફઝલસે વો કામ તો અચ્છા કર રહે હે લેકીન બાઝ જોશીલે નવજવાન સલફીયતકે જોશમેં ગેર ઝરૂરી મસાઈલ છેળ કર બહષો મુબાહષાકી ફિઝા પયદા કર દેતે હૈં ઉનકે મુકાબલેમેં હનફી ઉલમા ઉનકી તરદીદ કરતે હે, ઈસ તરહ યહાંકે આમ મુસલમાન જો દીનકે મબાદીસે નાઆશ્ના (અનજાન) હૈં જો દીનકે બારેમેં સખ્ત કશ્મકશકા શિકાર હો જાતે હૈં ખુદા કરે કે મેરી યે કમઝોર મગર દર્દમંદાના આવાઝ કોઈ અષર પયદા કર સકે. ઈમામ સાહબ બઝાતે ખૂદ સઉદી અરબસે તા'લીમ હાસિલ કરકે આયે થે, લેકીન ઉન્હોંને મેરી આજિઝાના ગુઝારિશાતકી તાઈદ કી ઔર બતાયા કે અલ્હમ્દુલિલ્લાહ હમ ઈસી નહજ પર કામકી કોશિશ કર રહે હે, આપકી બાતેં બિલકુલ દુરૂસ્ત હૈં ઔર હમ સબકો ઈસી તરહ મિલ કર કામ કરના ચાહિયે.

તમામ હાઝિરીન બહૂત મુહબ્બતસે મિલે, ઔર અલ્લાહ તઆલાકે ફઝલો કરમસે બયાનકા બહુત અચ્છા અષર નઝર આયા, માલૂમ હુવા કે યે બયાન ઈન્ટરનેટ પર બરાહે રાસ્ત નશ્ર હો રહા થા, ઈસ લિયે અલ્હમ્દુલિલ્લાહ બળે પેમાને પર સુના ગયા ઔર લોગોંને બતાયા કે ઉસ પર મુષ્બત તબ્સરે રેકોર્ડ કિયે ગયે.

મગ્રિબકી નમાઝ યહાં સાળે આઠ બજે ઔર ઈશા સાળે દસ બજે હો રહી થી, ઈસ લિયે મસ્જિદસે ગ્યારાહ બજેકે બાદ નિકલે, યહાંસે હમેં દિર્રોસ જાના થા, જહાં હમારે બહૂતસે સાથી પેહલે હી

પહૂંચ ચુકે થે, રાત હમેં વહીં ગુઝરાની થી.

દિર્રોસ બહીરએ એડ્રિયાટિકકે કિનારે એક શહર હે જિસકે બારેમેં બતયાા ગયા થા કે તિરાના શહરસે ૪૫ મિનટકે ફાસલે પર વાકેઅ હે, લેકીન ચંદ દર ચંદ ગલત ફેહમીયોંકી બિના પર હમારા રાસ્તા બહૂત લંબા હો ગયા ઔર હમ જબ દિર્રોસકી હોટલ પર પહૂંચે તો રાતકે દેઢ બચ ચુકે થે, હમારે સાથીયોંને કુછ ખાના હમારે લિયે બચા કર રખા હુવા થા, ગર્ઝ બિસ્તર પર જાતે જાતે દો બજ ગયે.

મેરે લિહાઝસે દિર્રોસ આનેકા મકસદ સિર્ફ યહાં રાત ગુઝરાના થા, કયૂંકે યહાં હઝરત મવલાના મુફતી અહમદ સાહબ ખાનપૂરી (મ.ઝી.) ખિતાબ કર ચુકે થે ઔર મુઝે મગ્રિબકે બાદ તિરાના હી કી મસ્જિદમેં બયાન કરના થા, અગલી સુબ્હ હમેં અસલમેં બોસ્નિયા જાના થા, લેકીન યહાંસે બોસ્નિયાકે કરીબ તરીન શહરકા ફાસલા (અંતર) કમસે કમ બારહ ઘંટેકા થા ઔર મવલાના હનીફ સાહબકો માલૂમ થા કે સડકકે રાસ્તે મેરે લિયે ઈતના લંબા સફર બરદાશ્તકે બાહિર હે. ઈસી લિયે ઉન્હોંને દરમિયાનમેં મોન્ટિનીગ્રોકે એક શહર ''ઉલસન''મેં હમારે સાથીયોંકે લિયે બુકિંગ કરાઈ હૂઈ થી, તાકે એક રાત બીચમેં આરામકી મિલ જાયે, અલબત્તા હઝરત મવલાના મુફતી અહમદ સાહબ ખાનપુરી સાહબ (મ.ઝી.)કો કલ સુબ્હ હી બોસ્નિયાસે ઈન્ડિયા રવાના હોના થા, ઈસ લિયે ઉન્હોંને મવલાના હનીફ સાહબ ઔર ઉનકે સાથીયોકે સાથ બારહ ઘંટે મુસલસલ સફરકી મશક્કત ગવારા ફરમા લી ઔર વો હમસે પેહલે બોસ્નિયાકે લિયે રવાના હો ગયે ઔર હમ રાત દેર તક જાગનેકી વજહસે તકરીબન સાળે ગ્યારા બજે સુબ્હ રવાનગીકે લિયે તૈયાર હૂયે.

દિર્રોસ શહરમેં અપને પેહલે દૌરએ અલબાનિયામેં દેખા થા કે બહીરએ એડ્રિયાટિકકે સાહિલ પર વાકેઅ હે ઔર સુબ્હકે વકત

હોટલસે ઉસકા મંઝર બળા દિલ ફરેબ થા, યહાંસે હમ રવાના હૂયે તો તકરીબન દો ઢાઈ ઘંટે અલબાનિયા હી મેં ચલતે રહે, અલબાનિયાકા આખરી શહર શિકોદ્રા થા જિસમેં મે પેહલે ભી જા ચુકા હૂં, યે બળે બળે ઉલમાકા શહર હે ઔર શૈખ નાસિરૂદ્દીન અલબાની (રહ.) ઉસી શહરમેં પયદા હૂયે થે, ઉસ શહરકે બાહિર ગુઝરતે હૂયે હમ દો બજે મોન્ટિનીગ્રોકી સરહદ પર પહૂંચ ગયે.

મોન્ટિનીગ્રોકા મા'ના "સિયાહ પહાડ" ઈસી લિયે ઉસકા અરબી નામ " જબલે અસવદ" હે ઔર ઉસકે પહાળોંકો દેખકર યે નામ બિલકુલ દુરૂસ્ત માલૂમ હોતા હે ઈસ લિયે કે પહાડ અગરચે નિહાયત સરસબ્ઝ ઔર બહૂત ખૂશ મંઝર હૈં, લેકીન ઉનકી તેહમેં પહાળોંકી સિયાહી મહસૂસ કી જા સકતી હે, મોન્ટિનીગ્રો ૧૩૮૧૦ કી.મી.કે રકબેમેં ફેલા હુવા હે, યહાંસે તકરીબન તીન ઘંટેકા સફર ઈસ તરહ તય હુવા કે હમારે દાઈ તરફ ઊંચે ઊંચે સરસબ્ઝો શાદાબ પહાડ થે, જો કુદરતી તૌર પર અંજીર, ઝયતૂન ઔર ખૂબાનીકે (સુંદર) દરખ્તસે માલામાલ નઝર આ રહે થે, ઔર બાઈ તરફ બહરે એડ્રિયાટિક ઔર ઉસકે હસીન જઝીરે થે, એડ્રિયાટિકકે દૂસરી તરફ ઈટલીકા ઈલાકા થા, મૌસમ ભી બહૂત ખૂશગવાર ઠંડા થા, ઔર પૂરે સફરમેં અલ્લાહકી કુદરત વ હિકમત ઔર સનાઈકે કરિશ્મોંસે આંખેં ઠંડી હો રહી થીં, ભાઈ જાન મર્હૂમકા શઅર યાદ આયા.

ઈસ આઈના ખાનેમેં સભી અકસ હૈં તેરે
ઈસ આઈના ખાનેમેં તૂ યકતા હી રહેગા

મોન્ટિનીગ્રોકા દારૂલ હુકૂમત પોડોરિકા (Podgorica) હે, લેકીન બોસ્નિયા જાતે હૂયે વો રાસ્તેમેં નહીં પળતા, ઈસ લિયે હમકો ઉસકે એક ઔર શહર ઉલસિંજ (Ulcinj) જાના થા જો બોસ્નિયાસે

નિસ્બતન કરીબ થા, વહાં એક હોટલમેં અસરકે બાદ કયામ કિયા, નઝદીક હી એક મુસલમાનોંકા રેસ્ટોરેન્ટ થા ઔર માલૂમ હુવા કે યહાં મુસલમાન અચ્છી ખાસી તા'દાદમેં આબાદ હૈં ઔર યહાં ભી હલાલ ખાના આસાનીસે મયસ્સર આ જાતા હે, રાત હમને યહાં ગુઝારી, ઔર અગલી સુબ્હ હમ દસ બજેકે બાદ યહાંસે બોસ્નિયાકે લિયે રવાના હો ગયે, યે પૂરા રાસ્તા બહરે એડ્રિયાટિકકે કિનારે કિનારે ઈતના હસીન રાસ્તા થા કે નિગાહેં ઉસસે હટતી નહીં થી. સમંદર, પહાડ ઔર ઉસ પર આસ્માનકો છૂટે હૂયે કુદરતી દરખ્ત બોસ્નિયાકી સરહદ તક દેખનેકી દાવત દેતે રહે. પોને દો બજેકે કરીબ હમ બોસ્નિયાકી સરહદ પર પહૂંચે, યહાં એડ્રિયાટિક હમસે જુદા હો ગયા ઔર સરસબ્ઝ મેદાની ઔર પહાળી ઈલાકે શુરૂ હો ગયે જિનકે બીચમેં બેહતી હૂઈ નદીયાં ઔર ઝીલેં બાર બાર નઝરોંકો તાઝગી બખ્શતી થી.

બોસ્નિયાકે ઈલ્મી શહર મોસ્ટારમેં

બોસ્નિયાકા દારૂલ હુકૂમત સારાજેવો (Sarajevo) હે, ઔર હમારી મંઝિલ વહી થી, બોસ્નિયા હર્ઝેગોવિના (Herzegovina) ૫૧૧૮૦ કિ.મી. રકબે પર ફેલા હુવા હે, સારાજેવો શહર કાફી દૂર થા, લેકીન અલ્લાહ તઆલાને હમારી સહૂલતકા યે ગૈબી ઈન્તિઝામ ફરમાયા કે સારાજેવો સે તકરીબન દો ઘંટેકી મુસાફત પેહલે એક તારીખી શહર મોસ્ટાર (Mostar) આતા હે.

યહાં દમિશ્કકે પળ્હે હૂયે એક નવજવાન આલિમ શૈખ જવ્વાદકો મેરી યહાં આમદકા પતા ચલા તો ઉન્હોંને અમેરીકામેં અપને કિસી દોસ્તકો ફોન કરકે ઉનસે મેરા યા મેરે કિસી સાથીકા નંબર લેના ચાહા તો ઉન્હોંને મુફતી શબ્બીર સાહબકે સાહબઝાદે મૌલાના યુસૂફ શબ્બીરકા નંબર દે દિયા જો ઈસ સફરમેં હર વકત મેરે સાથ થે, ઉનસે

બાત કરકે ઉન્હોંને કહા કે સારાજેવોસે પેહલે ઉનકા શહર મોસ્ટાર આતા હે ઔર વો ચાહતે હેં કે હમારે કાફલેકી વો મહેમાની કરેં, ચુનાન્ચે હમને મોસ્ટારમેં ઉનકે ઘર પર કયામ કિયા, ઉન્હોંને હમ ગ્યારા અફરાદકે લિયે બેહતરીન ખાનેકા ઈન્તિઝામ કર રખા થા, જો મકામી અંદાઝકા ખાના થા, લેકીન સબને ઉસકા બહૂત લુત્ફ ઉઠાયા, ઉનકે ડાઈનિંગ રૂમકો દેખા તો વો કિતાબોંસે ભરા હુવા થા ઔર ઉનમેં મેરી ભી કઈ કિતાબેં મૌજૂદ થીં, જિન પર ઉન્હોંને મેરે દસ્તખત લિયે, ઉન્હોંને બતાયા કે શહર મોસ્ટાર ઉલમાકા શહર રહા હે જહાંસે બળે બળે ઉલમા ઔર મુસન્નિફીન (લેખક) પયદા હૂયે હેં, ઉન્હોંને યહાંકે ઉલમાકી તાલીફાત કે મખ્તૂતે દિખાયે ઔર સાથ હી યે લરઝહ ખેઝ હકીકત ભી કે ઈન મુસન્નિફીનકે વારિષ અબ મુસલમાન ભી નહીં રહે. ઈન્નાલિલ્લાહિ વ ઈન્ના ઈલયહિ રાજિઉન.

એક અહમ મખ્તૂતા ઉસૂલે ફિકહ હનફી પર શૈખ મુસ્તુફા ઐયુબી ઝાદહ મઅરૂફ બિહી (ઉર્ફે) શૈખ યૂયૂકી શરહ "અલમુન્તખબ" કા થા, "અલમુન્તખબ ફી ઉસૂલિલ્ મઝહબ" હકીકતમેં ઈસ કિતાબકા નામ હે જો હમારે દર્સે નિઝામી (અભ્યાસ ક્રમ)મેં "હુસામી" કે નામસે મશહૂર હે ઔર અપને મુઅલ્લિફ શૈખ હિસામુદ્દીન મુહમ્મદ બિન મુહમ્મદ બિન ઉમર અલ અખ્સીકશી (રહ.) કી મુનાસબત સે ઉસે હુસામી કહા જાતા હે, શૈખ મુસ્તુફા ઐયુબી (રહ.) જો મોસ્ટારહી કે બાશિન્દે થે ઉન્હોંને હુસામીકી યે મબ્સૂત શર્હ લિખી થી.

શૈખ જવ્વાદને એક મત્બૂઆ કિતાબ " الجوهر الأسنى فى تراجم علماء وشعراء بوسنه " ભી દિખાઈ જિસમેં બોસ્નિયાકે ઉલમાકે હાલાત ઝિક્ર કિયે ગયે હેં, શૈખ જવ્વાદ ખૂદ ભી નિહાયત ઈલ્મ દોસ્ત ઔર વસીઉલ મુતાલઆ (અભ્યાસી) નવજવાન હે ઔર હમારે સાથ

રેહનેકે દૌરાન મુસલસલ ઈલ્મી સવાલાત કરતે રહે, ઉન્હોંને મેરે કયલૂલાકે લિયે એક કમરા તૈયાર કર રખા થા જહાં કુછ આરામ કરનેકે બાદ વો શહર મોસ્ટાર દિખાનેકે લિયે ગયે, ઉસ શહરમેં પચાસ ફીસદ આબાદી મુસલમાનોંકી ઔર પચાસ ફીસદ સર્બ ઈસાઈયોંકી હે, શહરમેં પંદરહ મસ્જિદેં હે ઔર યહાં ભી મુસલમાનોંકો કેદો બંદ ઔર ખૂનરેઝીકા નિશાના બનાયા ગયા થા, શૈખ જવ્વાદને બતાયા કે ઉનકે વાલિદકો કેદ કિયા ગયા ઔર ઉનકે ચચાઝાદ ભાઈ શહીદ હૂયે.

યે શહર દરિયાએ નેરેટવા (NERETVA RIVER) કે દોનોં તરફ આબાદ હે, યહાં પહાડકી બુલંદી પર એક પુરાના પુલ હે જો ઉસ દરિયા પર બના હુવા હે ઔર સય્યાહોંકી દિલચસ્પીકા મરકઝ હે ઉસ પુલસે દરિયા એક આબશાર(ધોધ)કી સૂરતમેં ગિરતા નઝર આતા હે, યહીંસે સીળ્હયાં કોસ્કી મુહમ્મદ પાશા (Koski Mehmed pasha) મસ્જિદ તક પહૂંચતી હૈં જિસકે મીનારોંસે શહરકા તાઈરાના મંઝર નઝર આતા હે.

મોસ્ટારકે મુઝાફાતમેં એક કદીમ ખાનકાહ ભી હે જો દુરવેશ ખાનકાહ કેહલાતી હે, ખુલાસા યે કે ઈસ ઉલમા ઔર અવલિયાકે શહરમેં આજ હમ દીનકે નામ લેવા બતોરે ખાસ અપને લિબાસમેં બિલકુલ અજનબી મહસૂસ હોતે થે.

અઝીઝમ મવલાના યુસૂફને કહા કે બા'ઝ જગહ સય્યાહ હમે ઈસ તરહ દેખતે હૈં જૈસે હમ ભી સય્યાહોંકી દિલચસ્પીકી ચીઝ (Tourist attraction) હોં.

મગ્રિબકી નમાઝ યહાં તકરીબન દસ બજે હો રહી થી, હમને એક ઐસી મસ્જિદમેં નમાઝ અદા કી જો ૮૯૪ સાલ પેહલે સુલતાન સુલૈમાનકી બનાઈ હૂઈ થી, મગ્રિબકે બાદ શૈખ જવ્વાદને તમામ

સાથીયોંકે લિયે ઈશાઈય્યા (શામકે ખાનેકા) ઈન્તિઝામ કિયા ઔર ઉનકા ઈસ્રાર થા કે હમ રાતમેં ઉન્હીંકે યહાં કયામ કરેં. ઔર સુબ્હકો સારાજેવો રવાના હોં. અગરચે સારાજેવો યહાંસે દો ઢાઈ ઘંટેકી મુસાફત પર થા ઔર લંબે સફરકે બાદ યે મઝીદ સફર શાક (દુશ્વાર) માલૂમ હો રહા થા, લેકીન રાય યહી બની કે યે મુશક્કત ઉસી વકત ઉઠાઈ જાયે તાકે સારાજેવો પહૂંચ કર ઈત્મીનાન હો કે અબ સડકકા કોઈ ઔર સફર નહીં હે, ચુનાન્ચે હમ શૈખ જવ્વાદસે મઅઝિરત કરકે રવાના હો ગયે, રાતકે વકત સડક બિલકુલ સાફ થી, ઈસ લિયે અલ્લાહકે ફઝલસે હમ દો ઘંટેમેં સારાજેવો કે હોટલમેં પહૂંચ ગયે, ઉસ વકત રાતકે તકરીબન દો બજ રહે થે,ઈન ઈલાકોંમે યે દિન ઐસે થે કે જિનમેં યહાં રાતકો શફકે ગુરૂબ નહીં હોતી, ઈસ લિયે નમાઝે ફજર ઉસ વકત પળ્હી જા સકતી થી. ચુનાન્ચે ફજરકી નમાઝ અદા કરકે હમ સો ગયે ઔર દિલ મુત્મઈન હો ગયા કે અબ ચાર દિન તક સડકકા કોઈ લંબા સફર નહીં હે.

બોસ્નિયાકી મુખ્તસર તારીખ

આગે બળ્હનેસે પેહલે બોસ્નિયાકા મુખ્તસર તઆરૂફ કરા દેના ઝરૂરી માલૂમ હોતા હે.

બોસ્નિયા યુરોપકે જુનૂબ મશ્રિકમેં જઝીરા નુમા બલકાન કી એક ઈન્તિહાઈ સરસબ્ઝો શાદાબ રિયાસત હે, ખિલાફતે ઉસ્માનિયાકે દૌરમેં યે ઉલમા, ફુકહા ઔર ઉદબાકા એક અહમ મરકઝ થી, યહાં ખિલાફતે ઉસ્માનિયાકી હુકૂમત સન ઈસ્વી ૧૪૬૩ મેં કાઈમ હૂઈ ઔર ચાર સો સાલ તક શાનો શૌકત ઔર ખૂશ હાલીકે સાથ જારી રહી, જબ ખિલાફતે ઉસ્માનીયા કમઝોર પડની શુરૂ હૂઈ તો યુરોપકી બળી તાકતોં, ખાસ તૌર પર બરતાનિયા, ફ્રાન્સ ઔર ઓસ્ટ્રિયાકી નિગાહેં ઈસ ખિત્તે પર ટીકી હૂઈ થી. યહાં બાર બાર યે આવાઝેં ઉઠાઈ જાતીં કે યહાં ઈસાઈ

આબાદીકો ઉસકે હુકૂક નહીં દિયે જા રહે હૈં, ઉસ બહાનેકો તકવીયત દેનેકે લિયે બા'ઝ અવકાત ઐસે ઈન્તિહા પસંદોકો ભી તૈયાર કિયા ગયા જો વાકિઅતન ઈસાઈયોંકે ખિલાફ પુરતશદુદ કારવાઈયાં કરતે ઔર મઝકૂરા બાલા યુરોપી હુકૂમતેં ખિલાફતે ઉસ્માનિયાકે પાસ શિકાયતેં લે કર પહૂંચ જાતે ઔર ઉસે મજબૂર કરતેં કે બલકાનકી ઈન રિયાસતોકો ઝયાદાસે ઝયાદા મુખ્તારી દી જાયે.

ઈસ સાઝિશકી પૂરી તફસીલ શૈખુલ ઈસ્લામ હઝરત મવલાના સય્યિદ હુસૈન અહમદ સાહબ મદની (રહ.)ને અપને ખૂદ લિખી હૂઈ સવાનેહ "નકશે હયાત" મેં બયાન ફરમાઈ હૈં.

ખિલાફતે ઉસ્માનિયા ચૂંકે ઉસ વકત કમઝોર પડ ચુકી થી ઈસ લિયે વો ધીરે ધીરે ઉન્હેં ખૂદ મુખ્તારી દેને પર મજબૂર હૂઈ ઔર અગરચે અબ ભી ઉન્હેં ખિલાફતે ઉસ્માનીયાકે એક અહમ સુબેકી હેષીયત હાસિલ થી, લેકીન ઉસ પર મરકઝકી ગિરિફત (પકડ) ઢીલી પળતી ગઈ ઔર આખિરકાર સન ઈસ્વી ૧૮૭૮મેં બર્લિનકે મુઆહિદેકે નતીજેમેં યે ઈલાકા ઓસ્ટ્રીયા, હેંગરીકે કંટ્રોલમેં આ ગયા.

ઈસ હુકૂમતકે ખિલાફ સર્બ ઈસાઈયોંને એક ખુફીયા મુહીમ શુરૂકી જિસકા એક નતીજા યે હુવા કે જબ ઓસ્ટ્રિયાકે એક વલીએ અહદ આર્ક ડયુક ફ્રેન્ચ ફર્ડિનાન્ડને બોસ્નિયાકે શહર સારાજેવોકા દૌરા કિયા તો ૨૮ / જૂન ૧૯૧૪ ઈસ્વીકો સર્બ ઈસાઈયોંકે ઈસ ગ્રુપને ઉસે ઔર ઉસકી બીવીકો કત્લ કર દિયા, યે કત્લ હી પેહલી જંગે અઝીમકા નુકતએ આગાઝ બના, ઔર આસ્ટ્રિયા, હેંગરીને સલતનતે સર્બિયાકો જંગકા અલ્ટીમીટમ દે દિયા ઔર બળી બળી તાકતેં ઈસ જંગમેં શરીક હો ગઈ જિસકી વજહસે જંગે અઝીમ જૂલાઈ ૧૯૧૪ ઈસ્વીસે લેકર ૧૧ / નવેમ્બર ૧૯૧૮ ઈસ્વી તક જારી રહી ઔર ઉસકે નતીજેમેં

બોસ્નિયા સલતનતે સર્બિયાકે તહત આ ગયા, જિસકા નામ બાદમેં યુગોસ્લાવિયા રખ દિયા ગયા.

સન ઈસ્વી ૧૯૨૯મેં સલતનતે યુગોસ્લાવિયા કાઈમ હો ગઈ ઔર બલકાનકી તમામ રિયાસતેં ઉસકે કબ્ઝેમેં આ ગઈ. ઉસ ઝમાનેમેં ભી ઈલાકેકે લોગોં, ખાસ કરકે મુસલમાનોં પર બહુત હી જબ્રો તશદુદ (જુલ્મો ઝયાદતી)કા બદતરીન દૌર ગુઝરા. દૂસરી જંગે અઝીમમેં હિટલરને હમ્લા કરકે ૧૯૪૧ ઈસ્વીમેં યુગોસ્લાવિયા પર કબ્ઝા કર લિયા, યે કબ્ઝા ૧૯૪૫ ઈસ્વી તક જારી રહા ઔર હિટલરકી શિકસ્તકે બાદ યહાં કમ્યુનિસ્ટોંને "સોશિયલિસ્ટ રી પબ્લિક ઓફ યુગોસ્લાવિયા" કે નામસે અપની હુકૂમત કાઈમ કર લી. કમ્યુનિઝમકા યે દૌર ૧૯૪૫ ઈસ્વીસે ૧૯૯૨ તક જારી રહા, ઉસ દૌરમેં કમ્યુનિસ્ટોંને મઝહબકો ફના કરનેકે લિયે મુસલમાનોં ઔર ઈસાઈયોં દોનોં પર બદતરીન મઝાલિમ ઢાયે, મસ્જિદોં પર પાબંદી લગાદી ગઈ, દીની તા'લીમ મમ્નૂઅ કરાર પાઈ, દીની કિતાબેં ઘરોંમે રખને પર બદતરીન સઝાએં જારી કી ગઈ. અલબત્તા યહાંકા હાલ અલબાનિયાસે ઈસ લિયે બેહતર થા કે યહાં તમામ મસ્જિદેં શહીદ નહીં કી ગઈ. ઔર દિખાનેકે લિયે કુછ દીની ઈદારે ભી બર કરાર રેહને દિયે ગયે.

સન ઈસ્વી ૧૯૯૦ તક કમ્યુનિસ્ટ યુગોસ્લાવિયાકી હુકૂમત જારી રહી ઔર જબ કમ્યુનિસ્ટ રિયાસતેં નાકામ હોકર ટૂટ ફૂટકા શિકાર હૂઈ તો યુગોસ્લાવિયાકી રિયાસતેં ભી ખૂદ મુખ્તાર બનને લગીં, બોસ્નિયામેં અકષરીયત મુસલમાનોંકી થી ઔર ઉસે આઝાદ રિયાસત કરાર દેનેમેં બહુતસી રૂકાવટે ડાલી ગઈ, આખિરકાર બોસ્નિયાકે સરબરાહ અલીજા ઈઝ્ઝત બેગને ઉસકી આઝાદીકા એલાન કર દિયા, સર્બિયા ઔર ક્રોશિયા વગૈરહને ઉસકી મુખાલફતમેં સાબિક યુગોસ્લાવિયાકી ફોજકે

સાથ મિલ કર બોસ્નિયાકે દારૂલ હુકૂમત સારાજેવો પર હમલા કર દિયા, એક તરફ હમલા કરનેવાલે સર્બિયોંકે પાસ અસ્લહાકા બળા ઝખીરા થા ઔર બોસ્નિયાકે મુસલમાનોંકે પાસ સાઝો સામાનકી કમી થી, ઈસ ગૈર મુતવાઝિન સુરતે હાલમેં બોસ્નિયા પર એક મુસીબત અકવામે મુત્તહિદાને યે ડાલ દી કે ઉસ ઈલાકેમેં અસ્લહા (હથિયાર) કી સપલાઈ પર મુકમ્મલ પાબંદી લગાડી ગઈ, ઉસ પાબંદીકે બારેમેં બોસ્નિયાકે એક લીડર હારિષ સિલાઝડિક (Haris Silajdzic) ને યે જુમ્લા કહા થા કે,

" ઈસ પાબંદીને સિર્ફ મઝલૂમકો સઝા દી હે ઔર ઝાલિમોંકી હિમાયત (સમર્થન) કી જિસકે પાસ ઈતના અસ્લહા થા જિસે વો સંભાલ ભી નહીં સકતા થા"

ઈસ મુશ્કિલ સૂરતે હાલમેં બોસ્નિયાકે મુસલમાનોંને બળે સબ્રો ઈસ્તિકામતકે સાથ યે જંગ લળી ઔર ઉસ જંગમેં બોસ્નિયાકે મુસલમાનોંકી મદદકે લિયે બહુતસે મુસ્લિમ મુલ્કોંકે રઝાકાર મુજાહિદીન આસપાસસે વહાં પહૂંચ ગયે ઉનમેં મશ્રિકે અવસત (પૂર્વ મધ્ય), શિમાલી આફ્રિકા, અફઘાનિસ્તાન, પાકિસ્તાન, તુર્કી, સ્પેન, જર્મન વગૈરહકે મુસલમાન શામિલ થે, જો શુરૂમેં ઈમ્દાદી કારવાઈયોંકે લિયે વહાં રહે ઔર બાદમેં ઉન્હોંને બોસ્નિયાકી ફોજકે સાથ શાના બશાના (કંધેસે કંધા મિલા કર) જંગમેં હિસ્સા લિયા, ઈસ તીન સાલા જંગકે દૌરાન બોસ્નિયાકે સરબરાહ ઈઝ્ઝત બેગકો અમનકી કઈ તજવીઝેં પેશ કી ગઈ જિનમેં એક તજવીઝ યે થી કે બોસ્નિયાકો તકસીમ કરકે મુસલમાનોંકો દો ઈલાકોંકે બીચમેં એક ગૈર મુસ્લિમ હુકૂમત કાઈમ કી જાયે.ઈસ તજવીઝકો મુસ્તરદ (ખારીજ) કરતે હૂયે ઈઝ્ઝત બેગ મર્હૂમકા યે જુમ્લા તારીખકા હિસ્સા બન ગયા હે કે,

We choose the certainty of war over the uncertainty of prace, and we will fight.

"યા'ની હમ ગૈર યકીની અમનકે મુકાબલેમેં જંગકી યકીની હાલતકો ઈખ્તિયાર કરતે હૈં, હમ લળતે રહેંગે"

ઔર આખિરકાર બોસ્નિયા હર્ઝેગોવિનાકે નામસે એક આઝાદ રિયાસત વુજૂદમેં આ ગઈ, જબ યે લળાઈ જારી થી તો અલ્હમ્દુલિલ્લાહ! પાકિસ્તાન ઔર ઉસકે અવામકી તરફસે ઉસમેં બોસ્નિયાકે મુસલમાનોંકે લિયે મુમ્કિના ઈમ્દાદ ભેજી ગઈ થી, જિસકા ઝિક્ર આગે ઈન્શાઅલ્લાહ ! આયેગા, લકીન સચ્ચી બાત યે હે કે ઉસ જંગકી તફસીલાત ઔર ઉસકી નોઈય્યત અબ ઈસ દૌરમેં સમઝમેં આઈ.

સારાજેવાકા દોરા

સારાજેવા પહૂંચનેકે બાદ હઝરત મુફતી અહમદ સા. ખાનપૂરી (મ.ઝી.) ઔર ઉનકે દો સાથીયોંકે અલાવહ જો સુબ્હ સુબ્હ યહાંસે હિન્દુસ્તાન રવાના હો ગયે, અબ હમારે કાફલે કે દૂસરે તમામ અરકાન જમા હો ચુકે થે ઈસ દોરેકે મુહર્રિક મવલાના મુહમ્મદ હનીફ સાહબને આજકે દિન (મંગલ ૨૬ / જૂન ૨૦૧૮ ઈસ્વીકો) યે પ્રોગ્રામ બનાયા હુવા થા કે સારાજેવા શહરકા દોરા કિયા જાયે જિસમેં બા'ઝ મુલાકાતેં ભી શામિલ થીં.

સારાજેવા બોસ્નિયા હર્ઝેગોવિનાકા દારૂલ હુકૂમત હે જિસકે દરમિયાન દરિયાએ મિલજેકા (Milkeca) બેહતા હે ઔર તીન તરફસે આલ્પસકે ઊંચે ઊંચે પહાડસે ઘેરે હૂયે થા, જહાં સે વો મુસલસલ શહર પર ગોલાબારી ઔર ફાયરિંગકા સિલસિલા જારી કિયે હૂયે થે શહરકી બહૂતસી ઈમારતેં ઔર બેશુમાર ઈન્સાન ઈસ ગોલાબારીકી નઝર હૂયે.

દૂસરી તરફ બોસ્નિયાકે મુસલમાનોંકી ફોજ કમ ભી થી ઔર ઉનકે પાસ અસ્લહા ભી બહૂત થોળા થા, ઈસ અસ્લહાકે ઝરીયે પહાળોં પર બેઠી હૂઈ ફોજકા મુકાબલા કરના ઈન્તિહાઇ મુશ્કિલ થા. દૂસરી તરફ ઉનકો બાહિરસે હથિયાર હી નહીં. ખાને પીનેકી ચીઝોંકી સપલાઈ ભી ઈસ લિયે બંદ થી કે સપલાઈકે રાસ્તોં પર યા તો દુશ્મનકા કબ્ઝા થા, યા અકવામે મુત્તહિદાકી ફૌજેં હાઈલ થી.યહાં આકર હી સહીહ અંદાઝા હોતા હે કે જંગકે દૌરાન બોસ્નિયાકે મુસલમાન કિન સબ્ર આઝમા હાલાતસે ગુઝરે હૈં.

હમ સબસે પેહલે શહરકી સબસે પુરાની મસ્જિદમેં ગયે જો સુલતાન મુહમ્મદ ફાતેહ ષાની (દૂસરે)ને સન ઈસ્વી ૧૪૬૨ મેં બનાઈ થી ઔર અબ "શાહી મસ્જિદ" (Emperors Mosque) કેહલાતી હે. યહાં શૈખ સદરૂદીનને હમારા ઈસ્તિકબાલ કિયા જો ઈસ મસ્જિદકે ઈમામ ઔર ઈસ્લામી યુનીવર્સિટી ઈસ્લામાબાદકે ફારિગુત્તહસિલ હૈં, ઉન્હોંને હમેં બોસ્નિયાકી જંગકી તફસીલાત બતાઈ, ઔર સાથ યે કહા કે અગરચે ઉસ જંગમેં દો લાખ મુસલમાન શહીદ હૂયે લેકીન આખિરકાર ઈસ લિહાઝસે મુસલમાનોંકે લિયે રહમત ષાબિત હૂઈ કે મુસલમાનોં પર દીનકી જો ગિરિફત (પકડ) પિછલે દોરમેં કમઝોર પડ ગઈ થી, ઈસ જંગને ઉનકે અંદર એક નઈ રૂહ ફૂંક દી ઔર અબ ધીરે ધીરે યહાંકે દીની હાલાત બહૂત બેહતર હો રહે હૈં.

સારાજેવાકે પુરાને શહરમેં એક યુનીવર્સિટી હે, જિસમેં ઈસ્લામી ઉલૂમકા એક મઝબૂત શોઅબા હે, ઉસકે સરબરાહ પ્રોફેસર અહમદ હૈં જિન્હોંને મેરી અંગ્રેઝી કિતાબ "ઈન્ટ્રોડકશન તૂ ઈસ્લામિક ફાઈનાન્સીસ" કા બોસ્નિયાકી ઝુબાનમેં તર્જુમા શાઈઅ કિયા હે, ઉન્હોંને દઅવત દી થી કે હમ ઉનકી યુનીવર્સિટીકા દોરા કરેં, ચુનાન્ચે ઉસ

યુનીવર્સિટીમેં ઉન્હોંને હમારા બળી મુહબ્બતસે ઈસ્તિકબાલ કિયા ઔર મેરી કિતાબકે બોસ્નિયન તર્જુમેકે મુતઅદદ નુસ્ખે હમેં તોહફેમેં દિયે ઔર કહા કે અલ્હમ્દુલિલ્લાહ યે કિતાબ યહાં કાફી મકબૂલ હૂઈ હે.

ફિર ઉન્હોંને બતાયા કે સિર્ફ પુરાને શહરમેં અસ્સી મસ્જિદે હેં જો ખિલાફતે ઉસ્માનીયાકેં વકતસે ચલી આતી હેં, ઈસ્લામી ઉલૂમકા યે શોઅબા ૧૮૮૪ ઈસ્વીમેં કાઈમ હુવા થા જબ યહાં ઓસ્ટ્રિયાકી હુકૂમત થી ઔર ઉસકા અસલ મકસદ યે થા કે યહાં મુસલમાનોંકે મુકદમાતકા ફેસલા કરનેકે લિયે કાઝીયોંકી તરબીયત કી જાયે. યે તરબીયત ૧૯૪૫ ઈસ્વી તક જારી રહી, ઔર યહાંસે નિકલનેવાલે કાઝી શરઈ અદાલતોંમેં શરઈ ફેસલે કરતે રહે, લેકીન ૧૯૪૬ ઈસ્વીસે ૧૯૭૧ ઈસ્વી તક કમ્યુનિસ્ટ દૌરમેં ઉસકો બંદ કર દિયા ગયા થા. ૧૯૭૧ ઈસ્વીમેં દીન પર પાબંદીયોંમેં કુછ કમી આઈ, જિસકે બાદ ઉસ ફેકલ્ટીને દો બારહ કામ કરના શુરૂ કિયા, અબ ઉસકે તહત છે મદરસે ચલ રહે હેં જિનમેં દો હઝાર તલબા તા'લીમ હાસિલ કરતે હેં, ઉનમેંસે ૧૫૦૦ હઝરાત મસ્જિદોંમેં ઈમામ મુકર્રર હે.

ઉન્હોંને બતાયા કે હમારી ફેકલ્ટી અબ યુનીવર્સિટી ઓફ સારાજેવોકા એક હિસ્સા હે, ઔર અલ્હમ્દુલિલ્લાહ અબ યહાંકે હાલાત બહૂત બેહતરીન હેં, મુલ્કમેં તમામ દીની કામ એક તન્ઝીમકે તહત અંજામ પાતે હેં જો મશીખા કેહલાતી હે ઔર મુખ્તલિફ મકામાત પર મુફતીયોંકા તકર્રુર ભી યહી તન્ઝીમ કરતી હે.

પ્રોફેસર અહમદને કહા કે બોસ્નિયાકી જુબાનમેં દીની કિતાબોંકી કમી હે ઔર હમસે મશ્વરા કિયા કે મઝીદ કિન કિતાબોંકા તર્જુમા યહાંકે લિયે મુફીદ (ફાયદેમંદ) હોગા? મેંને ઉન્હેં ચંદ કિતાબોંકે નામ બતાયે ઔર ઉન્હોંને શુરૂમેં મેરી કિતાબ "આસાન નેકિયાં"કા તર્જુમા શાઈઅ

કરનેકા ઈરાદા ઝાહિર ફરમાયા.

યુનીવર્સિટીસે નિકલનેકે બાદ હમને મગ્રિબકી નમાઝ યહાંકી એક ઔર પુરાની મસ્જિદ ગાઝી ખુસરો બેગમેં અદા કી જો ૧૫૩૧મેં તા'મીર હૂઈ થી, ગાઝી ખુસરો બેગ ખિલાફતે ઉસ્માનીયાકી તરફસે યહાં ગવર્નર બન કર આયે થે ઔર ઉન્હોંને યહાં એક આલીશાન મસ્જિદ મદરસા, કુતુબખાના ઔર મેહમાનખાના કાઈમ કિયા થા, ઉસ મસ્જિદકે અતરાફમેં પુરાને તર્ઝકા એક બારોનક બાઝાર હે જિસમેં પચાસ દુકાનેં હૈં, યે સારી દુકાનેં ગાઝી ખુસરો બેગ (રહ.)ને વકફ કરકે ઉનકે કિરાયે (ભાડે)કી આમદની ઈસ્લામી મકાસિદકે લિયે ખાસ કર દી થી, કમ્યુનિસ્ટ દૌરમેં યે સિલસિલા ખત્મ કર દિયા ગયા થા, અબ એક કાનૂનકે ઝરીયે ઈન અવકાફકો બહાલ કરનેકી કોશિશેં કી જા રહી હૈં.

બોસ્નિયાકી જંગકે દૌરાન ઈસ આલીશાન મસ્જિદ પર મુખ્તલિફ અવકાતમેં તકરીબન સો ગોલે દાલે ગયે જિસસે મસ્જિદકો બહૂત નુકસાન પહૂંચા થા. ૨૦૦૦ ઈસ્વીમેં ઉસકી બળે પેમાને પર મરમ્મત ઔર બહાલીકા કામ હુવા જિસકે નતીજેમેં અબ વો અપને પુરાને શિકવેકે સાથ નુમાયાં નઝર આતી હે,ગાઝી ખુસરો બેગ (રહ.)કા મઝાર ભી મસ્જિદકે મુત્તસિલ વાકેઅ હે, હમને ઈસ અઝીમ મુજાહિદકી કબ્ર પર સલામ અર્ઝ કિયા ઔર ઉનકે લિયે ઈસાલે ષવાબ કિયા.

અગલે દિન મવલાના હનીફ સાહબને યે પ્રોગ્રામ બનાયા થા કે હમ સબ બોસ્નિયાકે એક કસ્બે સ્રેબ્રેનિકા (Srebrenica) જાએં યે કસ્બા ઈસ લિહાઝસે એક મુફરદ કસ્બા હે કે ઉસમેં બોસ્નિયાકી જંગકે દૌરાન આઠ હઝાર મુસલમાનોંકા ઈસ બુરી તરહ કત્લે આમ હુવા થા કે વહાં અબ તમામતર બેવાઓં ઔર યતીમોંકી આબાદી હે, યહાં દોરેકા મકસદ ઉનકી ઝરૂરિયાત જાનના ઔર ઉનકો મદદ પહૂંચાના થા, લેકીન

લોગોંને બતાયા કે યે કસ્બા યહાંસે કમસે કમ ચાર ઘંટેકી મસાફત પર હે ઔર સડક ભી ખરાબ હે, મેં પેહલે હી લંબે સફરસે બહૂત થકા હુવા થા, ઈસ લિયે સાથીયોંને મશ્વરા દિયા કે મેં વહાં ન જાઉ, ઔર જો હઝરાત જા રહે હૈં ઉન્હીસે વહાંકે હાલાત માલૂમ હો જાએંગે ઔર ઉનહીકે ઝરીયે કુછ ઈમ્દાદી રકમ ભી ભેજી જા સકેગી.

ચુનાન્ચે મેં ઔર મેરે સાથી જો મેકડોનિયાસે મેરે સાથ થે વહાં ખૂદ નહીં ગયે ઔર મવલાના હનીફ સાહબકી કિયાદત (આગેવાની)મેં એક બસ વહાંકે લિયે રવાના હો ગઈ, જો હઝરાત વહાં ગયે ઉન્હોંને રાતકો વાપસ આકર બળે દર્દનાક હાલાત બયાન કિયે, ઉનકી મુલાકાત એક ઐસે નવજવાનસે હૂઈ જો ઈસ કત્લે આમકે ઝમાનેમેં કિસી તરહ પહાળોં પર જા બસા થા ઔર દો મહીને ઉસને પહાળોંકે ઉગે હૂયે પોદોં પર ગુઝારા કિયા, વહાંકી આબાદીકે બેશતર મર્દ સર્બિયોંકી ઈસ સફ્ફાકી કા શિકાર હૂયે જિસે અકવામે મુત્તહિદાકે સેક્રેટરી જનરલને તારીખકા બદતરીન કત્લે આમ કરાર દિયા થા, વહાં ચૂંકે બળી તાદાદ બેવાઓં ઔર યતીમોંકી હે, ઈસ લિયે મવલાના હનીફ સાહબ ઔર ઉનકે સાથીયોંને વહાં મુનઝ્ઝમ ઈમ્દાદ ફરાહમ કરનેકે લિયે કુછ મકામી હઝરાતકો એતિમાદમેં લિયા ઔર ઉનસે મુસ્તકિલ રાબ્તા રખનેકા ઈન્તિઝામ કિયા.

ઉમ્મીદકી સુરંગ

જબ યે હઝરાત સ્રેબ્રેનિકા (Srebrenica) રવાના હો ગયે તો હમ ઔર હમારે સાથી બોસ્નિયાકી જંગમેં મુસલમાનોંકા એક અજૂબએ રોઝગાર કારનામા દેખનેકે લિયે ગયે યે એક સુરંગ હે, જિસે અબ "ઉમ્મીદકી સુરંગ" (Tunnel of hope) કહા જાતા હે. જૈસાકે મેં પેહલે અર્ઝ કર ચુકા હૂં, સારાજેવો શહર ઊંચે ઊંચે પહાળોંમેં ઘેરા હુવા

હે જિન પર સર્બ ફોજ કાબિઝ હોકર મુસલસલ ગોલા બારી કર રહી થી, દૂસરી તરફ એરપોર્ટ પર અકવામે મુત્તહિદાકી ફોજ તૈનાત થી, જિસને ઈસ ઈલાકેમેં અસ્લહા (હથિયાર) કી સપલાઇ પર વો પાબંદી લગાઈ હૂઈ થી જિસકા ઝિક્ર પેહલે ગુઝર ચુકા હે, લિહાઝા સારાજેવોમેં અસ્લહા તો દરકિનાર, ખાને પીનેકી ચીઝેં ભી બાહિરસે આનેકા કોઈ રાસ્તા નહીં થા, લોગ ફાકા કશી (ભૂખમરા)કા શિકાર થે, હોસ્પિટાલોંમેં દવાએં ઔર ઈલાજકે આલાત ખત્મ હો ચુકે થે, મુઝે એક બુઝુર્ગને બતાયા કે એક મરતબા જંગકે દૌરાન મેરી ટાંગમેં ગોલી લગી જિસસે ખૂન બુરી તરહ બેહ રહા થા, મેં હોસ્પિટાલ પહૂંચા તો વહાં મુતઅલ્લકા આલાત નહીં થે જિનસે ઈલાજ કિયા જાતા.મેંને ઉનસે કહા કે ઉસ જગહ આમ કિસમકી પટ્ટી બાંધ દો ફિર મેં વો પટ્ટી બંધવા કર જંગમેં શરીક હો ગયા.

ઈન મુશ્કિલ હાલાતમેં બોસ્નિયાકે મુસલમાનોંને સપલાઇ બહાલ કરનેકે લિયે એક ખુફિયા સુરંગ ખોદી જો આઠ સો મિટર લંબી, એક મિટર ચોળી ઔર એક અઅશાર(દશાંશ) છે(૬) મિટર ઊંચી થી. ઔર ઐસે ઈલાકેમેં નિકલતી થી જહાંસે સપલાઇ મુમ્કિન થી. ઈસ સુરંગકા કુછ હિસ્સા યાદગાર કે તૌર પર અબ ભી મહફૂઝ રખા ગયા હે જિસમેં હમને દાખિલ હોકર દેખા તો યે ઈતની તંગ સુરંગ હે કે ઉસમેં ઈન્સાન ઝુક ઝુકકર ચલ સકતા હે, પૂરી કૌમ ઈસ સુરંગકે ખોદમેં શરીક થી. ઔર બહુતસે મર્દ વ ખવાતીન હમેં વો મિલે જો ઉસકી ખુદાઈમેં શરીક થે. યે સુરંગ ચાર મહીને (૧૯૯૩ ઈસ્વી માર્ચ સે જૂન તક) મેં મુકમ્મલ હૂઈ જિસકે નતીજેમેં સપલાઈ ભી બહાલ (મયસ્સર) હૂઈ, ઔર ઉસ રાસ્તેસે અફરાદી કુવ્વત ભી મુહય્યા હૂઈ.

યહાં કે તમામ લોગોંકો હમને પાકિસ્તાનકા શુક્ર ગુઝાર પાયા,

ઉનકા કહના થા કે ઈન સબર આઝમા હાલાતમેં હમેં સબસે બળી મદદ પાકિસ્તાનસે મિલી જિસને હમેં અસ્લહા (હથિયાર) ઔર દૂસરી ઝરૂરિયાત ફરાહમ કીં, હમારે ગાઈડ હારૂન હોજા, જો સુરંગકી ખુદાઈમેં શરીક થે, ઉન્હોંને હમેં બતાયા કે સર્બોને સારાજેવોકા મુહાસરા (ઘેરાવ) તીન સાલ જારી રખા. ઔર ઈસ દૌરાન રોઝાના કી બુન્યાદ પર તકરીબન તીન સો ગોલે શહર પર બરસાયે જાતે થે, શહરકી કોઈ ખિળકી ઐસી ન થી જો સલામત રહી હો, સાળે ગ્યારહ હઝાર અફરાદ ઉસ જંગમેં શહીદ હુયે ઔર તકરીબન છપ્પન હઝાર અફરાદ ઝખમી હૂયે, લેકીન ઈસ સુરંગકે ઝરીયે હમને અસ્લહા ઔર ગોલા બારૂદ (દારૂગોળો) હી નહીં, ગેસ ઔર બિજલી ફરાહમ કરનેકા ભી ઈન્તિઝામ કિયા.

હકીકત યે હે કે યે સુરંગ બોસ્નિયાકે મુસલમાનોંકે સબરો ઈસ્તિકલાલ, હિમ્મતો શુજાઅત ઔર પામર્દીકા એક શાહુકાર હે જિસકી નઝીર કહીં ઔર મિલના મુશ્કિલ હે.

યહાંસે હમ સારાજેવો શહરકે બાહિર પહાળોં ઔર ઝીલોંકા એક ઐસા મંઝર દેખને ગયે જો કુદરતી નઝારોંમેં અપની મિષાલ આપ હે, અગમાન નામી પહાડકે દામનમેં પાંચ ઝીલેં અલગ અલગ નિકલ રહી હૈં જો કહીં મિલતી ઔર કહી જુદા હો જાતી હે ઔર ઉનકે દરમિયાન છોટે છોટે આબશાર ગિરતે નઝર આતે હૈં, ઈસ ઈલાકેકો એક વસીઓ અરીઝ પાર્કકી શકલ દે દી ગઈ હે જિસમેં હર કદમ પર એક નયા મંઝર દઅવતે નઝારા દેતા હે.

બોસ્નિયા ચૂંકે સાલહા સાલ ઈલ્મો ફઝલકા મરકઝ રહા હે, ઈસ લિયે યહાં એક નિહાયત કીમતી કુતુબખાના મશ્હૂર હે, જિસમેં મત્બૂઆત ઔર મખ્તૂતાતકા એક બહૂત બળા ઝખીરા હે.

મઝકૂરા બાલા (ઉપર ઝિકરકી હુયે) પાર્કકી સેરકે બાદ હમ ઉસ

કુતુબખાનેમેં પહૂંચે જો ગાઝી ખુસરો બેગ લાઈબ્રેરી કે નામસે મૌસૂમ હે, લાઈબ્રેરીકે સરબરાહ ડોકટર મુસ્તુફાને હમેં બતાયા કે ઉસમેં અરબી, ફારસી, તુર્કી ઔર બોસ્નીયન ઝુબાનકે દસ હઝાર મખ્તૂતાત મૌજૂદ હે. ઔર કુલ કિતાબોંકી તાદાદ બીસ હઝાર હૈં. ઈસ કુતુબખાનેકી ફેહરિસ્ત અઠારહ જિલ્દોંમેં શાઈઅ હૂઈ હૈં, ઉસમેં બહુતસી કિતાબેં ઐસી હૈં જો બ્રોકલમાનકી ફેહરિસ્તોંમેં ભી મૌજૂદ નહીં હે,. ઉન્હોંને ઈસ ફેહરિસ્તકી સીડી હમેં દી ઔર કહા કે ઉનમેંસે જિસ મખ્તૂતેકો આપ ચાહેં ઈમેલકે ઝરીયે મંગવા સકતે હૈં. કયૂંકે તમામ મખ્તૂતાતકો સ્કીન કર લિયા ગયા હે, ઉન્હોંને હમેં બતાયા કે જંગકે દૌરાન ઈન કિતાબોંકી હિફાઝત હમારે લિયે સબસે બળા મસ્અલા થા. હમને તમામ કિતાબો ઔર મખ્તૂતાતકો કેલેકે છીલકોંમેં છુપાકર સંદૂક બના લિયે થે, ઔર જંગકે દૌરાન આઠ મુખ્તલિફ જગ્હોં પર ઉન્હેં ઝમીન દોઝ તેહ ખાનોંમેં મુન્તકિલ કરતે રહે. અગરચે સિટી હોલકે કુતુબખાનેમેં તકરીબન બીસ લાખ કિતાબેં જલ ગઈ લેકીન ગાઝી ખુસરો બેગ લાઈબ્રેરીકી કિતાબેં ઈસ તરહ મહફૂઝ રહ ગઈ.

મગ્રિબકી નમાઝ હમને શાહ ફહદ મસ્જિદમેં અદા કી જો સઉદી અરબને ૨૦૦૦ ઈસ્વીમેં તા'મીર કરવાઈ હે ઔર ઈસ વકત સારાજેવાકી સબસે બળી મસ્જિદ હે.

હમ વાપસ હોટલ પહૂંચે તો વહાં બોસ્નિયાકે એક મઅરૂફ સ્કોલર ડોકટર સફૂત હમારા ઈન્તિઝાર કર રહે થે. યે અઝહરકે ફારિગુત્તહસીલ હે ઔર મુતઅદદ કિતાબોંકે મુસન્નીફ (લેખક) હે ઔર ઉસ ઈલાકેમે "الاتحاد العالمی لعلماء المسلمین"કે સરબરાહ હૈં, ઉન્હોંને કહા કે બોસ્નિયાકો સુલતાન મુહમ્મદ ફાતેહને ઈસ્તંબૂલકી ફતહકે સિર્ફ આઠ સાલ બાદ ફતહ કિયા થા, ઔર યહાં સદીયોં ઈલ્મો ફઝલકા ચર્ચા રહા, ઔર ૧૯૯૨ ઈસ્વીકી જંગ ઉસ ઇલાકેમેં ઈસ્લામકી બકાકી જંગ થી, જિસકે નતીજેમેં અલ્હમ્દુલિલ્લાહિ તઆલા! યહાંસે ઈસ્લામ ઔર

મુસલમાનોંકો ફના કરનેકા મન્સૂબા નાકામ હુવા, ઉન્હોંને બતાયા કે આઝાદીકે બાદ હમેં યહાં દો બળે મસ્અલોંકા સામના હે, એક તો બરતાનવી સફારતખાનેકી મદદસે યહાં કાદયાનિયોંને અપની તબ્લીગકા કામ શુરૂ કિયા હુવા હે, ઔર જો મુસલમાન ઉનકી હકીકતસે નાવાકિફ હેં વો ઉન્હેં બેઝરર સમઝ કર ઉનકે સાથ લગ રહે હેં. દૂસરા મસ્અલા યે હે કે યહાંકે મુસલમાન સાલહા સાલસે હનફી મઝહબકે પેરોં હેં, ઈસ વકત સબસે બળા મસ્અલા નવજવાનોંકો દીનકી બુન્યાદોંસે બાખબર કરના હે, લેકીન કુછ લોગ સલ્ફીયતકે નામ પર યહાં ઐસી બહષેં શુરૂ કર દેતે હેં જિન્હોંને નવજવાનોંકો સખ્ત ઝેહની કશમકશકા શિકાર બનાયા હુવા હે.

અગલે દિન સુબ્હ હમ પેહલે બોસ્નિયાકે કૌમી અજાઈબ ઘર (મ્યુઝિયમ) દેખનેકે લિયે ગયે, જો ૧૯૧૪ ઈસ્વીમેં કાઈમ હુવા થા ઔર ઉસમેં પથ્થરકે ઝમાનેસે લેકર ખિલાફતે ઉસ્માનિયાકે ઈખ્તિતામ તક કી યાદગારેં જમા હેં, ઈસ મ્યુઝિયમકે દેખનેમેં હમારી રહનૂમાઈ દો સાહિબોને કી, એક જનાબ સય્યાદ જો બોસ્નિયાકે બાશિન્દે હેં, ઔર ઉન્હોંને બરતાનિયામેં તા'લીમ હાસિલ કી હે ઔર દૂસરે એક કૌમી હીરો જનાબ ફુવાદ જો બોસ્નિયાકે સદર જનાબ અલીજા ઈઝ્ઝત બેગ મર્હૂમકે દોસ્ત રહે હેં ઔર ઝિન્હોંને બળી બહાદૂરી ઔર જાંનિષારી (કુર્બાની)કે સાથ બોસ્નિયાકી જંગમેં હિસ્સા લિયા થા, ઉન્હોંને બાર બાર ઝિક્ર કિયા કે પાકિસ્તાન ઔર ઉસકી અવામને ઈસ જંગમેં હમારી કિતની મદદ કી. ખિલાફતે ઉસ્માનિયાકે દૌરકી ઝિંદગી ઔર ષકાફતકે મુઝાહરેકે લિયે કઈ હોલ મખ્સૂસ હેં જિનમેં દિખાયા ગયા કે ખિલાફતકે દૌરમેં કૌનસી શાનદાર ઈજાદાત હૂઈ, ઉનકા તર્ઝે મુઆશિરત (ઝિંદગી ગુઝારનેકા તરીકા) કૈસા થા, ખવાતીન કિસ તરહ પરદેમેં રહતી થીં ઔર શાદી બિયાહકે તૌરો તરીકે કયા થે ?

ઉસી દિન ઝોહરકે બાદ હમેં બોસ્નિયાકે સાબિક (પૂર્વ) મુફતીએ આ'ઝમ જનાબ મુસ્તુફા સીરકને અપને ઘર પર દાવત દી થી, ચુનાન્ચે ઉનકે મકાન પર પહૂંચે ઔર ઉન્હોંને મુઝે યાદ દિલાયા કે મુખ્તલિફ મકામાત પર ઉનસે મેરી મુલાકાત હોતી રહી હે, ઉનકે સાથ કાફી દેર તક મુખ્તલિફ મૌઝૂઆત પર ગુફતગૂ હોતી રહી ઔર ઉન્હોંને પેહલી બાર યે ખુલાસા કિયા કે ડોકટર ફઝલુર્રહમાન સાહબ મર્હૂમ જો ઐયૂબખાનકે દૌરમેં પાકિસ્તાનકે ઈદારએ તહકીકાતકે ડાયરેકટર થે ઔર ઉનકે તહરીફ આમેઝ નઝરિયાતકી બિના પર પાકિસ્તાનકે ઉલમાને ઉનકી મુખાલિફત કી ઔર ઉનકે ખિલાફ મુહિમ ચલાઇ, ઉન્હોંને અપની ઉમરકે આખરી દૌરમેં અપને ઈન નઝરિયાતસે રુજુઅ કર લિયા થા, ખુદા કરે યે બાત સહીહ હો.

મેરે બોસ્નિયા આનેકી ખબર માલૂમ કરકે સારાજેવોકે મુખ્તલિફ ઈદારોંકી તરફસે દાવતેં મિલી થીં કે અપને સાથીયોંકે સાથ ઉનકે યહાં જાવૂં, લેકીન વકતકી કમીકી વજહસે સબકી દઅવત કુબૂલ કરના મુશ્કિલ થા, ઈસ લિયે મવલાના હનીફ સાહબને આજ મગ્રિબકે બાદ એક ઉમૂમી ઈજતિમાઅ હમારે હોટલ હી મેં રખ લિયા થા, તાકે ઉન સબસે યકજા (એક સાથ) મુલાકાત ભી હો જાયે, ચુનાન્ચે મગ્રિબકે બાદ યે ઈજતિમાઅ હુવા જિસમેં બોસ્નિયા ઔર સર્બિયાકે મુઅઝ્ઝઝ લોગોંને બળી તા'દાદમેં શિરકત કી, જિસમેં મસાજિદકે અઈમ્મા, તાજિર હઝરાત, સરકારી ઈદારોંકે નુમાઇન્દે ઔર યુનીવર્સિટીકે તલબા ઔર અસાતિઝા શામિલ થે, બા'ઝ હઝરાત સર્બિયાસે પાંચ ઘંટેકા સફર તય કરકે યહાં પહૂંચે થે.

ઈસ કૉન્ફરન્સમેં તિલાવતે કલામે પાકકે બાદ મવલાના હનીફ સાહબને અપની તન્ઝીમ મુસ્લિમ વેલફેર ઈન્સ્ટીટયૂટકા તઆરૂફ કરાતે

હૂયે અંગ્રેઝી ઝુબાનમેં બળી અષર અંગેઝ તકરીર કી ઔર બતાયા કે, કિસ તરહ ઉન્હેં બલકાનકી રિયાસતોંમેં કામ કરનેકા દાઈયા પયદા હુવા ઔર બોસ્નિયાકે મુહાજિરીન કિસ હાલતમેં બ્લેકબર્ન આયે થે ઔર બોસ્નિયાકે સદર અલીજા ઈઝ્ઝત બેગ સાહબ મર્હૂમસે ઉનકી કિસ તરહ મુલાકાત હૂઈ થી, ઉન્હોંને બતાયા કે ઉન્કી તન્ઝીમને પેહલે અલબાનિયામેં કામકા અગાઝ કિયા, ફિર ઉસે મેકડોનિયા તક વસીઅ કિયા ઔર અબ હમ ઉસ કામકો બોસ્નિયામેં આગે બળ્હાને ઔર ઝરૂરિયાતકા જાઈઝા લેનેકે લિયે યહાં આયે હૈં.

ઉનકે બાદ મુઝસે અરબીમેં બયાનકી ફરમાઈશ કી ગઈ, મૈંને શુરૂમેં બતાયા કે બલકાનકે સાથ હમારે અકાબિરે દેવબંદકા કિતના ગેહરા ઔર જઝબાતી તઅલ્લુક થા, પેહલી જંગે અઝીમકે મૌકે પર હઝરત શૈખુલ હિન્દ (રહ.) ને કિસ તરહ જંગે બલકાનકો મદદ પહૂંચાનેકી કોશિશ કી, યહાં તક કે હિન્દુસ્તાનકી મુસલમાન ખવાતીનને અપને અપને ઝેવર બલકાનકી જંગમેં તઆવુનકે લિયે નિછાવર કિયે ઔર હઝરત શૈખુલ હિન્દ (રહ.)ને હિન્દુસ્તાનસે ઈમ્દાદી દસ્તે બલકાન રવાના ફરમાએ, જિસકે વાકિઆત હમને અપને વાલિદે માજિદ હઝરત મવલાના મુફતી મુહમ્મદ શફીઅ સાહબ (કુ.સ.)સે સુને, ઈસ લિયે હમ અપને બચપન હી સે બલકાનકે નામસે ન સિર્ફ આશ્ના થે બલકે ઉસકી મુહબ્બત દિલમેં પેવસ્ત થી.

આજ અલ્હમ્દુલિલ્લાહિ તઆલા! હમેં યહાં બરાહે રાસ્ત આનેકા મૌકા ઐસે વકત મિલા હે જબ બોસ્નિયાકે મુસલમાન એક ખૂનરેઝ જંગમેં ફતહ પાકર યહાં અપની હુકૂમત કાઈમ કર ચુકે હૈં, ઉસકે બાદ મૈંને ઈસ બાત પર બોસ્નિયાવાલોંકો મુબારકબાદી દી કે ઉન્હોંને જંગમેં ફતેહ હાસિલ કરનેકે બાદ યહાં ઈસ્લામકે ઈહયા (ઝિન્દા કરનેકા) કામ

શુરૂ કિયા હુવા હે, ઔર ઉનકી હુકૂમત કાઈમ હોનેકે બાદ યહાં બળી તા'દાદમેં મસ્જિદેં કાઈમ હૂઈ હૈં, લેકીન ચૂંકે ઈસ ઈલાકે પર જબ્રો ઈસ્તિબ્દાદકા એક લંબા અરસા ગુઝરા હે, ઈસ લિયે નવજવાન નસલોંકે દીનકી હિફાઝત ઔર ઉનકી દીની તરબીયત અબ ભી એક બળા અહમ મસ્અલા હે જિસે બળી હિકમત, તદબ્બુર ઔર ઉલમા,દાનિશવરોંકે બાહમી ઈત્તિહાદકે ઝરીયે હી હલ કિયા જા સકતા હે.

મૈંને યહાંકી મસ્જિદોંમે દેખા કે તકરીબન હર મસ્જિદમેં દાખલા કી જગહ પર નમાઝકા મુફસ્સલ તરીકા, યહાં તકકે સૂરએ ફાતિહા વગૈરહ ભી અરબીકે અલાવા બોસ્નીયન રસ્મુલ ખત (લિપી)મેં લિખી હૂઈ હોતી હે, તાકે નવજવાન ઉસે દેખકર નમાઝ પળ્હ સકેં.

મૈંને તજવીઝ પેશ કી કે હર મસ્જિદમેં આમ મુસલમાનોંકી આગાહીકે લિયે ઐસા સિલસિલા બાકયદા શુરૂ કરનેકી ઝરૂરત હે જો મુસલમાનોંકો બુન્યાદી દીની અહકામસે રુશનાસ કરા સકેં. નીઝ આમ મુસલમાનોંકે લિયે બોસ્નિયાકી ઝુબાનમેં ઐસે આમ ફહમ કિતાબચે તૈયાર કિયે જાએં જો મુસલમાન અપને ઘરોંમેં પુરે ખાનદાનકે સાથ રાતકો સોનેસે પેહલે પળ્હા કરેં.

તકરીરકે બાદ સવાલ જવાબકી એક લંબી મજલિસ હૂઈ, જિસમેં હાઝિરીનને અરબી યા અંગ્રેઝીમેં મુખ્તલિફ મસાઈલકે બારેમેં સવાલાત કિયે ઔર મૈંને ઉનકે મુફસ્સલ જવાબાત દેનેકી કોશિશ કી, કૉન્ફરન્સકે બાદ સબ રાતકે ખાનેમેં શરીક હૂયે. ઔર ઉસકે દૌરાન ભી ગુફતગૂકા સિલસિલા જારી રહા, રાતકો ઈસ મજલિસકા ઈખ્તિતામ હુવા.

અગલા દિન જુમ્આકા થા જો હમારી વાપસીકા દિન થા, સારાજેવોસે કતર એરપોર્ટકે ઝરીયે દૌહા ઔર વહાંસે અલ્લાહ તઆલાકે ફઝલસે આફીયતકે સાથ કરાંચી વાપસી હૂઈ.

પાંચ દિન બોસ્નિયામેં શૈખુલ ઈસ્લામ હઝરત મુફતી મુહમ્મદ તકી ઉસ્માની (દા.બ.)કે સાથ

અઝઃ ફઝીલતુશ્શૈખ હઝરત મવલાના મુહમ્મદ ઈબ્ને શૈખુલ હદીષ આદમ માણેકપૂરી (દા.બ.) (જામેઅ મસ્જિદ લેસ્ટર)

બોસ્નિયા જાનેકી દો વજહેં

(૧) બોસ્નિયા જાનેકી પેહલેસે બહુત દિલી ખ્વાહિશ થી, ખાસ તોર પર જબ બોસ્નીનકી જંગ (War) હૂઈ તો ઔર શોખ બળ્હા કે વહાં સફર કિયા જાયે ઔર ઉસકી તારીખ માલૂમ કી જાયે.

(૨) મુઝે માલૂમ હુવા કે મવલાના હનીફ સાહબ અપની જમાઅત (MWI)કે સાથ બોસ્નિયાકા સફર કર રહે હૈં ઔર ઉનમેં હઝરતુલ ઉસ્તાઝ મુફતી તકી ઉસ્માની સાહબ દા.બ. ભી હૈં તો ઔર ઝયાદા શોખ બળ્હ ગયા કે બોસ્નિયાકા સફર કિયા જાયે તાકે હઝરત શૈખુલ ઈસ્લામકી સોહબત ઔર ઉનકે સાથમેં કુછ વકત ગુઝારે.

બોસ્નિયાકી મુખ્તસર તારીખ

બોસ્નિયા સાઉથ ઈસ્ટ યુરોપમેં વાકેઅ હે, સારજેવો (Sarajevo) ઉસકા કેપીટલ હે, જો સબસે બળા શહેર ભી હે. ઉસકે હુદૂદ પર ક્રોશિયા (Croatia), સર્બિયા (Serbia) હે, મોન્ટિનીગ્રો (Montenegro) હે. યે મુલ્ક પેહલે રોમન એમ્પાયરકે તહત થે, ફિર ખિલાફતે ઉસ્માનિયાકા દૌર આયા, તકરીબન ચાર સદી તક ખિલાફતે ઉસ્માનિયાકી હુકૂમત રહી, ખિલાફતે ઉસ્માનિયાકી બદૌલત યહાં ઈસ્લામ આયા, ખિલાફતે ઉસ્માનિયામેં બહુત તરક્કી હૂઈ, બહુત સારે

શહેર આબાદ હૂયે, જૈસે મોસ્ટાર (Mostar) વગૈરહ વગૈરહ, ફિર કમ્યુનિઝમકા દૌર આયા, ઉસ દૌરમેં મુસલમાનો પર બહુતસે મઝાલિમ ઢાયે ગયે, નમાઝ વગૈરહ પર પાબંદી લગ ગઈ, ઈસ્લામ પર અમલ કરના એક જુર્મ બન ગયા, ફિર કમ્યુનિઝમકા દૌર ખત્મ હુવા, ૧૯૯૨ ઈસ્વીમેં બોસ્નિયામેં આઝાદીકા એલાન કર દિયા ગયા, ફિર બોસ્નિયન મુસલમાન ઔર સર્બિયોંકે દરમિયાન લળાઈ હૂઈ, બોસ્નિયાકે મુસલમાનોં પર સર્બિયોંને બહુતસે મઝાલિમ ઢાયે, ઔરતોંકે સાથ ઝબરદસ્તી ઝિના કિયા ગયા. તકરીબન આઠ હઝાર મુસલમાન શહીદ હો ગયે, જૂલાઈ ૧૯૯૫મેં યે લળાઈ ખત્મ હૂઈ, ફિરસે યે મુલ્ક નયે સિરેસે તા'મીર હો રહા હે.

પેહલા દિન ૨૫/ જૂન ૨૦૧૮ ઈસ્વી પીરકા દિન

ઈસ્તંબૂલ હોતે હૂયે ફલાઈટસે તકરીબન સુબ્હ ૧૦ બજે સારજેવો પહૂંચા. ઈસ્તંબૂલ કે એરપોર્ટ પર દેખા કે બહુત સે ગલ્ફ (Gulf) કે હઝરાત બોસ્નિયા જા રહે થે, ગોયા કે બોસ્નિયા સેરો તફરીહકી જગા બન ચુકી હે, MEI કે કુછ સાથી એરપોર્ટ પર લેને આયે હૂયે થે, ઉનકે સાથ હોટલ પહૂંચા, દો પહર ખાનેકે વકત હઝરત મુફતી અહમદ સાહબ ખાનપૂરી (દા.બ.) ઔર દીગર ઉલમાએ કિરામસે મુલાકાત હૂઈ, ખાનેકે બાદ મોસ્ટાર જાના તય હુવા, ચૂંકે મુફતી મુહમ્મદ તકી ઉસ્માની સાહબ હમારે સાથ નહીં થે, વો મોન્ટિનીગ્રોસે આ રહે થે તો યે તય હુવા કે હમ મોસ્ટાર ચલે જાએં વહાં ઉનકી મુલાકાત ભી હો જાએગી ઔર મોસ્ટારકી ઝિયારત ભી હો જાએગી, લિહાઝા હમારા પૂરા ગ્રુપ મોસ્ટારકે લિયે રવાના હુવા,રાસ્તેમેં સરસબ્ઝો શાદાબ ઔર ખૂબસૂરત મનાઝિર દેખે. ઈસી વજહસે હઝરત શૈખુલ ઈસ્લામસે બહુતસી મરતબા સુના કે બોસ્નિયા દુનિયાકી જન્નત હે.

મોસ્ટારકી ઝિયારત

મોસ્ટાર એક બહુત પુરાના શહર હે, જો નેરેત્વા રીવર (Neretva River) કે પાસ વાકેઅ હે, ઉસ શહરમેં પચાસ ફીસદ મુસલમાન આબાદ હૈં, ઔર પચાસ ફીસદ ઈસાઈ આબાદી હૈં, મોસ્ટારમેં શૈખ જવ્વાદ બહુત ઝીઈલ્મ ઔર બહુત ઈસ્તિઅદાદ (લાયકાત) વાલે આલિમ હૈં, ઔર શામમેં મેરે રફીકે દર્સ (સહપાથી) રહ ચુકે થે, ઉનસે મુલાકાત કી, ચૂંકે ઉનકો વહાંકી કાફી માલૂમાત થી, લિહાઝા ઉનકે સાથ મેં ઔર હમારા પુરા ગ્રુપ મોસ્ટાર દેખનેકો નિકલા.

એક પુરાની ખાનકાહકી ઝિયારત

સબસે પેહલે હમને એક પુરાની ખાનકાહકી ઝિયારત કી, જો મોસ્ટારકે બિલકુલ બાહિર એક ગાવમેં વાકેઅ હે, જિસકા નામ બ્લાગજ વીલેજ (Blagaj Village) હે, યે ખાનકાહ તકરીબન ૬૦૦ સાલ પુરાની હે, ઉસ્માનિયોંને યે ખાનકાહ બનાઈ થી, તાકે ઝિક્રકે ઝરીયે સુકૂન હાસિલ હો, ઔર જગહ જગહ બોર્ડ પર " હુવ, હુવ, હુવ" લિખા હુવા થા, જિસસે વો ઝિક્ર કરતે થે, ઉસકે પાસ બુના નદી (Buna River) કા બળા ચશ્મા હે, જિસકી વજહસે એક ખૂબસૂરત મંઝર માલૂમ હોતા હે.

પુરાના બ્રીજ (Stari Most)કી ઝિયારત

સોલહવીં સદીમેં ઉસ્માનિયોંને ઈસ પુરાને પુલકો બનાયા થા, ૪૨૭ સાલ તક યે પુલ રહા, ૧૯૯૩ ઈસ્વીમેં બોસ્નિયન જંગમેં (War) યે પુલ ટૂટ ગયા થા, ૨૦૦૪ ઈસ્વીમેં ઉસકી દો બારહ તા'મીર કી ગઈ.

મુહમ્મદ પાશા મસ્જિદકી ઝિયારત

ઉસ મસ્જિદકો ભી ઉસ્માનિયોંને બનાયા થા, યહાંકે મકામી લોગોંકા કેહના હે કે, જંગકે ઝમાનેમેં દો સર્બિયોંને બમ્બકે ઝરીયે ઉસ મસ્જિદકો શહીદ કર દિયા થા, ઉસકે બાદ દો બારહ તા'મીર કી ગઈ, ઉસકે બાદ હમને સુલતાન સુલૈમાન મસ્જિદમેં નમાઝ પળ્હી, યે મસ્જિદ ભી ખિલાફતે ઉષ્માનિયા કે દૌરકી હે, મગ્રિબકી નમાઝ પળ્હકર તકરીબન દો ઢાઈ ઘંટેકા સફર કરકે અપને મકામ પર વાપસ આયે.

દૂસરા દિન ૨૬/ જૂન ૨૦૧૮ ઈસ્વી મંગલકા દિન, સારજેવો (Sarajevo)કી ઝિયારત

સારજેવો અસલમેં "સરવે" સે બના હે, તર્કી ઝુબાનમેં ઉસકા મતલબ પેલેસ (Palace) હોતા હે, ખિલાફતે ઉસ્માનીયામેં સારજેવોકા નામ (સરાયે બોસ્ના) થા, ૧૫વી સદીમેં ઉસ્માનિયોને ઉસકો આબાદ કિયા થા, યે શહેર ઉનકે લિયે એક ખાસ જગહકી હેષીયત રખતા થા, ઉસકા પેહલા ગવર્નર "ઈસા બેગ" થા, ઉસને છોટે છોટે ગાવ મિલાકર એક બળા શહેર બના દિયા, બહુતસી ચીઝેં તા'મીર કરાઈ, જૈસે મસાજિદ, મદારિસ, માર્કેટ, પેલેસ, હૉસ્ટેલ વગૈરહ વગૈરહ.

ઉસકા દૂસરા ગવર્નર "ગાઝી ખુસરો બેગ" થા, ઉસકે ઝમાનેમેં બહુત તરક્કી હૂઈ, મસાજિદ, મદારિસ કાફી તા'મીર હૂઈ, ૧૬ વીં સદી તક તકરીબન ૧૦૦ મસ્જિદેં બન ચુકી થીં, ખિલાફતે ઉસ્માનિયાકે દૌરમેં ઈસ્તંબૂલ કે બાદ "સારજેવો" દૂસરા બળા શહેર સમઝા જાતા થા, લેકીન પેહલી આલમી જંગકે બાદ તનઝ્ઝુલી (પતન) શુરૂ હુઈ, બોસ્નિયન જંગ (WAR)મેં બુહત સારી ઈમારતે ટૂટ ગઈ, અબ ઉસકી તા'મીર હો રહી હે, નઈ તા'મીરકે બાદ બેસ્ટ સીટી કહા જાતા હે, ઔર

ટોપ ટેન વીઝીટ કી ફેહરિસ્તમેં ઉસકા નામ ભી આ ચુકા હે.

સારજેવો મકબરાકી ઝિયારત

પેહલે હમ એક પહાળ પર ગયે, જહાંસે પૂરા કબ્રસ્તાન, બલકે પૂરા શહેર નઝર આતા હે, ફિર હમ કબ્રસ્તાનમેં આયે તો કબ્રોકે પથ્થર પર જો લિખા હુવા થા ઉસસે માલૂમ હુવા કે અકષર કબ્રેં ૧૯૯૨ ઈસ્વીસે ૧૯૯૪ ઈસ્વી કી હૈં, યા'ની અકષર કબ્રેં બોસ્નિયન જંગમેં જો લોગ શહીદ હૂયે થે ઉનકી થીં, કબ્રોંકે પથ્થર પર સૂરએ બકરહકી યે આયત લિખી હૂઈ હે:

وَلَاتَقُوْلُوْا لِمَنْ يُّقْتَلُ فِیْ سَبِيْلِ اللّٰهِ اَمْوَاتٌ، بَلْ اَحْيَاءٌ وَّلٰكِنْ لَّا تَشْعُرُوْن

તર્જમા: ઔર જો લોગ અલ્લાહ તઆલાકે રાસ્તેમેં કત્લ (યા'ની શહીદ કિયે જાએં ઉનકો તુમ (આમ મુર્દોંકી તરહ) મરે હૂયે મત કહો, બલકે વો તો સબ ઝિન્દા હૈં,લેકીન તુમકો (ઉનકી ઝિંદગીકા) એહસાસ નહીં હે. (સૂરએ બકરહ: ૧૫૪)

આજ યે કબ્રસ્તાન જંગી યાદગાર હે, ઈસાલે સવાબ કરકે હમ લોગ વહાંસે હોટલ પર આ ગયે.

સારજેવોકે પુરાને ઈલાકેકી ઝિયારત

યે પુરાના ઈલાકા દમિશ્ક, કાહિરા, મરાકિશકી તરહ લગતા હે, યહાં હમને સબસે પેહલે એક મસ્જિદકી ઝિયારત કી, જિસકા નામ'' સુલ્તાન મુહમ્મદ ફાતેહ મસ્જિદ'' હૈં. ૧૪૬૦ ઈસ્વીમેં યે મસ્જિદ બનાઈ ગઇ થી, ઉસ્માની હુકૂમતકે પેહલે ગવર્નરને ઉસકી તા'મીર કરવાઈ થી, ચૂંકે સુલતાન મુહમ્મદ ફાતેહ ઉસકી ઝિયારતકે લિયે આયે થે, ઈસ લિયે ઉસકા નામ ''સુલતાન મુહમ્મદ ફાતેહ'' રખા.

ઉસકે બાદ હમને ઈમામ સદરૂદીન સાહબસે મુલાકાત કી જો ઈસ્લામાબાદ યુનિવર્સિટીસે પળ્હે હૂયે થે.

ફિર હમ ઉનકે સાથ ''કુલ્લિયતુન દિરાસતુન ઉલુમૂલ ઈસ્લામિય્યહ'' ગયે, જો વહાંસે બિલકુલ કરીબ થી, હમને વહાં ''ડૉકટર અહમદ અલબસીજ'' જો ઉસકે પ્રિન્સીપાલ થે, ઉનસે મુલાકાત કી, માશાઅલ્લાહ ઉન્હોંને ખૂશી ઝાહિર કી, ઉન્હોંને ઉસ કોલેજકી તારીખ બતાતે હૂયે કહા કે બહુત પેહલે સે કાઈમ હે, મગર ૧૯૯૭ ઈસ્વીમેં ઉસકા દો બારા ઈફતિતાહ હુવા, યહા બોસ્નિયન જુબાનમેં એમ. એ (M.A.) ઔર બી.એ (B.A.) કી તા'લીમ દી જાતી હે ઔર યે કોલેજ હુકૂમતકે તહત ચલતી હે.

ગાઝી ખુસરો બેગ મસ્જિદકી ઝિયારત

ઈસકે બાદ હમ ગાઝી ખુસરો બેગ મસ્જિદમેં ગયે, યે મસ્જિદ સોલહવી (૧૬) સદીમેં બનાઈ ગઈ થી, બહુત ખૂબસૂરત મસ્જિદ હે, ખાસ તૌર પર ઉસકા વુઝૂખાના, બોસ્નિયન જંગમેં ઉસ મસ્જિદ પર બહુતસે બમ ગિરાયે ગયે થે, ઉસકે બાદ ઉસકી દો બારહ તા'મીર કી ગઈ, હમને ઉસમેં મગ્રિબકી નમાઝ પળ્હી, નમાઝ કે બાદ ગાઝી ખુસરો બેગકી કબ્ર પર ગયે, જો વહાંસે કરીબ પર વાકેઅ થી, ફાતિહા ખ્વાની કરકે હમ અપને મકામ પર વાપસ આ ગયે.

તીસરા દિન ૨૭/ જૂન ૨૦૧૯ બુધ

ફિર તીસરે દિન હમ તીન જગ્હોં પર ગયે, પેહલી જગહ Tunnel Of Hope યા'ની ઉમ્મીદકી સુરંગ, યે એક અજીબો ગરીબ દેખનેકે લાયક સુરંગ હે, યે સુરંગ બોસ્નિયન આર્મીને એરપોર્ટકે નીચે બનાઈ થી ઔર ઉસકે ઝરીયે સર્બિયોંકે ઈલાકેકો પુરા અલગ કર દિયા

થા, ઉસસે લોગ આતે થે, ઔર દૂસરે મુલ્કોંસે ખાના, હથિયાર વગૈરહ ચીઝેં આતી થીં, યે બિલકુલ એક અજૂબા હે, ખૂદ મુફતી મુહમ્મદ તકી સાહબ દા.બ. બહુત હૈરતમેં પડ ગયે થે,

દૂસરી જગહ જો હમને દેખી વો થી ''Spring of River Bosna'' ઉસમેં બહુતસે ખુબસૂરત ચશ્મે હૈં, જિસમેં મશાઅલ્લાહ ! સાફ શફફાફ પાની ભી હે, નીચેકા હિસ્સા સાફ નઝર આ રહા થા, હમને વો પાની ભી પિયા.

ઉસકે બાદ તીસરી જગહ હમને દેખી ''ગાઝી ખુસરો બેગ લાઈબ્રેરી'' લાઇબ્રેરીકે એક ઝિમ્મેદારને ઉસકી તફસીલ બતાઈ, ઔર એક સીડી (C.D.)ભી દી જિસમેં લાઈબ્રેરીમેં મૌજૂદા બહુત સારે નાદિર મખ્તૂતાતકી ફેહરિસ્ત ભી થી, ખાસ તૌર પર બોસ્નિયન મુઅલ્લીફિનકે મખ્તૂતાત ઔર ઈસી તરહ ઉર્દૂ, અરબી, ફારસી ઔર તુર્કી વગૈરહકે મખ્તૂતાત થે, ઉનમેં સબસે પુરાના જો મખ્તૂતાત થા વો ઈમામ ગિઝાલી (રહ.) કી અહ્‌યાઉલ ઉલૂમકા નુસ્ખા થા.

ઉસકે બાદ હમને મગ્રિબકી નમાઝ એક નઈ મસ્જિદમેં પઢી જિસકા નામ '' કિંગ ફહદ મસ્જિદ'' થા.

ફિર હમ હોટલ પર આ ગયે ઔર હઝરત મુફતી મુહમ્મદ તકી સાહબ (દા.બ.) કી બા'ઝ મકામી ઉલમાકે સાથ એક ઇલ્મી મજલિસ હૂઈ જિસમે ડૉકટર સુફૂત અઝહરી ઔર શૈખ જવ્વાદ ભી શામિલ થે.

આખરી દિન ૨૮/ જૂન ૨૦૧૮ જુમેરાત

જુમેરાતકો સબસે પેહલે હમને વહાંકા નેશનલ મ્યુઝિયમ દેખા, યે મ્યુઝિયમ બહુત પુરાના હે ઔર ઉસમેં મુખ્તલિફ શોબે હૈં, ઉસમેંસે

બહુત સારી ચીઝોંકો તો હમને નહીં દેખા, હાં, અલબત્તા જો ચીઝેં અહદે ઉસ્માની કી થીં વો હમને દેખી.

ઉસકે બાદ બોસ્નિયાકે સાબિક (ભૂતપૂર્વ) મુફતી ડૉકટર મુસ્તુફાસે મુલાકાત હૂઈ, ઉનકે ઘર ચાય પી ઔર બહુત સારી ચીઝોં પર ચર્ચા કી.

ઉસકે બાદ આખિરમેં "MWI" ને એક કૉન્ફ્રન્સ મુનઅકિદ (આયોજિત) કી થી જિસમેં બોસ્નિયા ઔર બાહિરસે ઉલમાએ કિરામ ઔર તલબાએ ઈઝામકો ભી દાવત દી ગઈ થી.

સબસે પેહલે "MWI" કે રૂહે રવાં મવલાના હનીફ દૂધવાલા સાહબને ઈંગ્લિશમેં ઉસ સફરકા મકસદ ઔર અપની તન્ઝીમકે કામોં પર રોશની ડાલી ઔર ઉસકે બાદ શૈખુલ ઈસ્લામ મુફતી મુહમ્મદ તકી ઉસ્માની સાહબ દા.બ.ને અરબીમેં બયાન કિયા. હઝરત મુફતી સાહબને તીન નસીહતેં ખાસ તૌર પર બયાન કી :

(૧) આપ લોગ અપની તમામ મસ્જિદોંમેં દર્સકે હલકે કાઈમ કરો.

(૨) અપને ઘરોંમેં રોઝાના સીરત વગૈરહ કિતાબોંકી તા'લીમકા રિવાજ આમ કરો.

(૩) ઈખ્તિલાફી બાતોંકો બિલકુલ મત છેળો. બલકે સબ ઈત્તિહાદ ઔર ઈત્તિફાક (એકતા)કે સાથ રહો.

ઉસકે બાદ સવાલ જવાબ કી નશિસ્ત (મિટીંગ) હૂઈ, મુખ્તલિફ હઝરાતને મુખ્તલિફ સવાલાત કિયે, ઔર હઝરત મુફતી સાહબને ઉસકે જવાબાત દિયે ઔર ઈસ તરહ યે આખરી દિન ખત્મ હો ગયા.

ખુલાસા

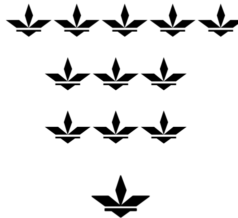
ઉસ મુલ્કકી ઝિયારત ઝરૂર કરની ચાહિયે, કયૂં ?

(૧) ઈસ મુલ્કકી મઈશતકો ભી મદદ મિલ સકે.

(૨) યે એક બેહતરીન કુદરતી જગહ હે.

(૩) ઉસ મુલ્કકી તારીખસે વાકીફીયત હો.

હમ અપની ઝુબાનમેં બળી આસાનીકે સાથ યે કેહ દેતે હૈં કે યે કૈસે લોગ હૈં જો મુસલમાન હોનેકે બાવુજૂદ ઈસ્લામી અહકામાત પર અમલ નહીં કરતે હૈં, લેકીન હમ યે નહીં દેખતે કે વહાં જો કમ્યુનિસ્ટ કવાનીન થે વો ઈતને સખ્ત થે કે આદમી ઈસ્લામ પર બરકરાર નહીં રેહ સકતા, ઉસકે બાવુજૂદ લોગ અપને આપકો મુસલમાન કેહતે રહે યહી ઉનકે લિયે બળી ગનીમતકી બાત હે, ઉસ પર અલ્લાહકા શુક્ર અદા કરના ચાહિયે ઔર દઅવત વગૈરહકા કામ શુરૂ કરના ચાહિયે ઔર વહાંકે લોગોંકો દીનકે કરીબ કરનેકી કોશિશ કરની ચાહિયે.

"નૂરાની મકાતિબ"કે મકાસિદ

૧– છોટે છોટે દેહાત જહાં મુસલમાનોંકે ચંદ હી મકાનાત હોં ઔર નમાઝ, તા'લીમકા કોઈ નઝ્મ ન હો, વહાં નમાઝ ઔર તાલીમકા નઝમ કરના.

૨– શહરોંકી કોલોનિયોં ઔર ઝોંપળીયોંમેં બસનેવાલે ગરીબ મુસલમાનોં ઔર ઉનકી અવલાદમેં દીની તા'લીમ ઔર નમાઝકી ફિકર કરના.

૩– મુરતદ યા મુરતદ જૈસે દીનસે દૂર મુસલમાનોંમેં દીન ઔર ઈમાન બચાનેકી ફિકર કરના.

૪– જહાં કહી મકતબ, મસ્જિદ યા ઈબાદતખાના નહીં હે, વહાં ઉસકે કિયામકી ફિકર કરના.

૫– પેહલેસે જારી મકાતિબમેં તા'લીમો તરબીયતકી તરક્કીકે લિયે કોશિશ કરના.

૬– મકતબકે મુઅલ્લિમીનકી તરબીયતકે લિયે કયામો તઆમકા નઝમ કરના.

૭– અનૂખા, આસાન આમ ફેહમ, કાબિલે દીદ વ કાબિલે તરવીજ તરીકએ તાલીમો તરબીયતકો ઉમ્મતકી ખિદમતમેં પેશ કરના.

૮– યતીમો, બેવાઓંકી ખિદમાત ઔર ગરીબ ઉલમા ઔર મુસલમાનોંકી તિબ્બી ખિદમાત ઔર ગરીબ લળકે લળકિયોંકી શાદીમેં મદદ કરના.

૯– શોબએ નશ્રો ઈશાઅતકે માતહત ઉર્દૂ,હિન્દી, ગુજરાતી, અંગ્રેઝી ઝબાનોંમેં છોટી બળી કિતાબે, રિસાલે ઔર પમ્ફલેટ શાઈઅ કરના.

ઈસ વકત અકાબિરકે મશ્વરેસે પુરે ગુજરાતમેં યે ખિદમાતકા સિલસિલા જારી હે, આપ ભી ઈસ મુબારક સિલસિલેમેં શામિલ હો સકતે હૈં. મઝીદ તફસીલ હમારી વેબસાઈટ

www.nooranimakatib.com

પર મુલાહઝાર ફરમાએં.

આપ (સલ.)કા
તાઈફકા સફર ઔર
તાઈફકી કારગુઝારી

ઈકતિબાસ

તાઈફકા સફર હયાતે તય્યિબાકા એક બહુત બળા મોડ હે, અબ તક અલ્લાહકા આખરી નબી દુશ્મનોંકે હવાલે થા કે જિસ તરહ ચાહેં રખ લેં, સીરતો કિરદારકી કસોટી પર, સદાકત વ અમાનતકે મેઅયાર પર, ચાહે તંઝો ઈસ્તિહઝા (મઝાક) કે તીર ચલાએં, દુશ્નામ (ગાલીયોં) ઔર ઝબાન દરાઝીકે તાઝિયાને બરસાએ, મઆશી નાકાબંદીકા હથિયાર આઝમાએં, મુઆશરતી બંધનોંકી ઝંજીરેં કાટ દેં, સરે બાઝાર રૂસ્વા કરેં, સંગબાઝીસે જિસ્મે અતહર લહૂલુહાન કરે....

અબ નબી તમામ આઝમાઈશોંસે ગુઝરકર કામ્યાબ હોતા હે, દુન્યવી નુકતએ નઝરસે સંગબારી (પથ્થર મારો) અઝીયત (તકલીફ)કી ઈન્તિહા હે. ઔર રૂહાની એતિબારસે સુર્ખરૂઈ.

બંદા આઝમાયા ગયા, દબાયા ગયા, પસ્ત કિયા ગયા ઔર ઈમ્તિહાનમેં કામ્યાબ હો ગયા તો ઉઠાયા ગયા, બુલંદ કિયા ગયા, મેઅરાજ નસીબ હૂઈ !

શિઅબે અબી તાલિબકી નઝરબંદી ઔર તાઈફકે બાઝારોંમેં રૂસ્વાઈકા ઈન્આમ, અફલાકકી નઝર નવાઝી ઔર અર્શે બરીં પર ઈઝ્ઝત અફઝાઈ હે. (સીરતે અહમદે મુજતબા)

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ حَمْدًا كَثِيْرًا كَمَااَمَرَ، وَأَشْهَدُ اَنْ لَّااِلٰهَ اِلَّااللّٰهُ وَحْدَهٗ لَاشَرِيْكَ لَهُ فِى الْخَلْقِ وَالْاَمْرِ، وَأَشْهَدُ اَنَّ سَيِّدَنَا وَمَوْلَانَا مُحَمَّدًا عَبْدُهٗ وَرَسُوْلُه، اَلْمَبْعُوْثُ اِلَى الْاَسْوَدِ وَالْاَحْمَرِ لِتَتْمِيْمِ مَكَارِمِ الْاَخْلَاقِ، لَايُخْلَقُ نَبِيٌّ وَلَارَسُوْلٌ بَعْدَهٗ وَلَااُمَّةَ بَعْدَ اُمَّتِهٖ وَلَاكِتَابَ بَعْدَ كِتَابِهٖ وَلَاشَرِيْعَةِ بَعْدَشَرِيْعَتِهٖ، صَلَوَاتُ اللّٰهِ تَبَارَكَ وَتَعَالٰى عَلَيْهِ وَعَلٰى اٰلِهٖ وَاَصْحَابِهٖ، اَلَّذِيْنَ هُمْ مَفَاتِيْحُ الرَّحْمَةِ وَمَصَابِيْحُ الْغُرَرِ، اَلَّذِيْنَ هُمْ كَالنُّجُوْمِ لِلْاِقْتِدَاءِ وَالْاِهْتِدَاءِ، وَهُمْ اَفْضَلُ الْخَلَائِقِ بَعْدَ الْاَنْبِيَاءِ، اَمَّابَعْدُ!

اَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ، بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

اِنَّ اللّٰهَ وَمَلٰئِكَتَهٗ يُصَلُّوْنَ عَلَى النَّبِيِّ ، يٰاَيُّهَا الَّذِيْنَ آمَنُوْا صَلُّوْاعَلَيْهِ وَسَلِّمُوْا تَسْلِيْماً

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ بِعَدَدِ مَنْ صَلّٰى وَصَامَ، وَصَلِّ كَذٰلِكَ عَلٰى جَمِيْعِ الْاَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِيْنَ وَعَلَى الْمَلَائِكَةِ الْمُقَرَّبِيْنَ وَعَلٰى عِبَادَ اللّٰهِ الصَّالِحِيْنَ

તમહીદી બાત

અલ્લાહ તઆલાકા બડા ફઝલો કરમ હે કે ઈસ સાલ ૨૦૦૫ ઈસ્વીમેં હજકે સફરકે સાથ સાથ એક મુબારક સફર નસીબ હુવા, જિસ જગહકો હમ એક મુદતસે કિતાબોંમેં પઢતે થે, બયાનોંમેં સુનતે થે, મેરી મુરાદ ઉસસે તાઈફકા સફર હે, ઉસકી કારગુઝારી આપકે સામને ઝિક્ર કરતા હું.

આકાએ નામદાર, તાજદારે મદીના, સરકારે દો આલમ (સલ.) કિસ તરહ તાઈફ તશરીફ લે ગયે થે ઔર તાઈફમેં આજ તક આપ (સલ.)કી યાદગાર કોનસી કોનસી જગ્હેં હૈં ઉસકી ભી થોડીસી કારગુઝારી આપ હઝરાતકે સામને પેશ કરના મકસૂદ હે.

કુર્આનમેં તાઈફકા ઝિક્ર

કુર્આનમેં અલ્લાહ તઆલા ઈર્શાદ ફરમાતે હૈં:

وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ هٰذَا الْقُرْآنُ عَلٰى رَجُلٍ مِّنَ الْقَرْيَتَيْنِ عَظِيْمٍ

તર્જમાઃ ઔર વો (કાફિર લોગ) કહને લગે કે યે કુર્આન (ઉન) દોનોં બસ્તીયોં (યા'ની) મક્કા ઔર તાઈફ) કે કિસી (બડે) આદમી પર કયૂં ન ઉતારા ગયા ? (સુરએ ઝુખ્રૂફઃ૩૧)

દૂસરી જગહ ઈર્શાદ ફરમાયાઃ

وَكَذٰلِكَ اَوْحَيْنَآ اِلَيْكَ قُرْاٰنًا عَرَبِيًّا لِّتُنْذِرَ اُمَّ الْقُرٰى وَمَنْ حَوْلَهَا

તર્જમાઃઔર ઈસી તરહ હમને તુમ પર કુર્આન અરબી ઝુબાનમેં વહીકે ઝરીએ ઉતારા, તાકે તુમ મરકઝી બસ્તી (યા'ની મક્કાવાલોં) કો ઔર ઉસકે આસપાસ વાલોંકો ડરાવો. (સૂરએ શુરાઃ૭)

ઔર મક્કાકે અતરાફમેં તાઈફ વાકેઅ હે.

તાઈફકા જાએ વુકૂઅ

તાઈફ મક્કાસે તકરીબન પેંસઠ (૬૫) કિલો મીટરકે ફાસલે પર મશ્રિક (પૂર્વ દિશા) કી તરફ એક પહાડી ઈલાકા હે, નિહાયત સરસબ્ઝો શાદાબ ઔર ઝરખેઝ મકામ હે, જગહ જગહ કુદરતી ચશ્મે જારી હૈં, મુખ્તલિફ કિસમકે મેવહજાત બાગીચે કષરતસે હૈં, અહલે હિજાઝકે લિયે એક સિહત અફઝા મકામકી હેષીયત રખતા હે. પુરાને ઝમાનેમેં મક્કાકે સરદારોંકે યહાં બાગાત થે, ઝમીનકી ઝરખેઝી ઔર શાદાબીને

તાઈફવાલોંકો બળા મગરૂર, મુતકબ્બીર (અભિમાની) ઔર સખ્ત મિઝાજ બના દિયા થા.

આમુલ્ હુઝ્ન; યા'ની ગમકા સાલ

આપ (સલ.)કો નુબુવ્વત મિલનેકે દસવેં સાલકો સીરત લિખને વાલે "આમુલ્ હુઝ્ન" યા'ની ગમકે સાલસે યાદ કરતે હૈં, કયૂંકે ઉસી સાલ આપ (સલ.)કે દો બડે સહારે આપ(સલ.)કો છોડકર ઈસ દુન્યાસે ચલે ગયે થે, એક ઉમ્મુલ મુઅ્મિનીન હઝરત ખદીજહ (રદિ.) જિન્હોંને હર મૌકે પર આપ (સલ.)કા સાથ દિયા, ઉનકી યાદ આપ (સલ.) કે દિલસે કભી ખત્મ નહીં હૂઈ, અકષર યાદ કરતે ઔર ઉનકી બડી તા'રીફ ફરમાતે, ઈર્શાદ ફરમાયા કરતે જિસકા ખુલાસા યે હે:

જબ લોગોંને મુઝે ઝુઠલાયા તો ખદીજહને મેરી તસ્દીક કી.

જબ લોગ કાફિર થે તો વો ઈસ્લામ લાઈ.

જબ મેરા કોઈ મદદગાર નહીં થા તો ઉન્હોંને મેરી મદદ કી.

જબ મેરી કમાઈ નહીં થી તો ઉન્હોંને અપને માલમેં મુઝે શરીક કિયા

ઈસી તરહ ઈર્શાદ ફરમાયાઃ ખદીજહ અપને ઝમાનેકી તમામ ઔરતોંસે સબસે બેહતર થીં.

પચ્ચીસ સાલ તક વહી આપકી મુશીર (મશ્વરા દેનેવાલી) ઔર વઝીર થી, મક્કાકી પરેશાની ઔર કશમકશકે દિનોંમેં વહી તસ્કીન (દિલી સુકૂન)કા સામાન થી. હુઝૂર (સલ.)કી તમામ અવલાદ ઉનહીંસે હૂઈ થીં. હઝરત ઈબ્રાહીમ (રદિ.)કે સિવા જો હઝરત મારિયહ કિબ્તિય્યહ (રદિ.)કે બતન (પેટ)સે પયદા હૂયે થે.

જબ તક વો ઝિન્દા રહીં આપ (સલ.)ને દૂસરા નિકાહ નહીં ફરમાયા, નુબુવ્વત મિલનેકે દસવેં સાલ રમઝાનુલ મુબારકમેં પેંસઠ (૬૫) સાલકી ઉમ્રમેં આપકી વફાત હૂઈ, ઉનકી કબ્રમેં ખૂદ આપ

(સલ.) ઉતરે, ઔર "હજૂન"મેં દફન ફરમાયા. (સીરતે અહમદે મુજતબાસે)

આજકલ યે જગા કબ્રસ્તાન "મુઅલ્લા"કે નામસે મશ્હૂર હે ઔર હઝરત ખદીજહ (રદિ.)કી કબ્ર ઉસમેં મા'રૂફ હે.

દૂસરે આપ (સલ.)કે ચચા અબૂતાલિબ થે, જબ મક્કાકે કાફિર, મુશ્રિક આપ (સલ.)કો સતાતે થે તો ચચા અબૂતાલિબ આપ (સલ.) ઔર મક્કાકે મુશ્રિકોંકે દરમિયાન દીવાર બન કર ખડે હો જાતે થે, ચચા અબૂતાલિબ ઈમાન તો નહીં લાયે થે, લેકીન હમેશા આપ (સલ.)કી હિફાઝત કરતે થે. વો ભી ઈન્તિકાલ કર ગયે.

અબ તો મક્કાવાલોંકો મૌકા મિલ ગયા કે હુઝૂર (સલ.)કો ખૂબ સતાએ, ચુનાન્ચે ઉન્હોંને આપ(સલ.) પર મુસીબતોંકે પહાડ તોડને શુરૂ કર દિયે, આખીરકાર એક વકત વો આયા કે હઝરત નબીએ કરીમ (સલ.) મક્કાવાલોંસે નાઉમ્મીદ હો ગયે તો ઈસ્લામકી દા'વત પેશ કરને કે લિયે તાઈફકે સફરકા ઈરાદા ફરમાયા.

હઝરત ઈબ્રાહીમ(અલૈ.)કી દુઆકી બરકત

જબ હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.)ને અલ્લાહ તઆલાકે હુકમસે અપની બીવી ઔર બચ્ચેકો મક્કામેં છોડ દિયા ઔર વાપસ મુલ્કે શામ રવાના હૂયે તો ષનિય્યહ નામી જગા પર કા'બાકી તરફ મુંહ કિયા ઔર દુઆકે લિયે હાથ ઉઠાયે. જૈસાકે કુર્આનમેં મઝકૂર હે.

وَاِذْقَالَ اِبْرَاهِيْمُ رَبِّ اجْعَلْ هٰذَا بَلَدًا اٰمِنًا وَّارْزُقْ اَهْلَهٗ مِنَ الثَّمَرَاتِ مَنْ اٰمَنَ مِنْهُمْ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ، قَالَ وَمَنْ كَفَرَ فَاُمَتِّعُهٗ قَلِيْلًا ثُمَّ اَضْطَرُّهٗٓ اِلٰى عَذَابِ النَّارِ، وَبِئْسَ الْمَصِيْرُ

તર્જમા: ઔર (વો વકત ભી યાદ કરો) જબ (હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.)ને અર્ઝ કિયા, એ મેરે રબ! આપકે શહર (મક્કા)કો અમનવાલા

બના દીજિયે ઔર ઈસ મક્કાકે રહનેવાલોંમેંસે (ભી) જો અલ્લાહ ઔર કયામતકે દિન પર ઈમાન લાવે ઉનકો (કિસ્મ કિસ્મકે) ફલોંસે રિઝ્ક (ખાનેકે લિયે) અતા ફરમાઈયે, (અલ્લાહ તઆલાને દુઆકે જવાબમેં ઈર્શાદ ફરમાયાઃ જિસને કુફ્ર કિયા ઉસકો ભી મેં થોડી મુદ્દતકે લિયે ફાયદા ઉઠાનેકા મૌકા દૂંગા, ફિર મેં ઉસ (કાફિર)કો ઝબરદસ્તી દોઝખકે અઝાબકી તરફ (ખીંચકર) લે જાઉંગા ઔર વો (જહન્નમ) રહનેકી બહૂત બુરી જગા હે. (સૂરએ બકરહઃ૧૨૬)

અલ્લાહ તઆલાને હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.)કી દુઆ ઈસ તરહ કુબૂલ ફરમાઈ કે પૂરા મુલ્કે શામ, જો બહૂત બરકતવાલા હે, વહાં ફલ ભી બહૂત હોતે હૈં, પાની ભી બહૂત હોતા હે, ખેતી ભી બહૂત હોતી હે વહાંસે પૂરા શહર ઉઠા કર મક્કાકે પાસ પહૂંચા દિયા. ઈસીકા નામ તાઈફ હે.

અલ્હમ્દુલિલ્લાહ! જિસ જગા ખડે હોકર હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.)ને દુઆ માંગી થી વો જગા ૧૯૯૮ ઈસ્વી પેહલે સફરે હજકે મૌકે પર દેખનેકી સઆદત હાસિલ હૂઈ થી.

તાઈફકા મતલબ

તાઈફકા મતલબઃ તવાફ કરનેવાલા, હઝરત જિબ્રઈલ (અલૈ.)ને મુલ્કે શામસે એક શહર ઉઠાયા ઔર કા'બાકા તવાફ કરવાયા ઔર તવાફ કરવાકે મક્કાકે પાસ લાકર રખ દિયા, ઈસ લિયે ઉસકો તાઈફ કહા જાતા હે.

આપ દેખેંગે કે અરબકે સહરા (રણ)મેં તાઈફ એક ઐસા શહર હે જિસકી ઝમીન ઔર આબોહવા બિલકુલ મુલ્કે શામકી તરહ હે, મક્કામેં કિતની ભી ગરમી હો, લેકીન તાઈફમેં ઠંડી ઔર મોઅતદિલ (દરમિયાની) મૌસમ હોતા હે.

આપ(સલ.)કા તાઇફકા મુશક્કતવાલા સફર

બહરહાલ! અલ્લાહકે રસૂલ (સલ.) છબ્બીસ (૨૬) યા સતાઈસ (૨૭) શવ્વાલ સન દસ નબવી, મુતાબિક ૬૧૯ ઈસ્વીકો મક્કાસે ચલકર તાઈફકે લિયે રવાના હૂયે, આપ (સલ.)કે સાથ સિર્ફ આપ (સલ.)કા આઝાદ કિયા હુવા ગુલામ હઝરત ઝેદ બિન હારિષા (રદિ.) થે, વહાં દસ દિન કયામ ફરમાયા, બા'ઝને બીસ દિન ઔર બા'ઝને એક મહીના કયામકી મુદ્દત લિખી હે.

દીની ભાઈયોં! યકીન માનિયે! તાઈફકા સફર ઈતના મુશ્કિલ થા કે સાડે ચૌદહસો બરસ ગુઝરનેકે બાદ જબ ઈસ સાલ હજકે સફરસે મેં તાઈફ ગયા તો આંખોંસે આંસૂ નિકલ આયે કે આપ (સલ.)ને યે સફર કૈસે કિયા હોગા?

પહાડ પર ચળ્હનેકે લિયે કેબલ કાર

હમ મક્કાસે ગાડીકે ઝરીયે કાફી દૂર એક પહાડ તક ચલે, વહાં પહુંચ કર હમારી ગાડીકો રોક દિયા ગયા, કયૂંકે વહાંસે આગે પહાડકા સફર થા, અલ્લાહકી મહરબાની હે કે આજકલ વહાં કેબલ કાર બની હૂઈ હે, જૈસે યે તાર લટક રહે હૈં વૈસે બડે બડે તાર લટક રહે થે ઔર ઉસ તારકે ઉપર છોટે છોટે ડબ્બે જૈસી ગાડીયાં ચલતી હૈં, જિસકો રોપકાર (ROPE CAR) કહતે હૈં.

સખ્ત ઠંડી હવામેં તકરીબન સાડે બારહ હઝાર ફિટકી ઊંચાઈમેં યે ગાડીયાં ચલતી હૈં ઔર વહાંકે લોગોંકા કહના થા કે બા'ઝ મરતબા ઈતને બાદલ આ જાતે હૈં કે ઉન તાર વાલી ગાડીયોંકા ચલના ભી મુશ્કિલ હો જાતા હે.

પહાડ પર પથ્થરોંકા રાસ્તા

ગાડીયોંમેં બેઠકર કાંચસે નીચે પથ્થરોકા રાસ્તા દેખ રહે થે,

દસવીં સદી હિજરી, યા'ની આજસે ચારસો બરસ પેહલે સુલતાન મુરાદ જો એક બડે બાદશાહ ગુઝરે હૈં ઉન્હોંને ઊંટોંકે આનેજાનેકે લિયે યે પથ્થરોંકા રાસ્તા બનાયા થા.

હમ દિલહી દિલમેં યે સોચ રહે થે કે એ અલ્લાહ! આજસે સાડે ચૌદહ સો બરસ પેહલે હમારે આકા હઝરત મુહમ્મદ રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ઈસ રાસ્તેસે તાઈફ કૈસે તશરીફ લે ગયે હોંગે?

ઉસ વકત તો ન યે કેબલ ગાડીયાં થીં ઔર ન યે પથ્થરોંકા રાસ્તા, સિર્ફ બડે બડે પથ્થર, બડી બડી ચટાનેં ઔર બડે બડે પહાડ થે, ન પાનીકા કોઈ કુવાં, ન સાયાકે લિયે કોઈ દરખ્ત, સખ્ત ગરમીકા મોસમ, હમારે નબી (સલ.) કૈસે તશરીફ લે ગયે હોંગે ?

દિલમેં યે ખ્યાલ પયદા હુવા કે એ અલ્લાહ! અગર મેરે હુઝૂર (સલ.) ઝિંદગીમેં દૂસરી કોઈ તકલીફ ઔર મુસીબત ન ઉઠાતે તો યહી એક તાઈફકા સફર ઈતના ખતરનાક થા કે કિસી દૂસરી તકલીફ ઔર મુસીબતકી ઝરૂરત નહીં થી.

નોટઃ કાર ઔર બસ ચલનેકે લિયે ભી અબ પુખ્તા સડક બન ચુકી હે.

હરાભરા શહર

તકરીબન સાડે બારહ હઝાર ફિટ ઊંચાઈ પર ચળ્હનેકે બાદ તાઈફ શહર શુરૂ હોતા હે, એક હરાભરા શહર, બેહતરીન અંગૂર ઔર ખજૂરકી બાળિયાં હૈં, કિસ્મ કિસ્મકે ફલ ફ્રુટ ઔર મેવે હૈં, ઉસ ઝમાનેમેં ભી હરાભરા શહર થા ઔર આજ ભી હરાભરા શહર હે, મોસમકે એતિબારસે દેખા જાયે તો ઉધર મક્કામેં સખ્ત ગરમી ઔર ઈધર તાઈફમેં સખ્ત ઠંડી, પુરા મોસમ બદલા હુવા હે, જો મોસમ મુલ્કે શામમેં હોતા હે વહી મોસમ તાઈફમેં હોતા હે.

આપ(સલ.)કા તાઈફમેં દાખલા

આગે ચલતે હૂયે હઝરત નબીએ કરીમ(સલ.)કા સફર મુબારક યાદ આ રહા થા. ઉસ ઝમાનેમેં તાઈફમેં એક ખાનદાન રહતા થા, જિસકા નામ ''બનૂ ષકીફ'' થા, યે કબીલા બહૂત તાકતવર, બહાદુર ઔર માલદાર થા, આજ તક તાઈફકી પહાડીયોંમેં ઉસ ખાનદાનકે લોગોંકે ટુટે ફુટે પથ્થરોંકે ઘર મૌજૂદ હૈં, યે હમકો બતાયા ગયા.

જબ રસૂલુલ્લાહ (સલ.) તાઈફ પહૂંચે તો ઉસ વકત વહાં તીન આદમી સરદાર થેઃ

(૧) અબ્દ યા લયૂલ (૨) મસ્ઉદ (૩) હબીબ

ચૂંકે યે તીનોં તાઈફકે બડે સરદાર થે, ઈસ લિયે આપ (સલ.)ને સોચા કે પેહલે ઈન તીનોંકો દઅવત દી જાયે, બલકે અગર યે માન ગયે ઔર ઈસ્લામ કુબૂલ કર લિયા તો મેરા કામ આસાન હો જાએગા.

તાઈફકે સરદારોંકો દઅવતે ઈસ્લામ ઔર ઉનકા ગુસ્તાખાના જવાબ

રસુલે અકરમ (સલ.) ઉન તીનોંકી ખિદમતમેં પહૂંચે ઔર ઉનકો ઈસ્લામકી દઅવત દી, લેકીન ઉન લોગોંને ઈતના ભી ખ્યાલ નહીં કિયા કે મક્કાકે ઈતને બડે લંબે સફરસે આયે હૈં, પહાડોં ઔર પથ્થરો પર ચલકર આયે હૈં, આપકી મેહમાન નવાઝી કરેં ઔર આપકો બિઠાકર આપકી બાત સુનેં, બલકે આપકા મઝાક ઉડાને લગે.

ચુનાન્ચે એક સરદારને કહાઃ એ મુહમ્મદ! બયતુલ્લાહકી ઉસસે બડી તૌહીન ઔર કયા હોગી કે તુમ જૈસે આદમી કો નબી બનાયા ગયા.

દૂસરેને કહાઃ અલ્લાહકો પયગમ્બર ઔર નબી બનાના થા તો

તુમ હી મિલે, તુમ્હારે સિવા કોઈ દૂસરા નહીં મિલા.

તાઈફકે સરદાર યે સમઝતે થે કે રસૂલ ઔર પયગમ્બર તો હમારે જૈસા સરદાર બનના ચાહિયે, ઐસા આદમી કૈસે રસૂલ હો સકતા હે જિસકા કોઈ સહારા નહીં, ન માં બાપ હૈં, મકાનકા કોઈ ઠિકાના નહીં, સવારીકા ઈન્તિઝામ નહીં, આગે પીછે દોડનેવાલા કોઈ ખાદિમ નહીં.

તીસરે સરદારને કહાઃ મૈં તો તુમ્હારે સાથ બાત હી નહીં કરૂંગા, કયૂંકે અગર તુમ સચ્ચે નબી હો તો નબીકી બાતકો ઠુકરાના ઔર રદ કરના બહૂત ખતરનાક બાત હે ઔર અગર તુમ નબી નહીં હો તો તુમસે બાત કરના મેરી શાનકે ખિલાફ હે.

ખુલાસા યે કે ઉન તીનો સરદારોંને સિર્ફ આપકી બાતકા ઈન્કાર હી નહીં કિયા; બલકે આપકા મઝાક ભી ઉડાયા.

અવબાશોકા આપ (સલ.)કે પીછે લગાના

આપ(સલ.)ને ઉનસે કહા કે મૈં સિર્ફ યે ચાહતા હૂં કે તુમ લોગ ઈન ખયાલાતકો અપને હી તક મહદૂદ રખના, કહીં ઐસા ન હો કે દૂસરોંકે લિયે ઈમાનસે રૂકાવટકા સબબ બન જાયે, મગર ઉન કાફિરોંને હુઝૂર (સલ.)કી ઈસ નસીહતકો ભી ન માના, ઉન્હેં યે ડર થા કે કહી તબ્લીગ (ઉનકે ગલત ખ્યાલકે મુતાબિક) ઉનકી રઆયા (પ્રજા)કો બિગાડ ન દે, જૈસે ઉનકે ખ્યાલમેં મક્કામેં હુવા, લિહાઝા ઉન્હોંને આપ (સલ.)સે સખ્તીકે સાથ નિમટનેકા ફેસલા કિયા ઔર આવારા ઔર બાઝારી લડકોંકો આપ (સલ.)કે ખિલાફ ઉભારા ઔર હુકમ દિયા કે જહાં આપ (સલ.) વઅઝ ફરમાએં વહાં હંસી ઉળાએં, જહાંસે ગુઝરે ઉધર પથ્થર ફેંકે.

સલામ ઉસ પર કે ઝખ્મી હુવા તાઈફકી ગલિયોંમેં (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ અલ્ફ અલ્ફ મર્રતન્ બિઅદદિ કુલ્લિ ઝર્રતિન)

ચુનાન્ચે તાઈફકે નવજવાનોંને આપકા મઝાક ઉડાના શુરૂ કિયા, તાલિયાં બજાને લગે, સીટીયાં મારને લગે, બલકે ઉન ઝાલિમોંને થોડી દેર બાદ આપ (સલ.)કો પથ્થર મારના શુરૂ કર દિયા, વો ઝાલિમ અપને હાથોંમેં પથ્થર લેકર લાઈનમેં ખળે હો ગયે ઔર આપ (સલ.) કદમ ઉઠાતે ઔર ઝમીન પર રખતે તો વો બદ બખ્ત આપ (સલ.)કો પથ્થર મારતે.

ઉસ વકત આપકે સાથ સિર્ફ હઝરત ઝેદ બિન હારિષા(રદિ.) થે.

અલ્લાહ તઆલા હઝરત ઝેદ બિન હારિષા (રદિ.)કો પુરી ઉમ્મતકી તરફસે જઝાએ ખેર અતા ફરમાએ (આમીન)

જબ પથ્થર આતે તો વો ખળે હો જાતે, તાકે આપ (સલ.)કો પથ્થર ન લગે, યહાં તક કે પથ્થર ખાતે ખાતે હઝરત ઝૈદ (રદિ.)કા પુરા સર ઝખ્મી હો ગયા ઔર ખૂન બેહને લગા, હુઝૂરે અકરમ (સલ.)કે બદન મુબારક પર ચોટેં લગી, હાથ પાવ ઔર બદન મુબારક લહૂલુહાન હો ગયા, ઝાલિમોને તાક તાક કર તખ્નોંકો નિશાન બનાયા, ખુન બેહનેસે જુતે તરબતર હો ગયે, ઝાલિમ દો તીન મીલ તક પથ્થર બરસાતે રહે, ઈતને પથ્થર લગે કે રસુલે અકરમ (સલ.)કે લિયે પથ્થરકી મારકી વજહસે ખળા રહના મુશ્કિલ હો ગયા, જબ હુઝૂરે અકરમ (સલ.) બેઠ જાતે તો વો ઝાલિમ બાઝૂ પકળ કર દો બારા ચલને પર મજબૂર કરતે, યહાં તકકે પથ્થરોંકી બારિશસે ઈતની ચોટેં આઈ કે આપ (સલ.) બેહોશ હોકર ગિર પળે.

લમહએ ફિક્રીયહ

દીની ભાઈયોં! અગર કલ કયામતકે દિન અલ્લાહ તઆલાને હમસે પૂછ લિયા કે " એ મેરે બંદો! મેરે નબીકે પેરસે મેરે દીનકી ખાતિર ખૂન નિકલા થા. તેરે નબીકા ઈતના મઝાક ઉળાયા ગયા થા ઔર ઈતના સતાયા ગયા થા.

કભી તુમ્હારે પેરસે મેરે દીનકી ખાતિર પસીના નિકલા?

મેરે દીનકી ખાતિર કભી તુમ લોગોંને કડવી કસેલી સુની?

તો બતાવો! હમ અલ્લાહ તઆલાકો કયા જવાબ દેંગે?

ઝિંદગીમેં ઐસે મૌકે તો બહૂત આયે હોંગે કે ખેતીબાળીમેં હમારે પેરસે પસીના નિકલા હોગા. ખેતીબાળીમેં પેર પર કીચળ લગા હોગા, નોકરીકે વાસ્તે કડવી કસેલી ભી સુની હોગી ઔર અલ્લાહ મુઆફ કરે! ક્રિકેટકે મેદાનમેં કિતને થકે હોંગે ?

અગર હમસે પૂછ લિયા ગયા કે અલ્લાહ તઆલાકે લિયે, અલ્લાહ તઆલાકે દીનકે લિયે, નમાઝકે લિયે કિતના થકે? કિતના પસીના બહાયા? તો હમ કયા જવાબ દેંગે.

હઝરત ઝેદ (રદિ.)કી ખૂશ કિસ્મતી આપ(સલ.)કો અપની પીઠ પર ઉઠાનેવાલે ખૂશ નસીબ સહાબા

હઝરત ઝેદ (રદિ.) આપ (સલ.)કો અપની પીઠ પર ઉઠાકર તાઈફસે બાહિર લે આયે. યે સઆદત સબસે પેહલે હઝરત ઝેદ (રદિ.)કે હિસ્સેમેં આઈ.

બાદમેં હિજરતકે સફરકે દૌરાન એક મૌકે પર આપ (સલ.)કો હઝરત અબૂબક્ર સિદ્દીક (રદિ.)ને અપની પીઠ પર સવાર કિયા.

ગઝવએ ઉહદમેં ઝખ્મી હોકર આપ (સલ.)ને ચાહા કે એક ચટાન પર ચળ્હ જાએં, લેકીન કમઝોરીકી વજહસે ઐસા ન કર સકે તો હઝરત તલહા (રદિ.) ઝુક ગયે ઔર ઉનકી પીઠ પર કદમ રખકર ચટાન પર ચળ્હે. (સીરતે અહમદે મુજતબા મુખ્તસર)

પથ્થરકી ચટાન પર ટેક લગાકર આરામ

હઝરત ઝેદ (રદિ.) હુઝૂર (સલ.)કો બેહોશીકી હાલતમેં શહરકે દૂર એક બળે પથ્થરકે પાસ લે આયે જો કે એક પહાળકે પાસ થા ઔર ઉસ પથ્થર પર ટેક લગાકર બિઠા દિયા, હઝરત ઝેદ (રદિ.)ને ઝખ્મોંકો ધોયા, મુંહ પર પાની છિળકા, જબ હોશ આયા તો મુબારક ઝુબાનસે દર્દભરી દુઆ નિકલી.

ઉસ જગહ નમાઝ પળ્હને ઔર દુઆ માંગનેકી સઆદત

આજ તક વો પથ્થર ઔર વો જગહ મૌજૂદ હે, ઉસ અલ્લાહકી મહેરબાની હૂઈ ઈસ ગુનેહગાર બંદે મહમૂદ પર કે જિસ જગા અલ્લાહકે નબી (સલ.) ઝખ્મી હોકર બેઠે થે ઉસ જગહકો દેખનેકા મૌકા અતા ફરમાયા. હુકૂમતને ઉસ પથ્થરવાલી જગહ પર એક મસ્જિદ બના રખી હે ઔર કોઈ અંદર ન જા સકે ઈસ લિયે ચારોં તરફ જાલિયાં લગા દી હૈં.

મૈંને અપને સાથીયોંસે કહા કે મૈં તો અંદર જાના ચાહતા હૂં, જહાં મેરે હુઝૂર (સલ.)કે કદમ મુબારક પહૂંચે હૈં, દિલ ચાહતા હે કે વહાં જાકર દો રકા'ત નમાઝ પળ્હૂં. ચુનાન્ચે એક સાથીને એક કોનેમેં જાલીકા ઝરાસા હટા હુવા હિસ્સા દેખ લિયા, હમને ઈધર ઉધર દેખા કે કોઈ હુકૂમતકા આદમી દેખ તો નહીં રહા હે, એક સાથી બિસ્મિલ્લાહ પળ્હકર અંદર ઘુસ ગયા, ફિર સબકો હિમ્મત હૂઈ ઔર સબ સાથી

બિસ્મિલ્લાહ પઢ્હ કર અંદર દાખિલ હો ગયે ઔર જિસ જગહ આકાએ નામદાર તાજદારે મદીના, સરકારે દો આલમ (સલ.) પથ્થરસે ટેક લગાકર બેઠે થે ઉસ જગહ પર અલ્લાહકે બારગાહમેં દુઆ કીઃ

એ મેરે માલિક! ઈસ જગહ તેરે નબીકા મુબારક ખુન લગા થા.

એ અલ્લાહ! આજ તેરે નબીકી ઉમ્મત બહૂત પરેશાન હાલ હે.

એ અલ્લાહ! તેરે નબીકે મુબારક ખૂનકી જગહકી બરકતસે ઉમ્મતકી પરેશાનીયોંકો ખત્મ ફરમા દે.

સાથીયોંકી આંખોંમેં આસૂં થે ઔર ઉસ જગા અજીબો ગરીબ સુકૂન કી કેફીયત રહી.

લહૂ લુહાન હાલતમેં દર્દભરી દુઆ

થોળી દેરકે બાદ વહાંસે હમ નિકલે, સીરતે પાક સામને આ રહી થી કે યે વહી મુબારક જગહ હે જહાં હુઝૂર (સલ.)ને અલ્લાહ તઆલાકી બારગાહમેં દુઆકે લિયે હાથ ઉઠાયે થે ઔર અલ્લાહ તઆલાસે દુઆ કરતે હૂયે કહા થાઃ

اَللّٰهُمَّ اِلَيۡكَ اَشۡكُوۡ ضَعۡفَ قُوَّتِیۡ، وَقِلَّةَ حِيۡلَتِیۡ، وَهَوَانِیۡ عَلَى النَّاسِ يَا اَرۡحَمَ الرَّاحِمِيۡنَ، اِلٰى مَنۡ تَكِلُنِیۡ ، اِلٰى عَدُوٍّ يَّتَجَهَّمُنِیۡ اَمۡ اِلٰى قَرِيۡبٍ مَّلَّكۡتَه أَمۡرِیۡ اِنۡ لَّمۡ تَكُنۡ سَاخِطًا عَلَیَّ فَلَا اُبَالِیۡ ، غَيۡرَ اَنَّ عَافِيَتَكَ اَوۡسَعُ لِیۡ، اَعُوۡذُ بِنُوۡرِ وَجۡهِكَ الۡكَرِيۡمِ الَّذِیۡ اَضَاءَتۡ لَهُ السَّمٰوَاتُ، وَأَشۡرَقَتۡ لَهُ الظُّلُمٰتُ ، وَصَلُحَ عَلَيۡهِ أَمۡرُ الدُّنۡيَا وَالۡاٰخِرَةِ اَنۡ تُحِلَّ عَلَیَّ غَضَبَكَ، وَتُنۡزِلَ عَلَیَّ سَخَطَكَ، وَلَكَ الۡعُتۡبٰى حَتّٰى تَرۡضٰى، وَلَاحَوۡلَ وَلَا قُوَّةَ اِلَّا بِكَ

તર્જમાઃ એ અલ્લાહ! મેં તુઝસે અપની કમઝોરી ઔર તદબીરકી કોતાહી ઔર લોગોંકી નઝરમેં અપની બેચારગીકી શિકાયત કરતા હું,

એ અર્‌હમર્રાહિમીન! તૂ મુઝે કિસકે હવાલે કર રહા હે, કિસી ગઝબનાક તુર્શરૂ દુશ્મન યા કિસી કરીબી રિશ્તેદારકે જો મેરે ઉમૂરકા માલિક હો, અગર તૂ મુઝસે નારાઝ નહીં હે તો ફિર મુઝે કોઈ ફિક્ર નહીં હે, અલબત્તા તેરી તરફસે દી જાનેવાલી તંદુરસ્તી મેરે લિયે વસીઅતર હે, મેં તેરે ઉસ મુબારક ચેહરેકે નૂરકે વસીલેસે જિસને આસ્માનોંકો રોશન કર રખા હે ઔર તારીકીયોં (અંધેરોં)કો દૂર કર રખા હે, ઔર જિસકે સહારે દુન્યા ઔર આખિરતકે તમામ ઉમૂર સંવરતે હૈં, ઈસ બાતસે તેરી પનાહ વ હિફાઝતમેં આતા હૂં કે તૂ મુઝ પર અપના ગુસ્સા ઉતારે ઔર મુઝ પર અપની નારાઝગી નાઝિલ કરે ઔર તેરે રાઝી હોને તક મેં તુઝે મનાતા રહૂંગા, ગુનાહોંસે હિફાઝત ઔર નેકીયોંકી તાકત સિર્ફ તૂ હી દેનેવાલા હે. (અલ–હિઝબુલ્ આ'ઝમઃ યવ્મુષ્ષલાષાઅ)

ઈસ દુઆમેં આપને એક અજીબ જુમ્લા ઈર્શાદ ફરમાયાઃ ઈન્ લમ્ તકુન્ સાખિતન્ અલય્ય ફલા ઉબાલી'' યા'ની એ મેરે માલિક! એ મેરે અલ્લાહ! અગર તૂ નારાઝ નહીં હે તો સારી દુન્યા મુખાલિફ હો જાયે, નારાઝ હો જાયે મુઝે કોઈ પરવા નહીં હે.

અલ્લાહ કરે કે યે જઝબા મેરા ઔર આપકા ઔર પૂરી ઉમ્મતે મુસ્લિમાકા બન જાયે. આમીન

મુસાફિર ઔર મઝલૂમકી દુઆ

હુઝૂરે અકરમ(સલ.) એક તો મુસાફિર થે,મક્કાસે સફર કરકે તાઈફ ગયે થે,બુખારી શરીફકી રિવાયતમેં હૈં કે અલ્લાહ પાક મુસાફિરકી દુઆકો કુબૂલ ફરમાતે હૈં, ઈસી તરહ આપ મઝલૂમ થે,ઉન ઝાલિમોંને આપકા મઝાક ઉડાયા થા, આપ પર પથ્થર બરસાયે થે, આપકો લહૂલુહાન કિયા થા, મઝલૂમકે દિલસે જો આહ નિકલતી હે વો સાતોં આસ્માનોંકે ઉપર જાતી હે,ઐસી દુઆ કુબૂલ હોનેમેં કોઈ શક હો સકતા હે?

સફરમેં દુઆકા એહતિમામ કરના ચાહિયે ઔર મઝલૂમકી આહસે બચના ચાહિયે

હમ જબ ભી સફર કરેં તો નમાઝ પઢકર દુઆ કરનેકા એહતિમામ કરના ચાહિયે, કયૂંકે મુસાફિરકી દુઆ કુબૂલ હોતી હે ઔર મઝલૂમકી બદદુઆસે બચના ચાહિયે, કયૂંકે મઝલૂમકી બદદુઆ સીધી અલ્લાહકે પાસ જાતી હે, કભી કભી ઈન્સાન અપને ઓહદે, ડિગ્રી, માલ વગૈરહકે નશેમેં દૂસરોં પર ઝુલ્મ કરતા હે, વો યે સોચતા હે કે મેરી તો બળે બળે અફસરોં તક પહૂંચ હે, મે અગર કિસી પર ઝુલ્મ કરૂંગા તો કોઈ મેરા કુછ નહી બિગાડ સકતા, લેકીન યાદ રખો! મઝલૂમકે દિલકી આહ સે ઈન્સાન તબાહો બરબાદ હો જાતા હે.

ઉત્બા ઔર શૈબાકા અંગૂર ભેજના

બહરહાલ! વો પથ્થર જિસ પર આપ (સલ.)ને ટેક લગાયા થા ઉસસે ચંદ કદમ પર એક અંગૂરકી બાળી (વાડી) થી જો મક્કાકે દો કાફિર સરદાર; ઉત્બા બિન રબીઅહ ઔર શૈબા બિન રબીઅહકી થી, યે દોનોં સગે ભાઈ થે, ઈન દોનોંને આપ (સલ.)કો ઐસી હાલતમેં દેખ લિયા, વો દોનોં કાફિર થે, લેકીન ખાનદાનકે એતિબારસે કુરૈશી થે, ખાનદાની ગૈરત જોશ આઈ ઔર ઉન્હોંને એક અંગૂરકા ખોશા (ઝુમખુ) અપને નોકર અદાસકો દિયા ઔર કહા કે વો આદમી જો ઝખમી હોકર દરખ્તકે નીચે બેઠા હે ઉસકો દે દો, ચુનાન્ચે વો નોકર હુઝૂર (સલ.)કી ખિદમતમેં આયા.

હુઝૂર (સલ.)ને ઉસકો બિસ્મિલ્લાહિર્રહ્માનિર્રહીમ પઢ કર ખાના શુરૂ કિયા.

અદાસસે ગુફતગૂ

આપ (સલ.)ને જૈસે હી બિસ્મિલ્લાહ પઢી તો અદાસને હૈરતસે

કહા કે યહાં પુરે અરબમેં કોઈ બિસ્મિલ્લાહ નહીં જાનતા, આપ કૈસે જાનતે હૈં?

આપ(સલ.)ને ઉસસે પૂછા કે તુમ કહાકે રહનેવાલે હો? ઔર કોનસે મઝહબકે માનનેવાલે હો ?

ઉસને કહાઃ મેં ઈસાઈ મઝહબકા માનનેવાલા હૂં, ઔર "નેનવા" શહરકા બાશિન્દા હૂં, યે નેનવા શહર ઈરાકમેં હે.

જબ આપ (સલ.)ને નેનવાકા નામ સુના તો આપ (સલ.)ને ફરમાયા કે અચ્છા! વહી નેનવા જહાં અલ્લાહકા નેક બંદા " યુનૂસ બિન મતા" રહા કરતે થે?

જબ ઉસને હઝરત યુનૂસ (અલૈ.)કા નામ સુના તો વો ઔર ચોંક ગયા ઔર ઉસને હુઝૂર (સલ.)સે પૂછા કે આપ યુનૂસ (અલૈ.)કો કૈસે પેહચાનતે હૈં?

આપ (સલ.)ને ઈર્શાદ ફરમાયા કે વો યુનૂસ તો મેરે ભાઈ ઔર અલ્લાહકે નબી હૈં ઔર મેં ભી અલ્લાહકા નબી હૂં.

અદ્દાસને યે સુનકર આપ (સલ.)કા નામ પૂછા, આપ (સલ.)ને ફરમાયાઃ અહમદ

અદ્દાસને કહા કે મેંને તવરાતમેં આપકા નામ દેખા હે ઔર ઉસમેં આપકે અવસાફ ભી પઢ્હે હૈં, ઉસસે માલૂમ હુવા કે અલ્લાહ તઆલા આપકો નબી બના કર ભેજેંગે, ઔર લોગ આપકી ઈતાઅત ઔર ફરમાંબરદારીસે ઈન્કાર કરેંગે, લેકીન આખિર ફતહ આપહી કી હોગી ઔર યે દીન તમામ દુન્યામેં ફેલ જાએગા. (સીરતે અહમદે મુજતબાસે)

શાને રિસાલત

ઈતની મુસીબતોં ઔર તકલીફોંકે બાવજૂદ અદ્દાસસે યે ફરમાના કે "યુનૂસ ભી નબી થી ઔર મેં ભી નબી હૂં" ઈસ જુમ્લેસે અલ્લાહ તઆલા પર કામિલ એતિમાદ (ભરોસા) ઔર તબ્લીગકે જઝબેકા

ઈઝહાર હોતા હે જિસસે આપ(સલ.)કા એક લમ્હા ભી ખાલી નહીં રહા, યહી શાને રિસાલત હે.

ખુદાકી દૈનકા મૂસા(અલૈ.)સે પૂછીયે હાલ

ઉસને કહા કે, મેં મુદતસે યહાં આપકે ઈન્તિઝારમેં હૂં, મુઝે ઈસ્લામકી તા'લીમ દીજિયે

આપ (સલ.)ને ઈસ્લામ પેશ કિયા ઔર વો ગુલામ અદાસ દિલો જાનસે મુસલમાન હો ગયા ઔર ઉસને આપ (સલ.)કે હાથ ઔર પેરકો બોસા દિયા.

બહરહાલ ઉસકી કિસ્મત બદલ ગઈ, એક પરદેસી મુસાફિરકો અંગૂર ખિલાને ગયા ઔર ઉસને જન્નત કમા લી.

જબ અદાસ વાપસ આયા તો ઉત્બા ઔર શયબાને પૂછા કે તુઝે કયા હો ગયા થા જો તૂ અજીબ અજીબ હરકતેં કર રહા થા ?

ઉસને કહાઃ મેરે આકા! વો અલ્લાહકે રસૂલ હે.

ઉન દોનોંને કહા હે, ઉસને તુજે ધોકા દિયા.

અદાસને કહા કે, ઐસા ન કહો, ઈસ વકત રૂએ ઝમીન પર ઉનસે બેહતર કોઈ હસ્તી મૌજૂદ નહીં હે, ઉન્હોંને મુઝે વો ખબર દી હે જો નબીકે અલાવા કોઈ ઔર નહીં દે સકતા.

ઉત્બાને કહા કે, અદાસ ! અપને દીનસે મત ફિર, તેરા દીન ઉસકે દીનસે બહૂત અચ્છા હે.

મસ્જિદે અદાસ (રદિ.), સબસે પેહલા મીનારા

જિસ જગહ અદાસને હુઝૂર અકરમ (સલ.)કો અંગૂર ખિલાયે થે, આજ ઉસ જગહ પર એક છોટી મસ્જિદ બની હૂઈ હે, જિસકા નામ ''મસ્જિદે અદાસ'' હે, ઉસકે ચારોં તરફ જાલી લગા દી ગઈ હે, ઉસકે ઉપર એક મીનારા હે, વહાં લોગ કહ રહે થે કે દુન્યામેં સબસે પેહલા

મીનારા યહી હે, ઉસસે પેહલે કિસી મસ્જિદમેં મીનારા નહીં થા.

અલ્લાહકા ફઝલો કરમ હુવા કે ઉસને હમેં વો મસ્જિદકો દેખનેકા મૌકા દિયા, હમને ઉસ મસ્જિદમેં ઝોહરકી નમાઝ પઢી.

ઉહદસે ઝયાદા સખ્ત દિન

ઉમ્મુલ્ મુઅમિનીન હઝરત આઈશા સિદ્દીકા (રદિ.) ફરમાતી હૈં કે મૈંને એક મરતબા હુઝૂરે અકરમ (સલ.)સે સવાલ કિયા કે એ અલ્લાહકે રસૂલ! ઉહુદકી લડાઈસે ઝયાદા ખતરનાક દિન આપકી ઝિંદગીમેં કોઈ દિન આયા હે?

આપ (સલ.)ને ઈર્શાદ ફરમાયાઃ આઈશા! તેરી કૌમસે જો તકલીફેં પહૂંચીં સો પહૂંચી, લેકીન સબસે ઝયાદા સખ્ત દિન વો ગુઝરા જબ મૈંને અપને આપકો અબ્દ યા લૈલકે બેટોકે સામને પેશ કિયા, યા'ની તાઈફકા દિન મેરી ઝિંદગીકા સબસે ઝયાદા ખતરનાક દિન થા.

પહાડકે ફરિશ્તોંકી હાઝરી

હુઝૂરે અકરમ (સલ.) ઉસકે બાદ ઉસ બાગસે નિકલે ઔર આગે ચલે, તાઈફસે બાહિર એક જગહ જિસકા નામ "કુર્નુ ષઆલિબ" હે વહાં પહૂંચે, હુઝૂર (સલ.) ફરમાતે હૈં કે મૈં વહાં બેઠા હુવા થા, કુછ હોશ થા, મૈંને દેખા કે મેરે ઉપર એક બાદલ સાયા કિયા હૂયે હે. ઉસમેં સે હઝરત જિબ્રઈલ (અલૈ.)ને મુઝે આવાઝ દી કે તાઈફવાલોંને આપકે સાથ જો બર્તાવ કિયા અલ્લાહને વો સબ દેખ લિયા ઔર સુન લિયા, આજ અલ્લાહ તઆલાને મેરે સાથ મલકુલ જિબાલ યા'ની પહાડોંકે ફરિશ્તેકો ભેજા હે, આપ જો ચાહેં ઉસકો હુકમ દેં.

ઈતનેમેં પહાડકે ફરિશ્તેને આપકો સલામ કિયા ઔર અર્ઝ કિયા કે અગર આપ ચાહેં તો "અખ્શબીન" નામી પહાડોંકે દરમિયાન મૈં ઉન્હેં કુચલ દૂં?

રહ્મતુલ્ લિલઆલમીન (સલ.)કા રહમતભરા જવાબ

અલ્લાહુ અકબર! અગર હમ હોતે તો ઈસ ફરિશ્તેકો કેહતે: જલ્દી કરો, દેર મત કરો, લેકીન મેરે દોસ્તો! પથ્થર ખાકર દુઆએં દેના યે કમલીવાલેકી શાન હે, પથ્થર ખા કર ફુલ બરસાના યે આમીનાકે લાલકા કામ હે, શાઈરને કયા ખૂબ કહા હે:

વો જિસકો ગાલિયાં સુનકર દુઆ દેને કી આદત થી
જિસે મખ્લૂકસે અલ્લાહકી ખાતિર મુહબ્બત થી
સલામ ઉસ પર કે જો ઝખ્મી હુવા તાઈફકી ગલીયોંમેં
સલામ ઉસ પર કે જિસકા હુસ્ન હે ફુલોંમેં કલીયોમેં

(રસૂલે અરબીમેં સે)

યહીં તા'લીમ હુઝૂર (સલ.)ને હમકો દી હે, ફરમાયા:

صِلْ مَنْ قَطَعَكَ ، واعْطِ مَنْ حَرَمَكَ، وَاعْفُ عَمَّنْ ظَلَمَكَ

યા'ની જો તુમ્હારે સાથ તઅલ્લુકાત ખત્મ કરે તુમ ઉનકે સાથ તઅલ્લુકાત બાકી રખો, તઅલ્લુકાત જોળો ઔર જો તુમકો મહરૂમ કરે ઉસકો દો, ઔર જો તુમ પર ઝુલ્મ કરે તુમ ઉસકો મુઆફ કરો.

(બયહકી, ઉકબા બિન આમિરકી રિવાયત)

અલ્લાહકે રસૂલ (સલ.)ને "જો તમામ જહાંવાલોંકે લિયે રહમતુલ્ લિલ્આલમીન બના કર ભેજે ગયે થે" ઉસ ફરિશ્તેકો જવાબ દિયા:

" નહીં ! અગર યે તાઈફવાલે ઈમાન નહીં લાતે તો મુઝે ઉમ્મીદ હે કે ઉનકી નસ્લ (પેઢી)મેં અલ્લાહ તઆલા ઐસે લોગ પયદા કરેંગે, જો સિર્ફ એક અલ્લાહકી ઈબાદત કરેંગે, ઔર ઉસકે સાથ કિસી કો શરીક નહીં કરેંગે.

યે જુમ્લા ઉસી ઈન્સાનકી ઝુબાનસે અદા હો સકતા હે જિસકે દિલમેં મખ્લૂકકી હિદાયતકી બહૂત ઝયાદા ઉમ્મીદ હો, વહી ખૈરૂલ બશર (બેહતરીન ઈન્સાન) તો રહમતુલ્ લિલ્આલમીન હોતા હે.

વો જિસકો ગાલિયાં સુન કર દુઆ દેનેકી આદત થી

ઈતના હી નહીં; બલકે આપ (સલ.)ને તાઈફવાલોંકે લિયે દુઆ ભી ફરમાઈ: ''એ અલ્લાહ! તેરે નબીકે પેર ઝખ્મી દેખકર, ખૂનકે ફુવારે દેખકર ગુસ્સા ઔર નારાઝ મત હોના, ઉનકો ઔર ઉનકી અવલાદકો હિદાયત અતા ફરમા.

તાઈફકી દુઆકી બરકતસે હિન્દુસ્તાનમેં ઇસ્લામ

ચુનાન્ચે હુઝૂર (સલ.)કી વો દુઆ રંગ લાઈ, ઈસ વકત પુરે હિન્દુસ્તાનમેં ઈસ્લામ વ ઈમાનકે ચર્ચે હૈં, હઝારોં મસ્જિદેં, મદરસે, દારૂલ ઉલૂમ, મકાતિબ, ખાનકાહેં, મરાકિઝ આબાદ હૈં, યહાંસે પુરી દુન્યામેં દીન ફેલ રહા હે.

ઈસી તરહ પળોસી મુલ્ક, બંગ્લાદેશ, નેપાલ, ચીન, ભૂટાન ; બલકે પુરે એશિયામેં જો ઈમાનકી બહાર ઔર ઈમાનકી હવાએં હૈં વો હમારે હુઝૂર (સલ.)કી તાઈફવાલી દુઆઓંકી બરકત હે.

તાઈફકે ઉસી કબીલએ બનૂ ષકીફ જિન્હોંને રસૂલે અકરમ (સલ.) પર પથ્થર બરસાયે થે ઉનકી નસ્લમેં એક નવજવાન પયદા હુવા જિસકા નામ '' મુહમ્મદ બિન કાસિમ અલ ષકફી, હજ્જાજ બિન યુસૂફકે દોરમેં હિન્દુસ્તાનમેં જો જમાઅત દીનો ઈસ્લામ લેકર આઈ ઉસ જમાઅતકે અમીર યહી સોલા (૧૬) સાલકા નવજવાન મુહમ્મદ બિન કાસિમ ષકફી થે, ઉસ નવજવાનને હિન્દુસ્તાનકી ઝમીનમેં આકર ઈમાનકા પયગામ સુનાયા ઔર આજ તક અલ્હમ્દુલિલ્લાહ! હમારે હિન્દુસ્તાનમેં ઈમાનકી બહાર હે, અલ્લાહ તઆલા ઉસકો કિયામતકી સુબહ તક કાઈમ વ દાઈમ ફરમાએ. (આમીન)

જિન્નાત ઔર શયાતીનકી પરેશાની

આપ(સલ.)કે નબી બનનેસે પેહલે જિન્નાત આસ્માનકે કરીબ જાતે થે ઔર વહાંસે આસ્માની ખબરેં સુનતે થે, ફિર નજુમી ઔર જ્યોતિશકે પાસ આકર સુનાતે થે, વો નજુમી ઉસ એક બાતમેં અપની તરફસે સો ઝુઠ મિલાકર લોગોંકે સામને બયાન કરતે થે, લેકીન જિસ દિનસે કુર્આને કરીમ ઉતરના શુરૂઅ હુવા ઉસ દિનસે આસ્માન પર અલ્લાહ તઆલાને હર જગહ પેહરે લગા દિયે, જિસકી વજહસે કોઈ જિન્નાત કોઈ ભી બાત નહીં સુન સકતા થા, ઔર જો સુનને જાતા ઈસ પર શિહાબે ષાકિબકે ગોલે ફેંકે જાને લગે, કુર્આને કરીમમેં સુરએ જિનમેં હે :

وَاَنَّالَمَسْنَا السَّمَاءَ فَوَجَدْنٰهَا مُلِئَتْ حَرَسًا شَدِيْدًا وَّشُهُبًا ـ وَّاَنَّا كُنَّا

نَقْعُدُ مِنْهَا مَقَاعِدَ لِلسَّمْعِ، فَمَنْ يَّسْتَمِعِ الْاٰنَ يَجِدْ لَهٗ شِهَابًا رَّشَدًا ـ

તર્જમા:ઔર યે કે હમને આસ્માનકી તલાશી ચાહી તો ઉસે બળે સખ્ત ચોકીદારોં ઔર શોઅલોંસે ભરા હુવા પાયા ઔર યે કે (પેહલે) હમ તો ઉસ (આસ્માન)કી કુછ જગ્હોં પર સુનનેકે લિયે બેઠા કરતે થે (મલાઈકહ (ફરિશ્તે) આસ્માનસે નીચે ઉતરકર બાદલકે કરીબ જારી કિયે જાનેવાલે ફેસલોંકા તઝકિરહ કરતે હે, શયાતીન ઈન બાતોંકો સુનનેકી કોશિશ કરતે થે) લેકીન અબ જો કોઈ સુનના ચાહે તો વો એક શોઅલે કો (ઈન્તિઝારમેં) તેયાર પાતા હે. (તફ્સીરૂલ કુર્આનમેં સે)

અબ સારે જિન્નાત ઔર શયાતીન પરેશાન હો ગયે કે ઐસા કયૂં હુવા? ઉસ પર ગૌરો ફિક્ર કે લિયે જિન્નાતોંને તમામ જિન્નાતોકી એક મીટિંગ બુલાઈ, ઔર સબને ઉસકી શિકાયત ઈબ્લીસસે કી. ઉસને કહા કે કોઈ બળા વાકિઅહ પેશ આયા હે. ચુનાન્ચે તહકીકકે લિયે મુખ્તલિફ ઈલાકેકે લિયે મુખ્તલિફ જમાઅતેં બનાઈ, જિનકા મિશન યે થા કે પૂરી દુન્યામેં ઘુમકર ઉસકી તહકીક કરે.

જિન્નાતોંકી આમદ ઔર કુર્આન સુનના

ચુનાન્ચે તાઈફસે વાપસીમેં રસૂલે કરીમ (સલ.)ને મક્કાકે બાહિર એક જગહ "બતને નખ્લા" મેં ચંદ દિન ગુઝારે, એક મરતબા રાતકો નમાઝમેં પેહલી રકા'તમેં સુરએ રહમાન ઔર દૂસરી રકા'તમેં સુરએ જિનકી તિલાવત ફરમાઈ. (સીરતે અહમદે મુજતબામેં સે)

ઈત્તિફાકસે જિન્નાતોંકી એક જમાઅતકા વહાંસે ગુઝર હુવા, વો આપ (સલ.)કી કિરાઅત સુનકર રૂક ગયે ઔર ગૌરસે સુનને લગે.

અલ્લાહ તઆલાને કુર્આને કરીમમેં ઈસ વાકિઅહકા પુરા મંઝર ખીંચા હે:

وَاِذْصَرَفْنَا اِلَيْكَ نَفَرًا مِّنَ الْجِنِّ يَسْتَمِعُوْنَ الْقُرْاٰنَ، فَلَمَّا حَضَرُوْهُ قَالُوْا اَنْصِتُوْا، فَلَمَّا قُضِىَ وَلَّوْا اِلٰى قَوْمِهِمْ مُّنْذِرِيْنَ۔

તર્જમા: ઔર (એ નબી! વો વકત યાદ કરો) જબ હમને જિન્નાતકી એક જમાઅતકો તુમ્હારી તરફ મુતવજ્જેહ કિયા (ઔર) વો કુર્આન સુનને લગે, ફિર જબ વો (જિન્નાત) વહાં (યા'ની કુર્આન સુનનેકી જગા) પહૂંચ ગયે તો ઉન્હોંને (આપસમેં એક દૂસરેસે) કહા કે ખામોશ હો જાઓ, ફિર જબ(કુર્આન કી) તિલાવત હો ચુકી તો વો અપની કૌમકે પાસ ડરાનેકી ગર્ઝસે વાપસ ગયે. (સુરએ જિન: ૨૯)

ફિર જબ આપકે પાસસે કુર્આને કરીમ સુનકર અપની કૌમકે પાસ ગયે તો અપની કૌમમેં ઉસકી તબ્લીગ શુરૂઅ કી.

قَالُوْا يٰقَوْمَنَا اِنَّا سَمِعْنَا كِتٰبًا اُنْزِلَ مِنْ بَعْدِ مُوْسٰى مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ يَهْدِىْ اِلَى الْحَقِّ وَاِلٰى طَرِيْقٍ مُّسْتَقِيْم۔ يٰقَوْمَنَا اَجِيْبُوْا دَاعِىَ اللّٰهِ وَآمِنُوْا بِهٖ يَغْفِرْ لَكُمْ مِنْ ذُنُوْبِكُمْ وَيُجِرْكُمْ مِنْ عَذَابٍ اَلِيْم ، وَمَنْ لَّا يُجِبْ دَاعِىَ اللّٰهِ فَلَيْسَ بِمُعْجِزٍ فِى الْاَرْضِ وَلَيْسَ لَهٗ مِنْ دُوْنِهٖ اَوْلِيَآء اُولٰئِكَ فِىْ ضَلٰلٍ مبين۔

તર્જમાઃ (વહાં જાકર) ઉન્હોંને કહાઃ એ હમારી કૌમકે લોગો! યકીન માનો! હમને એક ઐસી (અજીબ) કિતાબ (યા'ની કુર્આન) સુની જો મૂસા (અલૈ.) (કી કિતાબ) કે બાદ ઉતારી ગઈ હે, વો (કિતાબ) અપનેસે પેહલેકી (તમામ આસ્માની) કિતાબોંકો સચ્ચા બતાતી હે, વો (કિતાબ) હક (યાની સચ્ચા દીન) ઔર સીધે રાસ્તેકી તરફ રહનુમાઈ કરતી હે. (૩૦) એ હમારી કૌમકે લોગો! તુમ અલ્લાહકે દાઈ (યા'ની મુહમ્મદ) કી બાત માન લો ઔર ઉસ પર ઈમાન લે આવો (અગર ઐસા કરોગે તો) વો (અલ્લાહ તઆલા) તુમ્હારે ગુનાહોંકો મુઆફ કર દેંગે ઔર તુમકો દર્દનાક અઝાબસે બચાલેગે, (૩૧) ઔર જો શખ્સ અલ્લાહ તઆલાકી તરફ બુલાનેવાલે (દાઈ) કી બાત ન માને તો વો (સારી) ઝમીનમેં (કહીં ભી ભાગકર અલ્લાહ તઆલાકો) આજિઝ નહીં કર સકતા ઔર ઉસકે લિયે (અલ્લાહ તઆલા) કે સિવા મદદ કરનેવાલે નહીં હોંગે, વહીં લોગ ખુલ્લમ ખુલ્લા ગુમરાહીમેં પળે હૈં. (સૂરએ અહકાફ)

હુઝૂર (સલ.)કો ઉન જિન્નાતોંકે આનેકા ઈલ્મ નહીં થા, અલ્લાહ તબારક વ તઆલાને ઈન આયાતકે નુઝૂલકે ઝરીઅહ આપકો મુત્તલેઅ (ખબરદાર) ફરમાયા, ફિર ઉસકે બાદ નબીએ કરીમ (સલ.) તકરીબન છે (૬) મરતબા જિન્નાતોંકે બળે બળે ઈજતિમાઅમેં તબ્લીગકે લિયે તશરીફ લે ગયે હૈં ઔર હઝારોં લાખોં જિન્નાત હુઝૂર (સલ.)કે હાથ પર ઈમાન લાયે.

નોટઃ જિન્નાતકે ઈસ વાકિએસે અલ્લાહ તઆલાને દુન્યાવાલોંકો યે બતલા દિયા કે અગર ઈન્સાન ઈસ્લામકી દાઅવતકો કુબૂલ નહીં કરતા હે તો અલ્લાહ તઆલાકી દૂસરી મખ્લૂક મૌજૂદ હે જો હક કો કુબૂલ કરનેકી સલાહીયત રખતી હે.

જિન્નાતકી યે જમાઅત "નસીબીન"કી થી ઔર વો સાત અફરાદ થે, કહતે હૈં કે જિન્નાતકી યે કૌમ યહૂદી મઝહબ પર થી, ઈસ બાત પર

પતા ઉનકે ઈસ જુમ્લેસે ચલતા હે: يٰقَوْمَنَآ اِنَّا سَمِعْنَا كِتَابًا اُنْزِلَ مِنْ بَعْدِ مُوْسٰى (એ હમારી કૌમકે લોગો! યકીન જાનો, હમને એક ઐસી (અજીબ) કિતાબ સુની જો મુસા (અલૈ.)કે બાદ ઉતારી ગઈ હે.)

મક્કા વાપસી

જબ હઝરત નબીએ કરીમ (સલ.) મકામે નખ્લાસે ચલકર જબલે નૂર (નૂર પહાડ) પર પહૂંચે તો હઝરત ઝૈદ (રદિ.)ને અર્ઝ કિયા કે અબ હમ મક્કામેં કૈસે દાખિલ હોંગે ?

કયૂંકે તાઈફકી ખબર મક્કા પહૂંચ ગઈ હોગી, ઉત્બા ઔર શૈબાને ખૂદ ઝખ્મોંસે ચુર બાગમેં પનાહ લેતે દેખા થા, અબ તો મક્કાવાલે બહુત હી દીલેરીસે ઝુલ્મ પર આમદા હો જાએંગે.

આપ (સલ.)ને ફરમાયાઃ અલ્લાહ તઆલા ઝરૂર કોઈ સુરત પયદા ફરમા દેંગે.

ઈતનેમેં મક્કાકે ચંદ મુસલમાન મુલાકાતકે લિયે આયે ઔર ઉન્હોંને કહા કે, મક્કાવાલોંને તાઈફકે હાલાત સુનકર અપને ગુંડોં કો ભી આમદા (તૈયાર) કર લિયા હે ઈસ લિયે આપ મક્કા તશરીફ ન લાએં.

આપ (સલ.)ને ગારે હિરામેં કયામ ફરમાયા ઔર અખ્નસ બિન શરીકકો ઝિમ્મેદારી લેનેકે લિયે કહેલવાયા કે મેં તુમ્હારી પનાહમેં મક્કા આના ચાહતા હૂં. ઉસને મના કર દિયા.

ફિર આપ (સલ.)ને સુહેલ બિન અમ્રકો કહેલવાયા તો ઉસને ભી મના કર દિયા.

ઉસકે બાદ જબ મુતઈમ બિન અદીકો કહેલવાયા તો ઉસને કહા કે ઠીક હે, મેં આપકી ઝિમ્મેદારી લેતા હૂં.

મુતઈમ બિન અદીને અપને બેટોં ઔર કબીલેકે લોગોંકો હુકમ દિયા કે હથિયાર લગા કર હરમકે દરવાઝે પર ખળે રહેં, મેંને મુહમ્મદ (સલ.)કો પનાહ દી હે, ખૂદ ભી ઊંટ પર સવાર હોકર હરમકે પાસ

પુકારને લગા કે કુરૈશકી જમાઅત ! મૈંને મુહમ્મદ (સલ.)કો પનાહ દી હે.

અબૂ જહલને કહા કે સિર્ફ પનાહ દે રહે હો યા પેરવી ઈખ્તિયાર કર લી હે ?

મુતઈમને કહા કે, સિર્ફ પનાહ દી હે.

અબૂ જહલને કહા કે, જિસે તુમને પનાહ દી ઉસે હમને કબૂલ કર લિયા.

ચુનાન્ચે નબીએ કરીમ (સલ.) વહાંસે મક્કા મુકર્રમા પહૂંચે, આપ (સલ.) હરમમેં તશરીફ લે ગયે, કા'બાકા તવાફ કિયા, હજરે અસ્વદકો બોસા દિયા, દો રકા'ત નમાઝ પઢી, ઉસકે બાદ ઈત્મીનાનકે સાથ અપને ઘર તશરીફ લે ગયે.

કુછ મુદ્દતકે બાદ અલ્લાહ તઆલાને આપ (સલ.)કો મેઅરાજકા સફર કરવાયા, હકીકી બાત યે હે કે જો આદમી અપને આપકો અલ્લાહ તઆલાકી ખાતિર ઝુકાતા હે ઉસે અલ્લાહ તઆલા ઊંચે દરજાતસે માલામાલ કરતે હૈં.

તકબ્બુરકા અંજામ

આજકે ઝમાનેમેં પતા નહીં ઈન્સાન કૈસે કૈસે ઘમંડ ઔર તકબ્બુરમેં પળા રહતા હે, કિસીકો માલ ઔર દોલતકા નશા સવાર હોતા હે, કિસીકો અપની તાકત, અપની કુર્સી ઔર અપને ઓહદેકા નશા હોતા હે, કૈસે કૈસે નશે ઔર તકબ્બુરકે દિમાગ પર સવાર હોતે હૈં, હાલાંકે હદીષે પાકમેં આતા હે કે

لَايَدْخُلُ الْجَنّةَ مَنْ كَانَ فِىْ قَلْبِهٖ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ كِبْرٍ

યા'ની જિસ ઈન્સાનકે દિલમેં એક રાયકે દાનેકે બરાબર તકબ્બુર હોગા, અલ્લાહ તઆલા ઉસ ઈન્સાનકો જન્નતમેં દાખલા નસીબ નહીં ફરમાએંગે. (અબૂ દાઉદ, હઝરત ઈબ્ને મસ્ઉદ (રદિ.))

તવાઝુઅ્કા ઈનઆમ

લેકીન જો આદમી અલ્લાહ તઆલાકો ખૂશ કરનેકે લિયે અપને આપકો ઝુકાતા હે તો અલ્લાહ તઆલા ઉસકો દુન્યામેં ભી ઊંચે દરજાતસે માલામાલ ફરમાતે હૈં ઔર આખિરતમેં ભી ઊંચે દરજાતસે માલામાલ ફરમાએંગે. ખૂદ હદીષે પાકમેં એલાન હેઃ

مَنْ تَواضعَ لِلّٰه رَفَعَهُ الله

યા'ની જો આદમી અલ્લાહકે લિયે અપને આપકો ઝુકાતા હે તો અલ્લાહ તઆલા ઉસકો ઊંચા મકામ અતા ફરમાતે હૈં, કિસી શાયરને કયા ખૂબ કહા હે :

મિટા દે અપની હસ્તીકો અગર કુછ મરતબા ચાહે
કે દાના ખાકમેં મિલકર ગુલે ગુલઝાર હોતા હે

યા'ની અગર તૂ અપના નામ ઊંચા રખના ચાહતા હે તો તૂ અપને આપકો નીચા રખના સીખ લે, કયૂંકે એક દાના ઔર બીજ જબ મિટ્ટીમેં જાતા હે, અપને આપકો ખાકમેં મિલાતા હે તો ઉસ્સે બેહતરીન દરખ્ત નિકલતા હે, ફલ, ફુલ ઉગતે હૈં.

મેઅરાજકા સફર તવાઝુઅકા ઈનામ

તાઈફકે શહરમેં અલ્લાહકે નબી(સલ.) ને અપને આપકો અલ્લાહ તઆલાકે દીનકી ખાતિર ઝુકાયા તો અલ્લાહ તઆલાને અપને નબીકો ઊંચે ઊંચે દરજાતસે માલામાલ ફરમાયા.

હઝરાતે મુહદ્દિષીન લિખતે હૈં :

મેઅરાજકા સફર જિસમેં હુઝૂર (સલ.) સાતવેં આસમાન પર તશરીફ લે ગયે, યે ઊંચા મકામ તાઈફકે સફરકી બરકત ઔર ઈનામકે તૌર પર નસીબ હુવા, તાઈફકે મેદાનમેં અલ્લાહકે દીનકી ખાતિર પથ્થર

ખાએ, તકલીફે બરદાશ્ત કી તો અલ્લાહ તઆલાને ઉસકે બદલે મેઅરાજ નસીબ ફરમાઈ.

તાઈફકા તબ્લીગી સફર રસૂલુલ્લાહ (સલ.)કે લિયે ઝાતી એતિબારસે આઝમાઈશ ઔર ઈમ્તિહાનકા નુકતએ ઉરુજ થા, ઈસી લિયે આપ (સલ.)ને ઉસે ઉહુદકી લડાઈસે ઝયાદા સખ્ત દિન કરાર દિયા હે, મૌલાના મનાઝિર અહસન ગીલાની (રહ.)ને તાઈફકે સફરકા અજીબ મન્ઝર ખીંચા હે, (અગરચે ઉસકી ઉર્દૂ થોડી મુશ્કિલ હે લેકીન) ઉસકો બિઐનિહી (જૈસા લિખા હે વૈસા હી) નકલ કિયા જાતા હે ફરમાતે હૈં:

યે હયાતે તય્યિબહકા એક બહૂત બળા મોળ હે, અબ તક અલ્લાહકા આખરી નબી દુશ્મનોંકે હવાલે થા જિસ તરહ ચાહેં પરખ લેં, સીરતો કિરદારકી કસોટી પર, સદાકત વ અમાનતકે મેઅયાર પર, ચાહે તંઝ વ ઈસ્તિહઝા (મઝાક મશકરી) કે તીર ચલાએં, દુશ્નામ (ગાલી) ઔર ઝુબાન દરાઝીકે તાઝયાને બરસાયે, મઆશી નાકાબંદીકા હથિયાર આઝમાએં, મુઆશરતી બંધનોકી ઝંજીરેં કાટ દેં, ભરે બઝારમેં રૂસ્વા કરે, સંગબાઝી (પથ્થર માર મારકે) જિસ્મે અતહર (પાક બદન)કો લહૂલુહાન કરેં.

અબ નબી તમામ આઝમાઈશોંસે ગુઝર કર કામ્યાબ હોતા હે, દુન્યવી નુકતએ નઝરસે સંગબારીકી અઝિયત (તકલીફ)કી ઈન્તિહા હે ઔર રૂહાની એતિબારસે સુર્ખરૂઈ.

બંદા આઝમાયા ગયા, દબાયા ગયા, પસ્ત કિયા ગયા ઔર ઈમ્તિહાનમેં કામ્યાબ હો ગયા તો ઉઠાયા ગયા, બુલંદ કિયા ગયા, મેઅરાજ નસીબ હૂઈ.

શુઅબે અબી તાલિબકી નઝરબંદી ઔર તાઈફકે બાઝારોંમેં

રૂસ્વાઈકા ઈનઆમ: અફલાકકી નઝર નવાઝી ઔર અર્શે બરીં પર ઈઝ્ઝત અફઝાઈ હે. (સીરતે અહમદે મુજતબાસે)

અલ્લાહકે ખાતિર ઉઠાઇ જાનેવાલી તકલીફકા દુન્યા ઔર આખિરતમેં બેહતરીન બદલા

મુહદ્દિષીન લિખતે હૈં કે ઈન્સાન અલ્લાહ તઆલાકે વાસ્તે જો તકલીફ બરદાશ્ત કરતા હે ઉસ પર અલ્લાહ તઆલા બહુત ખૂશ હોતે હે ઔર દુન્યા ઔર આખિરતમેં ઉસ પર બેહતરીન બદલા ઈનાયત ફરમાતે હૈં, ચુનાન્ચે તાઈફમેં આપ (સલ.)ને અલ્લાહ તઆલાકે વાસ્તે બળી અજીબ અજીબ તકલીફેં ઉઠાઈ તો ઈસ પર દો નકદ (રોકડ) ઈનઆમ અલ્લાહ તઆલાને ઈનાયત ફરમાએ.

(૧) તાઈફસે વાપસીમેં જિન્નાતોંકી એક જમાઅતકા હાઝિર હોકર કુર્આન સુનના ઔર ઉસકે બાદ ઉનકા ઈસ્લામ કુબૂલ કરના.

(૨) તાઈફસે વાપસીકે ચંદ રોઝ બાદ હી મેઅરાજકા નસીબ હોના.

ઈસી તરહ હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.)કો તૌહીદકી દઅવતકી બુનિયાદ પર નમરૂદને બરહના (નંગા) કિયા. આપકે કપળે ઉતારે ગયે તો હદીષે પાકમેં આતા હે:

اول من يكسى يوم القيامة ابراهيم عليه السلام

તર્જમા: કિયામતકે દિન સબસે પેહલે જન્નતી લિબાસ હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.)કો પેહનાયે જાએંગે. (નસાઈ ઈબ્ને અબ્બાસ રદિ.)

ઈસી તરહ એક જંગલ બયાબાનમેં માં હજરા (રદિ.)ને અપને છોટે બચ્ચે ઈસ્માઈલકે સાથ કુર્બાની દી તો ઈન્સાનીયતકો ઝમઝમ જૈસી અઝીમ નેઅમત નસીબ હૂઈ.

જબ દુન્યામેં એક ઈન્સાન દૂસરે ઈન્સાનકી ખાતિર કોઈ તકલીફ

ઉઠાતા હે તો ઈન્સાનીયતકે પેશે નઝર એક ગૈરતમંદ ઈન્સાન ઉસકો યાદ રખતા હે તો યે તો અલ્લાહ તઆલાકા મામલા હે જો અર્હમુર્રાહિમીન હૈં, જબ બંદા અલ્લાહ તઆલાકે લિયે તકલીફ ઉઠાએગા તો અલ્લાહ તઆલા ઝરૂર ઉસકો દુન્યા ઔર આખિરતમેં બદલા ઈનાયત ફરમાએંગે.

તાઈફકા સફર એક ઈન્કિલાબી મોડ

તાઈફકા સફર હયાતે તય્યિબહકા એક અહમ વાકિઅહ હી નહીં બલકે એક ઈન્કિલાબી મોડ ભી હે, મક્કા ઔર તાઈફકી બસ્તીયોંને પયગામે નુબુવ્વતકે લિયે કાન બેહરે કર લિયે તો અલ્લાહ તઆલાને યષરબ પર રહમતકે દરવાઝે ખોલ દિયે ઔર ઉસે મદીનતુન્નબી બના દિયા.

ઈસ સફરમેં ઈન્સાની સુલૂકકે તીન અલગ અલગ તજરુબે હૂયે, એકને ઈમાનકી દઅવત કબૂલ નહીં કી, બલકે ઉલટે પથ્થર બરસાયે. દૂસરેને રિવાયતી મેહમાની ઈકદારસે મજબૂર હોકર અંગૂરકી ઝિયાફત (મેહમાની) કી. તીસરે બાહિરસે આયે હૂયે ગુલામને હકકો પહેચાના ઔર ઈમાનકી દોલતસે માલામાલ હૂયે. (સીરતે અહમદે મુજતબાસે)

તાઈફકી કુછ યાદેં

મુફસ્સિરે ઉમ્મત હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.)કી કબ્રકી ઝિયારત

ઈસી તાઈફમેં હઝરત નબીએ કરીમ (સલ.)કે ચચાઝાદ ભાઈ, ઈસ ઉમ્મતકે સબસે બળે મુફસ્સિર હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન અબ્બાસ (રદિ.)કી કબ્ર હે, ઉસ કબ્રકે કરીબ એક આલીશાન મસ્જિદ હે જિસકા નામ મસ્જિદે અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) હે, ઈસ મસ્જિદકે પીછે એક છોટી પુરાની મસ્જિદ હે, ઉસીમેં હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન

અબ્બાસ (રદિ.) કી કબ્ર હે.

ઈશાકે વકત હમ વહાં પહૂંચે, લોગોંને કહા કે બાહિર બાહિરસે દેખ લો, અંદર કિસીકો જાને નહીં દેતે.

મેંને અપને સાથીયોંસે કહા કે કુછ ભી સેટિંગ કરો, જહાં હુઝૂર (સલ.)કે ચચાઝાદ ભાઈ, ઉમ્મતકે બળે મુફસ્સિર હુઝૂર(સલ.)કે સહાબી સો રહે હૈં વો જગહ યહાં આકર ન દેખેં ઐસા હો હી નહીં સકતા.

ઊંચી ઊંચી દીવાર બની હૂઈ થીં, અલ્લાહ તઆલા હમારે એક ભાઈકો જઝાએ ખૈર અતા ફરમાએ. ઉન્હોંને અપને હાથમેં ઉઠાકર ઉપર કિયા, દીવારકે ઉપર ચળ્હ ગયે.

ઉસમેં ખજૂરકી ઝાળિયાં થી, અસલ પુરાની મસ્જિદ ઔર આપકા મકાન થા, મકાન દેખા તો આંખોંસે આંસૂ આ ગયે. પથ્થરકા મકાન, બિલકુલ છોટા ઔર તંગ મકાન થા, એક હી કમરા, વહી, ડાઈનિંગ રૂમ, વહી બેડરૂમ, વહી સ્ટોરરૂમ ઔર ઉસમેં રેહકર દીનકા ઐસા કામ કર ગયે કે આજ ચૌદહસો બરસકે બાદ ભી ઉમ્મત ઉનકે ઈલ્મસે ફાયદા ઉઠા રહી હે ઔર ફાયદા ઉઠાતી રહેગી. ઈસી તરહ તાઈફસે હોતે હૂયે કબીલએ બની સઅદકે ઈલાકેમેં ભી જાતે હૈં, જહાં હઝરત હલીમા સઅદિયહ (રદિ.) રહતી થીં, જહાં હુઝૂર (સલ.) ને ભી બચપનમેં કયામ ફરમાયા થા.

તાઈફસે બની સઅદકા સફર

તાઈફસે આગે ચલકર પહાડી ઈલાકોંમેં કબીલએ બનૂ સઅદ આબાદ હે, હમારે સફરકે વકત ભી બાકાયદા વહાં જાનેકી કોઈ સડક બની હૂઈ નહીં થી, કાફી દુશ્વાર ગુઝાર રાસ્તોંસે ચલતે હૂયે કબીલએ બનૂ સઅદકે ઈલાકેમેં હાઝરીકી સઆદત નસીબ હૂઈ, યે વહી જગહ હે જહાં હઝરત નબીએ કરીમ (સલ.)કો દૂધ પિલાનેવાલી હઝરત હલીમા

સઅદિયહ (રદિ.) રહા કરતી થી.

આપ (સલ.)કો દૂધ પિલાનેવાલી ખૂશનસીબ ઔરતેં

કુલ આઠ ઔરતોંને આપ (સલ.)કો દૂધ પિલાયાઃ

(૧) આપકી વાલિદા આમિના. (૨) અબૂલહબકી બાંદી ષુવયબહ. (૪) ખૌલહ બિન્તે મુન્ઝિર (૪) સઅદિય્યહ (હલીમા સઅદિય્યહકે અલાવહ) (૫) આતિકા (૬) આતિકા (૭) આતિકા, તીનોકા નામ આતિકા લિખા હે. (૮) હઝરત હલીમા સઅદિય્યહ (સીરઅતે અહમદે મુજતબા)

પેહલે સાત દિન હુઝૂર (સલ.)કો આપ (સલ.)કી વાલિદા હઝરત આમિનાને દૂધ પિલાયા ઔર ફિર સાત દિનકે બાદ ષુવયબહને હઝરત નબીએ કરીમ (સલ.)કો આઠ દિન દૂધ પિલાયા, દૂધ પિલાનેકી સબસે ઝયાદા સઆદત ઉસ હસ્તીકો નસીબ હૂઈ જિસકે નામકા જુઝ ભી "સઅદિય્યહ" થા.

અરબકે શરીફ લોગોંકી આદત

અરબકે શરીફ લોગોંકી આદત થી કે બચ્ચોંકો દૂધ પિલાનેકે લિયે આસપાસકે દેહાતોંમેં ભેજ દેતે થે, જિસ્સે દેહાતકી સાફ સુથરી ઔર ખુલી ફિઝા (હવા)મેં બચ્ચોંકી જિસ્માની સિહત ભી અચ્છી હો જાતી થી ઔર વો ખાલિસ અરબી ઝુબાન ભી સિખ લેતે થે. ઈસી લિયે ગાવકી દૂધ પિલાનેવાલી અકષર ઔરતેં ખાતે પીતે ઘરાનોંકે દૂધ પીનેવાલે બચ્ચોંકી તલાશમેં સાલમેં દો બારા મક્કા આતી થીં, ઈસ ખિદમતકે બદલેમેં લળકેકા બાપ ઉનકો ઉજરતકે અલાવા ઈનઆમો ઈકરામસે ભી નવાઝતા થા ઔર ઉનકો ખૂશ કર દેતા થા.

હઝરત હલીમા (રદિ.) મક્કામેં

હઝરત હલીમા સઅદિય્યહ (રદિ.)કા બયાન હે કે મેં તાઈફસે

બની સઅદકી ઔરતોંકે સાથ દૂધ પીનેવાલે બચ્ચોંકી તલાશમેં મક્કાકો ચલી, હમ દસ ઔરતેં થીં, ઉસ સાલ કહત થા, મેરી ગોદમેં એક બચ્ચા થા ; મગર ફક્રો ફાકહકી વજહસે ઈતના દૂધ ન થા જો ઉસકો કાફી હો સકે, રાતભર વો ભૂકસે તળપતા થા ઔર હમ ઉસકી વજહસે બેઠકર રાત ગુઝારતે થે, એક ઊંટની ભી હમારે પાસ થી; મગર ઉસકો ભી દૂધ નહીં થા.

મક્કા પહૂંચનેકે બાદ રસૂલુલ્લાહ (સલ.)કો જો ઔરત દેખતી ઔર યે સુનતી કે આપ યતીમ હૈં તો કોઈ કુબૂલ ન કરતી, કયૂંકે બાપ હી સે ઝયાદા ઈનઆમ વ ઈકરામકી ઉમ્મીદ હોતી થી, દૂસરી તરફ હલીમાકી કિસ્મતકા સિતારા ચમક રહા થા, ઉનકે દૂધકી કમી ઉનકે લિયે રહમત બન ગઈ, કયૂંકે દૂધ કમ દેખકર કિસીને ઉનકો અપના બચ્ચા દેના ગવારા (પસંદ) ન કિયા. સબ ઔરતોંકો બચ્ચે મિલ ગયે, સિર્ફ હલીમા સઅદિય્યહ (રદિ.) બાકી રહ ગઈ.

હલીમા (રદિ.) ફરમાતી હૈં કે મૈંને અપને શૌહરસે કહા કે યે તો અચ્છા નહીં માલૂમ હોતા કે ખાલી હાથ વાપસ હોં, ખાલી જાનેસે યહી બેહતર હે કે ઈસ યતીમકો લે ચલેં.

શૌહરને કહાઃ હાં ! શાયદ અલ્લાહ તઆલા ઈસમેં હમારે લિયે ખૈરો બરકત દે.

હઝરત હલીમા (રદિ.)કી કિસ્મતકા સિતારા ચમક ગયા

ચુનાન્ચે હઝરત હલીમા (રદિ.)ને આપ (સલ.)કો લે લિયે ઔર દૂધ પિલાને બેઠી તો બરકતોંકા ઝુહૂર હો ગયા, ઈસ કદર દૂધ ઉતરા કે આપ (સલ.)ને ભી પિયા ઔર આપ (સલ.)કે દૂધ શરીક ભાઈને ભી પેટ ભરકર પિયા.

હઝરત હલીમા ફરમાતી હૈં કે જબ તક આપ (સલ.) મેરે પાસ રહે સિર્ફ એક દાહની તરફસે હી દૂધ પિયા, દૂસરે હિસ્સેકો મુંહ તક ન લગાયા, ઈસ લિયે કે આપ (સલ.)કો અલ્લાહ તઆલાને યે ઈલ્મ દિયા થા કે કોઈ ઔર ભી દૂધમેં આપકા શરીક હે, ગોયા શુરૂ હી સે અલ્લાહ તઆલાને આપ (સલ.)કો અદલો ઈન્સાફ પર કાઈમ ફરમાયા.

ઉધર ઊંટનીકો દેખા તો ઉસકે થન (આચલ) દૂધસે ભરે હૂયે થે, ઉસકા દૂધ નિકાલા ઔર હમ સબને પેટ ભરકર પિયા ઔર રાત આરામસે ગુઝારી, મુદ્દતોકે બાદ યે પેહલી રાત થી કે હમ ઈત્મીનાનકે સાથ પૂરી રાત સોયે, આપકી બરકતસે કમઝોર ઊંટની ભી તેઝ રફતાર હો ગઈ ઔર હમ તેઝ રફતારીકે સાથ અપને મકામ પર પહૂંચ ગયે.

કહત ઔર ખુશ્કસાલી (દુકાળ)ને કબીલએ સઅદકી વાદીકો બંજર બના દિયા થા, જાનવરોંકે થન સૂખ ગયે થે, લેકીન અલ્લાહકે હોનેવાલે નબીકે કદમકી બરકતસે હઝરત હલીમા (રદિ.)કી ઝમીનેં હરી ભરી હો ગઈ, બકરિયાં શામકો જંગલસે લોટતી તો ઉનકે પેટ ઔર થન ભરે હૂયે હોતે,બસ્તીવાલે અપને ચરવાહોંસે કેહતે કે અપની બકરિયાં વહાં લે જાવો જહાં હલીમાકે જાનવર ચરતે હૈં, લેકીન યે તો નસીબોંકી બાત થી, આસ્માનસે બરકત ઔર રહમતને મુદ્દતો બાદ નુઝૂલ (ઉતરને) કે લિયે હલીમાકે ઘરાનેકો મુન્તખબ કિયા થા.

બાદમેં હઝરત હલીમા (રદિ.) અકષર કહા કરતી થીં કે વો દિન ઔર ફિર હમારી ઝિંદગીકી આખરી સાંસ તક આપ (સલ.)કી વજહસે ખૈરો બરકતસે અલ્લાહ તઆલા હમારે ઘરાનેકો નવાઝતા રહા.

(સીરતે અહમદે મુજતબા વ સીરતે ખાતિમુલ અંબિયાસે)

એક અજીબ નુકતા

આપ (સલ.)ને હલીમા (રદિ.)કા દૂધ પિયા? યા આપ (સલ.)કી વજહ સે !!!

મૌલાના મનાઝિર અહસન ગીલાની (રહ.) ફરમાતે હૈં કે ફહમોંકી કલાબાઝિયાં ઈસ મસ્અલેમેં ભી તકરીબન ઈસી કિસ્મકી હૈં જો હલીમા સઅદિય્યહ (રદિ.) કે મુતઅલ્લિક સમઝકે ફેરસે બિલા વજહ પયદા હૂઈ.

આપ (સલ.)કો હલીમા (રદિ.)સે દૂધ મિલા, યા હલીમા, હલીમાકી ઊંટની, હલીમાકી બકરિયોં, હલીમાકે શૌહર, હલીમાકે બચ્ચોં; બલકે આખિરમેં કબીલેવાલોં તકકો, ઈન સબકો દૂધ આપ હી કે ઝરીઅહ મિલા? ઉસમેં વાકિઅહ કયા હે? ઉસકો સબ જાનતે હૈં, લેકીન નહીં જાનતે યા નહીં જાનના ચાહતે. (અન્નબિય્યુલ ખાતમ)

હઝરત હલીમા સઅદિય્યહ (રદિ.)કે દોલતકદે (ઘર) પર

બહરહાલ! હમ સફર કરતે હૂયે અલ્લાહકે ફઝલસે બની સઅદકે ઈલાકેમેં પહૂંચ ગયે થે, દૂર દૂર તક ફેલા હુવા પહાળી ઈલાકા, અજીબો ગરીબ કિસમકે પથ્થર, એક સન્નાટેકા સુકૂન ભરા માહોલ, પહાળકે દામનમેં કબીલએ બનૂ સઅદ આબાદ હે, એક છોટીસી મસ્જિદ, ઘર ઘર ઉમ્દા કિસમકે દુંબે ઔર બકરિયાં પાલનેકા રિવાજ હે.

જબ હમ પહૂંચે તો બની સઅદકે અરબ લોગોંને બળી ખૂશીસે ઈસ્તિકબાલ કિયા, ફિર એક જગહ લે ગયે ઔર બતલાયા કે યહાં હઝરત હલીમા સઅદિય્યહ (રદિ.)કા મકાન થા, હમ જબ ગયે, ઉસ વકત ભી એક મકાન નુમાયા બના હુવા થા, પથ્થરકી દીવાર, બોસીદહ લકળીયોંકી છત, બતલાયા ગયા કે યહી હઝરત હલીમા સઅદિય્યહકા

મકાન હે.

ઈતના છોટાસા કે દેખકર હૈરત હોતી હે કે ઉનકી ઝિંદગી કૈસી સાદગી ભરી થી. હમારે કાફલેમેં એક ખાતૂન કહને લગી, અરે... અરે... ! ઈતને છોટે મકાનમેં વો લોગ કૈસે રહતે હોંગે !!!

હઝરત હલીમા સઅદિયહ (રદિ.), ઉનકે શૌહર ઔર ઉનકે બચ્ચે, ફિર ખૂદ હઝરત નબીએ કરીમ (સલ.) ઈસ છોટેસે મકાનમેં રહતે થે.

હઝરત હલીમા સઅદિયહ(રદિ.)કે ઘરમેં કુલ છે અફરાદ થે.

(૧) શૌહર : હારિષ (૨) ખૂદ હઝરત હલીમા (રદિ.) (૩) દૂધ પીતા બચ્ચાઃ અબ્દુલ્લાહ (૪) બેટિયા : અનીસહ (૫) હુઝૈયા (૬) જુદામા ઈન્હીંકા લકબ "શીમા" થા. (સીરતે અહમદે મુજતબાસે)

ફિર આગે ચલકર એક જગહ બતલાઈ કે યહીં પર હઝરત હલીમા સઅદિયહ (રદિ.)કી બકરિયાં બાંધી જાતી થીં, હઝરત નબીએ કરીમ (સલ.) ભી બકરિયાં ચરાનેકે અમલમેં ખૂશી ખૂશી શામિલ હોતે થે.

અતરાફમેં ફેલા હુવા પૂરા પહાળી ઈલાકા ઔર પહાળી ઘાટિયોંમેં હઝરત નબીએ કરીમ (સલ.)કે મુબારક કદમકે અનવારો બરકાતકા એહસાસ હો હી જાતા હે ઔર ઉસકી બરકતસે ઈનાબતે ઈલલ્લાહકી કેફીયત પયદા હોતી હે.

બચપનમેં બકરિયાં ચરાના

હલીમા સઅદિયહ (રદિ.)કે યહાં એક દિન આપ (સલ.) ફરમાને લગે કે મેરે દૂસરે ભાઈ દિન ભર નઝર નહીં આતે, વો કહાં રહતે હૈં?હઝરત હલીમા(રદિ.)ને કહા, વો બકરીયાં ચરાને જાતે હૈં.

આપ (સલ.)ને ફરમાયા કે મુઝે ભી ઉનકે સાથ ભેજા કરો, મૈં ભી બકરિયાં ચરાને જાયા કરૂંગા, ફિર ઉસકે બાદ આપ ભી અપને રઝાઈ ભાઈ અબ્દુલ્લાહકે સાથ બકરિયાં ચરાને જાયા કરતે થે.

(સીરતે ખાતમુલ અંબિયાસે)

નોટઃ દેખો ! તીન ચાર સાલકી ઉમર હે, લેકીન દિલમેં કૈસા જઝબા હે કે, જબ મેરા ભાઈ કામ કરતા હે તો મેં કયૂં ન કરૂં ?

નબીસે બકરિયાં ચરાનેમેં હિકમત

બા'ઝ હઝરાત કહતે હૈં કે અલ્લાહ તઆલાને નબીયોંસે બકરિયાં ચરવાઈ, ઈસ લિયે કે ઇન્સાન જિન જાનવારોંકે સાથ રહતા હે ઈન જાનવરોંકે અષરાત ઈન્સાનમેં આતે હૈં.

બકરિયોંમેં ''હિલ્મ'' યા'ની બરદાશ્ત કરનેકા માદ્દા હોતા હે, ઔર યહાં તો હિલ્મવાલી બકરિયાં ભી હલીમાકી હૈ. બકરિયોંમેં નરમીકા મિઝાજ હે, લળાઈ, ઝઘડા નહીં કરતી, આસાનીસે જો મિલા વો ખા લેતી હૈં, હઝરાતે અંબિયા (અલૈ.)મેં ઈસ તરહકે અવસાફ (ગુણ) કામિલ તૌર પર હોતે હૈં.

શક્કે સદરકા વાકિઅહ

એક મરતબા આપ (સલ.) અપને રઝાઇ (દૂધ શરીક)ભાઈકે સાથ જંગલમેં બકરિયાં ચરાને ગયે હૂયે થે કે દો ફરિશ્તે ; હઝરત જિબ્રઈલ (અલૈ.) ઔર હઝરત મિકાઇલ (અલૈ.) સફેદ કપળે પહનકર ઈન્સાની શકલમેં સોનેકા એક તશ્ત (થાલ) બરફસે ભરા હુવા લેકર આયે ઔર આપ (સલ.)કા મુબારક સીના ચીર કર દિલ નિકાલા ઔર દિલકો ચીરકર ઉસમેંસે એક યા દો ટુકળે ખૂનકે જમે હૂયે નિકાલે ઔર કહા કે યે શયતાનકા હિસ્સા હે, ફિર દિલકો ઉસ તશ્તમેં રખકર બરફસે ધોયા, ઈસકે બાદ દિલકો અપની જગહ રખકર સીને પર ટાંકે લગાયે ઔર દોનોં શાનોંકે દરમિયાન એક મોહર લગા દી.

યે મંઝર દેખકર આપ (સલ.)કા રઝાઇ ભાઈ ઘભરા કર દોડતા હૂવા ઘર ગયા ઔર સારા વાકિઅહ સુનાયા, યે સુનતે હી હઝરત હલીમા

ઔર ઉનકે શૌહર હારિષકે હોશ ઉડ ગયે ઔર વો દોડતે હૂયે જંગલ પહૂંચે તો દેખા કે આપ એક જગહ ખળે હૈં ઔર ચેહરએ અનવરકા રંગ બદલ ગયા હે, દોનોંને ફવરન આપ (સલ.)કો સીનેસે લગા દિયા ઔર ફિર આપ (સલ.) કો આપકી વાલિદા આમિનાકે પાસ પહૂંચા દિયા.

(મુલખ્ખસ (ટુંકાવીને) સીરતે મુસ્તફા સે)

શક્કે સદરકા વાકિઅહ કિતની મરતબા પેશ આયા?

શક્કે સદરકા વાકિઅહ હઝરત નબીએ કરીમ (સલ.)કો અપની ઉમ્રમેં પાંચ મરતબા પેશ આયાઃ

(૧) ચાર સાલકી ઉમ્રમેં જબ આપ (સલ.) હઝરત હલીમા સઅદિયહકી પરવરિશમેં થે.

(૨) દસ સાલકી ઉમ્રમેં પેશ આયા.

(૩) ગારે હિરામેં નબી બનાયે જાનેકે વકત પેશ આયા.

(૪) મેઅરાજકે સફરકે મૌકે પર પેશ આયા (સીરતે મુસ્તફા)

શક્કે સદરકી હિકમત

હઝરત શાહ અ.અઝીઝ મુહદ્દિષ દહેલ્વી (રહ.)ને "અલમ્ નશ્રહ" કી તફસીરમેં લિખા હે કે પેહલી મરતબા દિલસે ખેલકૂદકી મુહબ્બતકો નિકાલનેકે લિયે સીના ચીરા ગયા.

દૂસરી બાર અલ્લાહ તઆલાકી મરઝીકે ખિલાફ મુતવક્કેઅ જવાનીકી રગબતોંકે તદારૂકકે લિયે થા.

તીસરી મરતબા દિલ વહી બરદાશ્ત કરનેકે કાબિલ બનાયા ગયા.

ઔર ચોથી મરતબા ઈસ લિયે સીના ચીરા ગયા કે આલમે આખિરતકો દેખનેકી તાકત પયદા હો જાયે.

"અલમનશ્રહ લક સદ્રક" કી કુર્આની આયત "શક્કે સદર"કે વાકિઆતકી તસ્દીક કરતી હે.

ખાદિમે રસૂલ હઝરત અનસ બિન માલિક (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે "મે બચપનમેં સીનએ અકદસ (સલ.) પર ઝખમકી સિલાઈકે

નિશાનાત દેખા કરતા થા. (સીરતે અહમદે મુજતબાસે)

શક્કે સદરવાલી જગહ ઔર હરા ભરા દરખ્ત

દૂર દૂર તક પહાડી ઈલાકેમેં નઝર ડાલી તો કહીં કોઈ ખાસ હરિયાલી નઝર નહીં આઈ, અરબમેં જૈસે સુખે દરખ્ત હોતે હૈ, કહીં કહી હરે પત્તે, ઉસ દરમિયાન કબીલએ બની સઅદકે કુછ બચ્ચોંને આકર દૂર એક જગહકી તરફ ઈશારા કરકે બતલાયા કે યે વહી મુકદસ જગહ હે જહાં હઝરત નબીએ કરીમ (સલ.)કા સીના મુબારક ચાક કિયા ગયા થા ઔર વહાં એક અજીબ બાત યે હે કે જિસ જગહ શક્કે સદર (સીના ચીરને)કા વાકિઅહ પેશ આયા થા વહાં એક હરાભરા છોટા દરખ્ત થા, ઉન અરબકે બચ્ચોંને બતાયા કે ઈસ પુરે ઈલાકેમેં કહીં આપકો ઐસા હરાભરા દરખ્ત નઝર નહી આયેગા ઔર યે સિર્ફ ઉસી જગહ હે.

બહૂત મુમ્કિન હે કે શક્કે સદરકે મૌકે પર જો મુબારક પાની ઈસ્તિઅમાલ કિયા ગયા હો ઉસકે કુછ છીંટોંકી બરકતેં હોં કે જહાં દૂર દૂર તક પાનીકા ચશ્મા યા કુંવા ન હો ઐસી પથરેલી જગહમેં એક હરાભરા દરખ્ત! યે વાકઈ હઝરત નબીએ કરીમ(સલ.)કી બરકતકા ઝુહૂર હે.

હમ કાફી દેર તક ઉસ દરખ્તકો ઔર શક્કે સદરકી જગહકો દુરૂદ શરીફકે વિર્દકે સાથ દેખતે રહે, કબીલએ બનૂ સઅદ હી કે ઈલાકેમેં અસરકી નમાઝ અદા કરનેકી સઆદત ભી હાસિલ હૂઈ. અલહમ્દુલિલ્લાહ! ઈન તમામ મકામાતકી ઝિયારત નસીબ હૂઈ.

અલ્લાહ તઆલા હમ તમામકો મક્કા મદીનાકી બારબાર ઝિયારત નસીબ ફરમાએં, તાઈફકી ઝમીનકી ઔર દુન્યામેં જહાં જહાં ભી હઝરત નબીએ કરીમ (સલ.)કે મુબારક કદમ પડે હૈં ઉન સારી સરઝમીનોંકી ઝિયારત નસીબ ફરમાએ ઔર અંબિયાએ કિરામ (અલૈ.)કી તરહ પૂરી ઝિંદગી દીનકી મેહનત કરનેકી તૌફીક અતા ફરમાએ. (આમીન)

દીગર ચંદ મુતફર્રિક વાકિઆત

દસ્તરખ્વાન ભી એક "ખાન" હે

હમારે યહાં ખાન પઠાનોંકી શુજાઅત, બહાદૂરી ઔર હિમ્મતકે કિસ્સે ઔર લતીફે મશ્હૂર હૈં.

મુલ્ક વ બેરૂને મુલ્કમેં દીની ભાઈયોંકા હાલ યે હે કે વો બુઝુર્ગોંકો અપને ઘર, દુકાન ઔર ઓફિસ પર લે જાનેકા ઈસ્રાર કરતે હૈં, તાકે બુઝુર્ગોંકી દુઆ ઔર બરકત મિલ જાયે ઔર ફલ ફ્રુટ, સુખા મેવા, તલી હૂઈ ચીઝેં ઔર મશ્રૂબાત વગૈરહ પેશ કરતે હૈં ઔર કુછ ન કુછ ખાને પર ઈસ્રાર હોતા હે.

એક જગહ કિસીકી દિલજોઈ કે લિયે જાના હુવા, ઉન્હોંને દસ્તરખ્વાન તૈયાર હી રખા થા, હાલાંકે ઉસી વકત ખાના તનાવુલ કરકે નિકલે થે, હમારે હઝરત દા.બ.ને લતીફેકે અંદાઝમેં ફરમાયાઃ

યે ભી એક ખાન (ખ્વાન) હે, ઈસસે ભી નિમટના હે.

એક મૌકે પર દસ્તરખ્વાન પર આસ્તીન મોળતે હૂયે (તાકે ખાના કપળે પર લગ ન જાયે) ઈર્શાદ ફરમાયાઃ ખાના ખાએં કે ન ખાએં, આસ્તીન તો ચળ્હાની હી પડતી હે.

બા'ઝ હઝરાત કુછ ખિલાને પિલાનેકે લિયે ઝમઝમ ઔર ખજૂરકા મુબારક ઉન્વાન ઈખ્તિયાર કરતે હૈં, હાલાંકે ઈસ તરહકે નાશ્તે વગૈરહસે બહૂત વકત ઝાઈઅ હોતા હે, રહી બાત દુઆ ! તો બુઝુર્ગોંકો દરખ્વાસ્ત કર દી જાયે, વો દુઆકે બરકાત વ ષમરાત દૂરસે ભી પહૂંચ જાએંગે ઔર વકત બચનેકી બરકતસે દૂસરે દીની કામોંકા મૌકા મિલેગા જિનસે ઉમ્મતકો ઝયાદા ફાયદા પહૂંચેગા.

બુઝુર્ગોંકી રાહતકા ખ્યાલ રખતે હૂયે દુઆ કરવાનેકે સિલસિલેમેં એક તરીકા

દમણમેં હમારે એક બહૂત હી તઅલ્લુકવાલે હાજી નઝીર સાહબ હૈં, વો પેહલે કહાં ઔર કિસ હાલતમેં થે ઔર અલ્લાહવાલોંકી તવજ્જુહાતકી બરકતસે કૈસી ઝિંદગી બદલ ગઈ!

પેહલે હઝરત હકીમુલ ઈસ્લામ કારી મુહમ્મદ તય્યબ સાહબ (રહ.)સે, બાદમેં દૂસરે બહૂતસે અકાબિરીનસે ઔર માઝી કરીબમેં હમારે હઝરત મુફતી અહમદ સાહબ ખાનપૂરી (દા.બ.)સે ઈસ્લાહી તઅલ્લુક રખતે હૈં.

બુઝુર્ગોંકી દઅવતકા ભી ઉનકો બળા શોખ રેહતા હે, જબ બુઝુર્ગાને દીનકી ઉનકે ઘર પર આમદ (આગમન) હોતી હે તો ખૂદ હાજી નઝીર સાહબ બુઝુર્ગોંકી રાહતકા બળા ખ્યાલ રખતે હૈં ઔર દૂસરે લોગ અપને ઘર ઔર દુકાન વગૈરહ દુઆકે લિયે લે જાના ચાહતે હૈં તો ઉનકી દિલજોઈ કા ભી ખ્યાલ રખતે હૈં, મષલનઃ

(૧) કોઈ સાહબ આકર અર્ઝ કરને લગે કે મેરે ઘર સંગે બુનિયાદ (પાયાવિધિ) રખના હે,તો નઝીર ભાઈ અપને હી ઘરમેં ઉસકી મુલાકાત બુઝુર્ગસે કરવાતે હૈં ઔર ફરમાતે હૈં કે હઝરત! ઉનકે ઘરકા કામ શુરૂ હો રહા હે ઈસકે લિયે દુઆ ફરમા દીજિયે ઔર ઉસ શખ્સકો કેહતે હૈં કે એક ઈંટ લે આ! હઝરત દમ કર દેંગે, ઉસકો તામીરમેં રખ દેના.

(૨) કિસીકા મકાન મુકમ્મલ હો ચુકા હે ઔર ઈફતિતાહ (ઉદઘાટન) બાકી હે યા કિસીકી દુકાનકા મુઆમલા હે તો અપને ઘર હી સે ઉનકે લિયે એહતિમામસે દુઆ કરવાતે હે ઔર ઉસ ભાઈસે કહતે હૈં કે, પાનીકી એક બોતલ લે આવો! હઝરત દમ કર દેંગે, ઉસકો ઘર ઔર દુકાનકી દીવારોં પર છિળક દેના.

દીની નિસ્બતોંકા લિહાઝ

હમને હમારે બુઝુર્ગોંમેં હઝરત કારી સિદીક અહમદ સાહબ બાંદવી (રહ.) ઔર દૂસરે બા'ઝ અકાબિરકો દેખા કે અગર કોઈ સાહબ મસ્જિદ, મદરસા યા દીગર (દૂસરે) દીની કામોંકે ખાસ મદદગાર હૈં તો ઈસ દીની તઆવુનકી રિઆયત ઔર લિહાઝ કરતે હૂયે તકલીફ ઉઠાકર ભી ઉનકે ઘર યા દુકાન પર જાતે હૈં.

બરતાનિયાકે એક મસ્રૂફ તરીન સફરકે મૌકે પર એક શહરમેં બારડોલીકે એક મુઅઝ્ઝઝ (પ્રતિષ્ઠિત) સાહબકે યહાં ઉનકી દરખ્વાસ્ત પર મૈંને હમારે હઝરતસે સિફારિશકી હિમ્મત કર લી કે પાંચ દસ મિનટકે લિયે ઉનકે યહાં હાઝરીકા મૌકા ઈનાયત ફરમા દેં.

ઉનકે યહાં પહૂંચે તો ઉન્હોંને મામૂલકે મુતાબિક કઈ ચીઝેં દસ્તરખ્વાન પર રખ દી, મૈંને ઉનકી પેહચાન કરાની શુરૂ કી. અપની રિશ્તેદારી, અપના હમ વતન હોના ઔર કિસી કમીટીકે ઝિમ્મેદાર હોના યે સબ મૈંને બતાયા, તઆરૂફ (પેહચાન) મુકમ્મલ કરતે હૂયે મૈંને યે અર્ઝ કિયા કે, યે હમારે મદરસા દારૂલ એહસાન બારડોલીકે ખૂસુસી મુઆવિન હૈં, ખૂદ ભી તઆવુન (મદદ) કરતે હૈં ઔર દૂસરોંસે ભી તઆવુન કરવાતે હૈં.

ઈસ પર મેરે દોનોં બુઝુર્ગોંને યા'ની હઝરત અકદસ મુફતી અહમદ સાહબ ઔર મવલાના ઈબ્રાહીમ સાહબ દા.બ.ને ઈન્શિરાહ ઔર ખુશીકા ઈઝહાર ફરમાતે હૂયે ઈર્શાદ ફરમાયા કે ઈન મશ્ગૂલ તરીન અવકાતમેં સે ઉનકે યહાં લાનેકી અસલ ઔર સહીહ તરીન વજહ તો અબ તુમને બતાઈ.

જો હરામસે બચનેકા એહતિમામ કરતા હે અલ્લાહ ઉસકે લિયે બચના આસાન ફરમા દેતે હૈં

હમારે હઝરત દા.બ.કા અજીબ વાકિઅહ

અભી ૨૦૧૮ ડિસેમ્બરકે મહીનેમેં વાનકુવર (Van Couver) (કેનેડા)સે વાપસી હો રહી થી, હમારે ટિકટમેં ખાનેકે સિલસિલેમેં પેહલેસે સિર્ફ ખાલિસ સબ્ઝી (પ્યોર વેજ) લિખા દિયા ગયા થા, હવાઈ જહાઝમેં જો ખિદમત કરનેવાલા અમલા થા વો બરાબર મુખ્તલિફ કિસમકી ચીઝેં લા લા કર પેશ કર રહા થા.

વાનકુવરસે ફ્રેન્કફર્ટ (Franc Fort) (જર્મની)કી તકરીબન દસ ઘંટેકી (Air Luf Thansa) સે પરવાઝ થી, ખાને જિસ અંદાઝસે આ રહે થે વો હઝરતકી તબીઅતકે મુનાસિબ નહીં થે, તો હવાઈ જહાઝકી ખાદિમાકો કહા ગયા કે, આમલેટ હે ? ઉસને કહા જી ! હે. વો હઝરત (મ.ઝી.)કો ચલ જાયે ઐસા ખાના થા.

ઉસકો કહા ગયા કે એક આમલેટ લે આવો.

ઉસકી અમાનતદારી દેખો કે ઉસને દિખલાતે હૂયે કહા કે યે આમલેટ આપકે મુનાસિબ નહીં હે, ઈસ લિયે કે ઉનમેં હોટ ડોગ (Hot Dog) ભી રખે હૂયે હૈં, જો ગોશ્તસે બને હૂયે હે ઔર જિસ કંપનીસે વો લોગ ખાના લેતે હૈ વો આમલેટ ઔર હોટડોગ એક ડીશમેં સાથ રખ કર દેતે હૈં.

હાલાંકે હમકો નઝર ન આયે ઈસ તરહ વો હોટડોગકો અલગ કરકે સિર્ફ આમલેટ ભી દે સકતી થી, ઔર વો અપને તૌર પર અલગ કરકે લાતી તો હમકો પતા ભી ન ચલતા.

હમેં ઉસકી ઈસ અમાનતદારી પર બળા તઅજ્જુબ હુવા ઔર

બળી ખૂશી હૂઈ.

સહીહ બાત હે કે અગર ઈન્સાન નામુનાસિબ ઔર હરામ ગિઝા ઓર મશ્રૂબાત (પીણે) સે બચનેકા એહતિમામ કરતા હે તો અલ્લાહ તઆલા ઉસકે લિયે બચના આસાન ફરમા દેતે હૈં.

દૂસરા વાકિઅહ

ઈસી સફરમેં પેહલે હમ બમ્બઈસે બારબાડોસ ગયે, વર્જિન એટલાન્ટિક એરલાઈનસે લંડનસે સફર હો રહા થા, હઝરતકે ઝોફ, કમઝોરી ઔર બીમારીકી વજહસે ઈત્તિલાઅકે બગૈર બાર્બાડોસકે મેઝબાન મવલાના હનીફ સાહબ ભાનાને હઝરતકા ટિકટ બિઝનેસ કલાસ (Businesss Class)મેં બુક કરવાયા થા, હમ સબ પીછે કી તરફ સીટ પર થે.

ઐસી ભી હઝરત કી ગિઝા કમ ઔર દૌરાને સફર તો ઔર કમ હો જાતી હે, હઝરત કુછ ખા, પી નહીં રહે થે તો હવાઈ જહાઝકે અમલેકા મુઆમલા દેખો કે વો બહુત મુતફક્કિર હૂયે કે યે બુળ્હે આદમી હે ઔર કુછ ખા,પી નહીં રહે હૈં.

જબ મસ્અલા ઝુબાનકા આયા તો એક ખાદિમા મેરે પાસ આઈ ઔર કેહને લગી કે વો આપકે અબ્બા કુછ ખાતે પીતે નહીં, મેરે સાથ ચલો ઔર ઉનકો સમઝાવો ઔર ફલોંકી પૂરી ટોકરી, મુખ્તલિફ કિસમકે ચોકલેટકી પૂરી ટ્રે, અલગ અલગ કિસમકે બિસ્કિટ, વેફર ઔર મુખ્તલિફ અંદાઝકે ખાને ઉસને તીન ચાર મરતબા મુઝે પેશ કિયે કે ઉનકો ઝરૂર કુછ ન કુછ ખિલાવો.

મૈંને હઝરતસે દરખ્વાસ્ત કી કે ઉનકી ફિકર દૂર કરનેકે લિયે એક દો મામૂલી ચીઝેં લે લેં, હઝરત કો ભી ઉનકી ઈસ મુસલસલ ફિકર ઔર ખિદમતકે જઝબેસે બળી ખૂશી હૂઈ કે વો અપને હવાઈ જહાઝમેં સફર

કરનેવાલોંકા ઈસ કદર ખ્યાલ રખતે હૈં.

એક મરતબા ઉસને મુઝે આકર કહાઃ આઠ ઘંટેકા લંબા સફર ઉનકા કૈસે ગુઝરેગા? સીટ પર લગી હૂઈ સ્ક્રીન પર વો જો ચાહેં વો પ્રોગ્રામ ઉનકો ચાલુ કર દો.

ઉસકે ઈસ ઈસરાર પર મૈંને હવાઈ જહાઝકે રાસ્તેકો બતાનેવાલા જો પ્રોગ્રામ હોતા હે વો શુરૂ કર દિયા ઔર ઉસકો બતાયા ગયા કે યે હમારે મઝહબી બળે રેહનૂમા હૈં.

ઔર દૌરાન સફર તો હઝરતકે હાથમેં તસ્બીહ ઔર મોબાઈલમેં તિલાવત વ મામૂલાતકા સિલસિલા જારી રહતા હે.

ગોરે લોગોંમેં હમદર્દી

ઉસી સફરમેં જબ હમ ટોરેન્ટોસે વાનકુવર (Van Couver) જા રહે થે, કાફી સખ્ત સર્દી થી, બરફબારી હો રહી થી, ઈસ લિયે કઈ કપળે સર્દીકે પેહને હૂયે થે, જબ હવાઈ અડ્ડે પર ઉતરે તો શાલકા એક કિનારા ઝમીન પર લગ રહા થા ઔર કઈ કપળે હોનેકી વજહસે હમેં ઉસકા એહસાસ નહીં થા.

એક અંગ્રેઝ ખાતૂન જો બરાબરમેં ચલ રહી થી ઉસને યે તવજ્જુહ દિલાઈ કે આપકા યે કપળા ઝમીન પર લગ રહા હે, હમને ઉસકા શુક્રિયા અદા કિયા.

ગોરે લોગોંકે અવામમેં એક બહૂત બળા તબકા હે, જો ઈન્સાની હમદર્દી, ખૈરખ્વાહી ઔર ખિદમતકા જઝબા રખતા હે ઔર ઉસકે નમૂને ઈસ તરહ દેખનેકો મિલતે હૈં, અલ્લાહ તઆલા સબકો શરીઅતે મુહમ્મદી પર ઈમાનકી તૌફીક નસીબ ફરમાએ. (આમીન)

મુઅલ્લિફકી દીગર તાલીફાત

નં.શુ.	કિતાબોંકે નામ	ઝુબાન
૧	અરફાતકી દુઆએં ઔર આ'માલ	ગુજરાતી
૨	ઝુહૂરે મેહદી હિન્દી, અંગ્રેઝી, ઉર્દૂ	ગુજરાતી
૩	હર મુસલમાન મર્દ વ ઔરતકે લિયે ઝરૂરી મસ્નૂન દુઆએં	ગુજરાતી
૪	ખાસ ખાસ ફઝીલતોંવાલી મસ્નૂન દુઆએં	ઉર્દૂ, ગુજરાતી હિન્દી, અંગ્રેઝી
૫	મુખ્તસર સીરતે નબવી(સલ.)પેહલા હિસ્સા (સ્ટુડન્ટ કે લિયે)	ગુજરાતી
૬	હિન્દુસ્તાનકી જંગે આઝાદી ઔર જમીઅતે ઉલમાએ હિન્દ (ઝેરે તબઅ)	ગુજરાતી
૭	અહમદિયા કાદયાની જમાઅતકા તઆરૂફ	ગુજરાતી
૮	તરતીબે મબાદિયાતે હદીષ	ઉર્દૂ
૯	માહે રમઝાનકો વુસૂલ કરનેકા જામેઅ મુખ્તસર નુસ્ખા	ગુજરાતી
૧૦	ઈદુલ અઝ્હા મસાઈલ વ ફઝાઈલ(પેમ્ફલેટ)	ગુજરાતી
૧૧	મિરઝા ગુલામ અહમદ કાદયાનીકી શખ્સીયતકા તઆરૂફ	ગુજરાતી
૧૨	મિરઝા ગુલામ અહમદ કાદિયાનીકે મુતઝાદ દઅવે	ગુજરાતી
૧૩	કાદિયાની ગૈર મુસ્લિમ (દેવબંદી,બરેલ્વી,ગૈર મુકલ્લિદ ઔર જમાઅતે ઈસ્લામીકે ઉલમાકે ફતાવા)	ગુજરાતી
૧૪	ખત્મે નુબુવ્વત, કુર્આન વ હદીષકી રોશનીમેં	ગુજરાતી

૧૫	દેખી હૂઈ દુનિયા ૧,૨,૩,૪ ઉર્દૂ –	ગુજરાતી
૧૬	ખુત્બાતે મહમૂદ (૧ સે ૯ હિસ્સે)	ઉર્દૂ
૧૭	દીની બયાનાત (૧ સે ૮ હિસ્સે)	ગુજરાતી
૧૮	તફ્સીરૂલ કુર્આન યા'ની આસાન તર્જમએ કુર્આન (દો જિલ્દ)	ઉર્દૂ ગુજરાતી
૧૯	કાદિયાનીયતકા તઆરૂફ઼	ઉર્દૂ
૨૦	કુર્આનમેં આયે હૂયે ખવાતીનકે વાકિઆત(૩ જિલ્દેં)	ઉર્દૂ
૨૧	મસ્નૂન વઝાઈફ ઉર્દૂ,ગુજરાતી,	અંગ્રેઝી
૨૨	મુન્તખબ મસ્નૂન દુઆએં	ઉર્દૂ
૨૩	બયઅત ઉર્દૂ ,	ગુજરાતી
૨૪	આસાન હજ	ગુજરાતી
૨૫	ઈસ્લામકા અમન ઔર શાંતિકા પયગામ	હિન્દી,ગુજરાતી
૨૬	હજકે પાંચ અય્યામ	ગુજરાતી
૨૭	બમ્બઈસે મક્કા મુકર્રમા	ગુજરાતી
૨૮	ઝિયારતે મદીના મુનવ્વરહ	ગુજરાતી
૨૯	મુખ્તસર અરફ઼ાતકે આ'માલ ઔર દુઆએં	ઉર્દૂ
૩૦	મકતબકે બચ્ચોંકે લિયે મુન્તખબ મસ્નૂન દુઆએં. (ઉર્દૂ, ગુજરાતી	હિન્દી)
૩૧	તઝકિરએ કારિયાને બારડોલી	ઉર્દૂ
૩૨	ફૈઝે સુલૈમાની (સવાનેહ વાલિદ માજિદ રહ.)	ઉર્દૂ ,ગુજરાતી
૩૩	હઝરત શૈખુલ હિન્દ રહ. ઔર રેશમી રૂમાલ	ગુજરાતી
૩૪	મુસલમાનોંકા ખઝાના	ગુજરાતી

શુક્રિયા નામા

અઝઃ મુફ્તી મુહમ્મદ અલી ફલાહી ઉફિય અન્હૂ

ખતીબ મસ્જિદે અનીસુલ ઈસ્લામ વ ખાદિમુલ જામિઅતુલ ઈલ્મો હુદા બ્લેકબર્ન (યુ.કે)

મોહતરમ જનાબ મૌલાના હનીફ સા. વ અરાકીન મુસ્લીમ વેલ્ફેર ઈન્સ્ટીટયૂટ

અસ્સલામુ અલયકુમ વરહમતુલ્લાહિ વ બરકાતુહ

આફિયતે તરફૈન મતલૂબ હે

અર્ઝ યે કે ૨૦ / જૂન ૨૦૧૮ કો મૌલાના હનીફ સાહબકી કિયાદતમેં બંદાને મુસ્લિમ વેલ્ફેર ઈન્સ્ટીટયૂટકે અરાકીન ઔર દીગર ઉલમાએ કિરામ ઔર મુફતિયાને કિરામકે સાથમેં બલકાનકે ચાર મમાલિક મેકડોનિયા, અલબાનિયા, મોન્ટિનીગ્રો ઔર બોસ્નીયાકા સફર કિયા, માશાઅલ્લાહ પૂરે સફરમેં હુસ્ને તકદીરકા મુશાહદા હોતા રહા. વલિલ્લાહિલ્ હમ્દુ અલા ઝાલિક. બિલાશુબા યે સફર ચશ્મ કુશા ભી થા ઔર કઈ એતિબારસે ઝિંદગીકે લિયે સબક આમોઝ ભી થા.

તકરીબન ૪૦ અફરાદ પર મુશ્તમિલ યે કાફલા મૌલાના હનીફ સાહબકી કિયામત(આગેવાની)મેં જિસ અંદાઝમેં સફર કરતા રહા વો વાકિઅતન કાબિલે રશ્ક હે ઔર ઉસ પુરે કાફલેકો જિસ હુસ્નો ખૂબીકે સાથ મૌલાના હનીફ સાહબને અપની કિયાદતમેં સફર કરવાયા વો કાબિલે સદ સતાઈશ હે, મુખ્તલિફ મકામાત પર ફૌરી તૌર પર(તત્કાળ) ફેસલા લેના ઔર કાફલેકો રવાંદવાં રખના યે એક ઐસા મલકા હે જિસસે બારી તઆલાને મૌલાના હનીફ સા.કો નવાઝા હે ઔર આપકી ઈસ સલાહીયતકો દાદે તહસીન દિયે બગૈર હમારી ઝુબાન ખામોશ નહીં રહ સકતી.

ઈ સઆદત બઝોરે બાઝૂ નેસ્ત તા ન બખ્શિદ ખુદાએ બખ્શિન્દા

તકરીબન દો દહાઈયોંસે મેં મુસલસલ સુન રહા થા કે મુસ્લિમ વેલ્ફેર ઈન્સ્ટીટયૂટ અલબાનિયામેં દીની વ મિલ્લી ખિદમાત અંજામ દે રહા હે ઔર ઉસ મુલ્કમેં જહાં ઈસ્લામકી રોશની મધ્ધમ (ધીમી) પડ ચુકી થી ઉસે નયે સિરેસે મુનવ્વર કરનેકી કોશિશ કર રહા હે, અલ્હમ્દુલિલ્લાહ!

ઈસ સફરકે દૌરાન ઈન કાબિલે રશ્ક સરગર્મીયોંકો બચશ્મે ખૂદ (અપની ખૂદકી આંખોસે) દેખનેકા શર્ફ હાસિલ હુવા. મૌલાના મકસૂદ સાહબ, મૌલાના સિરાજ સાહબ ઔર દૂસરે મુઅલ્લિમીન વ મુઅલ્લિમાતકી માઝી વ હાલકી ખિદમાત ઔર મૌલાના નઝીર સાહબકી માઝીકી ખિદમાતકે અહવાલ સુનકર દિલ બહૂત મસ્રૂસ (ખૂશ) હુવા. બિલાશુબા મુસ્લિમ વેલ્ફેર ઈન્સ્ટીટયૂટકી તરફસે કી જાનેવાલી યે ખિદમાત ગિરાં કદ્ર હૈં.

ઉસમેં કોઈ શક નહીં કે યે એક ઝખીરએ આખિરત હે જિસકો અરાકીને મુસ્લિમ વેલ્ફેર ઈન્સ્ટીટયૂટ અપને લિયે જમા કર રહે હૈં, અલ્લાહ તઆલા આપ તમામ હઝરાતકી મસાઈ જમીલાકો શર્ફે કુબૂલ બખ્શે.

બલકાનકા યે સફર શુરૂ હોકર ખત્મ ભી હો ગયા, લેકીન ઈસ તારીખી સફરકી યાદેં તા દમે આખિર (મરતે દમ તક) હમસફર બન કર રહેગી. ઈસ મુબારક સફરને મેરે દિલ પર જો નુકૂશ છોડે હૈં ઉસકી તરજુમાની કિસી શાયરને કુછ ઈસ તરહ કી હેઃ

આંખોંમેં બસકે દિલમેં સમાકર ચલે ગયે
ખ્વાબીદહ ઝિંદગી થી જગા કર ચલે ગયે

અખીરમેં આપ તમામ હઝરાતકા મૈં તહે દિલસે મમ્નૂન વ મશ્કૂર હૂં કે આપ હઝરાતને મુઝે બલકાનકા યે સફર કરવા કર ઉન મુલ્કોંકો દેખનેકા મૌકા ફરાહમ ફરમાયા. અલ્લાહ તઆલાકી બારગાહમેં દુઆ હે કે વો આપ તમામ હઝરાતકો અજરે જઝીલ નસીબ ફરમાએ ઔર ઈખ્લાસ વ ઈસ્તિકામતકે સાથ દીની વ મિલ્લી ખિદમાત અંજામ દેનેકી તૌફીક મરહમત ફરમાએ. આમીન

દુઆ હે મેરી રબસે ખૂશ રહો તુમ મિલે ન કોઈ ગમ જહાં ભી રહો તુમ
સમંદરકી તરહ દિલ હે ગેહરા તુમ્હારા ખૂશીયોંસે ભરા રહે દામન તુમ્હારા

મિન જાનિબ

(મુફતી) મુહમ્મદ અલી ફલાહી ઉફિય અન્હૂ

ખતીબ મસ્જિદે અનીસુલ ઈસ્લામ વ ખાદિમે જામિઅતુલ્ ઈલ્મો હુદા બ્લેકબર્ન (યુ.કે)

૨૦ શવ્વાલ ૧૪૨૯ હિજરી / ૪ જુલાઈ ૨૦૧૯ ઈસ્વી